

วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคง  
ระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์  
ในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

โดย

พลเรือตรี ภาณุพันธุ์ ทร์พย์ประเสริฐ  
ผู้บัญชาการฐานทัพเรือกรุงเทพ  
กองทัพอากาศ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร  
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๕  
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

## หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘” ลักษณะวิชา การเมือง ของ พลเรือตรี ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๕ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

พลโท

(ชาติชาย ชัยเกษม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร  
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

## บทคัดย่อ

**เรื่อง** วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

**ลักษณะวิชา** การเมือง

**ผู้วิจัย** พลเรือตรี ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๕

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง ผลกระทบและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย กับวิเคราะห์เปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างประเทศในลักษณะต่างๆ ทั้งในทางด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และการสังคม รวมทั้งศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย ตลอดจนเสนอแนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง ในขณะที่ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติระหว่างประเทศมิได้สิ้นสุดไปตามความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ผลประโยชน์แห่งชาติที่ด้านเศรษฐกิจ และการแข่งขันระหว่างรัฐทางด้านเศรษฐกิจ ชาตินิยม ความแตกต่างวัฒนธรรม และศาสนา ส่งผลให้เกิดสงครามขนาดเล็ก (small war) หรือความขัดแย้งขนาดเล็ก (low-intensity conflict) ปรากฏการณ์เช่นนี้ส่งผลให้สงครามในอนาคตจะเป็น “สงครามอารยธรรม” (The Clash of Civilization)

ในส่วนของผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น จะมีผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยทั้งสิ้นและส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศไทยในด้านต่างๆ นอกจากนี้อาจนำมาสู่การแพร่เข้ามาของกลุ่มก่อการร้ายเข้ามากดดันและเคลื่อนไหวภายในประเทศ ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงกับกระแสเรียกร้องสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในปัตตานีและจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

การกำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย เป็นไปตามแนวทางการทูต 5S ได้แก่ ๑) ความมั่นคง (Security) ๒) ความยั่งยืน (Sustainability) ๓) มาตรฐาน (Standard) ๔) สถานภาพ (Status) และ ๕) บูรณาการ (Synergy) โดยวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองต่อความมั่นคงผลประโยชน์ของชาติและประชาชน รวมทั้งความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ

ในส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างประเทศในลักษณะต่างๆ ทั้งในทางด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และการสังคม พบว่า ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกิดขึ้น มีสาเหตุ ๕ ประการ ได้แก่ ๑) การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของชาติ ๒) ทักษะที่มีต่อกัน ๓) การขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง ๔) การแข่งขันแสวงหาอำนาจ ๕) การขัดแย้งเรื่องดินแดน

แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านการความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ ได้แก่ ๑) ความท้าทายระดับโลก ที่มาจากภัยธรรมชาติ วิกฤติการณ์ทางการเงิน เทคโนโลยีใหม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและสุขภาพจนก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ ๒) ความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม และอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งจะมีมากขึ้นและส่งผลก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ ๓) การสูญเสียดุลยภาพ หากความสามารถที่มีอยู่ในปัจจุบันของระบบโครงสร้าง รัฐตลอดจนสถาบันต่างๆ ไม่เพียงพอต่อการรับมือกับความท้าทาย จนก่อให้เกิดการสูญเสียดุลยภาพส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศต่างๆ ได้ ๔) การปรับตัว หากประเทศต่างๆ ขาดความสามารถในการปรับตัวแล้ว ผลกระทบของความท้าทายในอนาคตย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ๕) ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจโลก และอาจลุกลามไปในมิติ มิติทางการเมืองไปสู่ประเทศอื่นที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งโดยตรง ๖) ความขัดแย้งทางเทคโนโลยี เป็นผลมาจากการแข่งขันและความขัดแย้งทางเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้กับพลเมือง รวมไปถึงเพิ่มความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ ส่งผลให้ต่างฝ่ายต่างออกนโยบายเพื่อยกระดับการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศจนอาจส่งผลก่อให้เกิดความขัดแย้งได้

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านการความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ ประเทศไทยอาจเกิดปัญหาต่อความมั่นคงของประเทศ การตกต่ำทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของปัญหาสังคม มีความเสี่ยงต่อห่วงโซ่อุปทานของการผลิตและราคาสินค้า ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เกิดกระแสเรียกร้องสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในปัตตานี ราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานสูงขึ้น

แนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านการความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ มีดังนี้ ด้านการต่างประเทศ จำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนและกลุ่มประเทศสำคัญ เช่น EU, BRICS ให้แน่นแฟ้น ถ่วงดุลรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจได้กับทั้งสองมหาอำนาจ รวมทั้งสร้างพันธมิตรใหม่กับกลุ่มประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ตัดสินใจการดำเนินนโยบายการต่างประเทศอย่างละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง และรวดเร็ว ด้านการทหาร เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณ จำเป็นต้องเปลี่ยนอาวุธยุทโธปกรณ์จาก Gen 4 ไปเป็น Gen 6 พัฒนากองทัพที่มีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีความทันสมัยและใช้เทคโนโลยี มาช่วยในการปฏิบัติการทดแทนการใช้กำลังพลจำนวนมาก พร้อมทั้งลดจำนวนกำลังรบตามแบบเดิม เน้นการพัฒนาระบบการป้องกันตนเองมากกว่ากำลังทางรุก เพิ่มและเน้นการใช้กำลังรบปฏิบัติการพิเศษ รวมทั้งกำลังรบเพื่อการป้องปรามทางยุทธศาสตร์ เน้นการพึ่งพาตนเองผ่านการวิจัยพัฒนา และมุ่งสู่สายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าอาวุธ หากมีความจำเป็นต้องนำเข้าควรจัดหา ควรเน้นจากประเทศที่เป็นกลางที่มีใช้ประเทศคู่ขัดแย้ง รวมทั้ง

จำเป็นต้องบังคับให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมการลดการพึ่งพาต่างประเทศ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหาตลาดใหม่ และหาแหล่งวัตถุดิบใหม่โดยเฉพาะในทุกประเทศคู่ค้าสำคัญ นอกเหนือจากประเทศคู่ขัดแย้ง ภาครัฐต้องมีความเด็ดขาดในการควบคุมนโยบาย รวมทั้งมีระบบการตัดสินใจที่ดีที่สามารถแก้ไข/ยุติปัญหาทางเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้น (Circuit breaker) ด้านสังคม ควรเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและเป็นพลังในการขับเคลื่อนนโยบาย รวมทั้งลดช่องว่างรายได้ของประชาชน และกำหนดนโยบายในการสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อให้มีสังคมที่เข้มแข็ง ด้านเทคโนโลยี เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง เน้นผลิตแรงงาน เพื่อให้มีขีดความสามารถในการป้องกันการโจมตีทาง Cyber attack และ Offensive cyber attack จัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center) ของประเทศ ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและให้มีระบบสื่อสารดาวเทียมของประเทศ พลังงานทดแทน และกำหนดให้มีการควบคุมการใช้ระบบ AI และควบคุมการเสนอข่าวสารใน Social media

**ข้อเสนอแนะ** รัฐบาลควรจัดให้มี National Operation Center : NOC ที่รวมผู้เชี่ยวชาญชั้นสูงสุด ในแต่ละสาขาอาชีพ ทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อร่วมกันติดตามสถานการณ์โลก ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึง สถานการณ์ภายในประเทศ เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ และเสนอทำที่ มาตรการ ในการตอบโต้หรือรับมือสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วและทันทั่วทั้ง ตลอดจนมีการประสานสอดคล้องพลังอำนาจของชาติในทุกด้าน ทั้งด้านการทูต การเศรษฐกิจ การทหาร การสังคมจิตวิทยา และด้านเทคโนโลยี เพื่อประสานพลังในการตอบโต้ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

## Abstract

**Title** Analyzing the trends of international security conflicts and strategies for dealing with the situations in 2023-2028

**Field** Palitics

**Name** RADM Bhanuphan Supprasert RTN **Course** NDC **Class** 65

The research aims to analyze the trends in international security conflicts between countries and propose strategies for dealing with the situation from 2023 to 2028. The objectives of the research are to study the conflict situation since the post-Cold War era (starting from 1991) until the present (up to 2022) in terms of security, assess the impact, and examine Thailand's foreign policy approaches. Additionally, the research involves comparing various aspects of conflicts, including politics, economy, military, and society, and studying the trends in international security conflicts from 2023 to 2028. The study also aims to explore the potential impact on Thailand and suggest Thailand's strategies for coping with the security conflict situation, which may have consequences for Thailand during the years 2023 to 2028. This research is conducted as a qualitative study.

The research findings indicate that the situation of international conflicts since the post-Cold War era (from 1991) up to the present (up to 2022) in terms of security has been characterized by persistent conflicts, particularly in matters related to political ideologies. National interests in economics, economic competition among states, cultural diversity, nationalism, differences in culture and religion, have led to the emergence of small-scale conflicts or low-intensity conflicts. This trend suggests that future conflicts may evolve into a "Clash of Civilizations."

Regarding the impacts of the conflicts occurring between countries, it will have comprehensive effects on Thailand, affecting its security and various aspects. Additionally, it could potentially lead to the infiltration of extremist groups, causing unrest and movements within the country. This may be linked to demands for self-determination, especially in Pattani and the border provinces in the southern region of Thailand.

Thailand's foreign policy is guided by the 5S diplomatic approach, which encompasses: 1) Security 2) Sustainability 3) Standard 4) Status and 5) Synergy. The objective is to respond to the national interests and security concerns of both

the country and its citizens, including economic sustainability and national development.

Analyzing and comparing conflicts between countries across various dimensions reveals five main causes: 1) Conflicting national interests 2) Contrasting perspectives 3) Political ideologies in opposition 4) Struggles for power and 5) Territorial disputes.

Trends in international conflicts' impact on security for the period 2023-2028 include: 1) Global challenges from natural disasters, financial crises, and emerging technologies leading to potential conflicts. 2) Increased fragmentation leading to conflicts. 3) Diminishing current capabilities within the system, resulting in loss of stability for various countries. 4) Countries' inability to adapt, leading to security consequences. 5) Geopolitical conflicts affecting global economic security, potentially expanding to non-directly involved countries. And 6) Technological disputes due to economic growth, raising living standards, and enhancing national security.

The resulting impact on Thailand from these trends includes threats to national security, economic decline, social problems, risks to supply chains, and issues in the southern border provinces, with potential calls for self-determination in Pattani. Additionally, prices of consumer goods and energy might increase.

Thailand's strategies for dealing with the impact of international conflicts from 2023 to 2028 involve:

Strengthening cooperation with ASEAN member states and key groups like the EU and BRICS, maintaining balanced relationships with major powers while forming new partnerships outside conflicting countries, and making precise, prompt foreign policy decisions.

Adapting the military by transitioning to Generation 6 weaponry, emphasizing modernization and technology to reduce troop numbers, focusing on defense capabilities, special operations, self-reliance through research, and considering arms imports from neutral sources if necessary.

Boosting the economy by reducing reliance on foreign countries, promoting new markets for private sectors, seeking alternative sources of raw materials beyond conflicting trade partners, maintaining state control, and implementing effective circuit breakers for potential economic issues.

Enhancing social unity to drive policy, closing income gaps, creating a resilient society, and empowering the workforce to defend against cyber and

offensive attacks, establishing central data centers, satellite communication systems, renewable energy, and regulating AI use while monitoring social media content.

**Recommendation :** The government should establish a National Operation Center (NOC) that brings together the highest-level experts from various professions, both from the public and private sectors, to collectively monitor global situations, including security, economy, society, technology, as well as domestic circumstances. This aims to analyze and propose timely measures and responses to various situations, ensuring cohesive national power in all aspects, including diplomacy, economy, military, social psychology, and technology, for coordinated and systematic crisis management.



## คำนำ

เอกสารวิจัย เรื่อง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ เล่มนี้ จัดทำขึ้นจากการที่ผู้วิจัยได้เคยได้ไปปฏิบัติราชการ ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน และได้สังเกตเห็นว่าการที่ประเทศต่างๆ และโดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจได้มีความขัดแย้งกัน มักจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอยู่เสมอ ไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ประกอบกับในปัจจุบันประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งจีน และสหรัฐฯ ได้มีการแข่งขันกันในการแผ่ขยายอิทธิพลในภูมิภาคต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการดำรงความสัมพันธ์กับทั้งสองประเทศ ตลอดจนการกำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศของไทยเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งด้านลบและด้านบวกในด้านความมั่นคง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ดังนั้นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์เป็นสิ่งจำเป็นต่อประเทศไทย เพื่อดำรงความมั่นคงของประเทศท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้ง จึงเป็นแรงบันดาลใจให้การศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเล่มนี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศให้สามารถรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อให้ประเทศไทยดำรงความมั่นคงของประเทศและได้ประโยชน์สูงสุดในโอกาสต่อไป

พลเรือตรี

(ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๕

ผู้วิจัย

## กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก คณะอาจารย์ที่ปรึกษา ขอกราบขอบพระคุณ พลโทเฉลิมชัย รื่นภิรมย์ พันเอก ภูวนันท์ ขำวิเศษ ที่ได้ให้ คำปรึกษา คอยแนะนำ ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ยิ่งมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ พลเรือโทนเรศ วงศ์ตระกูล เจ้ากรมยุทธการทหารเรือ ทำหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิพากษ์เอกสารวิจัย รวมทั้ง พลโทเฉลิมชัย รื่นภิรมย์ พันเอก ภูวนันท์ ขำวิเศษ ที่ได้ กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นาวาเอกหญิงเด่นสุรางค์ ภิรมย์สวัสดิ์ ที่ได้กรุณาตรวจเอกสารวิจัย และ ให้คำแนะนำในเรื่องรูปแบบการจัดพิมพ์ การอ้างอิง ให้เป็นไปตามคู่มือการเขียนเอกสารวิจัยของ วปอ.รวมทั้งกองเอกสารวิจัยและห้องสมุด ที่ได้ให้ความกรุณาในการสนับสนุน และอำนวยความสะดวก ในการดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามในภาคผนวกทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการให้ข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สุดท้ายผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา อาจารย์ และขอขอบคุณภรรยา พี่ น้อง เพื่อนๆ และผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้เสมอมา อนึ่งประโยชน์อัน ใดก็ตามที่เกิดจากงานวิจัยนี้เป็นผลมาจากกำลังใจ ความเมตตากรุณา และความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ ของบุคคลดังกล่าวข้างต้น จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งมา ณ โอกาสนี้

พลเรือตรี

(ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๕

ผู้วิจัย

# สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ง
คำนำ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ซ
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
คำอธิบายคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	๖
คำจำกัดความ	๗
บทที่ ๒ ทฤษฎีและแนวคิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ	๘
กล่าวนำ	๘
ทฤษฎีความขัดแย้งระหว่างประเทศ	๙
ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัย	๒๐
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	
และระบบการเมืองโลก	๒๑
แนวคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ	๒๕
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๒๖
สรุป	๒๙
บทที่ ๓ สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น	
(ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง	
รวมทั้งผลกระทบต่อประเทศไทย	๓๐
สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑)	
จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)	๓๐
ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑)	
จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ที่มีต่อประเทศไทย	๕๓

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทยตั้งแต่ หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒)	๕๕
สรุป	๖๖
<b>บทที่ ๔</b> <b>แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านการมั่นคง ผลกระทบและแนวทางของประเทศไทยในการรับมือ ในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘</b>	<b>๖๙</b>
แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านการมั่นคง ในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘	๖๙
ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้ง ระหว่างประเทศ ทางด้านการมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘	๗๘
ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มสถานการณ์ ผลกระทบ และแนวทางการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘	๘๒
แนวทางการดำเนินนโยบายทางด้านการมั่นคงของประเทศไทย ในการรับมือ กับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘	๘๔
สรุป	๙๑
<b>บทที่ ๕</b> <b>สรุปและข้อเสนอแนะ</b>	<b>๙๖</b>
สรุป	๙๖
ข้อเสนอแนะ	๑๐๒
<b>บรรณานุกรม</b>	<b>๑๐๖</b>
<b>ภาคผนวก</b>	<b>๑๑๓</b>
การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	๑๑๔
<b>ประวัติย่อผู้วิจัย</b>	<b>๑๒๓</b>

## สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๓-๑ สรุปความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕)  
จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)

๓๑-๕๑

# สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒-๑ วงจรชีวิตของความขัดแย้ง	๑๒
๒-๒ สามเหลี่ยมสงคราม (Trinity of War)	๑๓
๒-๓ สามเหลี่ยมสงคราม (Trinity of War) ของ ๒ รัฐ	๑๔
๓-๑ การอธิบายผลกระทบความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ต่อประเทศไทย	๕๕

## บทที่ ๑

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในโลกมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันด้วยระบบโลกที่มีวิวัฒนาการมาจนกระทั่งเป็นระบบที่ใช้ในปัจจุบันซึ่งมีรัฐบาลของประเทศเป็นแกนกลาง มีองค์กรกลางหรือองค์กรระหว่างประเทศในการช่วยลดความขัดแย้งซึ่งก็ช่วยได้ในระดับหนึ่ง ปัญหาสังคมเกิดจากการที่แต่ละประเทศมีการกำหนดนโยบายผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ ผลประโยชน์ของแต่ละรัฐ อาจก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศ จนทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา โดยเฉพาะปัญหาทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างประเทศตามมา โดยสาเหตุหลักของความขัดแย้งระหว่างประเทศมาจาก

๑) การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำหรือประชาชนของประเทศหนึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงไว้ซึ่งเอกราช วิถีชีวิต ความมั่นคง และเกียรติภูมิของประเทศ โดยทั่วไปเมื่อประเทศหนึ่งพิจารณาเห็นว่าอีกประเทศหนึ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ประเทศมากจนเป็นอันตรายต่อประเทศตน การขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองย่อมเกิดตามมา

๒) ทักษะคติที่มีต่อกันระหว่างประเทศ เป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันและทักษะคติของประชาชนของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ เช่น ทักษะคติที่ไม่ไว้วางใจกันมาแต่ก่อนจะเป็นตัวกำหนดนโยบายต่างประเทศ ดังเช่น เวียดนามมีทักษะคติสืบเนื่องมาจากอดีตว่าจีนเคยมารุกรานหลายครั้ง ทำให้ประชาชนเวียดนามมีทักษะคติที่ระแวงจีนอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นยังมีทักษะคติทางด้านวัฒนธรรม เช่น ประเทศยุโรปมักจะมีทักษะคติว่าวัฒนธรรมของตนสูงกว่าของคนเอเชียและแอฟริกา ดังนั้นเมื่อคนยุโรปเข้าไปติดต่อค้าขายหรือตั้งถิ่นฐานในเอเชียและแอฟริกาก็มักจะมีทักษะคติดูถูกเหยียดหยามคนผิวสีว่าไม่มีอารยธรรมเท่าเทียมตน จากตัวอย่างดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่าทักษะคติที่มีต่อกันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

๓) การขัดแย้งทางอุดมการณ์ อันเป็นระบบความคิดที่จะกำหนดแนวทางชีวิตของคนในสังคม ภาวะเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชาติ ในยุคสงครามเย็นนั้น ประเทศมหาอำนาจซึ่งถือว่าตนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ในโลก ได้ใช้อุดมการณ์เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ อุดมการณ์ที่ใช้คือ เสรีนิยม (Liberalism) ของสหรัฐอเมริกา และคอมมิวนิสต์ (Communism) ของโซเวียต เป็นต้น

๔) การแข่งขันแสวงหาอำนาจ โดยชาติที่มีกำลังมากกว่าได้แสวงหาอำนาจด้วยการล่าอาณานิคมหรือการสร้างจักรวรรดินิยม แต่ในปัจจุบันจักรวรรดินิยมเป็นสิ่งที่ล้าสมัยและถือว่าเป็น การละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนั้นชาติมหาอำนาจจึงเปลี่ยนมาใช้วิธีการให้การสนับสนุนรัฐบาลของประเทศต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศเหล่านั้นเป็นพันธมิตรกับประเทศตน การสนับสนุนทำได้หลายรูปแบบ เช่น การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การให้กำลังอาวุธ การส่งคณะที่ปรึกษาทางทหารรวมถึงการส่ง

กองกำลังทหารเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลที่เป็นพันธมิตร การแข่งขันแสวงหาอำนาจดังกล่าวมานี้ ทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางในบรรดาประเทศพันธมิตรของชาติมหาอำนาจ และทำให้เกิดความระแวง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด

๕) การขัดแย้งเรื่องดินแดน เป็นสิ่งเกิดขึ้นในหลายภูมิภาคของโลกตลอดเวลา และได้นำไปสู่การทำสงครามหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งเกิดเป็นความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับชาติอาหรับซึ่งประกอบด้วย อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย อิรัก จอร์แดน และเลบานอน เป็นต้น

ตลอดเวลาในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นอยู่เสมอจากมูลเหตุต่างๆ ข้างต้น โดยเป็นทั้งความขัดแย้งในระดับที่ไม่รุนแรงนัก ไปจนถึงกระทั่งความขัดแย้งในระดับที่รุนแรงจนก่อให้เกิดสงคราม ตัวอย่างความขัดแย้งที่รุนแรงส่งผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติ ได้แก่ สงครามโลกครั้งที่ ๑ และ สงครามโลกครั้งที่ ๒ ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง และประเทศอาณานิคมจำใจต้องละทิ้งดินแดนอาณานิคมของตน ดินแดนต่างๆ ก็เริ่มก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ ซึ่งเป็นยุคของการก่อร่างสร้างตัว และยุคของความไม่แน่นอน ในขณะที่เดียวกันสถานการณ์ได้เพิ่มความละเอียดอ่อน และซับซ้อนมากขึ้น ต่อมาเมื่อเกิดสภาวะสงครามเย็น และการแข่งขันเพื่อขยายเขตอิทธิพลระหว่างฝ่ายเสรีประชาธิปไตย ซึ่งนำโดยสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกภูมิภาคฯ กับฝ่ายลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งนำโดยสหภาพโซเวียต จีน และมีพันธมิตรคือกลุ่มประเทศอินโดจีน และประเทศยุโรปตะวันออก<sup>๑</sup> หลังสงครามเย็นโลกก็มีความสงบสุขอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจเดี่ยวและกำหนดระเบียบโลกขึ้นมา รวมทั้งใช้กำลังอำนาจทางทหารควบคุมประเทศต่างๆ ให้อยู่ในกรอบระเบียบที่ตนเองกำหนด อย่างไรก็ตามภายหลังจากที่จีนได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านการเศรษฐกิจ และการทหาร รวมทั้งเศรษฐกิจรัสเซียได้ฟื้นตัวก็เริ่มที่จะท้าทายอำนาจเดี่ยวของสหรัฐฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันได้เกิดข้อพิพาทในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการอ้างกรรมสิทธิ์บางส่วนและทั้งหมดเหนือดินแดนและอธิปไตยในน่านน้ำทะเลจีนใต้ หมู่เกาะพาราเซลและหมู่เกาะสแปรตลีย์โดยมีหลายประเทศอ้างในกรรมสิทธิ์นี้ ซึ่งก็ยังเป็นผลให้เกิดการขยายตัวในด้านกำลังทหารของจีนขึ้นอีกอย่างมาก โดยเฉพาะกำลังทางเรือเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ (Anti-Access/Area Denial)<sup>๒</sup> ต่อมาได้เกิดความขัดแย้งด้านการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีน การตั้งกำแพงภาษีการค้า การกีดกัน การเข้าถึงทรัพยากร จนเกิดผลกระทบในวงกว้างต่อทุกๆ อุตสาหกรรม ต่อมาได้เกิดการรวมกลุ่มของกลุ่มประเทศ QUAD อันประกอบด้วยประเทศมหาอำนาจทั้ง ๔ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย เพื่อปิดล้อมและต่อต้านจีน ในประเด็นปฏิบัติการของจีนในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกที่ขัดแย้งกับแนวคิดเสรีและเปิดกว้างในการ

<sup>๑</sup> สำนักเลขาธิการอาเซียน. “ทศวรรษแห่งความขัดแย้งและการร่วมตัว”. (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : <https://asean2019.go.th/abouts/decades-of-conflict/>, 2022.

<sup>๒</sup> ณัฐรินทร์ รัตนะพิบูลย์. “เมื่อความปั่นป่วนในทะเลจีนใต้กระทบไปถึงสหรัฐอเมริกา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/south-china-sea-conflict-affects-usa/>, 2022.



เดินเรือและการบินในพื้นที่อินโด-แปซิฟิก กับประเด็นมหาภิโศกการความเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานในทุกมิติของจีนภายใต้ชื่อ “ความริเริ่มและเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI)” ที่มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า “มีสภาพบังคับ”<sup>๓</sup> และต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๖๕ ได้เกิดสงครามระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ที่ก่อนหน้านี้ไม่มีใครคิดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งผลพวงของสงครามไม่ได้จำกัดบริเวณอยู่เฉพาะพรมแดนรัสเซียและยูเครนเท่านั้น แต่ทั้งโลกได้รับผลกระทบทั้งจากราคาน้ำมัน เงินเฟ้อ ความมั่นคงด้านอาหาร รวมทั้งก่อให้เกิดวิกฤตผู้ลี้ภัย<sup>๔</sup> ซึ่งความขัดแย้งที่ปรากฏการณ์ สามารถสรุปลักษณะสำคัญของความขัดแย้งได้ ๕ ลักษณะ<sup>๕</sup> ได้แก่

๑. ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ใช้อาวุธ อาทิ ปัญหาอิสราเอล – ปาเลสไตน์ ปัญหาอินเดีย – ปากีสถาน (แค้วนจัมมะ – แคชเชียร์) ปัญหาเกาหลีเหนือ – เกาหลีใต้ สงครามรัสเซีย – ยูเครน

๒. ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ไม่ใช้อาวุธ เช่น ปัญหาจีน – ญี่ปุ่น (เศรษฐกิจ – ประวัติศาสตร์) ปัญหารัสเซีย – ญี่ปุ่น (หมู่เกาะคูริโน) ปัญหาข้อพิพาทในพื้นที่ทะเลจีนใต้ สงครามการค้าจีน – สหรัฐ

๓. ความขัดแย้งที่ต่างประเทศเข้าไปแทรกแซงประเทศอื่น ได้แก่ สหรัฐอเมริกาแทรกแซงอัฟกานิสถาน สหรัฐอเมริกาแทรกแซงอิรัก

๔. ความขัดแย้งภายในประเทศ อาทิ จีน (ปัญหาไต้หวัน ทิเบต แค้วนซีเกียง) รัสเซีย (ปัญหาเชเชน – กบฏเซเชน)

๕. ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับองค์กรที่มีใช้รัฐบาล ได้แก่ กลุ่มการเมืองข้ามชาตินอกระบบการเมืองโดยอ้างว่าเป็นขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติ แต่เป็นกลุ่มก่อการร้าย เช่น เครือข่ายอัลกออิดะห์ – เจไอ เป็นต้น

ในทางภูมิรัฐศาสตร์ ประเทศไทยถือว่าเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นจุดศูนย์กลางของการเชื่อมต่อภายในภูมิภาค และส่วนต่างๆ ของทวีปเอเชีย ทั้งทางบกและทางอากาศ ดังนั้น ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ใดเกิดขึ้นในส่วนต่างๆ ของโลก โดยเฉพาะในด้านการเมืองและความมั่นคง ก็ย่อมจะมีผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้<sup>๖</sup>

<sup>๓</sup> ปิติ ศรีแสงนาม. “The 1<sup>st</sup> QUAD Summit: จีนคือภัยซ่อนเร้น”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/the-1st-quad-summit/>, 2022.

<sup>๔</sup> “รัสเซีย-ยูเครน : 6 เดือนของสงครามที่ยังไม่มีใครเผด็จศึก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/articles/crg8yglxdddno#:~:text=สงครามครั้งนี้ทำให้เกิด,ส่ง,ภัยพิบัติผ่านทะเลดำแล้ว, 2022>.

<sup>๕</sup> “ความขัดแย้งระหว่างประเทศและความร่วมมือแก้ปัญหา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thanwarat254.wordpress.com/ภาคเรียนที่-1-2557/วิธีการแก้ปัญหาขององค์/ความขัดแย้งระหว่างประเศ/, 2022>.

<sup>๖</sup> สำนักเลขาธิการอาเซียน. “ทศวรรษแห่งความขัดแย้งและการร่วมตัว”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://asean2019.go.th/th/abouts/decades-of-conflict/>, 2022.

กอร์ปกับสถานการณ์โลกปัจจุบันสั่นคลอนด้วยเหตุขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจเกิดใหม่อย่างจีนและกลุ่ม Trilateralism อันประกอบไปด้วยอเมริกาเหนือ ยุโรป และญี่ปุ่น โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำ ประเทศไทยกลายเป็นส่วนหนึ่งของวาทกรรมความขัดแย้ง หลังบทความบางฉบับพยากรณ์ท่าทีของไทยว่าสุดท้ายอาจจะเลือกไปเข้ากับฝ่ายจีนอันเห็นได้จากข้อตกลงยกระดับความสัมพันธ์ไทย - จีนในเดือนกันยายน ปี พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งจะก่อให้เกิดภาวะตึงเครียดระหว่างไทยกับมหาอำนาจเก่า อย่างเช่น สหรัฐฯ ความเป็นไปได้ของการเลือกข้างขึ้นอยู่กับความสำเร็จหรือล้มเหลวของรัฐบาลไทยในการแสวงหาพลังสนับสนุนจากรัฐบาลวอชิงตันของสหรัฐฯ เมื่ออีกฝ่ายปฏิเสธไม่ตรีจากอีกฝ่าย ย่อมได้รับการตอบรับในที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีความสำคัญในเชิงภูมิศาสตร์ เพราะเป็นศูนย์กลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่นำไปสู่การเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงเป็นการสร้างแรงจูงใจให้มหาอำนาจหลายฝ่าย เช่น จีน อินเดีย และญี่ปุ่น หันมาพัฒนาความเชื่อมโยงกับไทย เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนเอง อีกทั้งที่ตั้งของไทยยังจัดเป็นจุดยุทธศาสตร์ในความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับจีน เพราะการได้ไทยเป็นพันธมิตรจะช่วยให้สหรัฐฯ เดินหน้าแผนการปิดล้อมจีนไปอีกขั้น ในทางกลับกันจีนจะสามารถประกันความมั่นคงด้านใต้ของตัวเอง ถ้าไทยตัดสินใจเป็นหุ้นส่วนทั้งในทางการเมืองและทหารกับรัฐบาลจีน ไม่ว่าจะอย่างไรท่าเลของไทยเชื่อมกับทางออกทะเลสองฟากมหาสมุทรทั้งมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งมีไม่กี่ประเทศในโลก จึงปรากฏข้อเสนอจากฝ่ายจีนให้ไทยชุดคลองเชื่อมสองฝั่งทะเลอันจะย่นระยะเวลาเดินทางข้ามสมุทร ทั้งยังสร้างความได้เปรียบในด้านการสู้รบทางทะเล (หากเกิดขึ้นจริง) ให้กับฝ่ายที่คุมเส้นทางเดินเรือ ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์บวกความพร้อมในด้านต่างๆ ดังยกตัวอย่างข้างต้น ประเทศไทยจึงเป็นเสมือนหน่วยสนับสนุนที่ช่วยสร้างความได้เปรียบให้แก่คู่ขัดแย้งได้ดี เป็นความได้เปรียบทั้งในระดับรัฐและประชาชน การเอียงข้างไปยังฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างชัดเจน จึงหมายถึงการสร้างภาวะศัตรูกับอีกฝ่าย<sup>๗</sup>

ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างประเทศมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งผลของความขัดแย้งของประเทศต่างๆ รวมทั้งความขัดแย้งกันเองของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลในระดับสูงสุดในโลก จึงเป็นประเด็นหลักที่ทั่วโลกให้ความสนใจ ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น คู่ขัดแย้งจึงจำเป็นต้องใช้กำลังอำนาจแห่งชาติในทุกด้าน ทั้งทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ การเศรษฐกิจ การทหาร การสังคมจิตวิทยาและข้อมูลข่าวสาร และการเทคโนโลยี ที่กำลังแข่งขันกันและมีความขัดแย้งกันอยู่ แข่งขันกันสร้างอิทธิพลในพื้นที่และสร้างอิทธิพลต่อประเทศต่างๆ ในภูมิภาค ซึ่งก็จะต้องมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อประเทศไทย ทั้งนี้การทราบถึงลักษณะของผลกระทบดังกล่าวอย่างชัดเจน จะทำให้รัฐบาลไทยสามารถปรับปรุงหรือจัดทำนโยบายต่างๆ เพิ่มเติมที่เหมาะสมกับสถานการณ์และเวลา อันจะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถผ่านพ้นวิกฤตการณ์ท่ามกลางความขัดแย้ง และสามารถดำเนินนโยบายในการทำให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์สูงสุด เพื่อการดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์และความอยู่รอดของชาติต่อไป

<sup>๗</sup> รุณยศ โล่ห์พัฒนานนท์. “แนวโน้มประเทศไทยในความขัดแย้งจีน-สหรัฐฯ”

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.ias.chula.ac.th/article/แนวโน้มประเทศไทยในความ/>, 2022.

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย
๒. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างประเทศในลักษณะต่างๆ ทั้งในทางด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และการสังคม
๓. เพื่อศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคง ในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย
๔. เพื่อเสนอแนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

## ขอบเขตของการวิจัย

๑. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การศึกษานี้ครอบคลุมการศึกษาด้านสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย และวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ทางด้านความมั่นคงผลกระทบต่อประเทศไทย
๒. **ขอบเขตด้านประชากร** (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ)
๓. **ขอบเขตด้านเวลา** จะพิจารณาการศึกษาด้านสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทยเฉพาะห้วงเวลาตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒) และวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ทางด้านความมั่นคงผลกระทบต่อประเทศไทย

## วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีในการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาเพื่อศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบต่อและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย และพยากรณ์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย และเสนอแนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

โดยจะทำการเก็บข้อมูล ทั้งจากการศึกษาเอกสาร (Document Study) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

## ๑. การรวบรวมข้อมูล

### ๑.๑ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

#### ๑.๑.๑ การศึกษาเอกสาร (Document Study)

มีการศึกษาเอกสารในการเก็บข้อมูล เพื่อใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิประกอบการวิเคราะห์ เช่น บทความ บทวิเคราะห์สรุปเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็นจนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทฤษฎีความขัดแย้ง ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัย แนวคิดเรื่องผลประโยชน์ แนวคิดเรื่องความมั่นคง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### ๑.๑.๒ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ โดยคำถามสัมภาษณ์จะเกี่ยวข้องกับแนวโน้มของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านการความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘

## ๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เมื่อรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นจะทำการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล โดยนำมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา

### ๓. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลและสรุปผลการศึกษา โดยใช้การพรรณานำมาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอแนวคิดใหม่ที่ได้จากการวิจัย

## ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบต่อประเทศไทยและแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย

๒. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย

๓. ทำให้ทราบถึงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างประเทศในลักษณะต่างๆ ทั้งในทางด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และการสังคม

๔. ทำให้ทราบถึงแนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านการความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘

## คำจำกัดความ

ความขัดแย้งระหว่างประเทศ	หมายถึง	การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งใช้วิธีการต่างๆ ทั้งทางการรบหรือการทูตกับอีกประเทศหนึ่ง เพื่อให้ประเทศนั้นสูญเสียผลประโยชน์ของรัฐ ดังนั้นประเทศที่สูญเสียผลประโยชน์ของรัฐ จึงต้องต่อสู้เพื่อรักษาประโยชน์ของตนไว้ ทำให้มีความขัดแย้งเกิดขึ้น
ด้านความมั่นคง	หมายถึง	ภัยคุกคามและการละเมิดจากกองกำลังภายนอก และความไม่สงบและความวุ่นวายภายในประเทศ
นโยบายต่างประเทศ	หมายถึง	แผนการดำเนินการของรัฐบาลในกิจการและปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

## บทที่ ๒

### ทฤษฎีและแนวคิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ

ในการศึกษาหัวข้อเรื่อง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ได้มีการนำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

๑. ทฤษฎีความขัดแย้งระหว่างประเทศ
๒. ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัย
๓. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และระบบการเมืองโลก
๔. แนวคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ
๕. กรอบแนวคิดของการวิจัย
๖. สรุป

### กล่าวนำ

การพิจารณาและวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ จำเป็นต้องศึกษาอ้างอิงถึงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ โดยเฉพาะทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและระบบการเมืองโลก ตลอดจนแนวคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ อันเป็นเหตุผลที่จะสามารถอธิบายการเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยอาศัยการศึกษาเหตุการณ์ที่เคยผ่านมาแล้วในอดีต โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น ผลกระทบจากความขัดแย้งดังกล่าวต่อประเทศไทย และแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศไทยที่ผ่านมาท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างประเทศดังกล่าว ซึ่งความขัดแย้งระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่ดำรงคงอยู่ตลอดประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ไม่ว่าทุกวันนี้สงครามจะจบไปแล้วก็สงคราม ภายหลังสงครามจะเกิดความร่วมมือ เกิดองค์การระหว่างประเทศใดๆ ก็ตามขึ้นมา เพื่อรองรับความขัดแย้งดังกล่าว แต่ความขัดแย้งของโลกเราที่เปลี่ยนแปลงไปจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยรับรู้ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ สงครามโลกครั้งที่ ๒ หรือแม้กระทั่งสงครามเย็นอันยาวนาน จนในปัจจุบันนี้โลกไม่ได้มีสงครามอย่างที่เรารู้จักกันมาแล้ว ไม่ได้มีความขัดแย้งระหว่างรัฐ แต่ความขัดแย้งในดินแดนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเขตประเทศมหาอำนาจ หรือประเทศกำลังพัฒนา เราก็จะพบถึงเรื่องความขัดแย้งได้โดยทั่วไป โดยความขัดแย้งดังกล่าวไม่เป็นเพียงเฉพาะความขัดแย้งทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมิติอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงความเชื่อบางประการที่นำไปสู่ความตึงเครียด และอาจจะยกระดับไปสู่การใช้ความรุนแรงก็ได้ โดยในปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงความขัดแย้ง อาจไม่จำเป็นที่เฉพาะเรื่องสงครามเพียงอย่างเดียว และสงครามในปัจจุบันมีรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากอดีต โดยจะพบว่าในศตวรรษที่ ๑๘-๒๐ ที่ผ่านมา

รูปแบบสงครามไม่เคยเหมือนเดิม มักมีตัวแสดงใหม่ๆ ก็ได้เริ่มเกิดขึ้นมากมาย ทั้งนี้สงครามในปัจจุบัน (International war) กลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศไปแล้ว แต่หากย้อนกลับไปในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ถึงช่วงต้นของคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ จนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงครามไม่ได้เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่สงครามเป็นสถาบันระหว่างประเทศแบบหนึ่ง แต่การทำสงครามนั้นต้องมีกฎ กติกา มีกฎเกณฑ์รองรับ ผู้ใดที่ละเมิดในการทำสงครามที่ไม่เป็นตามกฎกติกาก็จะมีบทลงโทษ ดังเช่น จากประวัติศาสตร์ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ และสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลังจากนั้นเป็นต้นมา สงครามขนาดใหญ่ก็มิได้เกิดขึ้น แม้แต่สงครามเย็นที่เป็นเหตุการณ์อย่างยาวนานเกือบ ๔ ทศวรรษก็ กลายเป็นสงครามที่เป็นความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ที่มีสงครามเกิดขึ้นประปรายในหลายๆ ภูมิภาค เช่น สงครามเวียดนาม สงครามเกาหลี<sup>๑</sup> ต่อเนื่องมาถึงในยุคปัจจุบันที่เป็นสงครามอันเกิดมาจาก สาเหตุอื่นๆ อาทิ สงครามอ่าวเปอร์เซีย สงครามในอัฟกานิสถาน รวมถึงวิกฤตการณ์ความขัดแย้ง ล่าสุทธระหว่างรัสเซียและยูเครน นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ยังไม่ถึงระดับการทำ สงคราม อาทิ ความขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้ เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ข้างต้น จะช่วยอธิบายสาเหตุการเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ และทำนายสถานการณ์ในอนาคต รวมทั้งแนวทางการรับมือของประเทศไทยต่อสถานการณ์ดังกล่าวได้ต่อไป โดยมีแนวคิดและทฤษฎี ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

## ทฤษฎีความขัดแย้งระหว่างประเทศ

ในการวิเคราะห์ถึงวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคง ระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ จำเป็นต้องทราบ ทฤษฎีความขัดแย้งเสียก่อน ซึ่งคำว่าความขัดแย้ง (conflict) มีผู้ให้นิยามความหมายว่า สภาวะที่คน กลุ่มหนึ่งซึ่งมีเอกลักษณ์ร่วมกัน (ไม่ว่าจะมีเอกลักษณ์ร่วมกันในแง่ของเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา หรือตามกลุ่มเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือกลุ่มใดๆ ก็ตาม) ทำการต่อสู้ด้านทาน กันอย่างจริงจังกับคนอีกกลุ่มหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากคนทั้งสองกลุ่มนี้กำลังแสวงหาเป้าหมายที่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกันและไปด้วยกันไม่ได้<sup>๒</sup> โดยการต่อสู้นั้นชวนชวายเป็นเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์และ กรรมสิทธิ์ในสถานภาพ อำนาจ และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยที่คู่ต่อสู้มุ่งที่จะทำลายทำร้าย หรือจำกัดคู่แข่งของตนเสีย<sup>๓</sup> จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่าความขัดแย้งประกอบด้วย ๑) มีผลประโยชน์

<sup>๑</sup> “แนวคิดด้านความขัดแย้งระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://media.stou.ac.th/view\\_video.php?act=fm\\_sukhothai&vid=16990](https://media.stou.ac.th/view_video.php?act=fm_sukhothai&vid=16990), 2023.

<sup>๒</sup> Jame S. Dougherty and Robert L. Pflatzgraff, Jr. Contending Theories of International Relations : A Comprehensive Survey. (New York : Harper & Row Publishers, 1981). p.182. อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา ความขัดแย้งและความร่วมมือระหว่างประเทศ หน่วยที่ ๑-๘. (นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๖๔). หน้า ๑-๙.

<sup>๓</sup> Lewis A. Coser. The Functions of Social Conflict. (New York : Free Press, 1956). p.3 อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน.

ตรงกันข้าม ๒) ยอมรับการอยู่ตรงข้ามกัน ๓) แต่ละฝ่ายต่างเชื่อว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะขัดขวางต่อผลประโยชน์ของฝ่ายตน และ ๔) มีการกระทำเพื่อให้เกิดการขัดขวางดังกล่าวขึ้นจริง โดยความขัดแย้งสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ<sup>๔</sup> ได้แก่ ๑) ความขัดแย้งระดับบุคคล ซึ่งมีทั้งความขัดแย้งภายในตัวบุคคล (Intrapersonal conflict) และความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal conflict) ๒) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (Intergroup conflict) และ ๓) ความขัดแย้งระหว่างประเทศ (Interstate or International conflict) ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างสองประเทศขึ้นไป โดยมีหลายรูปแบบ ทั้งแบบที่ใช้ความรุนแรงใช้กำลัง หรือไม่ใช้กำลังก็ได้ และมีหลายมิติ โดยอาจจะเป็นความขัดแย้งในมิติเศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งแนวโน้มของการเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศทั่วโลก จะพบว่าความขัดแย้งระหว่างรัฐจะมีจำนวนลดน้อยลงเรื่อยๆ โดยเฉพาะในยุคหลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๘๙ เป็นต้นมา) ใน ค.ศ.๒๐๐๒ และ ๒๐๐๓ มีความขัดแย้งระหว่างรัฐเพียงปีละครั้ง และอาจกล่าวได้ว่าตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๔๕ เป็นต้นมา ความขัดแย้งส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งภายในรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นความขัดแย้งที่ไม่ใช่ระหว่างรัฐ<sup>๕</sup> แต่ต่อมาภายหลังจากการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของเงินทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การทหาร และเทคโนโลยี ในช่วงหลังปี ค.ศ.๒๐๑๒ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง และภายหลังการขึ้นมาเป็นผู้นำสหรัฐฯ ของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ในปี ค.ศ.๒๐๑๖ ซึ่งมีนโยบายต่อต้านและสกัดกั้นการเจริญเติบโตของจีนอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้ทั้งสองชาติมหาอำนาจได้สร้างเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยมา

## ๑. สาเหตุของการขัดแย้งระหว่างประเทศ<sup>๖</sup>

ปรากฏการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นมาในทุกยุคทุกสมัยก็คือความขัดแย้ง ซึ่งหมายถึงสภาวะการณ์ที่ตั้งแต่ ๒ ประเทศขึ้นไปมีปัญหาบางประการที่ต้องกระทำการตกลงหรือระงับข้อพิพาทนั้นเสียก่อน มิเช่นนั้นสภาวะดังกล่าวจะส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศไม่อาจดำเนินไปได้อย่างปกติ สำหรับสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างประเทศสามารถสรุปได้ ๕ ประการ ดังนี้

**๑.๑ การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของชาติ** ผลประโยชน์ของชาติ ได้แก่สิ่งที่ผู้นำหรือประชาชนของประเทศหนึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงไว้ซึ่งเอกราช วิถีชีวิต ความมั่นคง และเกียรติภูมิของประเทศ โดยทั่วไปเมื่อประเทศหนึ่งพิจารณาเห็นว่าอีกประเทศหนึ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ประเทศมากจนเป็นอันตรายต่อประเทศตน การขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองย่อมเกิดตามมา

**๑.๒ ทศนคติที่มีต่อกัน** ทศนคติที่มีต่อกันระหว่างประเทศนั้นเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันและทัศนคติของประชาชนของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ เช่น ทัศนคติที่

<sup>๔</sup> เรืองเดียวกัน.

<sup>๕</sup> Oliver Ramsbotham, Tom Woodhouse, and Hugh Miall. Contemporary Conflict Resolution 2<sup>nd</sup> Edition. (Cambridge : Polity Press, 2006). P.82. อ้างถึงใน เรืองเดียวกัน. หน้า ๑-๑๕.

<sup>๖</sup> “สาเหตุความขัดแย้งระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https : // www.baanjommyut.com/library\\_4/politics/10\\_5.html](https://www.baanjommyut.com/library_4/politics/10_5.html), 2566.



ไม่ไว้วางใจกันมาแต่ก่อนจะเป็นตัวกำหนดนโยบายต่างประเทศ ดังเช่น เวียดนามมีทัศนคติสืบเนื่องมาจากอดีตว่าจีนเคยมารุกรานหลายครั้ง ทำให้ประชาชนเวียดนามมีทัศนคติที่ระแวงจีนอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นยังมีทัศนคติทางด้านวัฒนธรรม เช่น ประเทศยุโรปมักจะมีทัศนคติว่าวัฒนธรรมของตนสูงกว่าของคนเอเชียและแอฟริกา ดังนั้นเมื่อคนยุโรปเข้าไปติดต่อกับค้าขายหรือตั้งถิ่นฐานในเอเชียและแอฟริกา ก็มักจะมีทัศนคติดูถูกเหยียดหยามคนผิวสีว่าไม่มีอารยธรรมเท่าเทียมตน จากตัวอย่างดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่าทัศนคติที่มีต่อกันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

**๑.๓ การขัดแย้งทางอุดมการณ์** อุดมการณ์เป็นระบบความคิดที่จะกำหนดแนวทางชีวิตของคนในสังคม ภาวะเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชาติ ในยุคสงครามเย็นนั้น ประเทศมหาอำนาจซึ่งถือว่าตนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ในโลก ได้ใช้อุดมการณ์เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ อุดมการณ์ที่ใช้คือ เสรีนิยม (Liberalism) ของสหรัฐอเมริกา และคอมมิวนิสต์ (Communism) ของอดีตสหภาพโซเวียต และ จีน

**๑.๔ การแข่งขันแสวงหาอำนาจ** จากประวัติศาสตร์ชาติที่มีกำลังมากกว่าได้แสวงหาอำนาจด้วยการล่าอาณานิคมหรือการสร้างจักรวรรดินิยม แต่ในปัจจุบันจักรวรรดินิยมเป็นสิ่งที่ล้าสมัยและถือว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนั้นชาติมหาอำนาจจึงเปลี่ยนมาใช้วิธีการให้การสนับสนุนรัฐบาลของประเทศต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศเหล่านั้นเป็นพันธมิตรกับประเทศตน การสนับสนุนทำได้หลายรูปแบบ เช่น การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การให้กำลังอาวุธ การส่งคณะที่ปรึกษาทางทหาร รวมถึงการส่งกองกำลังทหารเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลที่เป็นพันธมิตร การแข่งขันแสวงหาอำนาจดังกล่าวมานี้ ทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางในบรรดาประเทศพันธมิตรของชาติมหาอำนาจ และทำให้เกิดความระแวง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด

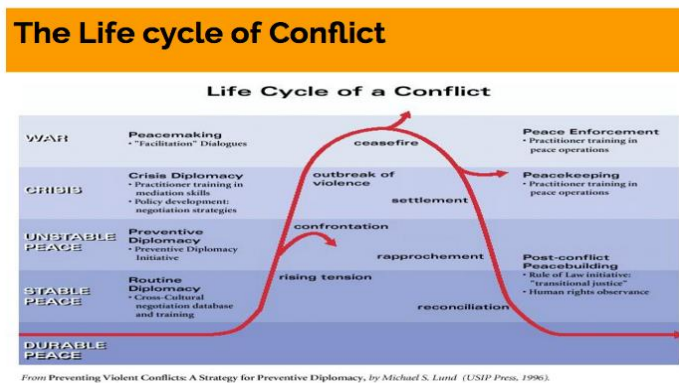
**๑.๕ การขัดแย้งเรื่องดินแดน** การขัดแย้งในเรื่องดินแดนทั้งทางบกทางทะเลได้เกิดขึ้นในหลายภูมิภาคของโลกตลอดเวลา และได้นำไปสู่การทำสงครามหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งเกิดเป็นความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับชาติอาหรับ อันประกอบด้วย อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย อิรัก จอร์แดน และเลบานอน ในสถานการณ์ปัจจุบัน ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ระหว่างจีน กับ เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน ไต้หวัน รวมถึงสหรัฐอเมริกา ก็เป็นอีกหนึ่งความขัดแย้งที่อาจขยายตัวลุกลามได้ในอนาคต

## ๒. วงจรของความขัดแย้ง (The life cycle of conflict)

ในความเป็นอยู่ของรัฐที่ไม่มีอำนาจที่เหนือกว่า หรือรัฐบาลโลกควบคุม รัฐต่างๆ ย่อมต้องช่วยเหลือตนเองในการแย่งชิงทรัพยากร แย่งชิงความเป็นผู้นำ ซึ่งก็ทำให้เกิดความขัดแย้งตามมา ในการนี้จะกล่าวถึงธรรมชาติของวงจรความขัดแย้ง โดยเริ่มจากการที่ประเทศต่างๆ อยู่ร่วมกันอย่างสันติมายาวนาน (Durable/Stable Peace) ซึ่งก็จะมีการดำเนินการความสัมพันธ์ทางการทูต รวมถึงมีความร่วมมือด้านอื่นๆ เช่น เศรษฐกิจ การทหาร ต่อมาหากมีความขัดแย้งกันขึ้น เกิดความไม่มีเสถียรภาพ (Unstable Peace) ก็จะมีการพยายามในการยุติความขัดแย้ง และการป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งลุกลามออกไป หรือที่เรียกว่า Preventive Diplomacy แต่หากไม่สามารถลด ความขัดแย้งลงได้ ก็จะเข้าสู่สภาวะวิกฤติ (Crisis) ถือว่ามีความรุนแรง ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการเจรจา เป็นการทำทูตในสภาวะขัดแย้ง หรือหากคนกลางมาช่วยเจรจา หากสถานการณ์ยังลุกลาม

ไปจนกระทั่งเป็นสงคราม ก็ต้องมีกระบวนการในการหยุดสงคราม ซึ่งอาจจะเป็นการที่ประเทศที่เป็นกลางอำนวยความสะดวกในการเจรจายุติสงคราม หรือเจรจาทันที หรือหากไม่หยุด ประเทศต่างๆ หรือองค์กรระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ อาจตัดสินใจในการใช้กำลังเข้าแทรกแซง หรือ Peace Enforcement เพื่อลดระดับ หรือยุติความขัดแย้ง หลังจากนั้น อาจจะยังคงกำลังส่วนหนึ่งไว้เพื่อให้มั่นใจว่าทั้ง ๒ ฝ่ายจะไม่ละเมิดข้อตกลง และไม่กลับไปขยายความขัดแย้งขึ้นมาอีก หรือ Peace Keeping เมื่อสถานการณ์กลับสู่สภาวะปกติ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาอีก ก็อาจจะมีมาตรการต่างๆ เช่นการกำหนดหลักเกณฑ์ ข้อบังคับ การเฝ้าระวังในเรื่องต่างๆ ซึ่งเรียกว่า การสร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง (Post Conflict Peace Building)

แผนภาพที่ ๒-๑ วงจรชีวิตของความขัดแย้ง



ที่มา: Preventing Violent Conflicts: A Strategy For Preventive Diplomacy, Michael S. Lund

เมื่อกล่าวถึงความขัดแย้งแล้ว หากความขัดแย้ง ไม่สามารถแก้ไขได้โดยการเจรจา หรือหาทางออกด้วยวิธีอื่น การทำสงครามระหว่างกัน เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถเป็นไปได้

### ๓. สงคราม

สงคราม (war) เป็นรูปแบบความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีการใช้กำลัง มีประชาชนจำนวนมากเกี่ยวข้องด้วยดำเนินการยืดเยื้อเป็นเวลานาน และก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมาก<sup>๗</sup> นอกจากนี้ยังมีคำจำกัดความอื่นๆ ของสงคราม ได้แก่

- “สงครามเป็นเพียงการดำเนินการเมืองโดยวิธีการอื่นๆ”<sup>๘</sup> หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการใช้กำลังเพื่อบังคับฝ่ายตรงข้ามทำตามที่เราปรารถนา

- “สงครามเป็นเงื่อนไขทางกฎหมายที่ให้อิทธิพลอย่างเท่าเทียมกันแก่คนสองกลุ่มหรือมากกว่านั้นที่เป็นศัตรูกันให้ดำเนินการความขัดแย้งต่อไปได้โดยการใช้กำลังทางทหาร”<sup>๙</sup>

<sup>๗</sup> Jame S. Dougherty and Robert L. Pfaltzgraff, Jr. Contending Theories of International Relations : A Comprehensive Survey. (New York : Harper & Row Publishers, 1981). p.182. อ้างถึงใน เรื่องเดิม. หน้า ๑-๑๐.

<sup>๘</sup> Carl Von Clausewitz. On War. (Penguin : Harmondsworth, 1971). อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน.

- “สงครามเป็นสภาวะการต่อสู้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยความขัดแย้งที่ใช้กำลังทหารอย่างต่อเนื่องระหว่างชุมชนการเมืองสองชุมชน หรือมากกว่านั้น”<sup>๑๐</sup>

- “สงครามเป็นการกระทำทางการเมืองของหลายๆ รัฐ ซึ่งไม่สามารถประนีประนอมกันได้ ในสิ่งที่รัฐเหล่านี้เชื่อว่าเป็นหน้าที่ สิทธิ หรือผลประโยชน์ของตน จึงได้หันไปใช้กำลังเพื่อที่จะตัดสินว่าใครจะเป็นผู้บังคับให้คนอื่น ๆ ทำตามเจตนารมณ์ของตน”<sup>๑๑</sup>

ทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับ และสามารถประยุกต์ในการอธิบายปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของสงครามได้ดี ได้แก่ ทฤษฎีสามเหลี่ยมสงคราม (Trinity of War) ของนักการทหาร และนักปรัชญาชาวปรัสเซีย คาร์ล ฟอน เคลาส์วิทซ์ (Carl Von Clausewitz) โดยสามเหลี่ยมสงครามดังกล่าวประกอบด้วย ประชาชน กองทัพ และรัฐบาล กล่าวคือจะต้องมีองค์ประกอบครบ และอยู่ในระดับที่เหมาะสม ๑) ประชาชน จะต้องมีความต้องการสูงที่จะทำสงคราม อาจด้วยความเกลียดชัง ความต้องการทรัพยากร หรือความกลัวว่าจะถูกรุกรานก่อน ฯลฯ จึงมีความยินยอมพร้อมใจกันเป็นส่วนใหญ่ที่จะให้ประเทศเข้าสู่สงคราม ซึ่งความยินยอมนี้จะหมายถึงการที่ประชาชนจะสนับสนุน เช่น ในการเกณฑ์ทหารในการระดมสรรพกำลัง ฯลฯ ๒) กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถทั้งกำลังพล ยุทโธปกรณ์ หลักนิยม ขวัญกำลังใจ และเห็นโอกาสที่จะเอาชนะ ๓) รัฐบาลจะต้องมีเหตุผลที่จะชี้แจงกับประชาชนในประเทศ กับนานาชาติและองค์กรระหว่างประเทศ ถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องทำสงคราม รวมถึงมีการคำนวณผลดี ผลเสีย จากการทำสงครามว่าคุ้มค่ากับสิ่งที่จะได้กลับมาหรือไม่ หรือสามารถจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสงครามที่ตั้งไว้หรือไม่

แผนภาพที่ ๒-๒ สามเหลี่ยมสงคราม (Trinity of War)



ที่มา : Article, A Synthesis: The Clausewitz Trinity by Mike Zibert, 2023

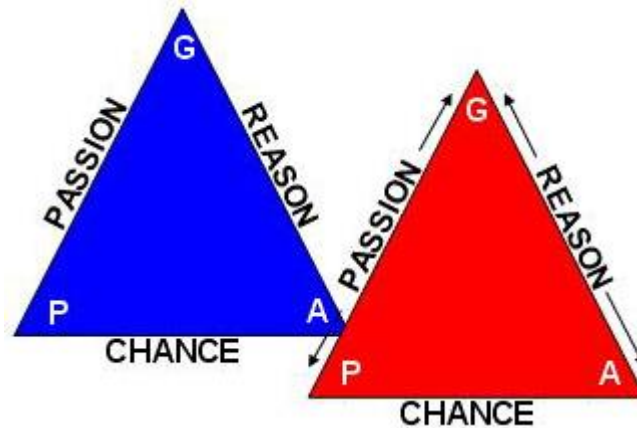
<sup>๑๐</sup> Quincy Wright. “Analysis of the causes of War”, in The Strategy of World Order. Vol.1. Richard A. Falk and Saul H. Mehdlovitz, eds. (New York : World Law Fund, 1971). p.125. อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑-๑๑.

<sup>๑๑</sup> Gerardo Jorge Schamis. War and Terrorism in International Affairs. (New Brunswick : Transaction Books, 1980). p.20-21.

<sup>๑๒</sup> มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

โดยจากภาพสามารถวิเคราะห์ได้ว่า หากสามเหลี่ยมสงคราม (Trinity of War) ของ ๒ รัฐ ประชาชนต้องการ กองทัพเห็นโอกาสชนะ รัฐบาลสามารถอธิบายเหตุผลได้ จะทำให้ทั้ง ๒ รัฐ ตัดสินใจเข้าสู่สงคราม ซึ่งในการวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างประเทศก็จำเป็นต้องใช้ทฤษฎีนี้ในการ วิเคราะห์ว่า ทั้ง ๒ ประเทศจะเกิดความขัดแย้ง และมีองค์ประกอบต่างๆ ครบที่จะเกิดสงครามหรือไม่

แผนภาพที่ ๒-๓ สามเหลี่ยมสงคราม (Trinity of War) ของ ๒ รัฐ



ที่มา: The Clausewitz,online,2023.

การทำสงคราม (Warfare) มีหลายวิธีการ อาจจะเป็นสงครามที่มีการประกาศหรือไม่มีการประกาศตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ อาจจะเป็นสงครามตามแบบซึ่งกระทำโดยกองกำลังทางบก ทางเรือ ทางอากาศ โดยใช้วิธีการตามแบบแผนเดิม (Conventional Warfare) เช่น สงครามจำกัด (Limited War) ซึ่งมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายจำกัดเพื่อยึดครองดินแดนบางส่วน หรือเพื่อกำหนดเขตพรมแดนให้แน่ชัดยิ่งขึ้น หรืออาจจะเป็นสงครามนอกแบบ (Unconventional Warfare) เช่น สงครามเบ็ดเสร็จ (Total war) ซึ่งกระทำโดยใช้อาวุธที่สามารถทำลายล้างมวลชนได้ เช่น อาวุธนิวเคลียร์ สารเคมีและเชื้อโรค โดยมุ่งทำลายคนทั้งกลุ่มหรือทั้งประเทศ นอกจากนั้นอาจจะเป็นสงครามที่กระทำโดยกองทัพปกติธรรมดาที่มีการจัดองค์การอย่างมีระเบียบแบบแผน หรือกระทำในลักษณะตรงกันข้ามโดยกลุ่มกองโจรก็ได้<sup>๑๒</sup> นอกจากนี้ตั้งแต่การสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา ความขัดแย้งที่ใช้กำลังระหว่างรัฐได้ลดน้อยลง ในขณะที่ความขัดแย้งที่ใช้กำลังภายในรัฐเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคหลังสงครามเย็นในต้นทศวรรษ ๑๙๙๐ การทำสงครามภายในประเทศเริ่มมีพัฒนาการและลักษณะแตกต่างไปจากเดิมทั้งในแง่เป้าหมาย วิธีการ และแหล่งสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งถูกขนานนามว่า “สงครามแบบใหม่ (New Wars)” ซึ่งกระทำโดยกลุ่มติดอาวุธที่จัดตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านรัฐบาล หรือกลุ่มอื่นๆ ที่ใช้กลยุทธ์แบบกองโจร โดยวัตถุประสงค์ของผู้ทำสงครามเพื่อให้

<sup>๑๒</sup> Jack C. Plano and Roy Olton. The International Relations Dictionary. (Calif : ABC-CLCO, Inc., 1982). P.198-199. อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน.

ฝ่ายตรงข้ามทำตามคำสั่ง และต้องการขับไล่ผู้คนออกจากพื้นที่มากกว่าต้องการดินแดน<sup>๑๓</sup> หรือเพื่อเข้าไปควบคุมดินแดนโดยการล้างเผ่าพันธุ์ที่ต่างเชื้อชาติ หรือคนที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่เหมือนพวกตน<sup>๑๔</sup>

#### ๔. แนวคิดและทฤษฎีที่อธิบายมูลเหตุของความขัดแย้งและสงคราม

เคนเนต เอ็น. วอลต์ซ (Kenneth N. Waltz) ได้เสนอมูลเหตุของสงครามในลักษณะสามระดับสังคม<sup>๑๕</sup> ได้แก่

**๔.๑ ระดับแรก (First Image)** ซึ่งอธิบายว่ามูลเหตุของสงครามอยู่ที่ธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมีแนวคิด ๒ สำนักความคิด ได้แก่ ๑) สำนักที่มองโลกในแง่ดี (Optimists) เช่น นักทฤษฎีสานักเสรีนิยม (Liberalism) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐโดยกำเนิด มีธรรมชาติที่ดีและอาจพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้นได้โดยการอบรมบ่มเกลาโดยสถาบันการศึกษา ดังนั้น สังคมมนุษย์อาจสร้างให้เป็นสังคมที่ราบรื่นกลมกลืนได้ และอาจป้องกันความขัดแย้งได้ ๒) สำนักที่มองโลกในแง่ร้าย (Pessimists) เชื่อว่าโดยธรรมชาติ มนุษย์มีข้อบกพร่องมากเกินไปที่จะแก้ไขได้ การที่มนุษย์ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ชอบการทะเลาะวิวาท ชอบการมีอำนาจและการเป็นใหญ่เหนือผู้อื่น ชอบใช้กำลังและความรุนแรง ทำให้ความขัดแย้งและสงครามเป็นสิ่งที่ยากที่จะหลีกเลี่ยงหรือป้องกันได้<sup>๑๖</sup>

**๔.๒ ระดับสอง (Second Image)** มูลเหตุของสงครามอยู่ที่โครงสร้างภายในของรัฐ โดยเชื่อว่าระบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจมีผลต่อการส่งเสริมหรือป้องกันความขัดแย้งระหว่างประเทศ<sup>๑๗</sup> โดยในระบบการเมืองประเทศที่มีระบบเปิด เป็นประชาธิปไตย ปกครองโดยคนจำนวนมากจะมีความขัดแย้งกับต่างประเทศน้อยกว่าประเทศที่มีระบบปิด เป็นเผด็จการและปกครอง

---

<sup>๑๓</sup> A. Oberschall. "Conflict Theory", in Handbook of Politics : State and Society in Global Perspective. K.T. Leicht and J.C. Jenkins, eds. (Springer Science and Business Media, 2020). P.177-179 อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑-๑๒.

<sup>๑๔</sup> Paul D. Williams. "War", in Security Studies : An Introduction. Paul D. Williams, ed. (New York : Routledge, 2008). P.165-166. อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน.

<sup>๑๕</sup> โคริน เฟื่องเกษม. สงครามและสันติภาพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : การวิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดและทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศ. (กรุงเทพ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑). หน้า ๑๕-๒๑.

<sup>๑๖</sup> Kenneth N. Waltz. Man, the State, and War : A Theoretical Analysis. (New York : Columbia University Press, 1959). อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เรื่องเดิม. หน้า ๑-๑๙.

<sup>๑๗</sup> Kenneth N. Waltz. Man, the State, and War : A Theoretical Analysis. (New York : Columbia University Press, 1959). อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน.

โดยคนจำนวนน้อย<sup>๑๘</sup> และในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) เป็นบ่อเกิดของลัทธิจักรวรรดินิยมและความขัดแย้งระหว่างประเทศ<sup>๑๙</sup>

**๔.๓ ระดับสาม (Third Image)** มูลเหตุของสงครามอยู่ที่สภาวะแห่งความไร้กฎเกณฑ์ของระบบระหว่างประเทศ ซึ่ง เคนเน็ต เอ็น. วอลต์ซ ได้นำเสนอว่า ลักษณะของระบบการเมืองระหว่างประเทศ เป็นระบบที่ยิ่งเหิง ไร้กฎเกณฑ์ หรือมีสภาพอนาธิปไตย (International anarchy) ขาดศูนย์อำนาจกลาง และขาดความรู้สึกเป็นชุมชนเดียวกัน ส่งผลให้แต่ละรัฐต้องพึ่งพาตนเองเพื่อรักษาความอยู่รอด และความมั่นคงของชาติ เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างประเทศก็มักจะหาทางแก้ปัญหาโดยใช้อำนาจการขู่บังคับและใช้กำลัง<sup>๒๐</sup>

## ๕. แนวคิดและทฤษฎีที่อธิบายสงครามแบบใหม่

สงครามแบบใหม่ เป็นการต่อสู้ของชาติพันธุ์กับรัฐบาลกลางเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเป็นอิสระในการครอบครองดินแดนและการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่ม<sup>๒๑</sup> ซึ่ง แอนโทนี โอเบอร์ชาลล์ (Anthony Oberchall) ได้นำทฤษฎีต่างๆ ๕ ทฤษฎีมาอธิบายสงครามแบบใหม่<sup>๒๒</sup> ดังนี้

**๕.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับความเกลียดชังในอดีต** อธิบายว่า กลุ่มชาติพันธุ์มักจะปฏิเสธที่จะประสมกลมกลืนกับกลุ่มอื่นๆ ในขณะที่ความสัมพันธ์กับชนส่วนใหญ่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและความคับข้องใจ เนื่องจากการทนทุกข์ทรมานกับความทรงจำ ความเชื่อ ความกลัว และอารมณ์รุนแรงเกี่ยวกับความขัดแย้งที่รุนแรงในอดีต ทฤษฎีนี้มองโลกในแง่ร้ายว่า การป้องกัน หยุดยั้ง และจัดการความขัดแย้งดังกล่าว โดยการดำเนินนโยบายหรือการปฏิรูป จะกระทำได้ยากกว่า การแบ่งแยกดินแดน การแบ่งแยกสถาบันน่าจะนำความสงบสันติด้านชาติพันธุ์ได้ดีกว่า

**๕.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองว่าด้วยอัตลักษณ์ (Identity Politics) หรือการเมืองว่าด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Politics)** อธิบายว่าสาเหตุความขัดแย้งด้านชาติพันธุ์อยู่ที่ความกลัวการเปลี่ยนแปลงสถานะของการปกครองและการถูกปกครอง กลุ่มชาติพันธุ์มักจะปกป้องตนเองด้วยการเชิดชูความยิ่งใหญ่ในชาติพันธุ์ของตน (Ethnocentrism) และปกป้องตนเองโดยใช้สัญลักษณ์และตำนานเก่ามาปลุกเร้าอารมณ์ มีการใช้กำลังต่อสู้กับกลุ่มที่แย้งชิงดินแดนและอำนาจปกครอง และจัดการความขัดแย้งดังกล่าว ทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองว่าด้วยอัตลักษณ์ จึงได้

<sup>๑๘</sup> Michael P. Sullivan. International Relations : Theories and Evidence. (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1976). P.117-119 อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน.

<sup>๑๙</sup> Vladimir I. Lenin. Imperialism the Highest Stage of Capitalism. (New York : International Publishers, 1939). อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑-๒๐.

<sup>๒๐</sup> Kenneth N. Waltz. Man, the State, and War : A Theoretical Analysis. (New York : Columbia University Press, 1959). อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑-๒๐ - ๑-๒๑.

<sup>๒๑</sup> เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑-๒๓.

<sup>๒๒</sup> A. Oberschall. "Conflict Theory", in Handbook of Politics : State and Society in Global Perspective. K.T. Leicht and J.C. Jenkins, eds. (Springer Science and Business Media, 2020). P.177-179 อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑-๒๓ - ๑-๒๕.

นำเสนอให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีความเป็นอิสระในการมีภาษาและวัฒนธรรมของตน มีการแบ่งปันอำนาจปกครอง และลดลักษณะเด่นๆ ของอัตลักษณ์และเขตแดนของตน แล้วส่งเสริมการมีอัตลักษณ์ร่วมกัน

### ๕.๓ กลุ่มผู้นำที่ใช้อิทธิพลโดยไม่สุจริต (Manipulative Elites)

จะบริหารงานในลักษณะบนลงล่าง กลุ่มผู้นำที่ต่อสู้แย่งชิงอำนาจจะใช้ประโยชน์จากประเด็นความแตกแยกภายในสังคม และขยายปัญหาให้ดูใหญ่โตร้ายแรงมากขึ้น โดยดำเนินการทางการเมืองแบบรุนแรง ก้าวร้าว ไม่ประนีประนอม จะโฆษณาชวนเชื่อและข่มขู่ให้เกิดความหวาดกลัวและความเกลียดชัง ดังนั้นการสร้างสมานฉันท์จึงกระทำไม่ได้ยาก เมื่อต่างฝ่ายต่างให้ร้ายฝ่ายตรงข้ามว่าเป็นศัตรูที่ไม่น่าไว้วางใจ สมควรถูกกำจัด ถูกปกครองหรือถูกชำระล้างเผ่าพันธุ์ การแก้ปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยแรงกดดันและการประณามจากรัฐภายนอกหรือองค์การระหว่างประเทศ

### ๕.๔ รากเหง้าทางเศรษฐกิจ (Economic Roots) เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบาย

สาเหตุความขัดแย้งในประเทศยากจนที่อ่อนแอและล้มเหลวในการพัฒนาเศรษฐกิจ ไม่มีการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมและถูกปกครองโดยรัฐบาลอำนาจนิยมกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาล ซึ่งมักจะตั้งกลุ่มติดอาวุธเข้าต่อสู้กับรัฐบาลกลางจนกลายเป็นสงครามกลางเมือง การที่จะแก้ไขปัญหานั้นต้องนำสันติภาพกลับคืน ต้องจัดการใช้ความรุนแรง ป้องกันไม่ให้เกิดสภาพอนาธิปไตยจากพฤติกรรมของผู้นำกลุ่มต่อต้าน และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสำหรับประชาชน

### ๕.๕ การแข่งขันต่อสู้เพื่ออำนาจ (Contention for Power) เป็นแนวคิด

ที่ใช้อธิบายพฤติกรรมของการใช้ความรุนแรงร่วมกัน (Collective violence) โดยที่ประชาชนมารวมกลุ่มกันเป็นครั้งคราวเพื่อต่อสู้เพื่ออำนาจ ความเท่าเทียม ศักดิ์ศรี เสรีภาพทางศาสนา สิทธิของฝ่ายแรงงาน การต่อต้านคอร์รัปชัน การถูกกีดกัน การเก็บภาษีที่ไม่เป็นธรรม และรัฐบาลที่กดขี่ข่มเหง

## ๖. แนวคิดและทฤษฎีของการแก้ไขความขัดแย้ง

นับตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๙๐ เป็นต้นมา เราสามารถพบรูปแบบใหม่ๆ ของความขัดแย้งที่ใช้กำลังขนาดใหญ่ จึงได้มีความพยายามศึกษาการแก้ไขความขัดแย้งควบคู่กับการพิจารณาพลวัตของความขัดแย้ง (conflict dynamics) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นวัฏจักร เริ่มจาก ๑) การเปลี่ยนแปลงในสังคม สู่ ๒) การก่อตัวของความขัดแย้ง ๓) ความขัดแย้งที่รุนแรง และ ๔) การแปลงสภาพของความขัดแย้ง ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้ง<sup>๒๓</sup> ดังนี้

**๖.๑ การแก้ไขความขัดแย้งให้สอดคล้องกับการขยายตัวและหดตัวของความขัดแย้ง (conflict escalation and de-escalation)** อาร์. ฟิชเชอร์ และ แอล. คีชลีย์ (R. Fisher and L. Keashly) ได้เสนอตัวแบบวิเคราะห์องค์ประกอบและจังหวะเวลาการแก้ไข

<sup>๒๓</sup> Joseph Nye. *The Paradox of American Power : Why the world's Only Superpower Can't Go It Done*. (Oxford : Oxford University Press, 2002). p.22-27. อ้างถึงใน *เรื่องเดียวกัน*. หน้า ๑-๓๐.

ความขัดแย้ง (Complementarity and Contingency Model)<sup>๒๔</sup> ซึ่งอธิบายการขยายตัวของความขัดแย้งว่าประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน จาก ๑) การมีความแตกต่างในสังคม ไปสู่ ๒) การขัดกันในสังคม ๓) การแตกแยกเป็นขั้วต่างๆ ๔) ความรุนแรง และ ๕) สงคราม ส่วนการหดตัวของความขัดแย้งจะเริ่มจาก ๑) การหยุดยิง ๒) การหาข้อตกลง ๓) การปรับความสัมพันธ์ให้เป็นปกติ และ ๔) การสร้างความสมานฉันท์ ดังนั้นจึงควรเลือกวิธีแก้ไขความขัดแย้งให้ถูกจังหวะเวลาของการขยายและหดตัวไม่ว่าจะเป็นวิธีสร้างความปรองดอง การให้คำปรึกษา อนุญาโตตุลาการ การไกล่เกลี่ย เป็นต้น

**๖.๒ แนวคิดการแปลงสภาพความขัดแย้งแบบอสมมาตร** ดี. ฟรานซิส (D. Francis) ได้เสนอให้แก้ไขความขัดแย้งโดยเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจที่ไม่สมดุล ประกอบด้วยความขัดแย้งแฝงเติมไปด้วยการกดขี่และความอยุติธรรม ไปสู่โครงสร้างที่สมดุลมีความเห็นชอบร่วมกัน<sup>๒๕</sup> ซึ่งในกระบวนการนี้ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติและลักษณะความสัมพันธ์โดยการเจรจา การไกล่เกลี่ย การสร้างจิตสำนึก การรวมพลัง และการเผชิญหน้า เป็นต้น

**๖.๓ แนวคิดเรื่องการจัดการความขัดแย้งโดยภาคีที่สาม** การแก้ไขความขัดแย้งมักอาศัยการแทรกแซงในความขัดแย้งโดยภาคีที่สามที่ไม่ใช่คู่กรณีและเป็นภาคีจากภายนอก (สังคมหรือประเทศ) แต่ในยุคปัจจุบันเริ่มเห็นความสำคัญของภาคีที่สามจากภายในประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นผู้นำในระดับรากหญ้า ผู้นำระดับกลาง และผู้นำระดับสูง ที่จัดประชุมในระดับต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังเห็นความจำเป็นที่จะต้องขยายบทบาทของการแก้ไขความขัดแย้งทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับโลกอีกด้วย ตามตัวแบบพหุแนวทางในการแก้ไขความขัดแย้ง (Multitrack conflict resolution)

**๖.๓.๑ แนวทางที่หนึ่ง** เป็นความร่วมมือในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศระดับสากลและระดับภูมิภาค สถาบันการเงินการคลังระหว่างประเทศกับผู้นำระดับสูงของประเทศ เพื่อแก้ไขความขัดแย้งโดยการเจรจา การรักษาสันติภาพ การอนุญาโตตุลาการ การสนับสนุนสันติภาพ การไกล่เกลี่ยเชิงบังคับ ตลอดจนการใช้อำนาจแบบแข็งกร้าว

**๖.๓.๒ แนวทางที่สอง** เป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรเอกชนระหว่างประเทศ กลุ่มศาสนา นักวิชาการ นักธุรกิจ ร่วมกับผู้นำระดับกลางในประเทศเพื่อแก้ปัญหาโดยเป็นตัวกลางในการจัดสถานที่ประชุม การสร้างความปรองดอง การไกล่เกลี่ย การร่วมแก้ปัญหา การใช้อำนาจแบบนุ่มนวล เป็นต้น

---

<sup>๒๔</sup> R. Fisher and L. Keashly. "The Potential Complementarity and Mediation and Consultation Within Contingency Model of Third Party Intervention", Journal of Peace Research. 28 (1). P.29-42. อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน.

<sup>๒๕</sup> D. Francis. "Power and Conflict Resolution", in Alert, Conflict Resolution Training in the North Caucasus, Georgia and the South of Russia. (London : Internation Alert, 1994). อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน.



**๖.๓.๓ แนวทางที่สาม** เป็นความร่วมมือระหว่างผู้นำระดับรากหญ้า ระดับกลาง ระดับสูง กับคู่กรณีในความขัดแย้งโดยตรง เพื่อแก้ไขความขัดแย้งโดยพยายามสร้างชุมชนที่ไฝ่สันติ สร้างความสามัคคีในสังคม แสวงหาจุดร่วมใช้อำนาจแบบนุ่มนวล เป็นต้น<sup>๒๖</sup>

### ๗. มาตรการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศ

ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศขึ้น ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งนั้นย่อมไม่สามารถจะรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศกันไว้ได้ หากความขัดแย้งมีขีดความรุนแรงสูงอาจจะต้องถึงกับมีการตัดความสัมพันธ์ทางการทูตก็ได้ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วประเทศคู่กรณีที่เกิดความขัดแย้งนั้นไม่พึงปรารถนาที่จะปล่อยให้ความขัดแย้งมีอยู่ตลอดไป เพราะตรรกะที่เรายังมีความขัดแย้งอยู่ ประเทศคู่กรณีไม่อาจมีความสัมพันธ์ปกติต่อกันได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องแสวงหามาตรการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น สำหรับมาตรการที่ถือเป็นขนบธรรมเนียมในการแก้ไขความขัดแย้งนั้น มีดังนี้

#### ๗.๑ การเจรจาโดยตรงระหว่างประเทศที่มีปัญหาต่อกัน

วิธีการนี้จะใช้ได้กับประเทศที่มีปัญหาต่อกันโดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นประเทศที่มีพรมแดน ติดต่อกัน ทำให้เกิดการกระทบกระทั่งที่นำไปสู่ความขัดแย้งกัน เช่น กรณีปัญหาชายแดนพม่าของไทย ซึ่งทำให้รัฐบาลและผู้นำทางทหารของไทยและพม่าต้องเปิดเจรจาต่อกันเพื่อแก้ไขปัญหา เป็นต้น

#### ๗.๒ การประนีประนอม

เป็นมาตรการที่คู่กรณีที่มีความขัดแย้งและตกลงกันไม่ได้ ยินยอมให้ประเทศเป็นกลางหรือประเทศที่สามเข้าไปมีส่วนร่วมในการประนีประนอม เช่น ในสงครามอินโดจีน ประเทศญี่ปุ่นได้เสนอตัวเข้ามาเป็นผู้เจรจาประนีประนอมยุติความขัดแย้งเรื่องข้อพิพาทดินแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส และในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ประเทศไทยได้มีส่วนในการประนีประนอมความขัดแย้งระหว่างมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ในส่วนที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของเกาะบอร์เนียวตอนเหนือ เป็นต้น

#### ๗.๓ อนุญาโตตุลาการ

การใช้อุญาโตตุลาการมักจะเป็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ระหว่างประเทศ กล่าวคือ คู่กรณีจะเป็นผู้ตกลงใจคัดเลือกคณะบุคคล เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการที่จะมาเป็นผู้พิจารณาและตัดสินข้อพิพาท

#### ๗.๔ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice)

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นองค์กรหนึ่งของสหประชาชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคดีข้อพิพาททางกฎหมาย ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างประเทศที่ยอมรับอำนาจของศาลนี้

---

<sup>๒๖</sup> Oliver Ramsbotham, Tom Woodhouse, and Hugh Miall. Contemporary Conflict Resolution 2<sup>nd</sup> Edition. (Cambridge : Polity Press, 2006). p.25-28. อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑-๓๐ - ๑-๓๑.

ไว้เป็นการล่วงหน้า หรือพิจารณาข้ออื่นใดที่กฎบัตรสหประชาชาติหรือสนธิสัญญาต่างๆ ได้กำหนดไว้ว่าศาลนี้มีอำนาจพิจารณาชี้ขาดได้ หรือคดีที่คู่พิพาทร้องขอให้มีการพิจารณาชี้ขาด

ทั้งนี้แนวทางข้างต้น เป็นแนวทางที่คู่ขัดแย้งยินยอมที่จะหาทางแก้ปัญหาเท่านั้น หากไม่ยินยอม หรือหากได้ดำเนินการแก้ไขความขัดแย้งต่างๆ แล้วยังไม่เป็นผล ซึ่งอาจเนื่องมาจากองค์ประกอบสามเหลี่ยมสงคราม (Trinity of War) ของทั้ง ๒ ประเทศอยู่ในระดับสูง คู่ขัดแย้งก็อาจตัดสินใจที่จะทำสงครามระหว่างกัน

## ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัย

### ๑. แนวคิดเรื่องการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence Approach)

Robert O. Keohane และ Joseph S. Nye ได้นำเสนอแนวความคิดนี้เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๗ โดยเห็นว่า การขยายเครือข่ายด้านการโทรคมนาคมได้ขยายออกไปทั่วโลก ทำให้เกิดกระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างกันทั่วโลกจนทำให้เกิดภาวะไร้พรมแดน นอกจากนี้ตัวแสดงข้ามชาติ เช่น บริษัทข้ามชาติ องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรทางสังคมต่างๆ ได้มีบทบาทต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้นโดยที่รัฐไม่สามารถควบคุมได้อย่างเด็ดขาด ยิ่งไปกว่านั้นการติดต่อข้ามชาติ (International Transaction) ทำให้รัฐต่างได้รับผลกระทบจากการกระทำซึ่งกันและกัน รวมทั้งประเด็นความมั่นคงในแบบเดิมซึ่งคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ในการดำรงไว้ซึ่งอำนาจแห่งรัฐโดยการใช้กำลังทหารก็ไม่ได้เป็นประเด็นหลักของรัฐเช่นในอดีต เนื่องจากนโยบายภายในและนโยบายภายนอกประเทศมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด และไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ทำให้โลกเกิดภาวะพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependence) ซึ่งแนวคิดนี้นับว่าสอดคล้องกับสถานการณ์ระหว่างประเทศในปัจจุบัน

การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หมายถึง สภาวะที่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่างๆ ถูกกำหนดโดยผลกระทบที่มีซึ่งกันและกัน (Reciprocal Effects) อันเป็นผลมาจากการติดต่อสัมพันธ์ข้ามชาติ เช่น การเคลื่อนย้ายทุน สินค้า บุคคล และอื่นๆ ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ นอกจากนี้การพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างรัฐสามารถให้ทั้งประโยชน์และความสูญเสียในประเด็นที่ทั้ง ๒ ฝ่ายมีความเกี่ยวข้องร่วมกัน อย่างไรก็ตามการพึ่งพาซึ่งกันและกันอาจเป็นไปได้ทั้ง

#### ๑.๑ การพึ่งพาแบบเท่าเทียมกัน (Symmetry หรือ Sensitivity Interdependence)

คือ การที่รัฐมีความอ่อนไหวต่อประเด็นต่างๆ ร่วมกันในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกันหรือเท่ากัน

#### ๑.๒ การพึ่งพาแบบไม่เท่าเทียม (Asymmetry หรือ Vulnerability Interdependence)

คือ การที่รัฐมีความเปราะบางต่อประเด็นต่างๆ ร่วมกันในอัตราส่วนที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นมากกว่าแบบแรก และอาจทำให้อำนาจในการต่อรองไม่เท่า

เทียมกัน โดยที่รัฐมีทางเลือกมากกว่าจะมีความเปราะบางต่อประเด็นนั้นๆ น้อยกว่ารัฐที่ไม่มีทางเลือกหรือมีทางเลือกน้อยกว่า

## ๒. ลักษณะที่สำคัญของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

**๒.๑ การมีช่องทางการติดต่อสื่อสารหลายช่องทาง (Multiple Channels)** ระหว่างสังคมและรัฐต่างๆ ซึ่งมีทั้งความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการระหว่างรัฐบาลและภาคเอกชน หรือองค์การระหว่างประเทศเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การค้า การท่องเที่ยว การศึกษา เป็นต้น เนื่องจากความสะดวกและรวดเร็วในการคมนาคม และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร

**๒.๒ ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาอย่างชัดเจน (Absence of Hierarchy)** ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ประกอบด้วยหลายประเด็นและไม่มีการจัดลำดับความสำคัญอย่างชัดเจน สำหรับประเด็นด้านความมั่นคงและการทหารก็ได้ลดความสำคัญลงไป แต่ก็มีประเด็นอื่นที่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญมากกว่า และมีประเด็นต่างๆ ก็มีความเกี่ยวข้องกันมากยิ่งขึ้น รวมทั้งหลายๆ ประเด็นเกิดจากนโยบายภายในประเทศแล้วส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างนโยบายภายในกับนโยบายภายนอกได้อย่างชัดเจน

**๒.๓ บทบาทที่ลดน้อยลงของกำลังอำนาจทางทหาร (Minor Role of Military Force)** ประเด็นการใช้กำลังทหารมีความสำคัญน้อยลง รัฐบาลจะไม่ใช้กำลังทหารหรือพยายามใช้ให้น้อยที่สุด เนื่องจากไม่ใช่วิธีที่เหมาะสมในการบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งประเด็นอื่นๆ ที่ได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เช่น ประเด็นเรื่องเศรษฐกิจ เป็นต้น

## แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและระบบการเมืองโลก

ได้มีการจัดระดับของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แบ่งเป็น ๓ ระดับ (Level of Analysis) <sup>๒๗</sup> โดยแบ่งขนาดและขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษาเพื่อให้มีความสะดวกต่อการวิเคราะห์โดยจะมีขอบเขตที่มีขนาดใหญ่ไปจนถึงขนาดเล็ก (Macro to Micro) ดังนี้ ลำดับแรกได้แก่ ระดับระหว่างประเทศ (International) เป็นระดับของการวิเคราะห์ที่กว้างที่สุดโดยจะเน้นถึงระดับการวิเคราะห์ในสเกลที่มีขนาดใหญ่ ดังตัวอย่างเช่น ระบอบความสัมพันธ์ภายในการเมืองระหว่างประเทศ เวทีความสำคัญระหว่างประเทศ สภาวะของสงคราม สภาวะสันติภาพ ฯลฯ ลำดับที่สอง ได้แก่ระดับรัฐ (State) เป็นระดับของการวิเคราะห์พฤติกรรมและการกระทำของรัฐใดรัฐหนึ่ง เช่น สภาพสังคม รัฐ อุดมการณ์ วัฒนธรรม คุณค่า ศาสนา หรือค่านิยมอื่นๆ และสุดท้ายระดับปัจเจกบุคคล (Individual) เป็นระดับการวิเคราะห์ที่เล็กที่สุด เช่น ปัจเจกบุคคลกลุ่มทางสังคม พรรคการเมืองผู้นำของรัฐ กลุ่มก่อการร้าย ซึ่งสามารถนำมาช่วยประกอบในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ใน

---

<sup>๒๗</sup> Preechapak Tekasuk. “International Relations Theories With few simple concepts for International Politics”, (BLUE: IA POL SCI ‘ 55). (Online). Available : // [https://www.academia.edu/12876412/Note\\_on\\_ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น](https://www.academia.edu/12876412/Note_on_ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น), 2023.

การตัดสินใจต่างๆ ของรัฐในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มักมีการแบ่งชนิดของทฤษฎีออกเป็นกลุ่มๆ และตำราส่วนมากว่าด้วยเรื่องทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นมีหลายทฤษฎี แต่มีทฤษฎีหลักที่ได้รับความนิยมในการนำมาวิเคราะห์สถานการณ์และพฤติกรรมของรัฐ และเกี่ยวข้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน และไทย อยู่ ๒ กลุ่มหลัก ได้แก่ ทฤษฎีสัจนิยม หรือ Realism กับ ทฤษฎีเสรีนิยม หรือ Liberalism

### ๑. ทฤษฎีสัจนิยม หรือ REALISM

โดยมีนักคิดที่เกี่ยวข้องก็จะมีตั้งแต่ E.H.Carr, Hans J. Morgenthau, Kenneth Waltz, John Mearsheimer, James Der Derian, Michael J., Thomas Hobbes (Leviathan) และ Machiavelli (The Prince) โดยแก่นสำคัญของทฤษฎีจะอยู่ที่การมองระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าอยู่ในสถานะที่ไม่มีอำนาจสูงสุด (Global Sovereignty) เป็นชุมชนของรัฐที่ไม่มีใครมาปกครอง เป็นอนาธิปไตยที่ไร้หัวหน้า ไร้รัฐบาลโลก (Anarchy) และทุกรัฐจำเป็นต้องต่อสู้และหาความอยู่รอดภายใต้สภาวะความมั่นคงของตนเอง (Security Dilemma) ที่ไม่สามารถไว้วางใจใครๆ ได้ ทฤษฎี Realism โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 2 สายสำคัญ คือ สัจนิยมคลาสสิก (Classical Realism) และ สัจนิยมใหม่ (Neorealism) โดยในส่วนของ สัจนิยมคลาสสิก หรือ Classical Realism ประกอบขึ้นจากแนวคิดหลักๆ ได้แก่แนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ (Human Nature) ของ Thomas Hobbes จากหนังสือ Leviathan ที่มองมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ชั่วร้ายกลัวตาย ไม่เชื่อสัตย์ต่อกัน มีความพร้อมที่จะโจมตีและทำร้ายกันได้ทุกเมื่อ และแนวคิดของ Machiavelli จากหนังสือ The Prince ที่เสนอแนวคิดว่า ด้วยความมีเล่ห์เหลี่ยมในการปกครองในการดำเนินความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างกัน การทรยศหักหลังการปฏิบัติต่อผู้ต่อยกกว่าอย่างมีเล่ห์เหลี่ยมการวางแผนสงครามคนแข็งแกร่งกว่ามีโอกาสรอดชีวิตมากกว่า

สมมติฐานสำคัญของ สัจนิยมคลาสสิก คือ รัฐคือตัวแสดงหลักและอยู่ร่วมกันบนโลกอย่างหาความอยู่รอดซึ่งกันและกันในสถานะที่ไร้รัฐบาลโลก ทุกๆ รัฐมีสิทธิที่จะทำสงครามกันได้ทุกโอกาสหากเกิดความขัดแย้ง รัฐทุกรัฐจึงมีพฤติกรรมหลักอยู่ ๓ ข้อ คือ มุ่งแข่งขัน หาความอยู่รอดและแย่งชิง (Competition – Diffidence – Glory) ที่ถือได้ว่าตั้งอยู่บนหลักธรรมชาติของมนุษย์ที่เปล่งออกมาผ่านการตัดสินใจของผู้นำประเทศ ดังนั้น รัฐทุกรัฐจึงเท่าเทียมกัน พร้อมมุ่งที่จะแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติให้แก่ตนเองมากที่สุดตลอดเวลาสั่งสมอำนาจ เห็นแก่ตัว สนใจแต่การช่วยเหลือตนเองตลอดเวลา (Self-Help) ซึ่งพฤติกรรมของรัฐเป็นพฤติกรรมที่ไม่ต่างจากพฤติกรรมมนุษย์ การดำเนินนโยบายแบบสัจนิยมคลาสสิกนี้จึงยึดมุมมองที่ใช้รัฐเป็นศูนย์กลาง โดยมีผลประโยชน์แห่งชาติเป็นตัวขับเคลื่อนพฤติกรรม (อาจมองสัจนิยมคลาสสิกว่ามีส่วนของความเป็นชาตินิยมก็ได้) สำหรับมุมมองด้านอำนาจใน Classical Realism ตัว Hans J. Morgenthau นักคิดสัญชาติยิว-เยอรมัน มองว่า อำนาจนั้น ใจความสำคัญอยู่ที่การมีกำลังทหาร ภายลักษณ์ของรัฐ/ประเทศ และความเข้มแข็ง แข็งแกร่งของการบริหารงานโดยรัฐบาล ในส่วนของทฤษฎีสัจนิยมใหม่ หรือ Neorealism หรืออาจเรียกอีกแบบว่าสัจนิยมโครงสร้าง (Structural Realism) เป็นทฤษฎีที่ Kenneth Waltz นำแนวคิดของ Morgenthau มาพัฒนาต่อ ยอด ในปี ๑๙๗๙ (เกิดหนังสือชื่อ Theory Of International Politics โดย Waltz) ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ หรือ Neorealism นี้ก็มีหลักการและสมมติฐานสำคัญคือ ระบบระหว่างประเทศนั้นตั้งอยู่บนฐานของความสำคัญแบบ

อนาธิปไตยโดยไม่มีรัฐบาลโลกไร้ศูนย์กลางอำนาจที่จะมาควบคุมพฤติกรรมของรัฐใดๆ ได้แต่จะมีรัฐมหาอำนาจกระจายตัวอยู่ทั่วโลกไม่ว่าจะมี เพียง ๒ หรือ ๓ หรือมากกว่านั้นก็ตามพฤติกรรมของรัฐยังคงมีความคล้ายคลึงกับ รัฐในทฤษฎี Classicalrealism อยู่ได้แก่ มุ่งเน้นการอยู่รอดของตนเอง (Self-Preservation) มุ่งแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติโดยจะไม่ยอมตกเป็นรองใครและไม่ยอมให้ใครมีมากกว่า รัฐจึงมีพฤติกรรมที่มุ่งสั่งสมอำนาจของตัวเองให้มากขึ้นตลอดเวลา เพื่อทำการถ่วงดุลอำนาจ (Balance Of Power) แต่การเพิ่มอำนาจของ Neorealism มีหลายแบบมีทั้งด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของกองทัพ นอกจากนี้เพื่อทำการถ่วงดุลอำนาจกันระหว่างรัฐใน Neorealism มีโอกาสที่จะสร้างความร่วมมือระหว่างกันได้เพื่อป้องกันการขึ้นมามีอำนาจของรัฐอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นภัยกับตนหรือพันธมิตร ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ เชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบ ๒ ขั้วอำนาจเป็นสิ่งที่ดี เพราะการที่โลกมีมหาอำนาจเพียง ๒ รัฐย่อมดีกว่า การที่ทั่วโลกมีมหาอำนาจมากกว่า ๒ รัฐ เชื่อกันว่ายิ่งมีมหาอำนาจมากขึ้นก็จะมีปัญหามากขึ้น เพราะจะมีความหวาดระแวงที่อีกฝ่ายจะไปสร้างพันธมิตรและในเรื่องของอำนาจ Kenneth Waltz จะมองว่าอำนาจของรัฐนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนของประชากร เขตแดนทรัพยากร ชัดความสามารถทางเศรษฐกิจ ความแข็งแกร่งทางการทหารเสถียรภาพทางอำนาจและการเมืองของรัฐ ตัว Neorealism นี้ยังมีการแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มย่อยด้วยกัน คือ

### ๑.๑ สัจนิยมในเชิงป้องกัน (DEFENSIVE REALISM)

เป็นแนวคิดที่ Kenneth Waltz พัฒนาขึ้นมาโดยเป็นแนวคิดหลักใน Neorealism ของเขาซึ่งเชื่อว่า ระบบระหว่างประเทศนั้นมีลักษณะที่เป็นอนาธิปไตยทำให้รัฐจำเป็นต้องดำเนินนโยบายอย่างระมัดระวังและเป็นกลาง พร้อมรับมือกับภัยคุกคามต่างๆ เสมอเพื่อความปลอดภัยและความอยู่รอดของรัฐ รัฐจะไม่ก้าวร้าวและไม่พยายามสั่งสมกำลังอำนาจ แต่จะเน้นการดำเนินนโยบายที่ทำให้ตนเองอยู่รอดและรักษาสถานะตัวเองให้อยู่คงเดิมปลอดภัยตลอดเวลา และเชื่อว่ายิ่งรัฐก้าวร้าวหรือทำตัวเป็นอันตรายทำตัวรุนแรงมากเท่าไรก็จะมีผลตอบแทนทางลบจากรัฐอื่นๆ มากเท่านั้น ดังนั้น Defensive Realism จึงมองว่าการก้าวร้าว การรุกรานผู้อื่น ไม่ต่างอะไรไปจากการทำลายตนเองของรัฐ (Self-Defeating)

### ๑.๒ สัจนิยมในเชิงรุก (OFFENSIVE REALISM)

เกิดขึ้นโดย John Mearsheimer โดยมีหลักการว่ารัฐมหาอำนาจคือตัวแสดงหลักในการเมืองโลกและระบบระหว่างประเทศ ที่เป็นอนาธิปไตยเหมือน Defensive Realism อย่างไรก็ตาม ทุกๆ รัฐล้วนมีกำลังทหารที่พร้อมจะโจมตีและพร้อมรบในทุกโอกาสรัฐต่างๆ ไม่สามารถไวใจหรือเชื่อใจในเจตนารมณ์ของรัฐอื่นๆ ได้เลย รัฐต่างๆ ล้วนมีเป้าหมายหลักคือ การอยู่รอดทั้งสิ้น และรัฐเป็นตัวแสดงที่มีเหตุผลที่ไม่รีรอที่จะทำสิ่งใดก็ได้เพื่อให้ตัวเองมีความมั่นคงอยู่รอดปลอดภัย และก้าวขึ้นสู่การเป็นมหาอำนาจ (Hegemony) ได้นานที่สุด

## ๒. ทฤษฎีเสรีนิยม หรือ LIBERALISM

แนวคิดนี้เป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาการร่วมมือระหว่างกันของรัฐและตัวแสดงต่างๆ ในเวทีความสำคัญระหว่างประเทศ ทฤษฎีเสรีนิยม Liberalism นี้บางครั้งก็ถูกเรียกกันว่าอุดมคตินิยม หรือ Idealism เชื่อกันว่าธรรมชาติของมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเหตุผล หรือ Rational-Beings ที่จะไม่ทำ สงครามกัน การเอาตัวรอดของรัฐต่างๆ สามารถจะดำเนินการผ่านความร่วมมือกัน

และบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันอย่างสันติ ทฤษฎีเสรีนิยม หรือ Liberalism รับอิทธิพลมาจากนักคิดทางการเมืองตะวันตกหลากหลายคน เช่น จากตำรา Two Treatises Of Government ของ John Locke เกี่ยวกับการนำกำลังแรงงานตนเองไปแลกเป็นสินทรัพย์แนวคิดของ Immanuel Kant, Adam Smith, Jeremy Bentham, John Stuart Mill, John Maynard Keynes เป็นต้น โดยตัวทฤษฎีเสรีนิยม สามารถแยกเป็นด้านต่างๆ เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคม และแตกออกไปได้หลากหลายสาขาแบบเดียวกับสังคมนิยม แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะทฤษฎีเสรีนิยม สายหลัก ๒ แนวคิดได้แก่ ทฤษฎีเสรีนิยมพื้นฐาน (Liberalism) กับทฤษฎีเสรีนิยมเชิงสถาบัน (Liberal Institutionalism)

### ๒.๑ เสรีนิยมพื้นฐาน หรือ LIBERALISM

มีมุมมองและสมมติฐานสำคัญ อยู่ที่ประเด็นเรื่องการสร้างสันติภาพและความร่วมมือให้เกิดขึ้นภายในระบบระหว่างประเทศ คือจะทำอย่างไรก็ได้ให้เกิดสันติภาพและความร่วมมือระหว่างรัฐ พร้อมแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกันอย่างลงตัว (โดยหลีกเลี่ยงการทำสงคราม การใช้ความรุนแรงให้มากที่สุด) โดย Liberalism เชื่อในความมีเหตุผลของตัวแสดง และมีความเชื่อพื้นฐาน ดังนี้

๒.๑.๑ รัฐที่เป็นประชาธิปไตยหรือใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะมีแนวโน้มในการทำสงครามหรือใช้กำลังทางการทหารเข้าโจมตีใ้กันน้อยลง (ดังมาจากแนวคิดของ Immanuel Kant ใน Perpetual Peace Theory)

๒.๑.๒ การใช้การค้าแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันในลักษณะของเงินตรา เช่น การค้าระหว่างกัน หรือการค้าเสรีคือกิจกรรมทางการทูตที่สามารถสร้างสันติภาพได้

๒.๑.๓ ในสถานะอนาธิปไตย รัฐ(ควร)จะร่วมมือระหว่างกัน เพื่อบรรลุผลประโยชน์ที่ประนีประนอมกันแบบ Win-Win ทุกฝ่าย ตามแบบที่แต่ละฝ่ายควรจะได้อย่างเป็นธรรม (Absolute Gain)

๒.๑.๔ แม้การเมืองโลกจะอยู่ในสถานะที่เป็นอนาธิปไตยอันไร้หัวหน้า หรือผู้นำโลกแต่รัฐสามารถอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศร่วมกัน ได้เพื่อเป็นข้อบังคับผูกพันระหว่างกัน และควบคุมกำกับ พฤติกรรมของรัฐควบคู่ไปด้วย

๒.๑.๕ แม้รัฐจะเป็นตัวแสดงที่เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนแต่รัฐก็ยังยึดหลักการ Harmony Of Interest หรือการร่วมมือกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันได้

### ๒.๒ เสรีนิยมเชิงสถาบัน หรือ LIBERAL INSTITUTIONALISM

เกิดขึ้นในช่วงหลัง ๑๙๖๐ เนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีองค์การระหว่างประเทศและองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (รวมถึงบริษัทข้ามชาติและองค์กรอิสระต่างๆ ด้วย) เกิดขึ้นมากมายทั่วโลก ที่ได้กลายมาเป็นตัวแสดงที่มีความสำคัญ ในเวทีการเมืองโลกไม่น้อยไปกว่ารัฐ สมมติฐานสำคัญของทฤษฎีนี้คือ รัฐเป็นตัวแสดงที่มีเหตุผลและมุ่งจะแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติให้แก่ตนเอง (แม้ว่าทฤษฎีนี้จะมีสมมติฐานคล้ายๆ กับ รัฐใน Realism ก็ตาม แต่ทฤษฎีนี้จะมองว่า ตัวแสดงอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐก็มีความสำคัญไม่แพ้รัฐเช่นกัน) รัฐจะร่วมมือกันเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกันสูงสุดผ่านการคิดแบบมีเหตุผล (Rationality) โดยตัวแสดงที่เป็นสถาบันองค์กร (เช่น UN, IBRD, IMF, หรือแม้แต่ NGO ต่างๆ ด้วย) จะทำหน้าที่ในการเป็นสื่อกลางใน

การแลกเปลี่ยนพูดคุยเจรจาหรือสร้างข้อตกลง เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างกันของรัฐ (Mediator) พร้อมๆ กับการเข้าไปตรวจสอบถึงพฤติกรรมของรัฐต่างๆ ว่าจะสามารถทำตามข้อตกลงที่ ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดได้หรือไม่อีกด้วย

## แนวคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ<sup>๒๘</sup>

ความมั่นคงแห่งชาติ คือ การทรงตัวอยู่อย่างแน่นหนาถาวร ดำรงเอกราช มีเสรีภาพแห่งชาติ มีความสงบสุขภายในประเทศ มีความแน่นอนในชีวิตและเศรษฐกิจของพลเมือง คาดหมายรายได้ของรัฐได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินตรามีเสถียรภาพ รัฐไม่ต้องประสบความยุ่งยากกระส่ำระสาย ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ได้ง่าย ประชาชนพลเมืองรู้สึกมีความปลอดภัย มีความหวังและความไว้วางใจใน อนาคต และยังไว้วางใจต่อไปอีกว่า ถึงแม้ความผันผวนหรือเหตุร้าย อันใดจะเกิดขึ้นมา รัฐสามารถจะต่อสู้หรือป้องกันได้ ทั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็น ๘ ด้าน ได้แก่

๑. ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง หมายถึง สภาพการณ์ทางการเมืองที่ทำให้ประชากรมีความเชื่อถือและศรัทธาต่อระบอบการปกครอง ต่อรัฐบาลผู้บริหารการปกครอง ประชากรมีความเคารพเชื่อฟังและยอมปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล มีความเชื่อมั่นในรัฐบาลว่าจะสามารถสร้างความเป็นธรรมในหมู่ประชากร และสามารถป้องกันความแตกแยกกระหว่างชนในชาติ สามารถรักษาดินแดนให้ปลอดภัยจากการแบ่งแยก ยึดครอง มีเอกราช และรักษาศักดิ์ศรีของชาติในวงการเมืองระหว่างประเทศ รัฐบาลมีความชอบธรรมสามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอิสระ ปลอดภัยจากอิทธิพลและการบงการในการดำเนินนโยบายของประเทศ ประชากร ดินแดน รัฐบาล อำนาจอธิปไตย ตลอดจนเสถียรภาพของประเทศปลอดภัยจากการคุกคามทั้งภายในและภายนอก และที่ปฏิบัติการภายใต้อิทธิพลของต่างประเทศ

๒. ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประชากรมีงานทำและยอมรับนับถือระบบเศรษฐกิจของประเทศสามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจทั้งส่วนตัวและส่วนรวมให้สูงขึ้นได้ในอัตราที่เหมาะสม โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความแตกต่างเหลื่อมล้ำกันมากนัก ประเทศสามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ มีระบบภาษีอากรที่เหมาะสมและเป็นธรรม สามารถพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอิสระทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศ มีความสามารถทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริการ ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ

๓. ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึง สภาพการณ์ทางด้านสังคมที่ทำให้ประชากรสามารถครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมในการดำเนินชีวิต มีความเสมอภาคและภารดรภาพ มีความรู้ความสามารถ มีวัฒนธรรม จริยธรรม และศีลธรรม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อ

<sup>๒๘</sup> “คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://ndsi.rtarf.mi.th/download/ndsi-edu/document/008.pdf>, 2566.

หน้าที่ของพลเมืองและต่อสังคม ตลอดจนมีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นชาติและเกียรติภูมิของบรรพบุรุษ รวมทั้งยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ

๔. ความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร หมายถึงขีดความสามารถด้านการทหารที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกำลังรบของชาติ ความพร้อมรบ ความมีประสิทธิภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์และการใช้อาวุธ มีวินัย ขวัญ และกำลังรบอื่นๆ มีการจัดการฝึก การศึกษา การสวัสดิการ ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่สามารถจะเอาชนะศัตรูผู้รุกรานทั้งจากภายในและภายนอกประเทศได้

๕. ความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หมายถึง สภาพการณ์ที่ประเทศมีการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ครอบคลุมต่อเนื่อง มีความพร้อมในโครงสร้างพื้นฐานทุกด้านที่จำเป็น มีเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีศักยภาพในการทุ่มเทสรรพกำลัง เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาภายใต้มาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้ประชาชน สามารถใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างทั่วถึง

๖. ความมั่นคงแห่งชาติด้านการพลังงาน หมายถึง สภาพการณ์ด้าน การพลังงานของชาติที่มีการบริหารจัดการการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประเทศไทยสามารถเข้าถึงแหล่งพลังงานทั้งใน และต่างประเทศ ตลอดจนมีเทคโนโลยีทางด้านพลังงาน มีการจัดทำข้อตกลงเพื่อความมั่นคงในการจัดหาพลังงาน และความร่วมมือด้านพลังงานทดแทนกับต่างประเทศ เพื่อให้มีพลังงานเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ

๗. ความมั่นคงแห่งชาติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีการปรับปรุงกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัยและการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างสมองค์ความรู้ และใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา มีการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการสร้างวินัยและปลูกจิตสำนึกของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘. ความมั่นคงแห่งชาติด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หมายถึง สภาพการณ์ของประเทศมีการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้สื่อเป็นเครื่องมือเชิงรุก สังคมมีการบริโภคข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ สามารถเลือกรับข่าวสารอย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ให้สื่อทุกชนิดสร้างความสามัคคีให้กับคนในชาติ มีองค์กรในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศและค่านิยมด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

## กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตั้งแต่ภายหลังยุคสงครามเย็นสิ้นสุดลงในปี ค.ศ.๑๙๙๑ โลกตกอยู่ในสภาพของการมีมหาอำนาจหนึ่งเดียว ซึ่งก็คือสหรัฐอเมริกาที่เป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบโลก หรือที่รู้จักในลักษณะของ Unipolarity ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีองค์กระระหว่างประเทศอย่างองค์การสหประชาชาติ ที่ประกอบไปด้วยสมาชิกจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ผู้ที่อยู่เบื้องหลังของการกำหนดทิศทางของระเบียบโลกนั้น ก็คือเหล่าสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่ง

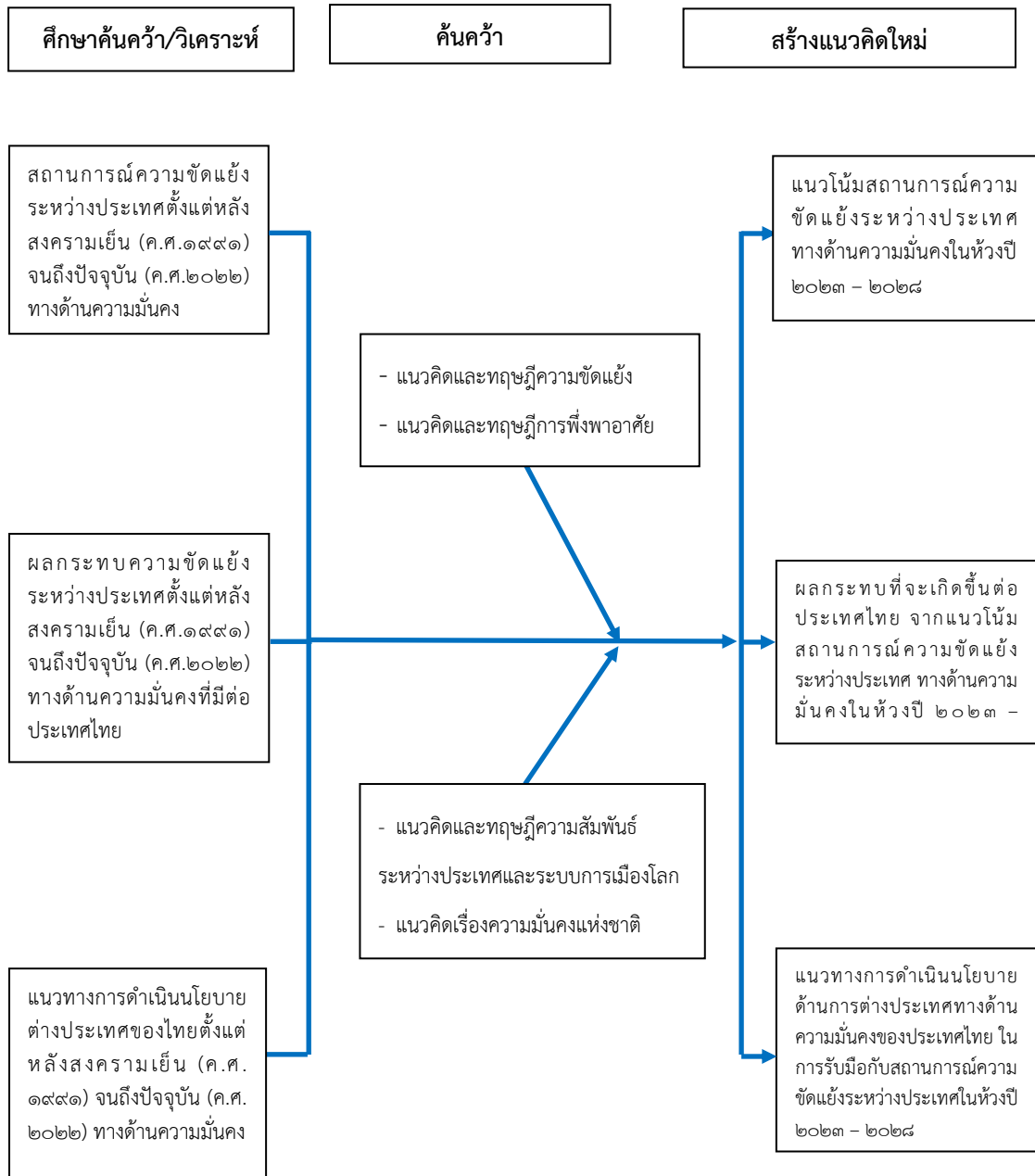


สหประชาชาติ ที่มีอำนาจในการ Veto มติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐ นอกการศึกษาประวัติศาสตร์การเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ผ่านมา การที่จะสามารถเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ และคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไปนั้น จะต้องทำความเข้าใจกับประวัติศาสตร์ แนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของไทย รวมถึงผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น และการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความขัดแย้งระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในอันที่จะสามารถอธิบายการเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศในอดีต เพื่อทำนายสถานการณ์ในอนาคต นอกจากนี้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ รัฐต่างๆ มีทั้งจุดแข็ง และจุดอ่อน มีทั้งทรัพยากรที่สามารถหาได้ในรัฐ และจะต้องหาจากรัฐอื่น รัฐต่างๆ ในโลกจึงอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยที่มีความซับซ้อน ดังนั้นการที่รัฐใดรัฐหนึ่งจะเปิดฉากความขัดแย้งขึ้นมานั้น ก็จะทำให้เกิดความเสียหายกับรัฐนั้น มากกว่าที่จะได้ประโยชน์<sup>๒๙</sup> ซึ่งเป็นธรรมชาติของรัฐอยู่แล้วที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก และคิดคำนวณว่าหากเกิดความขัดแย้ง รัฐจะได้มากกว่าเสียหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐ และจีน ที่สุดท้ายสหรัฐก็ต้องผ่อนมาตรการต่าง ๆ ที่กดดันจีนลง เพราะเกิด ความเสียหายทั้งสองฝ่าย ดังนั้นการเสนอแนะแนวทางการรับมือกับสถานการณ์ของประเทศไทย จึงจำต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดกับประเทศไทย โดยจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดนี้ ทำให้สามารถนำไปเป็นสารตั้งต้นในการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยผลักดันที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศในด้านความมั่นคง ตลอดจนหาแนวโน้มของความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับไทย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการดำเนินการในการกำหนดนโยบายต่างประเทศเพื่อให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุด และเสียประโยชน์น้อยที่สุด

---

<sup>๒๙</sup> Keohane, Robert Owen and Joseph Samuel Nye, Jr. Power and Interdependence: Realism and Complex Interdependence. (Boston: Pearson, 2011).

## กรอบแนวคิดการวิจัย



## สรุป

ในการพิจารณามูลเหตุและวิเคราะห์วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ นั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาประกอบ โดยเฉพาะทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัย ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและระบบการเมืองโลก และแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ โดยจะนำมาเป็นสารตั้งต้นในการวิเคราะห์หาสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างประเทศ รวมทั้งการศึกษาเทียบเคียงกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ และมีแนวโน้มจะเป็นอย่างไรในอนาคต มีผลกระทบอย่างไรต่อประเทศไทย หลังจากนั้นจะสามารถสรุปละเอียดไปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการรับมือของประเทศไทยกับสถานการณ์ความขัดแย้งเหล่านั้น ผ่านทางการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยอ้างอิงในแนวคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุด และเสียประโยชน์น้อยที่สุด

**บทที่ ๓**  
**สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ**  
**ตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)**  
**ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบต่อประเทศไทย**

การศึกษาในบทที่ ๓ จะศึกษาอยู่ในบริบทสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ และ ๒ โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

๑. สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)

๒. ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ที่มีต่อประเทศไทย

๓. แนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทยตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)

๔. สรุป

**สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)**

ในการวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อประเทศไทยทางด้านความมั่นคงจากแนวโน้มสถานการณ์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ และการนำเสนอแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์นั้น จำเป็นต้องทราบสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศสำคัญที่เกิดขึ้นมาแล้ว ตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) รวมทั้งผลกระทบและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย ดังนี้ โดยตั้งแต่สิ้นสุดของการจัดระเบียบโลกแบบยุคสงครามเย็น ภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เป็นปัจจัยหลักของการกำหนดเรื่องภัยคุกคามของประเทศค่ายโลกตะวันตกได้สิ้นสุดลงนับจากการแตกสลายของสหภาพโซเวียต ซึ่งได้หมายรวมถึงการยุติของความขัดแย้งระหว่างประเทศในเชิงอุดมการณ์ แต่ทั้งนี้ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติระหว่างประเทศมิได้สิ้นสุดไปด้วย หากแต่เมื่อพันธะด้านอุดมการณ์ทางการเมืองได้ถูกปลดปล่อยแล้ว ผลประโยชน์แห่งชาติที่เป็นรูปธรรมของประเทศต่างๆ ไม่จำเป็นต้องผูกพันกับผลประโยชน์ของมหาอำนาจในแบบเดิม ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งการแข่งขันระหว่างรัฐทางด้านเศรษฐกิจอาจนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดความคิด “ชาตินิยม” ให้มากขึ้น นอกจากนี้ความขัดแย้งอื่นๆ มีแนวโน้มชัดเจนว่าจะผูกติดอยู่กับเรื่องชาตินิยม ความแตกต่างวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงความ

แตกต่างกันด้านศาสนา อันทำให้สงครามที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่เป็นสงครามขนาดเล็ก (small war) หรือความขัดแย้งขนาดเล็ก (low-intensity conflict) ซึ่งเป็นการต่อสู้ด้วยอาวุธระหว่างกลุ่มชนภายในรัฐเดียวกัน ในรูปแบบสงครามกลางเมือง โดยมีเหตุผลที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระจากการปกครองของรัฐบาลกลาง และจัดตั้งรัฐเอกราชของตนขึ้นใหม่ ปรากฏการณ์เช่นนี้ส่งผลให้สงครามในอนาคตจะเป็น “สงครามอารยธรรม” (The Clash of Civilization) ซึ่งจะเกิดขึ้นตามรอยเส้นแบ่งทางอารยธรรมที่เป็นปัญหาความขัดแย้งมาแต่อดีต โดยปัญหาดังกล่าวจะหวนกลับมาเป็นประเด็นของสาเหตุสงครามหรือความขัดแย้งในอนาคต<sup>๑</sup> โดยสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)<sup>๒</sup> สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)

ความขัดแย้ง	รายละเอียด	ประเด็นปัญหา/สาเหตุความขัดแย้ง	บริเวณความขัดแย้ง
ปัญหาชนกลุ่มน้อยชาวเคิร์ด (Kurd) (ค.ศ. ๑๙๒๓-ปัจจุบัน)	เนื่องจากชาวเคิร์ด (Kurd) เป็นชนกลุ่มน้อย(มีหลายล้านคน) มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นของตนเอง ไม่มีดินแดนของตนเองแต่กระจายอยู่ในประเทศอิหร่าน อิรัก ตุรกี ทำให้กลายเป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งได้เรียกร้องที่จะตั้งเป็นประเทศเคอร์ดิสถาน (Kurdistan) แต่ก็ถูกปราบปราม ปัญหาในตะวันออกกลางในกรณีของชาวเคิร์ดยังคงต้องจับตามองต่อไป เพราะเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นด้วย ไม่ใช่เฉพาะแต่เรื่องการปกครองตนเองเป็นประเทศเคอร์ดิสถานเท่านั้น สงครามกลางเมืองในซีเรีย ปัญหา ISIS สงครามศาสนา ความขัดแย้งระหว่างชีอะฮ์-ซุนนี ฯลฯ ล้วนแต่เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก ชาวเคิร์ดจึงอาจต้องต่อสู้ไปอีกยาวนาน เพื่อสิทธิและเอกราช <sup>๓</sup>	เชื้อชาติ	ตะวันออกกลาง (อิหร่าน อิรัก ตุรกี)
ปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ระหว่างญี่ปุ่นและรัสเซียเหนือหมู่เกาะคูริล	หมู่เกาะคูริล (Kuril Islands หรือ Kurile Islands) ชาวญี่ปุ่นเรียกว่า Chishima Islands เป็นหมู่เกาะทางตะวันออกเฉียงเหนือของญี่ปุ่น ทางเหนือของเกาะฮอกไกโดของญี่ปุ่น ค.ศ.๑๘๕๕ มีการลงนามสนธิสัญญาชิโมดะ (Treaty of Shimoda) ระหว่างรัสเซีย (โซเวียตในสมัยนั้น) กับญี่ปุ่น สนธิสัญญานี้ได้สร้างความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างรัสเซียกับญี่ปุ่นขึ้นมาอย่างเป็นทางการ ภายใต้ข้อตกลงของสนธิสัญญานี้ ญี่ปุ่นมีอำนาจครอบครองเหนือเกาะ Iturup (Etorofu), หมู่เกาะคูริล (Kuril Islands หรือ Kurile Islands)		

<sup>๑</sup> สุรชาติ บำรุงสุข “กระบวนทัศน์ความมั่นคงใหม่ : ความเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีและกรณีประเทศไทย”, วารสารสังคมศาสตร์. ๓๓(๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๕. หน้า ๒๔๓-๒๔๘.

<sup>๒</sup> “ปัญหาความขัดแย้งที่สำคัญทั่วโลก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.satitup.ac.th/BBC07/AboutStudent/Document/Conflict/Conflict.pdf>, 2023.

<sup>๓</sup> “การต่อสู้ของ “เคิร์ด” (Kurd) ชาตินัชนัแห่งตะวันออกกลาง รบเพื่อเอกราช-ปกครองตนเอง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.silpa-mag.com/history/article\\_40310](https://www.silpa-mag.com/history/article_40310), 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

<p>(Kuril) (ค.ศ. ๑๙๔๕- ปัจจุบัน)</p>	<p>ชาวญี่ปุ่นเรียกว่า Chishima Islands เป็นหมู่เกาะทางตะวันออกเฉียงเหนือของญี่ปุ่น ทางเหนือของเกาะฮอกไกโดของญี่ปุ่น ค.ศ.๑๘๕๕ มีการลงนามสนธิสัญญาชิโมดะ (Treaty of Shimoda) ระหว่างรัสเซีย (โซเวียตในสมัยนั้น) กับญี่ปุ่น สนธิสัญญานี้ได้สร้างความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างรัสเซียกับญี่ปุ่นขึ้นมาอย่างเป็นทางการ ภายใต้ข้อตกลงของสนธิสัญญานี้ ญี่ปุ่นมีอำนาจครอบครองเหนือเกาะ Iturup (Etorofu), Kunashir (Kunashiri), Shikotan และกลุ่มก้อนหิน Habomai ส่วนที่เหลือนั้นอยู่ภายใต้การครอบครองของรัสเซีย โดยให้เกาะ Sakhalin อยู่ภายใต้การครอบครองร่วมกันทั้งสองฝ่าย ค.ศ. ๑๙๐๕ หลังจากรัสเซีย (โซเวียต) แพ้สงคราม Russon-Japanese War กับญี่ปุ่น (๑๙๐๔-๑๙๐๕) ก็ได้มีการทำสนธิสัญญากันใหม่ ชื่อ Treaty of Portsmouth รัสเซียจำใจต้องยกพื้นที่ทางตอนใต้ของเกาะ Sakhalin ให้ญี่ปุ่น (แบ่งครึ่งกันอีกครั้ง) ค.ศ.๑๙๔๕ สงครามโลกครั้งที่ ๒ ในระหว่างปฏิบัติการโจมตีญี่ปุ่นนั้น สหภาพโซเวียตได้เข้ายึดพื้นที่ทางตอนใต้ของเกาะ Sakhalin ที่เสียไปให้ญี่ปุ่นในปี ๑๙๐๕ กลับคืนมาได้ และหมู่เกาะคูริลทั้งหมดด้วย ซึ่งรวมทั้ง ๔ เกาะทางตอนใต้ด้วย ในช่วงนี้รัสเซียรู้ว่าไม่อาจจะเชื่อใจญี่ปุ่นได้ จึงถือโอกาสขับไล่ชาวญี่ปุ่นทั้งหมดราว ๑๗,๐๐๐ คน ที่อาศัยอยู่ในหมู่เกาะคูริลออกไป ต่อมาใน ค.ศ.๑๙๕๑ ฝ่ายสัมพันธมิตรและญี่ปุ่นได้ลงนามสนธิสัญญาสันติภาพชาวฟรานซิสโก (San Francisco Peace Treaty) ซึ่งญี่ปุ่นตกลงที่จะไม่อ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะคูริลอีกต่อไป ในสมัยนั้นสหภาพโซเวียตไม่ได้เข้าร่วมลงนามในสนธิสัญญาดังกล่าวด้วย ต่อมารัฐบาลญี่ปุ่นอ้างว่า เกาะ Kunsahir, Iturup, Shikotan และ Habomai เป็นสมบัติส่วนหนึ่งของญี่ปุ่น ดังนั้นจึงไม่อยู่ในเงื่อนไขของคำว่า "หมู่เกาะคูริล" ค.ศ.๑๙๕๖ โซเวียตและญี่ปุ่นได้ประกาศยุติสงครามระหว่างสองชาติร่วมกันอย่างเป็นทางการ ซึ่งโซเวียตตกลงที่จะยกเกาะ Shikotan และเกาะ Habomai (สองเกาะเล็กๆ ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะฮอกไกโด) ให้ญี่ปุ่น หลังจากที่มีการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพอย่างเป็นทางการแล้ว แต่แล้วรัฐบาลญี่ปุ่นกลับอ้างสิทธิ์เหนืออาณาเขตของหมู่เกาะทั้ง ๔ อย่างที่เคยอ้างในปี ๑๙๕๑ ผลที่ตามมาคือไม่มีการลงนามในสนธิสัญญาระหว่างรัสเซียกับญี่ปุ่นเลย ค.ศ.๒๐๑๑ ประธานาธิบดี Dmitry Medvedev ของรัสเซียสั่งให้เสริมกำลังทหารเข้าหมู่เกาะคูริลเพิ่มขึ้นส่งผลให้สถานการณ์ความขัดแย้งทั้งสองฝ่ายตึงเครียดขึ้นมาอีก ค.ศ.๒๐๑๕ สำนักข่าว Sputnik news รายงานว่า Sergei Shoigu รมว.กลาโหมของรัสเซียมีคำสั่งให้เร่งมือก่อสร้างอาคารสถานที่ทางทหารเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าบนหมู่เกาะคูริล ปัจจุบันนี้รัสเซียเน้นการก่อสร้างที่เกาะ Iturup และเกาะ Kunashir (เกาะใหญ่สองเกาะซึ่งอยู่ใกล้กับเกาะฮอกไกโดมากที่สุด) นอกจากนี้ทางรัสเซียได้ทำการซ้อมรบบนหมู่เกาะคูริล ซึ่งเป็นดินแดนข้อพิพาทส่งผลสำคัญให้รัสเซียและญี่ปุ่นยังไม่สามารถบรรลุสนธิสัญญาสันติภาพได้อย่างสมบูรณ์ได้ตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ล่าสุดในปี ๒๐๒๒ รัสเซียได้นำเอาระบบขีปนาวุธป้องกันชายฝั่งไปติดตั้งในพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลาดตระเวนและเฝ้าระวัง ตลอดจนควบคุมน่านน้ำบริเวณดังกล่าว</p>	<p>การอ้าง กรรมสิทธิ์ เหนือ ดินแดน พิพาท</p>	<p>หมู่เกาะคู ริล ทาง ตะวันออก เฉียงเหนือ ของญี่ปุ่น</p>
--	--	--	--

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

<p>ปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเหนือหมู่เกาะด็อกโด (Dokdo) หรือ หมู่เกาะทาเคชิมะ (Takeshima) (ค.ศ. ๑๙๔๕-ปัจจุบัน)</p>	<p>หมู่เกาะด็อกโด (Dokdo) หรือ หมู่เกาะทาเคชิมะ (Takeshima) เป็นหมู่เกาะเล็กๆ ในน่านน้ำทะเลญี่ปุ่นหรือทะเลตะวันออก เกาหลีใต้เรียกหมู่เกาะนี้ว่า ด็อกโด (Dokdo) และ ญี่ปุ่นเรียกว่าหมู่เกาะทาเคชิมะ (Takeshima) ปัจจุบันหมู่เกาะอยู่ภายใต้การดูแลของเกาหลีใต้ ซึ่งส่งเจ้าหน้าที่หมุนเวียนกันเข้าไปประจำอยู่จำนวนเล็กน้อย เช่น เจ้าหน้าที่ด้านการประมง มีการสร้างประภาคารที่มีเจ้าหน้าที่ประจำ และมีประชากรชาวเกาหลีอาศัยอยู่ ๒ คน ทั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงถึงการมีอธิปไตยเหนือดินแดนนี้ของเกาหลี อย่างไรก็ตาม นับแต่ ค.ศ.๑๙๕๔ ภายหลังจากการทำสนธิสัญญาสันติภาพ ความขัดแย้งเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีใต้เกิดขึ้นตลอดมา เมื่อเรือของญี่ปุ่นล่องลำเข้าไปในบริเวณหมู่เกาะ เรือของเกาหลีใต้ก็ออกมาขับไล่ ทั้งถือเอาสิ่งก่อสร้างแสดงความเป็นเจ้าของเหนือหมู่เกาะ รัฐบาลญี่ปุ่นประท้วงการกระทำดังกล่าว ขณะที่รัฐบาลเกาหลีใต้ก็ริเริ่มการสำรวจเป็นเวลา ๑๐ ปี เพื่อค้นหาแหล่งพลังงานในทะเลในปี ค.ศ.๒๐๐๔ ในส่วนของญี่ปุ่น ในปี ค.ศ.๒๐๐๕ ซึ่งเป็นปีเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๔๐ ปีของการปรับความสัมพันธ์เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น สภาจังหวัดชิมาเน (ซึ่งควรจะเป็นผู้ดูแลหมู่เกาะทาเคชิมะ ในความเข้าใจของญี่ปุ่น ) ได้ออกระเบียบประกาศให้วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ เป็นวันทาเคชิมะ (Takeshima Day) และในเดือนต่อมามีเครื่องบินของหนังสือพิมพ์อาซาฮิบินผ่านเข้าไปในบริเวณนั้น เชื่อว่าตั้งใจจะเข้าไปถ่ายภาพ ทำให้เกาหลีใต้ส่งเครื่องบินออกขับไล่ ต่อมาปี ๒๐๐๖ เมื่อเกาหลีสนใจสำรวจหาพลังงานในพื้นที่รอบหมู่เกาะ ญี่ปุ่นก็สนใจที่จะส่งเรือยามฝั่งออกไปสำรวจบ้าง แต่ก็ถูกขับไล่อีก ปีเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่นได้กำหนดแนวทางการเรียนการสอนระดับมัธยมต้น กล่าวถึงเกาะทาเคชิมะว่าเป็นดินแดนของญี่ปุ่น โดยให้เป็นคู่มือสำหรับครูและผู้เขียนตำราเพื่อให้ความรู้แก่เด็กในกลุ่มวิชาสังคมวิทยา เกาหลีใต้ประท้วงเรื่องนี้อย่างรุนแรง มีประชาชนออกมาเผาธงชาติหน้าสถานทูตญี่ปุ่น พร้อมกับที่รัฐบาลเรียกทูตกลับเป็นการชั่วคราว แม้หมู่เกาะนี้จะเพียงโขดหิน แต่ทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นก็ต่อสู้กันเพื่อครอบครอง แน่แน่นอนว่าการต่อสู้เพื่อบูรณภาพแห่งดินแดนเป็นเรื่องที่ทุกประเทศต้องต่อสู้อย่างยิ่งที่สุด แต่การปลุกปั่นเอาชาตินิยมขึ้นมาหวังจะให้เป็นการแก้ปัญหาให้เด็ดขาดลงไป ยิ่งทำให้ทางออกของปัญหาแคบลงอีก ทางออกที่ดีน่าจะเป็นการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตระหนักว่า สันติภาพระหว่างประเทศสำคัญไม่น้อยไปกว่าบูรณภาพแห่งดินแดน</p>	<p>การอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะ</p>	<p>หมู่เกาะในทะเลญี่ปุ่น</p>
<p>ปัญหาในแคว้นจัมมู (Jammu) และ แคชเมียร์ (Kashmir) (ค.ศ. ๑๙๔๗-ปัจจุบัน)</p>	<p>เนื่องจากในแคว้นจัมมู (Jammu) และแคชเมียร์ (Kashmir) นี้ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ต้องการรวมอยู่กับปากีสถานเพราะปากีสถานเป็นอิสลาม) แต่ประชากรบางส่วน (ชนส่วนน้อย) และชนชั้นผู้ปกครองแคว้นเป็นกลุ่มชาวฮินดู (ต้องการรวมอยู่กับอินเดีย เพราะอินเดียส่วนใหญ่เป็นฮินดู) จึงเกิดปัญหาการสู้รบกัน แต่ด้วยสถานการณ์ทางการเมืองการทหารที่เข้มข้นระหว่างอินเดียและปากีสถาน ส่งผลให้ปากีสถานตัดสินใจส่งทหารเข้าไปในแคชเมียร์เพื่อยึดครองดินแดนดังกล่าวใน ปลายปี ๑๙๔๗ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ ส่งผลให้มหาอำนาจแห่งแคชเมียร์หัน</p>		

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

ปัญหาใน แคว้นจัมมู (Jammu) และ แคช เมียร์ (Kashmir) (ค.ศ. ๑๙๔๗- ปัจจุบัน)	หน้าไปพึ่งอินเดียเพื่อขอความช่วยเหลือ รัฐบาลอินเดียยื่นข้อเสนอทางการทหาร บนเงื่อนไขที่ว่ามหาราชาต้องยอมยกดินแดนภายใต้การปกครองของตนให้อยู่ใน อำนาจของอินเดีย ในปัจจุบันดินแดนดังกล่าวเป็นบางส่วนเป็นดินแดนที่ ปากีสถานยึดครอง ดินแดนที่อินเดียยึดครอง และดินแดนที่จีนยึดครอง <sup>๔</sup> ประเด็นความมั่นคงของ ๒ ประเทศ เมื่อประเทศอินเดียได้พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ และส่งผลกระทบต่อปากีสถานก็พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ตาม ต่างฝ่ายต่างข่มขู่ซึ่งกันและ กัน (จนเป็นประเด็นนิวเคลียร์ระหว่างอินเดีย-ปากีสถาน) ซึ่งทำให้เกิดความตึง เครียดในภูมิภาคเอเชียใต้แห่งนี้ <sup>๕</sup> ในปัจจุบันสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง อินเดียและปากีสถานน่ากังวล เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างมีความสามารถด้าน ปรมาณู แต่ท่าทีของทั้งสองฝ่ายได้ลดความตึงเครียดอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จาก คำสั่งหยุดการปะทะในพื้นที่ขัดแย้ง แต่ปากีสถานเคยมีประวัติในการต่อต้าน กองทัพอินเดียจากการนำของนายกรัฐมนตรี Narendra Modi ซึ่งมีความเป็นไปได้ สูงที่จะตอบโต้อินเดียด้วยกำลังทางทหาร จากสถานการณ์ตึงเครียดในพื้นที่ kashmir หรือการปะทะทางทหาร ส่งผลให้สามารถเป็นจุดเริ่มต้นของการ เผชิญหน้าของทั้ง ๒ ฝ่ายได้อีกครั้ง <sup>๖</sup>	การเมือง ศาสนา อาวุธ นิวเคลียร์	เอเชียใต้ (อินเดีย และ ปากีสถาน)
ปัญหาอิ และ ปาเลสไตน์ (ค.ศ. ๑๙๔๘- ปัจจุบัน)	เนื่องจากชาวปาเลสไตน์อาศัยอยู่ดินแดนบริเวณนี้มานานจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (ปีที่ก่อตั้งประเทศอิสราเอล) ชาวยิวจากทั่วโลกได้อพยพเข้ามาอยู่ใน ดินแดนนี้ตามความเชื่อศรัทธาในศาสนาเยวว่าเป็นดินแดนที่พระเจ้ามอบให้ (ลัทธิไซออนิสต์ (Zionist)) ตามความเชื่อในศาสนาโดยเฉพาะที่กรุงเยรูซาเล็ม จนทำให้ผู้อพยพมากมายล้านจนเป็นชนกลุ่มใหญ่ในประเทศอิสราเอล ซึ่งทำให้ เกิดปัญหากับเจ้าของที่ดินเดิมคือชาวปาเลสไตน์ (เชื้อสายอาหรับ นับถือศาสนา อิสลาม) และมีกลุ่มที่ต่อต้านชาวยิว จนมีการสู้รบระหว่างชาวยิวกับปาเลสไตน์ และชาวอาหรับใกล้เคียงจนเกิดเป็นปัญหาความไม่สงบในดินแดนปาเลสไตน์ จนถึงปัจจุบันนี้ <sup>๗</sup>	เชื้อชาติ	ดินแดน ปาเลสไตน์

<sup>๔</sup> ศุภวิชญ์ แก้วคุณอก. “การผนวกรัฐจัมมูและแคชเมียร์ของอินเดีย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้  
จาก : <https://www.the101.world/kashmir-and-jammu-crisis-in-india/>, 2023.

<sup>๕</sup> มาโนชญ์ อารีย์. “ประวัติศาสตร์ ‘วันทมิฬ’ (Black Day) การต่อสู้และความขัดแย้งใน  
แคชเมียร์ ระหว่างอินเดีย-ปากีสถาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thestandard.co/black-day-history/>, 2023.

<sup>๖</sup> Office of the U.S. Director of National Intelligence. Annual Threat  
Assessment of the U.S. Intelligence Community. 6 Feb 2023. p.34. (Online). Available :  
[https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/ATA-2023-Unclassified-  
Report.pdf](https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/ATA-2023-Unclassified-Report.pdf), 2023.

<sup>๗</sup> “อธิบายแบบเข้าใจง่าย ปมขัดแย้งอิสราเอลปะทะปาเลสไตน์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก  
: <https://workpointtoday.com/explainer-israel-palestine/>, 2023.



ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับไต้หวัน (ค.ศ. ๑๙๔๙-ปัจจุบัน)	เดิมหลังจากจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยหลังจากนั้นไม่นานเหมาเจ๋อตงก็เปลี่ยนมาเป็นคอมมิวนิสต์ กลุ่มคนที่นิยมประชาธิปไตยจึงหนีมาอยู่ที่เกาะไต้หวันและตั้งเป็นประเทศไต้หวัน (ประชาธิปไตย) ส่วนจีนแผ่นดินใหญ่(คอมมิวนิสต์) ความขัดแย้งมีอยู่มาแต่เดิมที่นั่นในสหประชาชาติเป็นของจีนไต้หวัน ต่อมานานาชาติก็รับรองที่นั่นให้จีนแผ่นดินใหญ่ (คอมมิวนิสต์) แทนที่ไต้หวัน ประกอบกับจีนแผ่นดินใหญ่ถือว่าเกาะไต้หวันนี้เป็นส่วนหนึ่ง/มณฑลหนึ่งของจีนแผ่นดินใหญ่ แต่ในทางกลับกัน ไต้หวันเองไม่ได้คิดอย่างนั้น โดยถือว่าตนเองเป็นประเทศอิสระประเทศหนึ่งทำให้ไต้หวันคิดแยกตัวออก ส่งผลทำให้ต่างฝ่ายต่างพัฒนาทางด้านอาวุธและการทหารของตน จนเกิดภาวะความตึงเครียด <sup>๔</sup>	อุดมการณ์ทางการเมือง	เอเชียตะวันออก
ปัญหาเกาหลีเหนือและ เกาหลีใต้ (ค.ศ. ๑๙๕๐-ปัจจุบัน)	ฝ่ายเกาหลีเหนือเป็นกลุ่มที่นิยมคอมมิวนิสต์ มีจีนและโซเวียตสนับสนุนส่วนฝ่ายใต้นิยมประชาธิปไตย มีอเมริกาสนับสนุน เกิดเป็นสงครามเกาหลี หลังการเจรจาหยุดยิงประเทศถูกจนแยกออกเป็น ๒ ส่วนจนถึงปัจจุบัน โดยมีเขตปลอดทหารที่เส้นขนานที่ ๓๘ ใช้เป็นเส้นแบ่งประเทศ ซึ่งปัจจุบันก็ยังมีการเจรจาเพื่อรวมประเทศแต่ก็ไม่มีคืบหน้ามากนัก <sup>๕</sup>	อุดมการณ์ทางการเมือง	คาบสมุทรเกาหลี
ปัญหาจีน-ทิเบต (ค.ศ. ๑๙๕๑-ปัจจุบัน)	เนื่องจากจีนต้องการที่จะเข้าครอบครองทิเบต เนื่องจากเหตุผลการแสดงถึงอำนาจเหนือดินแดนทิเบต โดยเดิมทิเบตเป็นรัฐอิสระที่ปกครองตนเองและมีองค์ดาไลลามะเป็นผู้นำทางจิตใจ จนกระทั่งจีนได้ใช้อำนาจทางทหารเข้ายึดครองเป็นส่วนหนึ่งของจีน ซึ่งทำให้องค์ดาไลลามะต้องลี้ภัยไปหลายที่เพื่อเคลื่อนไหวในการแบ่งแยกดินแดนทิเบตออกจากการปกครองของจีน ในปัจจุบันทิเบตยังคงเป็นส่วนหนึ่งของจีน	การเมือง	ทิเบต
ปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ระหว่างจีนและญี่ปุ่น ปัญหาอาเจะห์ (Aceh) ของอินโดนีเซีย (ค.ศ. ๑๙๕๓-๒๐๐๕)	หมู่เกาะเกาะเตียวหยู (Diaoyu) หรือเกาะเซนกากุ (Senkaku) เป็นเกาะเล็กๆ ในทะเลจีนตะวันออกโดยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไต้หวัน เป็นเกาะที่เป็นข้อพิพาทที่ทั้งจีนและญี่ปุ่นต่างอ้างกรรมสิทธิ์ในการครอบครอง มีพื้นที่เพียง ๗ ตารางเนื่องจากชาวอาเจะห์เป็นชนกลุ่มน้อย(นับถือศาสนาอิสลามเช่นเดียวกับชาวอินโดนีเซีย) ที่มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นของตนเองทำให้กลายเป็นชนกลุ่มน้อย ที่มีสำนึกความเป็นชาตินิยม ซึ่งเป็นสำนึกทางประวัติศาสตร์แห่งความเป็นรัฐอิสระที่เจริญรุ่งเรือง และความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้ส่งผลให้สภาพสังคมเศรษฐกิจในพื้นที่ตกต่ำ จึงมีการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราช ต่อมาในปี ๒๐๐๔ อาเจะห์ต้องประสบภัยพิบัติครั้งใหญ่จากสึนามิ คู่ขัดแย้งจึงใช้โอกาสนี้ในการสร้างสันติภาพ โดยการเจรจาบรรลุข้อตกลงในการปรับโครงสร้างทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้เป็นเขตปกครองตนเอง	การอ้างกรรมสิทธิ์ เชื้อชาติ และ ความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ	หมู่เกาะเตียวหยู (Diaoyu) หรือตอนเหนือของเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย

<sup>๔</sup> “ย้อนรอยความขัดแย้งไต้หวัน จีน อเมริกา นิวเคลียร์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://themomentum.co/politicianincrime-china-taiwan/>, 2023.

<sup>๕</sup> “สงครามเกาหลี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สงครามเกาหลี>, 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	จัดสรรรายได้จากทรัพยากรธรรมชาติให้แก่อาเจะห์ในอัตราส่วนร้อยละ ๗๐ กำหนดมาตรการนิรโทษกรรม รวมทั้งการฟื้นฟูเยียวยาและกลับคืนสู่สังคม <sup>๑๐</sup>		
ปัญหาความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือ (ค.ศ.๑๙๖๐-๑๙๙๘)	เนื่องจากในไอร์แลนด์เหนือ(ซึ่งอยู่ตอนเหนือของเกาะไอร์แลนด์) เป็นส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักร ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายกลุ่มโปรเตสแตนต์ แต่ในประเทศไอร์แลนด์ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก ซึ่งในไอร์แลนด์เหนือนี้ คนที่นับถือนิกายต่างกันนี้เกิดข้อพิพาทกันอย่างรุนแรง กล่าวคือ คนกลุ่มใหญ่ที่นับถือนิกายโปรเตสแตนต์ ต้องการอยู่ร่วมกับสหราชอาณาจักร ส่วนกลุ่มที่นับถือนิกายคาทอลิก ต้องการอยู่ร่วมกับไอร์แลนด์ จึงตั้งกลุ่ม IRA ขึ้นมาเพื่อต้องการแยกตัวไปรวมกับไอร์แลนด์ โดยทั่วไปถือว่าจบลงด้วยความตกลงกูดฟรายเดย์ ในปี ค.ศ. 1998 โดยทั้งสองฝ่ายได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อสร้างสันติสุขที่ยั่งยืนในสังคม จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งแม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างกันอาจจะมีความไม่ราบรื่นอยู่บ้าง และมีการก่ออาชญากรรมจากอดีตสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ที่ เคยติดอาวุธ แต่ก็ถือเป็นธรรมดาของสังคมที่แตกแยกมานานหลายศตวรรษ โดยหลายฝ่ายก็พยายามที่จะสานสัมพันธ์ระหว่างสองชุมชนเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ปรองดองอย่างแท้จริง ในขณะที่เงื่อนไขแห่งความไม่เป็นธรรมต่างๆ ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมก็ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจนไม่เกิดความคับข้องใจในประเด็นการถูกกดขี่กีดกันดังเช่นในอดีตอีก <sup>๑๑</sup>	ศาสนา (ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ กับนิกายคาทอลิก)	แคว้นไอร์แลนด์ทางตอนเหนือของสหราชอาณาจักร
ปัญหาการแบ่งแยกสีผิวในแอฟริกาใต้ (ค.ศ.๑๙๖๐-๑๙๙๙)	เนื่องจากเดิมแอฟริกาใต้เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ และมีประชากรขาวผิวขาวอาศัยอยู่มากโดยเฉพาะเมืองเคปทาวน์ (Capetown) เมื่อได้เอกราชประชากรในประเทศนี้ก็มี ๒ กลุ่มคือชาวพื้นเมืองชาวแอฟริกัน(ส่วนใหญ่) ซึ่งมีบทบาททางการเมืองน้อย และชาวผิวขาว (ส่วนน้อย) แต่มีบทบาทมาก และกีดกันชาวพื้นเมืองไม่ให้มีบทบาททางการเมือง และมีนโยบายที่เรียกว่า “นโยบายแยกคนต่างผิวในแอฟริกาใต้ (Apartheid)” เป็นเวลานาน เมื่อนายเนลสัน แมนเดลา (Nelson Mandela) ซึ่งเป็นผู้นำคนผิวดำ ได้มาเป็นผู้นำประเทศและเป็นคนผิวดำคนแรก ทำให้สถานการณ์การแบ่งแยกสีผิวผ่อนคลายลงมาก และต่อมาได้ยกเลิกนโยบายนี้ไป	เชื้อชาติ (แบ่งแยกสีผิว)	ประเทศแอฟริกาใต้
ปัญหาในแคว้นควิเบก (Quebec) ของแคนาดา (ค.ศ.๑๙๖๐-๒๐๐๖)	เนื่องจากเดิมแคว้นนี้เป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส จึงมีคนที่มิใช่เชื้อสายฝรั่งเศส มีวัฒนธรรมแบบฝรั่งเศส เช่น พูดภาษาฝรั่งเศส นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก ซึ่งต่างจากมณฑล/แคว้นอื่นๆ ของแคนาดาที่รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอังกฤษ คือใช้ภาษาอังกฤษ นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ซึ่งทำให้แคว้นควิเบกนี้ต้องการแยกตัวออกมาจากแคนาดา ส่งผลให้ต้องมาการจัดการลงประชามติเพื่อ	เชื้อชาติ วัฒนธรรม	แคว้นควิเบก ประเทศแคนาดา

<sup>๑๐</sup> เมธัส อนุวัตรอุดม. กระบวนการสร้างสันติภาพอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย. (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๕). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://kpi.ac.th/media/pdf/M10\\_253.pdf](https://kpi.ac.th/media/pdf/M10_253.pdf), 2023.

<sup>๑๑</sup> เมธัส อนุวัตรอุดม, “การสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ: กรณีศึกษาไอร์แลนด์เหนือ สหราชอาณาจักร (ตอนที่ 1)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ%3A\\_กรณีศึกษาไอร์แลนด์เหนือ\\_สหราชอาณาจักร\\_\(ตอนที่\\_1\)](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ%3A_กรณีศึกษาไอร์แลนด์เหนือ_สหราชอาณาจักร_(ตอนที่_1)), 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	มาสนับสนุนให้แคว้นควิเบกยังคงรวมอยู่กับแคนาดา และรัฐสภาแคนาดาได้ลงมติในปี ๒๐๐๖ เพื่อให้แคว้นควิเบกมีฐานะเป็นชาติแห่งหนึ่งภายใต้สหภาพแคนาดา		
ปัญหา ความ ขัดแย้ง ระหว่าง จีนและ อินเดีย (ค.ศ. ๑๙๖๓- ปัจจุบัน)	เกิดจากปัญหาเรื่องอาณาเขตพรมแดนที่ติดกันเนื่องจากต่างคนต่างอ้างกรรมสิทธิ์ของตนไม่ตรงกัน โดยมีสาเหตุจากข้อพิพาทเรื่องแนวพรมแดนแมคมอาฮอนที่อังกฤษได้กำหนดขึ้น ทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกันจนเป็นสงคราม โดยผลของสงครามจีนเป็นฝ่ายชนะและประกาศถอนตัวออกจากพื้นที่พิพาท แต่ทั้งสองประเทศยังคงมีความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน เนื่องจากอินเดียระแวงจีนที่ได้ให้การสนับสนุนปากีสถานที่มีข้อพิพาทกับอินเดียเรื่องดินแดนแคชเมียร์ ส่วนจีนไม่พอใจอินเดียในเรื่องการยินยอมให้องค์การค้าโลกละเมิดและเคลื่อนไหวเรือร่อนอิสรภาพให้แก่ทิเบต <sup>๑๒</sup> นอกจากนี้ยังคงมีปัญหาที่ทั้งสองยังไม่สามารถตกลงกันได้ ถูกเรียกว่า LAC หรือ แนวเส้นแบ่งเขตควบคุมตามความเป็นจริง (Line of Actual Control) เพื่อแย่งชิงพื้นที่บริเวณเทือกเขาหิมาลัย เนื่องจากทั้งสองต่างมองว่าพื้นที่ดังกล่าวนี้มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ สถานการณ์ตึงเครียดล่าสุดบริเวณชายแดนจีน-อินเดีย เกิดขึ้นเมื่อปี ๒๐๒๐ หลังจากอินเดียเริ่มสร้างถนนเลียบเส้นแบ่งเขตแดน LAC ทำให้จีนไม่พอใจ เพราะมองว่าการสร้างถนนจะทำให้อินเดียเข้าควบคุมพื้นที่และใช้เป็นเส้นทางขนส่งทางยุทธศาสตร์หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น จึงส่งทหารหลายพันนายพร้อมอาวุธเข้าไปประจำการบริเวณพื้นที่พิพาท จนเกิดการเผชิญหน้าและได้มีการปะทะกับทหารอินเดียที่หุบเขากาลวานในภูมิภาคลาดักห์ แคว้นแคชเมียร์ ส่งผลให้ทหารของทั้งสองฝ่ายเสียชีวิตหลายนาย ต่อมาในช่วงต้นปี ๒๐๒๑ ทั้งสองฝ่ายมีการปะทะกันอีกครั้งบริเวณพรมแดนรัฐสิกขิมของอินเดีย ส่งผลให้มีกำลังพลได้รับบาดเจ็บจำนวนหนึ่ง ก่อนที่จะมีการเจรจาตกลงกันถอนทหารออกจากพื้นที่ยุทธศาสตร์บริเวณทะเลสาบบันกอง หนึ่งในพื้นที่พิพาทบนเทือกเขาหิมาลัยที่ทั้งสองต่างอ้างกรรมสิทธิ์ ส่วนการถอนกำลังออกจากพื้นที่พิพาทอื่นๆ ยังคงไม่ประสบผลสำเร็จ <sup>๑๓</sup> แม้ว่าจีนและอินเดียได้พยายามร่วมมือในการแก้ปัญหาชายแดนระหว่างกัน แต่ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศยังคงตึงเครียด ท่ามกลางการแสดงกำลังทางทหารของทั้งสองฝ่าย โดยในช่วงที่ผ่านมาความตึงเครียดอยู่ในระดับต่ำแต่มีความเป็นไปได้ที่พัฒนาไปสู่ความรุนแรงอย่างรวดเร็ว <sup>๑๔</sup>	พรมแดน	พรมแดน ระหว่าง จีนและ อินเดีย

<sup>๑๒</sup> รุจิกาญจน์ เหมือนศรีชัย. เรื่องเดิม. หน้า ๓๐. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://isas.arts.su.ac.th/wp-content/uploads/2562/history/05590710.pdf>, 2023.

<sup>๑๓</sup> “ย้อนปมขัดแย้งจีน-อินเดีย ปัญหาพรมแดนปะทุ ปะทะเดือดครั้งแรกในรอบกว่า ๑ ปี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/china-india-border-conflict/>, 2023.

<sup>๑๔</sup> Office of the U.S. Director of National Intelligence. *loc.cit.* (Online). Available : <https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/ATA-2023-Unclassified-Report.pdf>, 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

ปัญหาความขัดแย้งบนเกาะไซปรัส (ค.ศ.๑๙๗๔-ปัจจุบัน)	บนเกาะไซปรัสมีเชื้อชาติอยู่ ๒ กลุ่มใหญ่ คือ ตอนเหนือเป็นกลุ่มเชื้อสายชาวเติร์ก (นับถือศาสนาอิสลาม) มีร้อยละ ๒๐ ส่วนตอนใต้เป็นกลุ่มเชื้อสายชาวกรีก (คริสต์ ออร์ทอดอกซ์) มีร้อยละ ๘๐ โดยกองทัพตุรกีได้ส่งกองทหารเข้ามารุกรานไซปรัส โดยอ้างว่าเพื่อมาคุ้มกันความปลอดภัยให้กับชาวไซปรัสตุรกี และขับไล่ประธานาธิบดีอัครมุขนายกมาการิโอสที่ ๓ แห่งไซปรัส ออกจากอำนาจ และต่อต้านการรวม (enosis) ไซปรัสเข้ากับประเทศกรีก ผลก่อให้เกิดการแบ่งดินแดนไซปรัสเป็น ๒ ส่วน โดยไซปรัสเหนือมีการก่อตั้งเขตปกครองตนเองของชาวไซปรัสเชื้อสายตุรกี และไซปรัสใต้ เป็นเขตปกครองของไซปรัสเชื้อสายกรีก จนถึงปัจจุบันความขัดแย้งยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ และสหประชาชาติได้ดำเนินการความพยายามให้ไซปรัสกรีก และไซปรัสตุรกีเจรจาเพื่อการรวมประเทศให้เป็นหนึ่งเดียว <sup>๑๕</sup>	เชื้อชาติศาสนา	เกาะไซปรัส
ปัญหาในเลบานอน (ค.ศ.๑๙๗๕-ปัจจุบัน)	เนื่องจากประชากรในเลบานอนมีหลายกลุ่ม หลายศาสนา ทำให้แต่ละกลุ่มนี้เข้ามามีบทบาททางการเมือง ในตอนแรกก็สามารถแบ่งปันผลประโยชน์ทางการเมืองได้ แต่ต่อมาสัดส่วนประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้นก็เลยเกิดปัญหา เพราะต้องการสิทธิทางการเมืองมากขึ้นตามด้วยจนทำให้เกิดปัญหาการสู้รบ การเมืองภายในประเทศ และมีกลุ่มต่างๆ โกลัศเียงเข้ามาแทรกแซงด้วยไม่ว่าจะเป็นกลุ่มฮามาส กลุ่มอิสลามหัวรุนแรงต่างๆ แม้กระทั่งการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของประเทศโกลัศเียงคือ ซีเรีย จนทำให้เกิดการสู้รบภายในประเทศ และ ปัญหาทางการเมือง จวบจนปัจจุบันนี้	ศาสนา (ระหว่างคริสต์และอิสลาม)	ประเทศเลบานอน
ปัญหาแคว้นกาตาลุญญา (ค.ศ.๑๙๗๕-ปัจจุบัน)	แคว้นกาตาลุญญา หรือ คาตาลโลเนีย (Catalonia) เป็นแคว้นทางตะวันออกเฉียงเหนือของสเปน มีเมืองศูนย์กลางของแคว้นคือบาเซโลนา เป็นแคว้นที่มีเศรษฐกิจดีของสเปน มีวัฒนธรรมภาษา ประวัติศาสตร์ ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองซึ่งมีความแตกต่างจากสเปน โดยที่แคว้นนี้ถูกรวมเข้าเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของสเปนมานานก่อนหน้านี้และต่อมามีความต้องการที่จะแยกตัวออกมาเป็นประเทศของตนเอง โดยชาวคาตาลันมองว่าในเชิงเศรษฐกิจแคว้นตนเองเป็นแคว้นที่ทำรายได้ทางเศรษฐกิจให้กับสเปนเป็นอย่างมาก แต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างที่ควรจะเป็นในด้านสังคม วัฒนธรรม ภาษา และ ประวัติศาสตร์ ชาวคาตาลันก็มองว่าตนเองเป็นชาวคาตาลัน และเรียกตัวเองว่าชาวคาตาลัน มากกว่าจะเรียกตัวเองว่าเป็นชาวสเปน ซึ่งแตกต่างจากชาวสเปน จึงมีการเรียกร้องให้จัดการลงประชามติแยกตัวออกจากสเปน ในปลายปี ค.ศ.๒๐๑๕ แต่ต่อมาถูกศาลสูงระงับและถูกตัดสินว่าขัดรัฐธรรมนูญ จึงไม่ได้มีการลงประชามติในที่สุด	เชื้อชาติวัฒนธรรม	แคว้นกาตาลุญญา ประเทศสเปน
ปัญหาภพทมิฬในศรีลังกา (ชาวทมิฬกับชาวสิงหล) กลุ่มพยัคฆ์ทมิฬอีแลม (LTTE) (ค.ศ. ๑๙๗๖-๒๐๐๗)	ชาวศรีลังกาส่วนใหญ่เชื้อสายสิงหล และนับถือศาสนาพุทธ อีกส่วนทางซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศโดยเฉพาะคาบสมุทรจาฟนา (Jaffna) ซึ่งใกล้เคียงกับอินเดีย เป็นกลุ่มเชื้อสายทมิฬ (นับถือศาสนาฮินดู) ซึ่งกลุ่มนี้เป็นชนกลุ่มน้อยและต้องการที่แยกตัวซึ่งทำให้เกิดการตั้งกองกำลังขึ้นต่อต้านการปกครองจากรัฐบาลศรีลังกา ภายใต้ชื่อกลุ่มพยัคฆ์ทมิฬอีแลม (Liberation Tigers of Tamil Eelam	เชื้อชาติศาสนาชนกลุ่มน้อย	ตอนเหนือของศรีลังกา

<sup>๑๕</sup> “สาธารณรัฐไซปรัส”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaiembassy.it/index.php/th/เกี่ยวกับ-สอท/ประเทศในอาณาเขต/สาธารณรัฐไซปรัส>, 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	<p>: LTTE) (กลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวทมิฬในศรีลังกา จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.๑๙๗๖ มีหัวหน้าคือ นายเวฬุพิลัย ประภาการันต์ (Velupillai Prabhakaran) มีการจลาจลก่อความไม่สงบ และฝ่ายรัฐบาลศรีลังกาก็ใช้กำลังเข้าปราบปรามอย่างต่อเนื่องยาวนาน แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ จนกระทั่งปี ค.ศ.๒๐๐๗ ทางการศรีลังกาได้ ทำการปรับปรุงกองทัพครั้งใหญ่ ทั้งซื้ออาวุธขนาดใหญ่ และ ฝึกกองทัพให้มีประสิทธิภาพ และตั้งแต่นั้นมาทางการศรีลังกาได้ทำการปราบปรามกลุ่มพยัคฆ์ทมิฬหิแลม ครั้งใหญ่จนในที่สุดก็สามารถปราบปรามและสังหารหัวหน้ากลุ่มพยัคฆ์ทมิฬหิแลม คือ นายเวฬุพิลัย ประภาการันต์ (Velupillai Prabhakaran) ลงได้ในที่สุดและทำให้กลุ่มนี้ที่ต่อต้านรัฐบาลศรีลังกามานานได้หมดบทบาทลง<sup>๑๖</sup></p>		
<p>ปัญหาในภาคใต้และภาคตะวันตกของซูดาน (ค.ศ.๑๙๘๓-ปัจจุบัน)</p>	<p>ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวอาหรับ (นับถือศาสนาอิสลาม) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือและมีบทบาททางการเมือง ขนทางใต้ของประเทศเป็นชนกลุ่มน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกองกำลังต่อต้าน เรียกว่า Sudan People's Liberation Movement (SPLM) ต่อมาในปี ๒๐๐๕ ทั้งสองฝ่ายได้บรรลุความตกลงสันติภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Peace Agreement: CPA) ระหว่างกัน ฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้ตกลงให้มีการตั้งโครงสร้างการปกครองที่ทั้งสองฝ่ายมีส่วนร่วม แบ่งรายได้จากการส่งออกน้ำมันระหว่างฝ่ายเหนือและใต้ในอัตราส่วนร้อยละ ๕๐:๕๐ และให้ฝ่ายใต้มีอำนาจปกครองตนเอง (autonomy) เป็นเวลา ๖ ปี ก่อนจะให้ประชาชนลงประชามติเลือกอนาคตของตนเองในปี ๒๐๑๑ โดยผลประชามติได้มีการแยกเป็นประเทศซูดาน และประเทศซูดานใต้ ในส่วนความขัดแย้งทางภาคตะวันตกจากกลุ่มต่อต้านรัฐบาลอ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากรัฐบาลซูดาน ได้แก่ กลุ่ม Sudan Liberation Army (SLA) และ กลุ่ม Justice and Equality Movement (JEM) ความขัดแย้งทวีความรุนแรงขึ้นและขยายตัวไปยังพรมแดนระหว่างดาร์ฟูร์และชาด ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างชาดและซูดานเลวร้ายลง เพราะต่างฝ่ายเชื่อว่ารัฐบาลของฝ่ายตรงข้ามให้การสนับสนุนกลุ่มกบฏในชาติของตน จนเกิดการตัดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันในปี ๒๐๐๖ อย่างไรก็ตามยังคงมีความพยายามในการเจรจาสันติภาพระหว่างฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มกบฏ และทั้งสองฝ่ายได้บรรลุข้อตกลงสันติภาพว่าด้วยการยุติการใช้ความรุนแรง แต่ยังคงมีการสู้รบเพื่อแย่งยึดพื้นที่ในดาร์ฟูร์ตะวันตกกับกองทัพของรัฐบาล ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลให้มีการผลักดันการเจรจาสันติภาพกันอีกครั้ง<sup>๑๗</sup></p>		
<p>ปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้</p>	<p>สปรตลีย์ (Spratlys) เป็นกลุ่มของเกาะในทะเลจีนใต้ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะไหหลำของจีนอยู่นอกชายฝั่งด้านตะวันออกของเวียดนาม ทางตะวันตกของฟิลิปปินส์ ทางตะวันตกเฉียงเหนือของมาเลเซียและบรูไน ซึ่งจะเห็นได้ว่า จุดที่ตั้ง</p>	<p>การอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะ</p>	<p>หมู่เกาะสปรตลีย์ (Spratly )</p>

<sup>๑๖</sup> ณัฏฐารีย์ เลิศสินธุติกุล. “ผลกระทบระหว่างความขัดแย้งของชาวทมิฬและสิ่งหลที่มีต่อความสัมพันธ์อินเดียและศรีลังกา”, *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. ๘(๑) มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘. หน้า ๘๒๑-๘๒๓.

<sup>๑๗</sup> “สาธารณรัฐซูดาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc1e15e39c306000a078>, 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๖) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

(เกาะสแปรตลีย์ และหมู่เกาะพาราเซล) (ค.ศ. ๑๙๘๘-ปัจจุบัน)	ของหมู่เกาะสแปรตลีย์อยู่ในเส้นทางเดินเรือที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก อันที่จริงลักษณะทางภูมิศาสตร์ของหมู่เกาะสแปรตลีย์ส่วนใหญ่เป็นเกาะ แก่ง ไซตหิน แนวปะการัง สันทราย ฯลฯ ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ อย่างไรก็ตามหมู่เกาะสแปรตลีย์ได้ทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อมีประเทศต่างๆ ได้แก่ จีน อังกฤษ ญี่ปุ่น ใช้หมู่เกาะนี้เป็นที่ซ่อนสมกำลังทหารและเป็นที่จอดเรือรบ อีกทั้งเมื่อมีการเริ่มจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ ในปี ๑๙๗๓ หมู่เกาะสแปรตลีย์ได้รับความสนใจอย่างมากอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากอนุสัญญานี้มีแนวคิดและได้สร้างระบอบทางกฎหมายทะเลขึ้นใหม่อีกหลายเรื่อง อันมีผลกระทบต่อหมู่เกาะสแปรตลีย์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่เกาะสแปรตลีย์เป็นปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ โดยจีน ไต้หวัน เวียดนาม ซึ่งต่างอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่		Islands) และหมู่เกาะพาราเซล (Paracel Islands) ในทะเลจีนใต้
ปัญหาอิรัก-คูเวต (ค.ศ. ๑๙๙๐-๑๙๙๑)	เกาะทั้งหมด ในขณะที่ฟิลิปปินส์อ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนเกือบทั้งหมดของหมู่เกาะสแปรตลีย์ ส่วนมาเลเซียอ้างดินแดนบางส่วนของหมู่เกาะสแปรตลีย์ว่าอยู่ในเขตไหล่ทวีปของตนเช่นเดียวกับบรูไน ปัจจุบันจีนได้ครอบครองเกาะต่างๆ ในหมู่เกาะสแปรตลีย์ ๘-๙ เกาะ เวียดนามครอบครอง ๒๔ เกาะ ฟิลิปปินส์ครอบครอง ๘ เกาะ มาเลเซียครอบครอง ๓-๖ เกาะ ปัญหากรณีพิพาทเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์เกิดมานานเกือบศตวรรษแล้ว จนบัดนี้ก็ยังหาทางออกไม่ได้ โดยสถานการณ์ความตึงเครียดจะเกิดขึ้นเป็นระยะๆ ดังเช่น ในปี ค.ศ.๑๙๘๘ เกิดการปะทะกันระหว่างกองทัพเรือของจีนและเวียดนามบริเวณจอห์นสัน เซาธ์ รีฟ (Johnson South Reef) ในหมู่เกาะสแปรตลีย์ ทำให้ทหารเวียดนามเสียชีวิตมากกว่า ๗๐ นาย ในปี ค.ศ.๒๐๑๑ เหตุการณ์กลับมาตึงเครียดอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเวียดนามกล่าวหาว่าเรือรบจีนขัดขวางเรือสำรวจน้ำมันของตนภายในเขต ๒๐๐ ไมล์ทะเล อันเป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของเวียดนาม จีนตอบโต้ว่าเวียดนามรุกล้ำน่านน้ำ และคุกคามชาวประมงจีน นำมาซึ่งการแสดงแสนยานุภาพข่มขวัญกัน เริ่มจากเวียดนามซ้อมรบทางทะเลด้วยกระสุนจริง ถัดมาไม่กี่วัน จีนประกาศซ้อมรบในทะเลจีนใต้เช่นเดียวกัน รวมทั้งการก่อสร้าง เนื่องจากหมู่เกาะสแปรตลีย์มีความสำคัญทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ ดังนั้นจึงค่อนข้างแน่นอนว่า สถานการณ์ความตึงเครียดจะเกิดขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ <sup>๑๘</sup> โดยในปัจจุบันจีนแสดงท่าทีแข็งกร้าวขึ้นในการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้ อีกทั้งยังเร่งก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ สนามบินและเสริมกำลังทหารเพื่อยืนยันคำกล่าวอ้างความเป็นเจ้าของอาณาเขตในแถบนี้ <sup>๑๙</sup> เนื่องจากอิรักซึ่งเป็นประเทศที่ใหญ่กว่าคูเวตต้องการที่จะครอบครองดินแดนคูเวตเพราะมีแหล่งน้ำมันเยอะ จึงส่งกำลังทหารเข้าสู่อียิปต์ (สมัยประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน) สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรเข้ามาช่วยคูเวตต่อสู้กับอิรัก จนเกิดเป็นสงคราม	ผลประโยชน์เศรษฐกิจ	ตะวันออกกลาง

<sup>๑๘</sup> จันจรี สีนสุฤกษ์. “กรณีพิพาทหมู่เกาะสแปรตลีย์ : ทักษะกฎหมายและการเมือง”, จุลสารความมั่นคงศึกษา. (๑๒๗-๑๒๘) กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๕๖, หน้า ๑-๒.

<sup>๑๙</sup> “ทะเลจีนใต้สำคัญอย่างไร และจีนมีแผนการอะไรต่อไปในการครอบครองกรรมสิทธิ์เหนือบริเวณนี้”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/international-53420336>, 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	อ่าวเปอร์เซียขึ้น ซึ่งผลปรากฏว่าฝ่ายอิรักแพ้ต้องถอนกำลังออกไปและยอมรับมติทั้งหมดของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติโดยไม่มีเงื่อนไข ซึ่งความหวาดระแวงนี้ระหว่างอิรัก กับคูเวตก็เป็นเรื่องที่ระคายเคืองกันอยู่		
ปัญหา นิวเคลียร์ เกาหลี เหนือ และ ความจริง เครียดบน คาบสมุทร เกาหลี (ค.ศ. ๑๙๔๐- ปัจจุบัน)	เป็นประเด็นที่เกาหลีเหนือมีการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ขึ้น ทำให้ประเทศที่อยู่ใกล้เคียงคือ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ใกล้เคียงหวาดระแวงในด้านความมั่นคงเป็นอย่างมากและกังวลต่อการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ทำให้ประเทศต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนในการเจรจาเพื่อการยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ดังได้มีการเจรจา ๖ ฝ่าย เพื่อแก้ไขปัญหานิวเคลียร์เกาหลีเหนือ อันประกอบด้วย เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน รัสเซีย และ สหรัฐอเมริกา การเจรจารอบแรกในเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ.๒๐๐๓ จนถึงการเจรจาในรอบที่ ๔ เมื่อเดือนกันยายน ปี ค.ศ. ๒๐๐๕ การเจรจาได้บรรลุข้อตกลง โดยมีสาระสำคัญ คือ เกาหลีเหนือ ให้สัญญาในการลดเลิกการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ และการกลับเขาเป็นภาคีสันติสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ สหรัฐอเมริกายืนยันว่าไม่มีอาวุธนิวเคลียร์ติดตั้งอยู่ในคาบสมุทรเกาหลี ไม่มีเจตนารุกรานเกาหลีเหนือด้วยอาวุธ นิวเคลียร์หรืออาวุธอื่น สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นจะดำเนินการสถาปนาความสัมพันธ์ขั้นปกติกับเกาหลีเหนือ และเกาหลีเหนือจะได้รับความช่วยเหลือด้าน พลังงานและเศรษฐกิจจากเกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา แต่ในปี ค.ศ.๒๐๐๘ การดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าวต้องเผชิญปัญหาสำคัญ เมื่อเกาหลีเหนือไม่ ตกลงในหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบโครงการนิวเคลียร์ จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือ กับสหรัฐอเมริกาตึงเครียดขึ้น และในปลายปี ค.ศ.๒๐๐๘ เกาหลีเหนือได้กลับมาเริ่มต้นโครงการนิวเคลียร์อีกครั้ง ซึ่งไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ ไอเออีเอ (IAEA) เข้าตรวจสอบ และในปี ค.ศ.๒๐๐๙ เกาหลีเหนือได้ทดลอง นิวเคลียร์เป็นครั้งที่ ๒ ภายหลังจากการทดลองครั้งแรกในปี ค.ศ.๒๐๐๖ จวบจน ปัจจุบันการเจรจาทหฝ่ายกลับไม่สามารถเริ่มต้นขึ้นได้อีก ซึ่งยังผลต่อการแก้ปัญหาที่ค้างคามาจนถึงปัจจุบันนี้ <sup>๒๐</sup>	อาวุธ นิวเคลียร์ และ ความ มั่นคงใน ภูมิภาค เอเชีย ตะวันออก	คาบสมุทร เกาหลี
กลุ่มมุสลิม บนเกาะ มินดาเนา ของ ฟิลิปปินส์ (กลุ่มโมโร และอาบู ซายัฟ) (ค.ศ. ๑๙๔๑- ปัจจุบัน)	เดิมดินแดนตอนใต้ของฟิลิปปินส์มีสุลต่านเจ้าเมืองปกครองและนับถือศาสนาอิสลาม เมื่อสเปนเข้าครอบครองหมู่เกาะฟิลิปปินส์และเมื่อฟิลิปปินส์ได้เอกราชก็ได้เข้าครอบครองดินแดนทางตอนใต้ด้วยเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ (ประเทศฟิลิปปินส์ ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก) จนทำให้ชาวมุสลิมกลายเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ ที่มีบางกลุ่มต้องการแยกตัว เป็นกลุ่มกองกำลังแบ่งแยกดินแดนต่างๆ โดยได้ใช้วิธีการต่างๆ เพื่อต่อต้านรัฐบาลฟิลิปปินส์ที่เข้าปกครอง โดยตั้งกองกำลังขึ้นมา ทั้งการก่อความไม่สงบในพื้นที่ การจับตัวนักท่องเที่ยวเป็นตัวประกัน เป็นต้น กลุ่มที่มีชื่อเสียงภายใต้ชื่อ กลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยอิสลามโมโร (Moro Islamic Liberation Front : MNLF) และ กลุ่มอาบู ซายัฟ (Abu Sayyaf) ปัจจุบัน สถานการณ์นี้ได้ดีขึ้นมาก หลังจากที่ทางการ	ชนกลุ่มน้อย ศาสนา	เกาะมิน ดาเนา ตอนใต้ ของ ฟิลิปปินส์

<sup>๒๐</sup> วิเชียร อินทะสี. “วิกฤตนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ: กรณีศึกษาการแก้ไขวิกฤตภายใต้การทูตพหุภาคี”, วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๐(๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓. หน้า ๓.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	ฟิลิปปินส์ได้เลิกใช้กำลังในการปราบปรามอย่างแต่ก่อน โดยหันมาใช้สันติวิธีและการเจรจามากขึ้น ตลอดจนการให้สิทธิในการปกครองตนเองได้มากขึ้นทำให้ความรุนแรงลดลง และเมื่อ ม.ค.๒๐๑๙ ชาวมุสลิมส่วนใหญ่บนเกาะมินดาเนาได้ออกมาใช้สิทธิลงประชามติเห็นชอบต่อแผนการปกครองตนเอง และให้การสนับสนุนต่อแผนสันติภาพที่ได้รับความเห็นชอบจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดน และรัฐบาลฟิลิปปินส์ในการตั้งเขตปกครองตนเองบังซามอร์ <sup>๒๑</sup>		
ปัญหาอดีตยูโกสลาเวีย (Yugoslavia) (ค.ศ. ๑๙๙๑-๒๐๐๐)	เนื่องจากประเทศยูโกสลาเวีย(ปัจจุบันไม่มีแล้ว) อดีตมีหลายเชื้อชาติในประเทศมากผู้นำนในอดีตคือ นายพลตีโต้ นั้นสามารถรวบรวมเป็นประเทศได้ หลังสมัยนายพลตีโต้นั้นก็เกิดปัญหาจนแยกออกเป็นประเทศต่าง คือ สโลเวเนีย (Slovenia) โครเอเชีย(Croatia) บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (Bosnia And Herzegovina) มาซิโดเนีย(Macedonia) มอนเตเนโกร (Montenegro) โคโซโว (Kosovo) และชาวเซิร์บ (ใช้ชื่อเดิมยูโกสลาเวียต่อมาก็เปลี่ยนชื่อเป็นประเทศเซอร์เบีย (Serbia)) ชาวเซิร์บ ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ ก็เปลี่ยนเป็นชื่อประเทศเป็น เซอร์เบีย ในปัจจุบัน <sup>๒๒</sup>	เชื้อชาติ	ประเทศยูโกสลาเวีย
รัสเซีย-จอร์เจียกับความขัดแย้งในเซาท์ ออสเซเทีย (South Ossetia) (ค.ศ. ๑๙๙๑-๒๐๐๘)	“สงคราม” ระหว่างสาธารณรัฐจอร์เจียและสหพันธรัฐรัสเซียปะทุขึ้นเต็มรูปแบบเพราะกรณีพิพาทเหนือแคว้น “เซาท์ ออสเซเทีย (South Ossetia)” ซึ่งต้องการแยกเอกราชจากจอร์เจียโดยมีรัสเซียหนุนหลังก่อนที่จะแยกตัวจากสหภาพโซเวียตที่ล่มสลาย ในปี ๑๙๙๑ จอร์เจียมีดินแดนกบฏอยู่ ๒ แห่งที่จะแยกเอกราชมาตลอด ได้แก่แคว้นเซาท์ ออสเซเทีย และอับคาเซีย ปี ค.ศ.๑๙๘๙ เซาท์ ออสเซเทียประกาศปกครองตนเอง จึงเกิดสงครามขึ้น สุดท้าย จอร์เจีย เซาท์ ออสเซเทีย และรัสเซีย ร่วมลงนามสงบศึก โดยให้คงกองกำลังรักษาสันติภาพ ๓ ฝ่ายไว้ ๕๐๐ นาย หลังจากนั้น เมื่อเซาท์ ออสเซเทีย ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ของตนเองในปี ๑๙๙๓ ก่อนเลือกตั้งประธานาธิบดีคนแรกในปี ๑๙๙๖ ต่อมาปี ๒๐๐๐ นายเอดูอาร์ด โคคอยตี ได้เป็นประธานาธิบดีคนที่ ๒ เขาเรียกร้องให้รัสเซียรับรองเอกราชและผนวกเซาท์ ออสเซเทียเข้ากับรัสเซีย ยิ่งไปกว่านั้น ในปี ๒๐๐๖ เซาท์ ออสเซเทียได้จัดการลงประชามติ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นชอบสนับสนุนให้แยกเอกราชอย่างทันทัน หลังจากนั้นจอร์เจียได้กล่าวหาว่ารัสเซียอยู่เบื้องหลังเรื่องนี้ ฝ่ายจอร์เจียจึงออกกฎหมายให้ตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลขึ้นมาปกครองเซาท์ ออสเซเทีย สงครามจึงเริ่มปะทุขึ้นอีก เมื่อการเจรจาล้มเหลว เซาท์ ออสเซเทีย ได้เรียกร้องให้ประชาคมโลกรับรองเอกราชของตน หลังจากเห็นชาตินิยมหวนมาจตะวันตกส่วนใหญ่ รวมทั้งสหรัฐอเมริกาสนับสนุนการแยกเอกราชของ จ.โคโซโวจากเซอร์เบียเมื่อเดือน มี.ค. ๒๐๐๘ ต้นปี แต่ฝ่ายรัสเซียคัดค้านการแยกตัวของโคโซโวจากเซอร์เบีย จอร์เจียพยายามขอความ	เชื้อชาติ การเมือง	เซาท์ ออสเซ เทีย (South Ossetia) ใน จอร์เจีย

<sup>๒๑</sup> “ชาวมุสลิมส่วนใหญ่บนเกาะมินดาเนาลงประชามติเห็นชอบแผนการปกครองตนเอง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.ryt9.com/s/iq37/2945487>, 2023.

<sup>๒๒</sup> “สงครามอดีตยูโกสลาเวีย ให้อภัย...แต่ไม่ลืม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://waymagazine.org/yugoslav-wars/>, 2023.



ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	<p>ช่วยเหลือนอกจากชาติตะวันตก โดยขอเข้าเป็นสมาชิกกองกำลังสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) แม้จะยังไม่สำเร็จ แต่ก็ทำให้ฝ่ายรัสเซียไม่พอใจอย่างมาก เพราะเกรงว่า อับคาเซียและเซาธ ออสเซเทีย ซึ่งชนส่วนใหญ่ถือศาสนาอีสเทิร์นออร์ทอดอกซ์ จะไปอยู่ชั่วคราวชาติตะวันตกไปด้วย ส่วนเซาธ ออสเซเทีย เมื่อมีรัสเซียให้การหนุนหลัง จึงยื่นกรณขอแยกเอกราชสถานเดียว ไม่รับเงื่อนไขอื่น ทำให้จอร์เจียไม่พอใจอย่างมากและเข้าบุกยึดกรุงสกินวาลี เมืองเอกของเซาธ ออสเซเทีย การกระทำของฝ่ายจอร์เจียทำให้รัสเซียไม่พอใจอย่างมาก จึงได้ส่งกองทัพเข้าโจมตีจอร์เจียอย่างหนักโดยอ้างว่าเพื่อยับยั้งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และช่วยเหลือน อับคาเซีย (Abkhazia) เปิดแนวรบที่ ๒ เข้าโจมตีจอร์เจียอีกทาง หลังการสู้รบอย่างหนักในเซาธ ออสเซเทีย กำลังจอร์เจียก็ร่นถอย ทำให้รัสเซียสามารถกรีธาเข้าสู่จอร์เจียส่วนที่ไม่พิพาทและยึดครองนครต่างๆ ของจอร์เจียได้จำนวนหนึ่ง สหภาพยุโรปที่มีฝรั่งเศสเป็นประธานเข้าไกล่เกลี่ยสถานการณ์ และคู่กรณีบรรลุความตกลงหยุดยิงขั้นต้น รัสเซียเริ่มถอนทหารส่วนมากออกจากจอร์เจียส่วนที่ไม่พิพาท รัสเซียได้สถาปนาเขตกันชนรอบอับฮาเซีย และเซาธออสซีเซีย ตลอดจนตั้งจุดตรวจในดินแดนจอร์เจีย ท้ายที่สุด กำลังเหล่านี้ได้ถูกถอนออกจากจอร์เจียส่วนที่ไม่พิพาท ในสงครามครั้งนี้ชัยชนะตกเป็นของรัสเซีย เซาธออสเซเตีย นอร์ทออสเซเตีย และอับฮาเซีย โดยสหพันธรัฐรัสเซีย และนิคารากัว ให้การยอมรับว่า เซาธออสเซเตียและอับฮาเซียนั้น ได้กลายเป็นสาธารณรัฐอิสระแล้ว และการรบครั้งนี้ได้ทำให้มีการขับผู้มีเชื้อสายจอร์เจีย ส่วนมากจากอดีตมณฑลปกครองตนเองเซาธออสซีเซียและจากหุบโคโดรี (Kodori Gorge) นอกจากนี้ยังทำให้จอร์เจียสูญเสียการควบคุมเหนือบางส่วนของอับฮาเซีย (๒๕%) และอดีตมณฑลปกครองตนเองเซาธออสซีเซีย (๔๐%) ที่ถือครองอยู่เดิม พื้นที่ราว ๒๐% ของจอร์เจีย (รวมทั้งอับฮาเซียและเซาธออสซีเซีย) ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลอีกต่อไป<sup>๒๓</sup></p>		
<p>ปัญหา เชเชเนีย (Chech nya) (ค.ศ. ๑๙๙๑- ปัจจุบัน)</p>	<p>เนื่องจากในแคว้นเชเชเนีย (Chechnya) นี้ ตั้งอยู่ใกล้ๆ กับ อาเซอร์ไบจาน ทางตอนใต้ของรัสเซีย ซึ่งในแคว้นนี้ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อชาติและศาสนาที่ต่างจากคนรัสเซีย คือส่วนใหญ่่นับถือศาสนาอิสลาม และต้องการที่จะแยกตัวเป็นอิสระจากรัสเซีย แต่มีกลุ่มคนบางส่วนที่มีเชื้อสายรัสเซียและต้องการที่จะอยู่กับรัสเซีย ทางรัสเซียไม่ต้องการที่จะให้เชเชเนียเป็นเอกราชเพราะเป็นแหล่งทรัพยากรน้ำมันที่สำคัญของรัสเซียด้วย จึงใช้กำลังเข้ามายุ่งจัดการปัญหา หาความขัดแย้งนี้ จนเกิดสงครามยืดเยื้อขึ้น และสิ่งที่เกิดที่เป็นประเด็นสำคัญนั้นก็คือการสังหารนายชามิล บาซาเยฟ ผู้นำคนสำคัญของชาวเชเชเนีย ที่มีรัสเซียอยู่เบื้องหลังในการลอบสังหารในครั้งนี้ การใช้นโยบายที่แข็งกร้าวของรัสเซียในสมัยประธานาธิบดีปูติน นำไปสู่ความขัดแย้งและสร้างความโกรธแค้นแก่ฝ่ายกบฏของกลุ่มเชเชเนียมาก ปัญหาเชเชเนียนี้ก็ยังเป็นปัญหา</p>	<p>ศาสนา เชื้อชาติ</p>	<p>แคว้นเช เนีย ใน รัสเซีย</p>

<sup>๒๓</sup> ธนภัค สมชิต. “การมุ่งสู่ตะวันออกของรัสเซีย ภายหลังจากสงครามรัสเซีย-จอร์เจียในปี ๒๐๐๘”, โครงการรัสเซียศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า ๓-๖.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	ที่ยื้อเยื้ออยู่ และเป็นปัญหาหนึ่งที่น่าไปสู่การก่อวินาศกรรมหลายๆ ครั้ง ที่เกิดขึ้นในรัสเซียด้วย ปัจจุบันเซเชเนียได้ กลับไปอยู่ในสถานะสาธารณรัฐภายใต้การปกครองของสหพันธรัฐรัสเซียเช่นเดิม รัสเซียสามารถ ควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของเซเชเนียไว้ได้ เหลือเพียงพื้นที่บางส่วนในทางตอนใต้ของเซเชเนียที่ยังไม่ สามารถจะที่ควบคุมได้เนื่องจากกลุ่มเรียกร้องเอกราชเซเชเนียได้ไปรวมกลุ่มกันอยู่บริเวณทางตอนใต้ของเซเชเนียรูปแบบการต่อสู้ของกลุ่มเรียกร้องเอกราชเซเชเนียได้เปลี่ยนไปอย่างเต็มรูปแบบเป็นการทำสงครามแบบกองโจรและการก่อการร้าย <sup>๒๔</sup>		
ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. ๑๙๔๑-ปัจจุบัน)	นับแต่สิ้นสุดสงครามเย็นจนถึงปัจจุบัน ยุทธศาสตร์ของสหรัฐต่อจีนเป็นไปในลักษณะยุทธศาสตร์ทั้งปิดล้อม-เกี่ยวพัน (conagament) คือ ทำทั้งปิดล้อม(containment) และเกี่ยวพัน (engagement) ไปในขณะเดียวกัน ลักษณะของยุทธศาสตร์ก็คือ ในขณะที่สหรัฐยังคงเกี่ยวพันกับจีนในทางการค้าและการทูต แต่สหรัฐจะยังคงอำนาจไว้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป สหรัฐจะเพิ่มความสัมพันธ์กับมิตรประเทศและพันธมิตรในภูมิภาคมากขึ้น และจะพยายามชะลอการเติบโตทางทหารของจีนให้ช้าลง จุดเปลี่ยนของยุทธศาสตร์นี้มาจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและเหตุการณ์ที่จตุรัสเทียนอันเหมิน ซึ่งสองเหตุการณ์นี้ทำให้สหรัฐไม่มีความจำเป็นที่จะจับข้อหาทางทหารกับจีนเพื่อถ่วงดุลโซเวียตอีกต่อไป และสหรัฐหันมาเน้นที่ตัวระบอบการที่ปกครองจีนอยู่แทน เหตุผลที่สหรัฐยังคงเกี่ยวพันกับจีนเพราะ ๑) สหรัฐกับจีนมีผลประโยชน์ที่ต้องอาศัยการร่วมมือกันร่วมกันอยู่หลายเรื่อง เช่น การยุติยั้งการแพร่กระจายของซีปนาวุธนำวิถี การแพร่กระจายของอาวุธเคมีและนิวเคลียร์ ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก การก่อการร้าย ความมั่นคงทางพลังงาน ภาวะโลกร้อน และการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจโลก ๒) สหรัฐต้องการให้จีนประพฤติอยู่ในกรอบของระเบียบและกติการะหว่างประเทศซึ่งกำหนดโดยสหรัฐ และต้องการให้จีนกลายเป็นผู้รับผิดชอบสำคัญต่อปัญหาสำคัญของโลก ๓) สหรัฐจะการใช้การเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจและทางสังคมกับจีนเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในจีนขึ้น ทั้งความโปร่งใส ยึดกฎหมาย การเปิดเสรีภาพทางการเมืองและการเคารพสิทธิมนุษยชน กระทั่งอาจกลายเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตย สหรัฐเชื่อว่า การเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงจีนในทางการเมือง ส่วนการปิดล้อม (containment) นั้น เริ่มขึ้นภายหลังวิกฤติไต้หวันในปี ๑๙๔๖ เมื่อจีนทดลองยิงซีปนาวุธในน่านน้ำใกล้ๆ เกาะไต้หวันในช่วงที่ไต้หวันกำลังเลือกตั้งประธานาธิบดีเพื่อข่มขู่ไม่ให้คนไต้หวันเลือกประธานาธิบดีที่เลืงสุย ซึ่งมีนโยบายแยกไต้หวันเป็นอิสระ สหรัฐแสดงแสนยานุภาพทางทหารเพื่อปรามจีนด้วยการส่งเรือบรรทุกเครื่องบินเข้าไปในน่านน้ำไต้หวันและบริเวณใกล้เคียง จากเหตุการณ์นี้ สหรัฐได้ประเมินว่าจีน ไม่ใช่พันธมิตรทางยุทธศาสตร์เพื่อถ่วงดุลโซเวียตอีกต่อไป แต่จีนคือมหาอำนาจที่กำลัง	การเมืองเศรษฐกิจ	

<sup>๒๔</sup> “ประวัติความเป็นมาของสงครามเซเชเนีย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://km-ir.arts.tu.ac.th/files/original/a28da86fff9ff09e61a1b466230603f887f60801.pdf>, 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๖) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	<p>ก้าวขึ้นมา ต้องการแผ่ขยายอิทธิพล เพื่อท้าทายอำนาจของสหรัฐในเอเชียและทั่วโลก จีนคือคู่แข่งของสหรัฐในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างแน่นอน ทางทหารจีนได้พัฒนาระบบอาวุธทั้งเรือดำน้ำ ขีปนาวุธ เรดาร์และดาวเทียม เพื่อทำลายเรือรบและเรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐได้ ทางการเมือง ในขณะที่จีนใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครองกับชาติอาเซียน เพื่อกันไม่ให้อาเซียนมีจุดยืนในประเด็นความขัดแย้งทางดินแดนในทะเลจีนใต้ร่วมกันได้ สหรัฐจะสนับสนุนการรวมตัวของอาเซียน เพราะเชื่อว่าการรวมตัวของชาติเล็กๆ ที่เข้มแข็งสามารถลดอิทธิพลของชาติใหญ่ได้ และการรวมตัวกันของอาเซียนจะช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่คาดการณ์ได้ให้กับสหรัฐ ทางเศรษฐกิจอเมริกาไม่เพียงคงแสนยานุภาพทางทหารไว้ในเอเชีย แต่จะเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจกับเอเชียมากขึ้นด้วย การค้าคือเส้นเลือดของเอเชีย การค้าคือที่มาของพลวัตและการเติบโตทางเศรษฐกิจของเอเซียมาหลายทศวรรษ การค้าจะเป็นอีกสนามรบหนึ่งระหว่างจีนกับสหรัฐ ในขณะที่จีนเสนอหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ อเมริกาก็เสนอหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership-TPP) เข้าประชัน จุดต่างของสองอันนี้คือ ในขณะที่หุ้นส่วนข้ามซีกโลก เน้นสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้ประเด็นทางการค้า หรือการสร้างธรรมาภิบาลทางเศรษฐกิจ เช่น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองการลงทุน ข้อจำกัดการอุดหนุนเอกชนของรัฐ หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคของจีน เน้นการบูรณาการกันทางเศรษฐกิจ ลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกัน เป็นต้น TPP นั้นรวมเอาทั้งสองฝั่งแปซิฟิก แต่ RCEP เน้นเฉพาะเอเชีย TPP นั้นไม่มีทั้งจีนและอินเดีย และประเทศกลุ่มอาเซียนยังไม่ได้เข้าร่วมทั้งหมด มีเพียงสิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม และมาเลเซีย ที่เข้าร่วม RCEP ประกอบด้วยกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด และประเทศแม่เหล็กทางเศรษฐกิจของเอเซียอย่างจีน ญี่ปุ่น อินเดีย เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์<sup>๒๕</sup></p>		
<p>ปัญหา นิวเคลียร์ อิหร่าน (ค.ศ. ๑๙๙๒- ปัจจุบัน)</p>	<p>สืบเนื่องจากความขัดแย้งระหว่างอิรัก-อิหร่าน ซึ่งเป็นประเทศที่ติดกันและมีความขัดแย้งทั้งทางการเมืองและศาสนา ประกอบกับความขัดแย้งทางกับประเทศสหรัฐอเมริกาและความต้องการที่จะเป็นผู้นำของประเทศในภูมิภาคนี้ ทำให้อิหร่านต้องการความมั่นคงและพัฒนาศักยภาพทางอาวุธของตนเอง จนทำให้มีการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ โดยการสนับสนุนเทคโนโลยีทางด้านนิวเคลียร์จากจีนและรัสเซีย รวมถึงการนำเข้าอาวุธและวัตถุดิบนิวเคลียร์ที่ผิดกฎหมายจากภายนอกประเทศ โดยมีการคาดคะเนกันว่าอิหร่านจะสามารถผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้ ซึ่งเป็นที่สนใจของนานาชาติและองค์การสหประชาชาติได้เข้ามาสืบบทบาทในการตรวจสอบ แต่ก็ยัง</p>	<p>อาวุธ นิวเคลียร์</p>	<p>อิหร่าน</p>

<sup>๒๕</sup> ศิวพล ละอองสกุล. “จีน-อเมริกา การแข่งขันกันทางอำนาจในศตวรรษที่ ๒๑”, ใน รัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า ๓๑๘-๓๒๑.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	ไม่ได้สร้างความกระแຈขัดมากนัก จนเป็นประเด็นข้อพิพาทที่เป็นประเด็นหลักระหว่างอิหร่านกับสหรัฐอเมริกา ตลอดจนสหภาพยุโรปในปัจจุบัน <sup>๒๖</sup>		
ปัญหาโคโซโว (Kosovo) (ค.ศ.๑๙๙๖-๑๙๙๙)	โคโซโวเป็นแคว้นหนึ่งใน อดีตประเทศยูโกสลาเวีย หลังจากการแตกออกเป็นรัฐต่างๆ ของอดีตยูโกสลาเวียแล้ว แคว้นโคโซโวยังถูกรวมอยู่กับประเทศเซอร์เบีย อยู่แต่ว่าในความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนา ระหว่างชาวเซอร์เบีย (เชื้อสายชาวเซิร์บ และ นับถือศาสนาคริสต์ออร์ทอดอกซ์) ส่วนชาวโคโซโวนั้นอยู่ติดกับประเทศแอลเบเนีย ซึ่งมีเชื้อสายชาวแอลเบเนียน และนับถือศาสนาอิสลาม ทำให้มีความต่างจากทางเซอร์เบียมาก และต้องการที่จะแยกตัวเป็นอิสระจึงเกิดการสู้รบและเกิดปัญหาความรุนแรง ในท้ายที่สุดรัฐบาลเซอร์เบียยอมจำนนถอนกำลังทหารจากโคโซโว พร้อมเปิดทางให้นาโตและรัสเซียเข้าไปคุมพื้นที่จนเหตุการณ์สงบ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันปัญหาและความขัดแย้งยังคงดำรงอยู่ <sup>๒๗</sup>	เชื้อชาติ ศาสนา	แคว้นโคโซโว ประเทศเซอร์เบีย
ปัญหาติมอร์ หรือ ติมอร์ ตะวันออก (ค.ศ.๑๙๙๙ - ๒๐๐๐)	อินโดนีเซียได้เข้ายึดครองติมอร์ตะวันออกหลังได้รับเอกราชจากโปรตุเกสจนทำให้ชาวติมอร์ตะวันออกไม่พอใจอันเนื่องเพราะติมอร์ตะวันออกมีวัฒนธรรมที่ต่างจากชาวอินโดนีเซียและนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งต่างจากอินโดนีเซียจนนำไปสู่การจลาจลของผู้ไม่เห็นด้วยกับเข้ามายึดครองของอินโดนีเซีย จนนานาชาติดัดสันอินโดนีเซียให้ชาวติมอร์ตะวันออกลงประชามติผลการลงประชามติปรากฏว่าชาวติมอร์ตะวันออกต้องการแยกตัว หลังจากนั้นกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการแยกตัวออกจากอินโดนีเซียได้ก่อการจลาจล จึงก่อให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงในติมอร์ตะวันออกโดยกลุ่มกองกำลังมิลิเทีย (militia) ที่นิยมอินโดนีเซีย สหประชาชาติจึงได้ตัดสินใจจัดตั้งกองกำลังนานาชาติ (International Force in East Timor – INTERFET) เมื่อ ๑๕ กันยายน ๑๙๙๙ เพื่อส่งเข้าไปรักษาสันติภาพในติมอร์ตะวันออก ก่อนที่จะประกาศเอกราชในวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๐๐๒ <sup>๒๘</sup>	ทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม	เกาะติมอร์
ปัญหาความไม่สงบใน ปากีสถาน (ค.ศ.๒๐๐๑-๒๐๐๗)	ปัญหาความไม่สงบในปากีสถานที่ผ่านมามีปัญหามูลฐานส่วนใหญ่เกิดจากการปัญหาเรื่องการเมืองและปัญหาในเรื่องนโยบายต่างประเทศของปากีสถานตั้งแต่หลังเกิดเหตุการณ์ ๑๑ กันยายน (เหตุการณ์ก่อการร้ายในการจี้เครื่องบินชนตึกเวิร์ดเทรด) ทำให้ผู้นำปากีสถานในสมัยนั้น (ประธานาธิบดีเปอร์เวซ มูซารอฟ) ดำเนินการในการเป็นพันธมิตรใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา และมีนโยบายที่แข็งกร้าวในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย และกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรง จนเกิดความไม่พอใจกลุ่มที่ต่อต้านสหรัฐ	การเมือง	ปากีสถาน

<sup>๒๖</sup> จณัญญา ภิญญะวัณ. “สนธิสัญญาห้ามแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ ค.ศ.๑๙๖๘ และมาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง : กรณีศึกษาประเทศอิหร่าน”. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙). หน้า ๗๓-๗๔.

<sup>๒๗</sup> “สงครามอดีตยูโกสลาเวีย ให้อภัย...แต่ไม่ลืม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://waymagazine.org/yugoslav-wars/>, 2023.

<sup>๒๘</sup> “กว่าจะเป็นติมอร์-เลสเต (ติมอร์ตะวันออก) วันนี้ Regarding East Timor”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.asiajournal.ru.ac.th/journals/1512698896\\_a5.pdf](http://www.asiajournal.ru.ac.th/journals/1512698896_a5.pdf), 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	<p>ในปากีสถาน ซึ่งอยู่ในประเทศและตามแนวชายแดนที่ติดกับอัฟกานิสถาน จนมีการลอบก่อการร้ายในปากีสถานหลายต่อหลายครั้ง จนเมื่อมีการเลือกตั้งผู้นำประเทศคนใหม่ ซึ่งผลปรากฏว่าเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศยังคงมีอยู่และส่งผลกระทบต่อเบนาศีร์ บุตโต อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งกลับมาลงสมัครรับเลือกตั้งถูกกลุ่มผู้ก่อการร้ายสังหารในขณะระหว่างหาเสียงที่เมืองราวัลปินดี และผลการเลือกตั้งปรากฏว่านาย อาซิฟ อาลี ซาดารี สามีของนางเบนาศีร์ บุตโตได้รับเลือกให้เป็นผู้นำ</p>		
<p>ปัญหาการก่อการร้ายในอัฟกานิสถาน และปากีสถาน (ค.ศ. ๒๐๐๑-ปัจจุบัน)</p>	<p>สืบเนื่องมาจากกลุ่มตอลิบาน (Taliban) ที่เดิมเป็นกลุ่มที่มีอำนาจทางการเมืองในอัฟกานิสถานมานาน ก่อนที่สหรัฐจะเข้าปราบปรามกลุ่มผู้ก่อการร้ายในอัฟกานิสถาน (กลุ่มอัลกออิดะห์ หรือ อัลเคดา (al-Qaeda) ) ที่ถูกกล่าวหาว่ารัฐบาอัลอัฟกานิสถานที่ถูกครอบงำโดยกลุ่มตอลิบานในตอนนั้นให้การสนับสนุนกลุ่มอัลกออิดะห์ เมื่อเกิดเหตุก่อวินาศกรรมที่สหรัฐอเมริกาในเหตุการณ์ ๙/๑๑ ทำให้อเมริกาได้เข้ามาปราบปรามผู้ก่อการร้ายและหนึ่งในนั้นคืออัฟกานิสถาน จนทำให้ กลุ่มตอลิบาน ที่มีอำนาจทางการเมืองในอัฟกานิสถานในเวลานั้นต้องหมดอำนาจลง และมีการจัดการปกครองในอัฟกานิสถานขึ้นใหม่โดยที่มีสหรัฐอเมริกาหนุนหลัง ทำให้กลุ่มตอลิบาน ต้องเป็นกลุ่มที่ติดอาวุธและขึ้นสู้กับกลุ่มพันธมิตรตะวันตกที่นำโดยสหรัฐอเมริกาที่กลุ่มตอลิบาน ถือว่าเป็นผู้ที่เป็นตัวแทนของอารยธรรมตะวันตก และ เข้ามามีส่วนในการปกครองอัฟกานิสถาน กลุ่มนี้ก็ได้ทำการต่อสู้ทั้งในอัฟกานิสถานและปากีสถาน จนเกิดความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง และมีข้อมูลยืนยันตรงกันว่ากลุ่มตอลิบานอัฟกานิสถานได้รับการสนับสนุนที่เข้มแข็งและต่อเนื่องจากปากีสถานมาโดยตลอด ทั้งการลำเลียงนักรบ อาวุธ เครื่องมือ และเงิน ข้ามพรมแดนเพื่อสนับสนุนปฏิบัติการต่อสู้ การอาศัยค่ายผู้ลี้ภัยเป็นฐานพักพิงอันปลอดภัยสำหรับนักรบตอลิบานบางส่วน รวมไปถึงการสนับสนุนทางการเงินโดยตรงจากคนในกองทัพและ</p> <p>หน่วยข่าวกรอง (the Inter-Services Intelligence: ISI) ของปากีสถาน การปฏิบัติการของตอลิบานจึงเป็นไปได้ในลักษณะวงจรการต่อสู้ที่ยากจะหยุดยั้ง เริ่มจากการฝึกปฏิบัติการในปากีสถาน แล้วเข้ามาต่อสู้ในอัฟกานิสถาน จากนั้นจึงหลบหนีกลับเข้าไปในปากีสถานอีกครั้ง เพื่อพักฟื้นและรอดพ้นการจับกุม ปากีสถานจึงเป็นแหล่งที่มาอันสำคัญที่สุดสำหรับตอลิบานของการสนับสนุนในมิติต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้อันยืดเยื้อ ปัจจุบันปากีสถานก็หวังว่า รัฐบาลอัฟกานิสถานใหม่ภายใต้ตอลิบานจะเป็นมิตรและช่วยเหลือปากีสถานในการถ่วงดุลอำนาจอินเดีย ที่อาจครอบคลุมไปถึงการใช้พื้นที่บางส่วนเป็นฐานที่มั่นกบดานของกลุ่มนักรบต่อต้านอินเดียอีกด้วย<sup>๒๙</sup></p>	<p>ผู้ก่อการร้าย กลุ่มตอลิบาน หรือ ตอลิบาน</p>	<p>อัฟกานิสถาน ปากีสถาน ไนจีเรีย</p>

<sup>๒๙</sup> อาทิตย์ ทองอินทร์. “๒๐ ปี เหตุการณ์ ๙/๑๑ ๒๐ ปีสงครามต่อต้านการก่อการร้าย การเมืองอัฟกานิสถานใต้ตอลิบาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://plus.thairath.co.th/topic/spark/100456>, 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

ปัญหา กลุ่ม โบโกฮาราม (Boko Haram) (ค.ศ. ๒๐๐๒- ๒๐๑๘)	กลุ่มโบโกฮารามเป็นกลุ่มมุสลิมที่ดุเดือดทางตอนเหนือของไนจีเรีย ที่ก่อตั้งโดยโมฮัมหมัด ยูซุฟ และต่อมามีผู้นำคนสำคัญอีกคน คือ อาบูบาคาร์ เซเกา ซึ่งผู้นำคนหลังนี้มี การใช้วิธีการที่รุนแรงมากกว่า ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความต้องการที่จะสถาปนารัฐอิสลาม ในไนจีเรียและต่อต้านความเป็นอารยธรรมตะวันตกที่ถูกมองว่าเป็นความบาป ซึ่งในประเทศไนจีเรีย โดยที่ประชากรส่วนใหญ่ทางตอนเหนือของประเทศนับถือศาสนาอิสลาม และ ตอนใต้ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งผลการสร้างความรุนแรงของ กลุ่มโบโกฮารามนี้ทำให้เกิดความเสียหายและเกิดความไม่สงบในดินแดนตอนเหนือของไนจีเรียอย่างต่อเนื่อง เช่น ทำลายโบสถ์คริสต์ ทำลายสถานที่ราชการ มีการจับตัวประกัน และ ช่วงหลังหัวหน้ากลุ่มนี้พยายามที่จะเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้ายอื่นๆ เช่น กลุ่มอัลกออิดะห์ เป็นต้น ซึ่งทางการของไนจีเรียก็พยายามปราบปรามอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ในปัจจุบัน จึงไม่มีพื้นที่ใดตกอยู่ภายใต้การควบคุมของโบโก ฮาราม สมาชิกของโบโก ฮารามถูกจับกุม บางคนถูกทรมารสังหารในสนามรบ และทหาร ยังคงตามไล่ล่าผู้ที่หลบหนี แม้ว่ากลุ่มโบโก ฮารามจะพยายามโจมตีสถานที่ต่างๆ อยู่เป็นระยะๆ แต่โดยทั่วไปในวันนี้กลุ่มโบโก ฮารามได้ถูกทหารปราบปรามและลดระดับลงไปมากแล้ว อีกทั้งรัฐบาลไนจีเรียเองก็ได้ประกาศชัยชนะที่กองทัพบกต่อกลุ่มโบโกฮาราม <sup>๓๐</sup>	ศาสนา การก่อตั้ง รัฐอิสลาม	
ปัญหา สถานการณ์ ความไม่สงบ ในอิรักใน ปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๐๕- ปัจจุบัน)	หลังจากที่สหรัฐอเมริกาทำสงครามยึดอำนาจนายซัดดัม ฮุสเซน (Saddam Hussein) แล้วหลังเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 ได้จัดให้มีการฟื้นฟูประชาธิปไตยในประเทศและจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นภายในประเทศ แต่ยังคงประสบปัญหาความไม่สงบ วุ่นวายตามมาในประเทศ ซึ่งมูลเหตุเกิดจากปัญหาการที่มีกลุ่มที่แตกต่างกันในประเทศ ในการช่วงชิงเข้ามามีบทบาททางการเมืองได้แก่ กลุ่มอิสลามชีอะห์(กลุ่มใหญ่สุด) กลุ่มอิสลามสุนนี (กลุ่มรองลงมา) กลุ่มชาวเคิร์ดทางตอนเหนือ ปัญหาเกิดจากการกระทบกระทั่งระหว่างกลุ่มใหญ่ ๒ กลุ่มนี้ และประเด็นทางการเมืองคือกลุ่มที่ต่อต้านการเข้ามามีบทบาทของสหรัฐอเมริกาในอิรัก ทำให้มีการก่อวินาศกรรมและการก่อการร้าย จนนำไปสู่ความไม่สงบที่ยืดเยื้อในประเทศปัจจุบันนี้ ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดการเสียชีวิตของพลเรือนมากกว่าแสนคนและการเสียชีวิตของทหารนับหมื่น <sup>๓๑</sup>	การเมือง ศาสนา	อิรัก
ปัญหาความ ขัดแย้งทาง ศาสนาในพม่า (ค.ศ.๒๐๑๒- ปัจจุบัน)	เป็นประเด็นความขัดแย้งทางศาสนาที่เกิดขึ้นระหว่างศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ในรัฐยะไข่หรือรัฐอาระกันของพม่า ที่คนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธและมีชนกลุ่มน้อยอีกกลุ่มที่เป็นมุสลิมโดยเฉพาะกลุ่มคนที่มิเชื้อสายบังคลาเทศและชาวโรฮิงญา โดยความขัดแย้งระหว่างชุมชนชาวพุทธยะไข่และชาวมุสลิมโรฮิงญามีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่เพิ่งดำเนินมาถึงจุดแตกหัก ในช่วง ค.ศ.๒๐๑๒ ที่ผ่านมา	ศาสนา (พุทธ และ อิสลาม)	พม่า

<sup>๓๐</sup> ชนิตดา ชินะโยธิน. “รู้จัก ‘โบโก ฮาราม’ เข้าใจ ‘ไนจีเรีย’”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.matichonweekly.com/column/article\\_132608](https://www.matichonweekly.com/column/article_132608), 2023.

<sup>๓๑</sup> “ย้อนรอยสงครามอิรักกับกองทัพสหรัฐ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://dahjrjamilraq.com/ย้อนรอยสงครามอิรักกับ/>, 2023.

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	<p>โดยเริ่มต้นขึ้นในรัฐยะไข่จากเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม ที่ชายชาวมุสลิมจำนวน ๓ คนถูกกล่าวหาว่าทำการกระทำชำเราและฆาตกรรมหญิงสาวชาวยะไข่ชื่อว่า มะธิดา ต่วย (Ma Thida Htwe) ต่อมาในเดือนมิถุนายนปีเดียวกันใน เมืองตองโกบ (Taungup) ชาวพุทธที่ยังรู้สึกโกรธแค้นส่วนหนึ่งจึงได้บุกโจมตีรถประจำทางและสังหารชาวมุสลิมจำนวน ๑๐ คนโดยอ้างว่าชาวมุสลิมต้องรับผิดชอบความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับหญิงชาวพุทธยะไข่ ภายหลังความรุนแรงระหว่างชุมชนทั้งสองลุกลามไปทั่วเมียนมาส่งผลให้ปัจจุบันชาวมุสลิมโรฮิงญาเกือบทั้งหมดเป็นบุคคลพลัดถิ่น (Internally Displaced Persons หรือ IDPs) ที่ไม่มีสัญชาติและกว่า ๗๒๐,๐๐๐ คนต้องอพยพไปยังประเทศอื่น คาดการณ์ว่าชาวมุสลิมโรฮิงญาถึง ๕๐,๐๐๐ คนที่เสียชีวิต โดยองค์การสหประชาชาติได้กล่าวประณามทหารระดับสูงในเมียนมาว่าควรจะถูกตั้งข้อหาการล้างเผ่าพันธุ์และก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติจากวิกฤติการณ์ครั้งนี้ ข้อสังเกตสำคัญจากเหตุการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวที่ขยายตัวขึ้นจนเป็นความขัดแย้งทางด้านศาสนาคือ ขบวนการพุทธชาตินิยมสุดโต่งนามว่า ๙๖๙ (969 movement) ภายใต้การนำของ พระอู วีระอู มีอิทธิพลอย่างมากในการปลุกปั่น ขบวนการทางสังคมเพื่อต่อสู้กับการขยายตัวอย่างรวดเร็วของกลุ่มมุสลิมในเมียนมา โดยมีจุดประสงค์เพื่อดำรงไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติและพุทธศาสนาภายใต้อุดมการณ์ การต่อต้านชาวมุสลิมและความเกลียดกลัวชาวต่างชาตินับตั้งแต่เหตุการณ์ในเมืองเมกตिला (Meiktila) เดือนมีนาคม ค.ศ.๒๐๑๓ ที่บ้านปลายจนถึงขั้นการใช้กำลังเข้าโจมตีโรงเรียนของชาวมุสลิมโดยกลุ่มผู้ชุมนุมชาวพุทธหัวรุนแรงในเมืองมิงกาลาร์ เซโยน (Mingalar Zeyone) ส่งผลให้นักเรียนและครู ชาวมุสลิมเสียชีวิตรวมกว่า ๔๐ คน นอกจากนี้พระสงฆ์ในขบวนการ ๙๖๙ ยังมีบทบาทในการเผยแพร่คำสอนสร้างความเกลียดชังศาสนาอิสลามผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียที่มีชาวพุทธมาติดตามจำนวนมากถึงแม้ว่าไม่ใช่ชาวพุทธทุกคนที่จะเชื่อคำยุยงของ พระสงฆ์ในขบวนการ ๙๖๙ แต่ก็ถือว่าพระสงฆ์หัวรุนแรงเหล่านี้เป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดโดยใช้วาทะที่เต็มไปด้วยความเกลียดแค้นโกรธชังเพื่อกระตุ้นเร้าความรู้สึกชาตินิยมในการสร้างความเป็นผู้อื่น (the others) ให้กับชาวมุสลิมโรฮิงญาในเมียนมา ภายหลังเป็นเหตุให้ประชาชนหลายพันคนอพยพออกจากบ้านเรือนเพราะหวาดกลัวความไม่ปลอดภัย รัฐบาลจึงประกาศใช้เคอร์ฟิวและแจกจ่ายอาหารช่วยเหลือชาวบ้านที่อพยพ และในเดือน ก.ค. องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้จัดประชุมที่สำนักงานใหญ่ยูเอ็นในนครนิวยอร์กของสหรัฐฯ โดยมีทูตจาก ออสเตรเลีย จีน อินเดีย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส อินโดนีเซีย นอร์เวย์ รัสเซีย สิงคโปร์ อังกฤษ สหรัฐฯ สหภาพยุโรป (EU) และไทย เข้าร่วมประชุมหารือแนวทางยุติความขัดแย้งระหว่างชาวพุทธและชาวมุสลิมโรฮิงญาในพม่าโดยเรียกร้องให้รัฐบาลพม่ารับรองสัญชาติชาวโรฮิงญากว่า ๘๐๐,๐๐๐ คน ในฐานะพลเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกับประชาชนเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อื่นๆ อีก ๖๐ ล้านคนในพม่า ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเมียนมาไม่เพียงแต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใน ระดับประเทศเพียงเท่านั้น แต่</p>	
--	--	--

ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	ยังได้กลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อไปยังประเทศรอบข้าง และส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อประเด็นทางด้านความมั่นคงภายในภูมิภาค เช่น ปัญหา ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาวพุทธและชาวมุสลิมที่เกิดขึ้นในมาเลเซียหรืออินโดนีเซีย ปัญหาการผู้ลี้ภัยชาวมุสลิมโรฮิงญาหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ จากเมียนมาซึ่งเป็นการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย <sup>๓๒</sup>		
ปัญหาไครเมีย (Crimea) (ค.ศ. ๒๐๑๓-๒๐๑๔)	ประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศยูเครน (ซึ่งเป็นประเทศที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของอดีตสหภาพโซเวียต) อันเนื่องมีประเด็นที่ฝ่ายหนึ่งที่สนับสนุนประธานาธิบดีซึ่งเป็นฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มคนที่มิใช่สายรัสเซียในยูเครน ที่มีแนวนโยบายที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับรัสเซียและไม่ต้องการเข้าไปเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปและองค์การนาโต แต่อีกฝ่ายหนึ่งทางการเมือง ซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับชาติยุโรปตะวันตกและต้องการเข้าไปเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปและองค์การนาโต จนเป็นประเด็นขัดแย้งกันอย่างรุนแรงความไม่สงบในยูเครนจนเกิดเป็นสงครามกลางเมือง โดยทางฝ่ายรัสเซียได้เข้ามาแทรกแซงและให้การสนับสนุนกลุ่มเชื้อสายรัสเซียในยูเครน จนในที่สุด ดินแดนไครเมีย ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นคนที่มิใช่สายรัสเซียได้จัดการลงประชามติที่จะไปรวมเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย ในขณะที่รัสเซียเองก็ได้รับรองการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย อันเนื่องมาจากดินแดน ไครเมียถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของโซเวียตในอดีต เพราะเป็นที่ตั้งฐานทัพเรือในน่านน้ำทะเลดำที่สำคัญ จึงทำให้รัสเซียต้องการกลับคืนมาเป็นของตนเอง ซึ่งการกระทำในครั้งนี้สร้างความไม่พอใจให้ยูเครนและชาติยุโรปตะวันตกอย่างมาก จนนำไปสู่การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อรัสเซียในเวลาต่อมา <sup>๓๓</sup>	เชื้อชาติ การเมือง	คาบสมุทรไครเมีย ประเทศยูเครน
ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน (ค.ศ. ๒๐๒๒-ปัจจุบัน)	๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๐๒๒ รัสเซียได้เปิดปฏิบัติการทางทหารในยูเครน โดยบุกเข้าไปในเขตภูมิภาคดอนเนตสค์ (Donetsk) และภูมิภาคลูฮันสค์ (Luhansk) โดยให้เหตุผลว่าเพื่อเข้าไปป้องกันสันติภาพจากการรุกรานของยูเครน <sup>๓๔</sup> สืบเนื่องจากยูเครนได้แยกตัวออกมาจากรัสเซียภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในปี ๑๙๙๑ มีชาวรัสเซียจำนวนไม่น้อยอาศัยในยูเครนโดยเฉพาะฝั่งตะวันออก ต่อมาในปี ๒๐๑๓ ได้เกิดการประท้วงต่อต้านประธานาธิบดี วิกเตอร์ ยาคูโนวิส ในยูเครน เนื่องจาก	เชื้อชาติ การเมือง	แคว้นดอนบาส (Donbas) ประเทศยูเครน

<sup>๓๒</sup> พิทยุตม์ พันธุ์สวัสดิ์. “บทบาทของกลุ่มชาวพุทธหัวรุนแรงต่อวิกฤติการณ์โรฮิงญาในเมียนมา : ความท้าทายต่อประเด็นทางด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน?”, วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ๔(๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒. หน้า ๕๙-๘๔.

<sup>๓๓</sup> จิราพร ตรีวิเศษสร. “ปัญหาการบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรมของไครเมียกับรัสเซียบนความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียและยูเครน”, วารสารประวัติศาสตร์. ๒๕๖๓. หน้า ๑๔๗-๑๖๑.

<sup>๓๔</sup> วิศรุต สีนพงศพร. “สงครามโลกครั้งใหม่? สหประชาชาติ vs รัสเซีย แบบเข้าใจง่าย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/explainer-war/>, 2023.



ตารางที่ ๓ - ๑ สรุปความขัดแย้ง ระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) (ต่อ)

	<p>ประธานาธิบดีวีกเตอร์ มีแนวคิดสนับสนุนรัสเซียอย่างชัดเจน จนทำให้การนองเลือด ที่ยี่สิบแปดประธานาธิบดีวีกเตอร์ หลบหนีออกจากประเทศ และมีความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรงในหมู่ประชาชนชาวยูเครน อีกชนวนเหตุหนึ่งที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงในปี ๒๐๑๔ รัสเซียได้เข้ายึดครองและผนวกดินแดนไครเมีย ซึ่งอยู่ทางตอนใต้และเป็นส่วนหนึ่งของยูเครน ทั้งนี้ชาวไครเมียตัดสินใจอยู่ฝั่งเดียวกับรัสเซีย ผ่านการลงประชามติหาข้อสรุปในพื้นที่พิพาท กองทัพรัสเซียจึงได้เข้ายึดครองภูมิภาคไครเมีย ก่อนการผนวกรวมอย่างถูกกฎหมาย หลังจากผลการลงประชามติของชาวไครเมียว่าต้องการอยู่กับรัสเซีย และเป็นเหตุให้ ๒ ดินแดนของแคว้นดอนบาส (Donbas) ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกของยูเครน อันได้แก่ภูมิภาคดอเนตสค์ (Donetsk) และภูมิภาคลูฮานส์ก (Luhansk) ได้ทำประชามติตามเพื่อประกาศอิสรภาพจากยูเครนบ้าง แต่กลายเป็นสงครามแบ่งแยกดินแดน อีกประเด็นสืบเนื่องจากทางด้านภูมิศาสตร์ของยูเครนตั้งอยู่ระหว่างรัสเซียและชาติยุโรปต่างๆ ทำให้ยูเครนพยายามจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของนาโต้ โดยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ ซึ่งหากยูเครนเข้าเป็นสมาชิกนาโต้ได้สำเร็จ จะทำให้รัสเซียรู้สึกถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศตน<sup>๓๕</sup> เพราะจะถูกล้อมด้วยกำลังทหารจากชาติสมาชิกนาโต้ประชิดชายแดนรัสเซีย ซึ่งผลของการประทะที่ผ่านมามีฝ่ายต่างผลกันไปใน การแย่งยึดพื้นที่ต่างๆ กลายเป็นสงครามที่ยืดเยื้อแต่ยังจำกัดขอบเขต และได้พัฒนาไปสู่การกลายเป็นสงครามตัวแทนที่ตะวันตกสนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ยูเครนในการสู้รบ ซึ่งต่อไปหากยุโรปหรือนาโต้สนับสนุนอาวุธอย่างเต็มตัวและเข้าสู่สงครามแล้วสงครามอาจจะยกระดับเป็นสงครามขนาดใหญ่ หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดสงครามโลกได้ แต่ในปัจจุบันการตึงกำลังทั้ง ๒ ฝ่าย มีการประทะ ต่อสู้ และแย่งยึดเมืองกัน โดยเฉพาะใน ๒ บริเวณ คือบริเวณแคว้นดอนบาสยูเครนตะวันออก ในภูมิภาคดอเนตสค์และภูมิภาคลูฮานส์ก และภูมิภาคทางตอนใต้ของยูเครน ได้แก่ ภูมิภาคเคอร์ซอนกับภูมิภาคซาโปริซเซีย ซึ่งเป็นเมืองท่าสำคัญที่จะทำให้รัสเซียสามารถเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคเคอร์ซอนลงไปถึงไครเมียได้โดยไม่ต้องผ่านรัสเซียอย่างเดียว<sup>๓๖</sup></p>	
--	---	--

จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ตามที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น อาจจะสามารถสรุปสาเหตุความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ ๕ ประการ<sup>๓๗</sup> ได้แก่

<sup>๓๕</sup> รัชฎากร เอี่ยมอำไพ. “เพื่อสันติภาพโลก : รัสเซียและยูเครน”, วารสารสิรินธรปริทรรศน์. ๒๓(๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๕. หน้า ๓๕๗-๓๕๘.

<sup>๓๖</sup> ภักจิรา มาตาทิพย์. “1 ปีที่ยังไม่สิ้นสุดของสงครามรัสเซีย-ยูเครน กับ จิตติภัทร พูนขำ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/1-year-russo-ukrainian-war-jittipat-poonkham-interview/>, 2023.

<sup>๓๗</sup> “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.baanjommyut.com/library\\_4/politics/10\\_5.html](https://www.baanjommyut.com/library_4/politics/10_5.html), 2023.

## ๑. การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของชาติ

ผลประโยชน์ของชาติ ได้แก่สิ่งที่ผู้นำหรือประชาชนของประเทศหนึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงไว้ซึ่งเอกราช วิถีชีวิต ความมั่งคั่ง และเกียรติภูมิของประเทศ โดยทั่วไปเมื่อประเทศหนึ่งพิจารณาเห็นว่าอีกประเทศหนึ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ประเทศมากจนเป็นอันตรายต่อประเทศตน การขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองย่อมเกิดตามมา

## ๒. ทศนคติที่มีต่อกัน

ทศนคติที่มีต่อกันระหว่างประเทศนั้นเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันและทศนคติของประชาชนของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ เช่น ทศนคติที่ไม่ไว้วางใจกันมาแต่ก่อนจะเป็นตัวกำหนดนโยบายต่างประเทศ ดังเช่น เวียดนามมีทศนคติสืบเนื่องมาจากอดีตว่าจีนเคยมารุกรานหลายครั้ง ทำให้ประชาชนเวียดนามมีทศนคติที่ระแวงจีนอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นยังมีทศนคติทางด้านวัฒนธรรม เช่น ประเทศยุโรปมักจะมีทศนคติว่าวัฒนธรรมของตนสูงกว่าของคนเอเชียและแอฟริกา ดังนั้นเมื่อคนยุโรปเข้าไปติดต่อกับค้าขายหรือตั้งถิ่นฐานในเอเชียและแอฟริกาก็มักจะมีทศนคติดูถูกเหยียดหยามคนผิวสีว่าไม่มีอารยธรรมเท่าเทียมตน จากตัวอย่างดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่าทศนคติที่มีต่อกันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

## ๓. การขัดแย้งทางอุดมการณ์

อุดมการณ์เป็นระบบความคิดที่จะกำหนดแนวทางชีวิตของคนในสังคม ภาวะเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชาติ ในยุคสงครามเย็นนั้น ประเทศมหาอำนาจซึ่งถือว่าตนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ในโลก ได้ใช้อุดมการณ์เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ อุดมการณ์ที่ใช้คือ เสรีนิยม (Liberalism) ของสหรัฐอเมริกา และคอมมิวนิสต์ (Communism) ของโซเวียต

## ๔. การแข่งขันแสวงหาอำนาจ

จากประวัติศาสตร์ ชาติที่มีกำลังมากกว่าได้แสวงหาอำนาจด้วยการล่าอาณานิคมหรือการสร้างจักรวรรดินิยม แต่ในปัจจุบันจักรวรรดินิยมเป็นสิ่งที่ล้าสมัยและถือว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนั้นชาติมหาอำนาจจึงเปลี่ยนมาใช้วิธีการให้การสนับสนุนรัฐบาลของประเทศต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศเหล่านั้นเป็นพันธมิตรกับประเทศตน การสนับสนุนทำได้หลายรูปแบบ เช่น การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การให้กำลังอาวุธ การส่งคณะที่ปรึกษาทางทหาร รวมถึงการส่งกองกำลังทหารเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลที่เป็นพันธมิตร การแข่งขันแสวงหาอำนาจดังกล่าวมานี้ ทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางในบรรดาประเทศพันธมิตรของชาติมหาอำนาจ และทำให้เกิดความระแวง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด

## ๕. การขัดแย้งเรื่องดินแดน

การขัดแย้งในเรื่องดินแดนได้เกิดขึ้นในหลายภูมิภาคของโลกตลอดเวลา และได้นำไปสู่การทำสงครามหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งเกิดเป็นความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับชาติอาหรับซึ่งประกอบด้วย อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย อิรัก จอร์แดน และเลบานอน เป็นต้น

## ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ที่มีต่อประเทศไทย

จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ตามที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น ไม่ว่าความขัดแย้งนั้นจะเกิดขึ้นจากสาเหตุอันใดก็ตาม ล้วนจะมีผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยทั้งสิ้นไม่มากนักน้อย หรือไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งผลกระทบเหล่านั้น จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในด้านต่างๆ<sup>๓๘</sup> ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

**ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ** มีความเป็นไปได้ที่จะมีความรุนแรงยิ่งขึ้น เมื่อจีนมีการพัฒนาการอย่างก้าวกระโดดทั้งทางด้านการทหารและไซเบอร์ ที่ผ่านมา สหรัฐฯ ได้ประกาศกดดันจีนอย่างเปิดเผยในหลายมิติ ตั้งแต่ความพยายามโอบล้อมจีนด้วยการจัดตั้งยุทธศาสตร์ Free and Open Indo-Pacific ซึ่งนับเป็นการขีดขวางการขยายอิทธิพลของจีนที่ผ่านทางยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiatives ไปในตัว นอกเหนือจากสงครามการค้า สงครามไซเบอร์ การแข่งขันทางเทคโนโลยี ด้านต่างๆ และมีแนวโน้มว่าสหรัฐฯ และชาติพันธมิตรจะยั่วยุจีนในทะเลจีนใต้บ่อยครั้งขึ้นด้วยกำลังทหาร ซึ่งไทยในฐานะมิตรประเทศของทั้ง ๒ ชาติ น่าจะต้องถูกกดดันให้เลือกข้าง เช่น การห้ามบริษัท Huawei เข้ามาเกี่ยวข้องกับรัฐเป็นต้น นอกจากนี้ ผลเสียทางด้านความมั่นคงของสงครามการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ กับจีน น่าจะปรากฏขึ้นบ้างแล้ว เช่น ก่อให้เกิดการตกต่ำทางเศรษฐกิจในไทย ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของปัญหาสังคม

**ยุโรปที่กำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจ** จึงน่าจะประสบความไร้เสถียรภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากการแยกตัวออกของอังกฤษ (Brexit) ที่จะเกิดขึ้นใน 31 ต.ค.2562 ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของอังกฤษจะกระทบต่อยุโรปและทำให้กระแสต่อต้านคนต่างถิ่นจะรุนแรงขึ้น กระแสชาตินิยมปกป้องผลประโยชน์พวกพ้อง เชื้อสายเดียวกัน กำลังเป็นปัญหาที่ทำให้สังคมยุโรปแตกร้างอย่างที่สุด ขณะเดียวกันความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับนาโตที่เพิ่มขึ้นจากประเด็นสะสม เช่น ปัญหายูเครน สายลับแทรกซึมและการยกเลิกข้อตกลงระหว่างกันต่างๆ ทำให้เกิดความตึงเครียดในยุโรป ไทยจะได้รับผลกระทบจากการเข้ามาเกาะเกี่ยวในอาเซียนโดยตรงมากขึ้นของอังกฤษและรัสเซีย

**ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง** ยังคงมีอยู่ไม่จบสิ้น แคมป์ยังซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่ากลุ่มก่อการร้าย Islamic State (IS) จะสูญเสียที่มั่นหลักไปหมดแล้ว แต่สงครามในซีเรียยังคงหนักรุนแรงด้วยว่า หลายกองกำลังยังไม่ละวางเจตจำนงและพื้นที่ยึดครอง ขณะที่ในอิรักความขัดแย้งของ ๓ กลุ่มชนจะยังมีอยู่ ปัญหาปาเลสไตน์น่าจะรุนแรงขึ้นเนื่องจากอิสราเอลได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ อย่างโจ่งแจ้งในเรื่องที่ไม่ควรทำ การช่วงชิงความเป็นใหญ่ระหว่าง ๓ ยักษ์ใหญ่ต้องถีน คือ อิหร่าน ซาอุดีอาระเบียและตุรกีที่รุนแรงขึ้นและดึงรัสเซียกับสหรัฐฯ มาเกี่ยวข้องน่าจะกระทบต่อความปลอดภัยในอ่าวเปอร์เซีย ทั้งนี้ผู้ที่มีแนวคิดหัวรุนแรงจะแพร่ขยายปฏิบัติการกระทบต่อไทย

<sup>๓๘</sup> เรือรบ เมืองมั่น. “สถานการณ์ความมั่นคงต่างประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/122489>, 2023.

**เอเชียตะวันออกเฉียงใต้** ตามที่ได้มีความตึงเครียดขึ้นขึ้นในหลายจุด เมียนมาประสบกับปัญหาความขัดแย้งทั้งในด้านกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนา ที่รัฐยะไข่ไม่ได้มีแต่กลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวมุสลิมเท่านั้น แต่ก็ยังปรากฏภาพข้อขึ้นมาของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวพุทธ ที่ปฏิบัติการรุนแรงขึ้น ขณะที่กลุ่มก่อการร้ายสากลพยายามเข้าแทรกแซงปัญหาโรฮิงญา การต่อสู้ทางการเมืองในเมียนมาและกัมพูชาที่เรื้อรังต่อเนื่องอาจไม่ใช้ความรุนแรงแต่สร้างความวิตกต่อเพื่อนบ้านรวมทั้งไทย เช่นเดียวกับการรุกเข้ามาของจีนในภูมิภาคผ่านทางโครงการเส้นทางส่งกำลังบำรุงทางถนน รถไฟและทางน้ำ ที่มีมากขึ้นและรวดเร็วขึ้น ส่งผลต่อการจำต้องปรับตัวหลายอย่างในทุกภาคส่วนของไทย สำหรับการก่อการร้ายในประเทศที่กำลังบ่มเพาะ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ก็มีความเคลื่อนไหวที่น่าวิตกของกลุ่มหัวรุนแรงที่กลับมาจากตะวันออกกลางที่พยายามบ่มเพาะกำลัง พยายามก่อเหตุในอาเซียน ทั้งหมดนี้อาจเชื่อมโยงกับกระแสเรียกร้องสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในปัตตานีและจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้ทั้งนั้น

**ในส่วนความขัดแย้งในพื้นที่หมู่เกาะสแปรตลีย์** ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญไม่น้อยต่อประเทศไทย เนื่องจากหากมีการสู้รบเกิดขึ้น ประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบทั้งในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และการเมือง<sup>๓๙</sup>

**ในส่วนความขัดแย้งระหว่าง รัสเซีย-ยูเครน** สำหรับประเทศไทย ได้รับผลกระทบหลักๆ จากราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานที่สูงขึ้น รวมทั้งราคาของสินทรัพย์ในตลาดการเงินที่มีความผันผวนสูง ซึ่งไม่แตกต่างจากภาวะที่เกิดขึ้นทั่วโลก และหากสงครามยืดเยื้อบานปลาย อาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าของรัสเซีย โดยเฉพาะยุโรปที่ได้รับผลกระทบจากการคว่ำบาตรรัสเซียนั่นเอง ซึ่งจะกระทบต่อการส่งออกของไทยไปยังประเทศดังกล่าว แม้ว่าไทยมีสัดส่วนการส่งออกนำเข้าสินค้าโดยตรงและการลงทุนจากรัสเซียและยูเครนค่อนข้างน้อย แต่มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวจากรัสเซียอยู่บ้างที่จะส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวไทยโดยตรง<sup>๔๐</sup>

นอกจากนี้ในภาพรวมเมื่อสถานการณ์ความขัดแย้งเกิดขึ้น หากเกิดในกลุ่มประเทศที่ไทยต้องพึ่งพาทรัพยากรเพื่อนำเข้ามาใช้และเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในห่วงโซ่อุตสาหกรรมของไทย ไม่ว่าจะเป็นพลังงาน รวมทั้งแร่ธาตุ ปุ๋ย อาหารสัตว์ ฯลฯ จะส่งผลให้ต้นทุนภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมของไทยมีราคาสูงขึ้น ราคาอาหารภายในประเทศปรับตัวสูงขึ้น ในขณะเดียวกันอุปสงค์ทั่วโลกในสินค้าต่างๆ ลดลง ส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ อำนาจกำลังซื้อถดถอย ส่งผลในการสร้างแรงกดดันทางจิตวิทยาให้กับประชาชนที่รู้สึกตนเองกำลังจมน้ำ อำนาจซื้อลดลง และในเหตุการณ์ที่เลวร้าย แรงกดดันเหล่านี้จะเปลี่ยนภาระทางเศรษฐกิจเป็นสถานการณ์กดดันทางการเมืองในประเทศ<sup>๔๑</sup> ในส่วนทางการเมืองระหว่างประเทศ

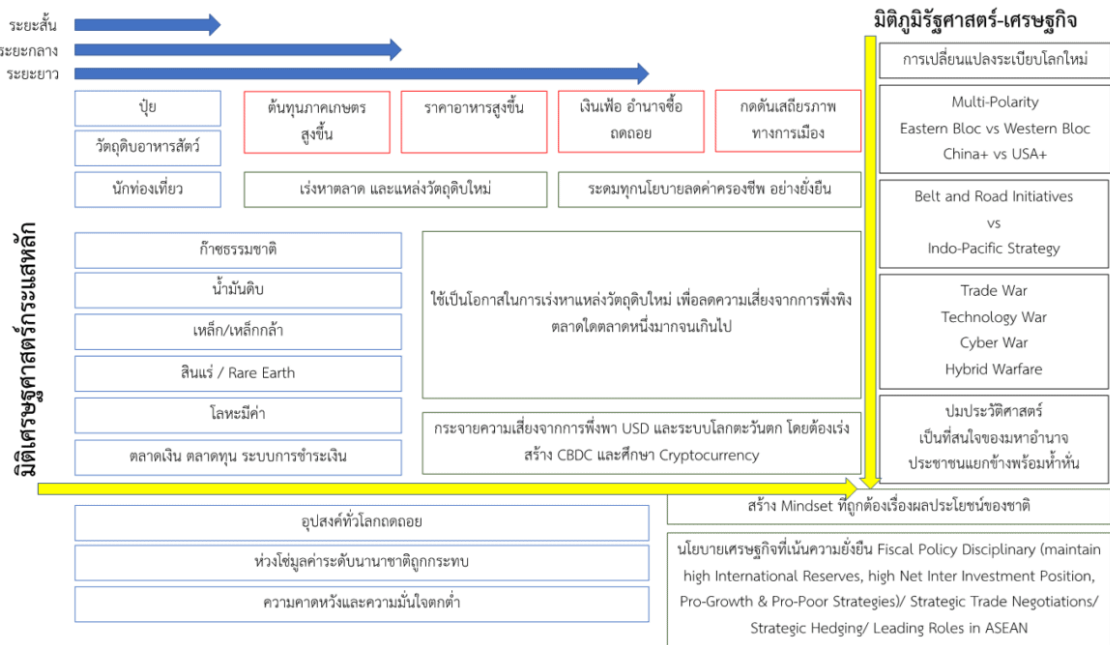
<sup>๓๙</sup> จันจรี สิ้นสุภฤกษ์. เรื่องเดียวกัน. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : [http://110.49.60.155/library/Security%20Studies%20Project/127\\_128.pdf](http://110.49.60.155/library/Security%20Studies%20Project/127_128.pdf), 2023.

<sup>๔๐</sup> วิศรุต สิ้นพงศพร. เรื่องเดียวกัน. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/explainer-war/>, 2023.

<sup>๔๑</sup> ปิติ ศรีแสงนาม. “ผลกระทบและแนวทางการรับมือของไทยจากสถานการณ์สงครามในยูเครน”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/ukraine-war-effects-on-thailand/>, 2023.

จากการที่ไทยร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรระหว่างประเทศ ไทยจำเป็นต้องให้ความร่วมมือในการร่วมแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ตามมติขององค์กรระหว่างประเทศเหล่านั้น อาทิ มติของสหประชาชาติต่อข้อขัดแย้งต่างๆ เป็นต้น

แผนภาพที่ ๓-๑ การอธิบายผลกระทบความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ต่อประเทศไทย<sup>๔๒</sup>



แนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทยตั้งแต่ หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒)

## ๑. สภาพแวดล้อมด้านการต่างประเทศของไทยช่วงหลังสงครามเย็น

การเมืองโลกหลังสงครามเย็น นับเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญในการพัฒนาการของโลก เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นถือว่าการก้าวสู่โลกใหม่ เป็นยุคสมัยที่มีผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ขยายตัวกว้างขวางและมีความเข้มข้นมากขึ้น พัฒนาการสำคัญในโลกยุคหลังสงครามเย็นครอบคลุมกว้างขวาง พัฒนาการในโลกและในภูมิภาค ซึ่งจะมีนัยสำคัญต่อการระหว่างประเทศของไทย คือ พัฒนาการ ๒ ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ การขยายตัวและผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ และการปรากฏของมหาอำนาจใหม่ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งพัฒนาการทั้ง ๒ ลักษณะกระทบต่อการต่างประเทศของ

<sup>๔๒</sup> ปิติ ศรีแสงนาม. เรื่องเดิม. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/ukraine-war-effects-on-thailand/>, 2023.

ไทยอย่างสำคัญ<sup>๔๓</sup> โดยทั่วไปแนวทางทางการทูตไทยในปัจจุบัน เป็นแนวทางที่เรียกว่า การทูต 5S<sup>๔๔</sup> อันได้แก่

๑.๑ Security คือ ความมั่นคงเป็นพื้นฐานสำคัญของการต่างประเทศ ซึ่งรวมไปถึงภัยคุกคามในรูปแบบโรคภัย ภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การแพร่ระบาดของยาเสพติด ตลอดจนการขาดแคลนพลังงานหรืออาหาร

๑.๒ Sustainability คือ ความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ Standard ได้แก่ มาตรฐานที่ไทยต้องยกระดับการดำเนินงานหลายด้านให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๑.๔ Status เกี่ยวกับสถานการณ์ของประเทศไทยในเรื่องระดับคุณภาพพื้นฐาน ตลอดจนบทบาทด้านความร่วมมือกับนานาชาติ และความพร้อมด้านเทคนิค

๑.๕ Synergy คือ บูรณาการ โดนในเรื่องนี้หน่วยงานภาครัฐต้องทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และองค์กรแนวร่วมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการกิจการด้านต่างประเทศมีความชัดเจน และครอบคลุมหลายด้าน อันจะทำให้มีพลังเต็มเต็มในการนำพาประเทศรุดหน้าต่อไป

**๒. นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทยนับตั้งแต่หลังยุคสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒)**

นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลแต่ละคณะ นับตั้งแต่หลังยุคสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒) มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

**๒.๑ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๘ นายอานันท์ ปันยารชุน (๒ มี.ค.๑๙๙๑ - ๗ เม.ย.๑๙๙๒)<sup>๔๕</sup>**

- ดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน และนานาชาติ โดยจะสานต่อนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรี และยึดถือหลักความโปร่งใสและชัดเจน

**๒.๒ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๙ พล.อ.สุจินดา คราประยูร (๗ เม.ย.๑๙๙๒ - ๑๐ มิ.ย.๑๙๙๒)**

- ไม่มีการแถลงนโยบายรัฐบาล สืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง

**๒.๓ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๐ นายชวน หลีกภัย (๒๓ ก.ย.๑๙๙๒ - ๑๓ ก.ค.๑๙๙๕)<sup>๔๖</sup>**

<sup>๔๓</sup> มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. “เอกสารโสตทัศนศึกษาการระหว่างประเทศ”. หน้า ๒๕. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : [https://www.stou.ac.th/offices/oes/upload/a-w%2082429%201-2-pdf/a-w%20%2082429%20-%201%20\(2-61\).pdf](https://www.stou.ac.th/offices/oes/upload/a-w%2082429%201-2-pdf/a-w%20%2082429%20-%201%20(2-61).pdf), 2023.

<sup>๔๔</sup> มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เรื่องเดิม.

<sup>๔๕</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/16>, 2023.

<sup>๔๖</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/14>, 2023.

รัฐบาลจะยึดมั่นในพันธกรณีที่มียุทธศาสตร์กับต่างประเทศตามสนธิสัญญาและความตกลงต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งกฎบัตรสหประชาชาติ และปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และจะดำเนินนโยบายเพื่อให้บรรลุประโยชน์แห่งชาติ ทั้งในด้านความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและภูมิภาค ซึ่งให้ความสำคัญต่อความร่วมมือกับนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างสถานภาพของประเทศไทยให้มีบทบาทมากขึ้น และมีโอกาสเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเงิน และการคมนาคมในภูมิภาคนี้ โดยจะดำเนินนโยบายดังนี้

๒.๓.๑ ส่งเสริมมิตรภาพ สมานฉันท์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒.๓.๒ เพิ่มพูน และพัฒนาความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งสนับสนุนการรวมตัวทางเศรษฐกิจ โดยการดำเนินการให้เขตการค้าเสรีอาเซียนประสบผลสำเร็จ

๒.๓.๓ ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ และประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ภายใต้ระบบการค้าเสรี การแข่งขันอย่างเป็นธรรม ตลอดจนร่วมมือบทบาทในการลดความขัดแย้งระหว่างประเทศ อันเนื่องมาจากปัญหาทางการค้า การลงทุน การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา โดยคำนึงถึงความพร้อมภายในประเทศเป็นหลัก

๓.๔ ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ วิชาการ วัฒนธรรมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับทวิ-ภาคี และพหุภาคี โดยเพิ่มบทบาทของไทยในการช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจแก่ประเทศ กำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน อันจะเป็นการกระชับความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างประชาชนชาวไทยกับ ประชาชนของประเทศเหล่านั้น

๒.๓.๔ เสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล

๒.๓.๕ อำนวยความสะดวก คู่ครอง ตลอดจนส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทยและธุรกิจภาคเอกชนไทยในต่างประเทศ

## **๒.๔ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ นายบรรหาร ศิลปอาชา (๑๓ ก.ค.๑๙๙๕ - ๒๕ พ.ย.๑๙๙๖)<sup>๔๗</sup>**

รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะดำเนินนโยบายที่เป็นอิสระ เป็นมิตรกับทุกประเทศ ปรับและส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับนานาประเทศ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิชาการ และวัฒนธรรมบนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และความเจริญรุ่งเรืองของประชาคมโลก ตลอดจนยกระดับภาพลักษณ์ของไทยสู่ระดับที่เป็นจริงและเหมาะสม และเผยแพร่ภาพลักษณ์ของไทยให้เป็นประเทศ ที่มีความสามารถ มีความกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบ โดยจะดำเนินการ

<sup>๔๗</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/13>, 2023.

๒.๔.๑ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศใน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงความร่วมมือด้านการศึกษา วิชาการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

๒.๔.๒ เพิ่มพูนความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย เพื่อการพัฒนา การร่วมมือแก้ไข ปัญหาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยสนับสนุนให้มีการพบปะอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน ตลอดจนสถาบันกองทัพบกของประเทศต่าง ๆ

๒.๔.๓ เพิ่มพูนการมีส่วนร่วมในองค์การระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น องค์การสหประชาชาติ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization – WTO) องค์การเศรษฐกิจในภูมิภาค และองค์กรของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เพื่อยกระดับบทบาทและสถานภาพทางการเมืองระหว่างประเทศ

๒.๔.๔ ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ช่วยเสริมสร้างและเกื้อกูลให้ประเทศสามารถใช้ ประโยชน์จากแนวโน้มการจัดระเบียบการค้าใหม่ทั้งในระดับภูมิภาค และในระดับโลก เช่น ในกรอบขององค์การการค้าโลก ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (Asia Pacific Economic Cooperation – APEC) เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area – AFTA) รวมทั้งความร่วมมือในกรอบของเหลื่อมเศรษฐกิจ เพื่อเชื่อมอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคอื่น เพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน และเพื่อให้ประเทศเพื่อนบ้านมีความมั่นคงก้าวหน้า

๒.๔.๕ ส่งเสริมบทบาทของการประชุมอาเซียนว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาค เอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum – ARF) และให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการดำเนินนโยบายการทูตในการประชุมดังกล่าว เพื่อส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒.๔.๖ ปรับบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศ โดยเฉพาะในทางการทูต ด้วยการให้ความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจมากขึ้น เพื่อให้สามารถสนับสนุนการเจรจาทางการค้า การลงทุน การส่งออก การดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสนับสนุน คุ่มครองดูแลและพิทักษ์ประโยชน์แก่นักลงทุนไทยและคนไทยในต่างประเทศ

๒.๔.๗ ปรับเปลี่ยนฐานะจากประเทศผู้รับการช่วยเหลือสู่การเป็นประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๔.๘ สร้างบทบาทนำในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเน้นบทบาทสร้างสรรค์และภาพลักษณ์ของประเทศในความเป็นประชาธิปไตย การยึดถือความถูกต้องเป็นธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชนและการรักษาสมดุลทางนิเวศวิทยา



## ๒.๕ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๒ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ (๒๕ พ.ย.๑๙๙๖ - ๘ พ.ย.๑๙๙๗)<sup>๔๘</sup>

รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นอิสระและมีเอกภาพ โดยจะดำเนินการ

๒.๕.๑ เสริมสร้างสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่นคงในเอเชีย และสนับสนุนการสร้างสันติภาพของโลก

๒.๕.๒ จัดปัญหา อุปสรรค และขยายความสัมพันธ์ในทุกด้านกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย

๒.๕.๓ ดำเนินนโยบายที่ช่วยเสริมสร้างและเกื้อกูลให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการเจรจาพหุภาคีด้านเศรษฐกิจทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค โดยเน้นการทูตเพื่อขยายผลประโยชน์ของไทยในการเจรจาแก้ไขปัญหาและกฎระเบียบใน ด้านการค้าและการลงทุน การส่งเสริมการค้า การดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ การสนับสนุนเอกชนไทยที่ทำธุรกิจในต่างประเทศและการส่งเสริมการท่องเที่ยว

๒.๕.๔ เพิ่มบทบาทในองค์การระหว่างประเทศทุกระดับ

๒.๕.๖ ให้ความร่วมมือกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศในการแก้ปัญหา ซึ่งจะมีผลกระทบต่อมนุษยชาติ

๒.๕.๗ เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานทูตเพื่อการบริการประชาชนในต่างประเทศ

๒.๕.๘ ขยายงานส่งเสริมและเผยแพร่ประเทศไทย โดยเน้นความเป็นประชาธิปไตยและคุณค่าที่งดงามของสังคมไทยด้วยวิถีทางทางการ ทูตและการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์

## ๒.๖ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๓ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (๙ ก.พ.๒๐๐๑ - ๑๙ ก.ย.๒๐๐๖)<sup>๔๙</sup>

๒.๖.๑ มุ่งดำเนินนโยบายการต่างประเทศโดยเน้นการทูตเชิงรุกด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับการทูตในด้านต่างๆ เพื่อฟื้นฟูและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกด้าน

๒.๖.๒ ยึดหลักการดำเนินงานด้านความมั่นคง การพัฒนา และการสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมภายใต้กรอบแห่งสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก

<sup>๔๘</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี”.

(ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/12>, 2023.

<sup>๔๙</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี”.

(ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : [https://www.soc.go.th/wp-content/uploads/2020/01/pol\\_54.pdf](https://www.soc.go.th/wp-content/uploads/2020/01/pol_54.pdf), 2023.

๒.๖.๓ เพิ่มบทบาทเชิงรุกในสังคมระหว่างประเทศ โดยริเริ่มการขยายความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และภูมิภาคอื่นๆ ให้ใกล้ชิดมากขึ้น รวมทั้งจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำรงสันติภาพและระงับความขัดแย้งระหว่างประเทศในภูมิภาค

๒.๖.๔ ส่งเสริม รักษา และคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งของภาคเอกชนไทย แรงงานไทย และคนไทยในต่างประเทศ

๒.๖.๕ พัฒนาและกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างเร่งด่วน ด้วยการสานต่อหรือริเริ่มความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาและการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์จริงจัง และโดยสันติวิธี

## **๒.๗ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๔ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ (๑ ต.ค.๒๐๐๖ - ๒๙ ม.ค.๒๐๐๘)<sup>๕๐</sup>**

รัฐบาลมุ่งมั่นในการส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ เสริมสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นของประชาคมระหว่างประเทศ โดยการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับนานาประเทศ และสานต่อความร่วมมือระหว่างประเทศบนพื้นฐานของคุณธรรม ความโปร่งใส ค่านิยมประชาธิปไตย และการเคารพกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกฎบัตรสหประชาชาติ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐบาลจึงกำหนดนโยบาย ดังนี้

๒.๗.๑ ดำเนินการบทบาทเชิงรุกในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสนับสนุนความปรองดองและความมั่นคงในชาติ โดยเฉพาะการแก้ไขสถานการณ์ในภาคใต้

๒.๗.๒ ส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ ความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน

๒.๗.๓ เสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งจัดตั้งประชาคมอาเซียน

๒.๗.๔ ดำเนินบทบาทสร้างสรรค์ในกรอบสหประชาชาติและกรอบพหุภาคีอื่นๆ เพื่อส่งเสริมสันติภาพ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหาข้ามชาติ และการสาธารณสุข

๒.๗.๕ คุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ และเสริมสร้างบทบาทของชุมชนไทยในต่างประเทศ

---

<sup>๕๐</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี”.

(ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก

: <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/give%20%26%20take/main%20page/policy-of-president/NALT-policyofpres24th.pdf>, 2023.

## ๒.๘ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๕ นายสมัคร สุนทรเวช (๒๕ ม.ค.๒๐๐๘ - ๙ ก.ย.๒๐๐๘)<sup>๕๑</sup>

รัฐบาลจะดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อตอบสนองผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ และประชาชน โดยจะดำเนินบทบาทเชิงรุกในการส่งเสริมความร่วมมือและขยายความสัมพันธ์อันดี กับนานาชาติทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และยึดมั่นในพันธกรณีที่มิอยู่ กับต่างประเทศตามสนธิสัญญาและความตกลงต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเคารพกฎหมายระหว่าง ประเทศ รวมทั้งกฎบัตรสหประชาชาติและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พร้อมกับการสร้าง ภูมิคุ้มกันและพัฒนาเศรษฐกิจไทยทุกสาขาให้ได้รับประโยชน์ จากความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ และสานต่อนโยบายทีมประเทศไทย (Team Thailand) เพื่อให้การดำเนินงานด้านต่างประเทศ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีเอกภาพ โดยจะดำเนินการ ดังนี้

๒.๘.๑ ส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่งเสริมความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความใกล้ชิด ระหว่างกัน อันจะนำไปสู่การขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การส่งเสริมการ ท่องเที่ยว การขยายการค้ามาคมขนส่ง และความร่วมมือด้านอื่น ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค เช่น ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) แผนงานความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) แผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินโดนีเซีย-มาเลเซีย- ไทย (IMT-GT) และความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและ เศรษฐกิจ (BIMSTEC) เป็นต้น

๒.๘.๒ ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศในเอเชีย กรอบความร่วมมือเอเชีย และ เพิ่มบทบาทในการสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการ จัดตั้งประชาคมอาเซียน และผลักดันบทบาทอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศในวาระที่ไทยเป็นประธานอาเซียน

๒.๘.๓ มีบทบาทที่สร้างสรรค์ในองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเวที สหประชาชาติและองค์กรระดับภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรักษาสันติภาพ ความมั่นคง ส่งเสริมกระบวนการ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม ตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาข้ามชาติทุกด้านที่ ส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงของมนุษย์

๒.๘.๔ กระชับความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศและ กลุ่มประเทศ ที่มีบทบาทสำคัญของโลก จัดทำข้อตกลงการค้าเสรีในกรอบพหุภาคีและกับประเทศต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศโดยรวม สร้างกลไกเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการให้สามารถปรับตัวรับ ผลกระทบและส่งเสริม การใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรี

๒.๘.๕ ดำเนินงานเชิงรุกทางการทูตเพื่อประชาชน วัฒนธรรม และการศึกษา ตลอดจนการแลกเปลี่ยนในระดับประชาชนกับนานาชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ กับประเทศกำลังพัฒนา และสานต่อความร่วมมืออย่างใกล้ชิดเพื่อความเข้าใจอันดีกับองค์กรทางศาสนา อื่นๆ

<sup>๕๑</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/9>, 2023.

๒.๘.๖ คຸ້ມครองผลประโยชน์ของคนไทย ดุแลคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะคนไทยที่ประกอบอาชีพและมีถิ่นฐานในต่างประเทศ ส่งเสริมบทบาทของชุมชนชาวไทยในการรักษาเอกลักษณ์และความเป็นไทย

**๒.๙ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๖ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ (๑๘ ก.ย.๒๐๐๘ - ๒ ธ.ค.๒๐๐๘)<sup>๕๒</sup>**

๒.๙.๑ ส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การเงิน การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว การคมนาคม ขนส่ง และความร่วมมือด้านอื่นๆ ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค เพื่อส่งเสริมความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน

๒.๙.๒ สร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียนเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในฐานะที่ไทยเป็นประธานอาเซียนจนกระทั่ง ถึงสิ้นปี ๒๕๕๒ และส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเงินซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วนภายหลังวิกฤตการเงิน ของโลกที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๑ เพื่อนำไปสู่การเริ่มต้นของการสร้างประชาคมทางการเงินของเอเชีย

๒.๙.๓ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับทุกประเทศและองค์กรมุสลิม ระหว่างประเทศ เพื่อให้ประเทศและองค์กรเหล่านี้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและสนับสนุนการแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๙.๔ มีบทบาทที่สร้างสรรค์และส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติในองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเวทีสหประชาชาติและองค์กรระดับภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรักษาสันติภาพและความมั่นคง ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนมนุษยธรรม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตลอดจนร่วมมือ ในการแก้ไขประเด็นปัญหาข้ามชาติทุกด้านที่ส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงของมนุษย์

๒.๙.๕ กระชับความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศ กลุ่มประเทศ และองค์การเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญของโลก เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นใน ประเทศไทย พร้อมกับการสร้างภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการแข่งขันให้เศรษฐกิจไทย

๒.๙.๖ สนับสนุนการเข้าถึงในระดับประชาชนของนานาชาติพร้อมทั้งส่งเสริม ภาพลักษณ์ ที่ดีและความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้ประชาชน รัฐบาล และ ประชาคมระหว่างประเทศมีทัศนคติในทางบวกต่อประชาชนและประเทศไทย

๒.๙.๗ สนับสนุนการทูตเพื่อประชาชน คຸ້ມครองผลประโยชน์ของคนไทย ดุแลคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะคนไทยที่ประกอบอาชีพและมีถิ่นฐานในต่างประเทศ ส่งเสริมบทบาทและความแข็งแกร่งของชุมชนชาวไทยในการรักษาเอกลักษณ์และความเป็นไทย

**๒.๑๐ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๗ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (๑๗ ธ.ค.๒๐๐๘ - ๕ ส.ค.๒๐๑๑)<sup>๕๓</sup>**

<sup>๕๒</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/8>, 2023.

<sup>๕๓</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/7>, 2023.

๒.๑๐.๑ พัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในทุกมิติและทุกระดับ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดเสถียรภาพความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันของภูมิภาค โดยส่งเสริมความร่วมมือในทุกสาขากับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคต่าง ๆ และเร่งแก้ไขปัญหากับประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธีบนพื้นฐานของสนธิสัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๐.๒ ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียนในวาระที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน และบรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียนตามกฎบัตรอาเซียน โดยให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกร่วมกันเคารพสิทธิมนุษยชน และผลักดันให้อาเซียนมีบทบาทหน้าที่สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งขยายความร่วมมือกับประเทศในเอเชียอื่น ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในภูมิภาคเอเชีย และระหว่างเอเชียกับภูมิภาคอื่น

๒.๑๐.๓ ส่งเสริมความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศมุสลิมและองค์กรมุสลิมระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

๒.๑๐.๔ กระชับความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศที่มีบทบาทสำคัญของโลกและประเทศคู่ค้าของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรักษาและขยายความร่วมมือทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ การค้า การเงิน การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งแสวงหาตลาดใหม่ เพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านทรัพยากร วัตถุดิบ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และองค์ความรู้ใหม่

๒.๑๐.๕ ส่งเสริมการมีบทบาทร่วมกับประชาคมโลก ในเรื่องการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศโดยเฉพาะเรื่องการค้าสินค้าเกษตร และกฎระเบียบด้านทรัพย์สินทางปัญญา การปกป้องรักษาและฟื้นฟูสันติภาพและความมั่นคง การส่งเสริมและคุ้มครองค่านิยมประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม การอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาข้ามชาติทุกด้านที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งส่งเสริมให้ไทยเป็นที่ตั้งของสำนักงานสาขาขององค์การระหว่างประเทศ และมีความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มขึ้น

๒.๑๐.๖ สนับสนุนการเข้าร่วมในข้อตกลงระหว่างประเทศทั้งทวีภาคีและพหุภาคีที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ เร่งรัดการให้สัตยาบันในข้อตกลงที่ได้ลงนามไว้แล้วและปรับปรุงแก้ไขข้อตกลงที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อประชาชนและสังคม

๒.๑๐.๗ ส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในโลกที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย เพื่อก่อให้เกิดฉันทามติในการกำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายต่างประเทศ

๒.๑๐.๘ สร้างความเชื่อมั่นของต่างประเทศต่อประเทศไทยและการเข้าถึงระดับประชาชน โดยส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องและความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อการเมืองและเศรษฐกิจไทย เพื่อรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย และสนับสนุนการเข้าถึงในระดับประชาชนกับประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชน รัฐบาล และประชาคมระหว่างประเทศมีทัศนคติในทางบวกต่อประเทศและประชาชนไทย

๒.๑๐.๙ คຸ້ມครองและสงเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทย และภาคธุรกิจเอกชนไทยในต่างประเทศ และสนับสนุนการสร้างควมเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศ

## ๒.๑๑ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๘ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (๕ ส.ค.๒๐๑๑ - ๗ พ.ค.๒๐๑๔)<sup>๕๔</sup>

๒.๑๑.๑ เร่งส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่งเสริมความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความใกล้ชิดระหว่างกัน อันจะนำไปสู่การขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้า การลงทุน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การขยายการคมนาคมขนส่ง และความร่วมมือด้านอื่นๆ ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคเพื่อส่งเสริมความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน

๒.๑๑.๒ สร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนและส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในเอเชีย ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ และเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๐๑๕) ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และความมั่นคง

๒.๑๑.๓ เสริมสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์และส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติในองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเวทีสหประชาชาติและองค์การระดับภูมิภาคต่างๆ เพื่อรักษาสันติภาพ และความมั่นคง ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาประเด็นปัญหาข้ามชาติทุกด้านที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์

๒.๑๑.๔ กระชับความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศกลุ่มประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญของโลก เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในประเทศไทย พร้อมกับการสร้างภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการแข่งขันให้เศรษฐกิจไทย

๒.๑๑.๕ สนับสนุนการเข้าถึงในระดับประชาชนของนานาชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้ประชาชน รัฐบาล และประชาคมระหว่างประเทศ มีทัศนคติในทางบวกต่อประชาชนและประเทศไทย

๒.๑๑.๖ ส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาเรื่องพรมแดนและเปลี่ยนแปลงในโลกที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย เพื่อก่อให้เกิดฉันทามติในการกำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายต่างประเทศ

๒.๑๑.๗ สนับสนุนการทูตเพื่อประชาชน คຸ້ມครองผลประโยชน์ของคนไทย ดูแลคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะคนไทยที่ประกอบอาชีพและมีถิ่นฐานในต่างประเทศ ส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของชุมชนชาวไทยในการรักษาเอกลักษณ์และความเป็นไทย

๒.๑๑.๘ ใช้ประโยชน์ในโครงข่ายคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียนและอนุภูมิภาค ให้เป็นประโยชน์ต่อการขยายฐานเศรษฐกิจทั้งการผลิตและการลงทุน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่อยู่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจและเมืองชายแดน

<sup>๕๔</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี”. หน้า ๓๘-๔๐. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : [https://www.nesdc.go.th/ewt\\_dl\\_link.php?nid=5057](https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5057), 2023.

๒.๑๑.๙ ประสานการดำเนินงานของส่วนราชการในต่างประเทศ ตามแนวนโยบายที่ประเทศไทยเพื่อให้การดำเนินงานด้านการต่างประเทศมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณภาพ

๒.๑๑.๑๐ ส่งเสริมความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศมุสลิมและองค์กรอิสลามระหว่างประเทศ เพื่อสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องว่าประเทศไทยกำลังดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคใต้ของไทย ในฐานะปัญหาภายในประเทศที่มีความสำคัญด้วยหลักการตามแนวพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

## ๒.๑๒ นโยบายต่างประเทศ รัฐบาลนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๙ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา (๒๔ ส.ค.๒๐๑๔ - ๙ มิ.ย.๒๐๑๙)<sup>๕๕</sup>

การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก ในโอกาสที่ประเทศไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนในปี ๒๕๖๒ รัฐบาลจะใช้โอกาสนี้ในการสร้างบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลก เพื่อให้ประเทศไทยมีบทบาทนำ ในการพัฒนาและสร้างร่วมมือของประเทศไทยต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจะดำเนินการ ดังนี้

๒.๑๒.๑ สร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในภูมิภาคและเวทีโลก ดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ และในเวทีโลกอย่างสมดุลและมีเสถียรภาพ บนพื้นฐานของหลักการการไว้เนื้อเชื่อใจกัน การเคารพซึ่งกันและกัน และการสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน เน้นย้ำความสำคัญของการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมบทบาท ที่สร้างสรรค์ของไทยในประชาคมโลก รวมทั้งมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ

๒.๑๒.๒ เสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของอาเซียน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะภายใต้การเป็นประธานอาเซียนของไทย ผลักดันให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิด “ร่วมมือ ร่วมใจ ก้าวไกล ยั่งยืน” และเป็นแกนกลางของอาเซียนในการสนับสนุนให้เกิดสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืนในภูมิภาค

๒.๑๒.๓ ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ เพื่อนำไปสู่การแสวงหาโอกาสทางการค้า การลงทุน องค์ความรู้และนวัตกรรมกับประเทศที่มีศักยภาพในภูมิภาคต่างๆ ของโลก อาทิ ยุโรป ตะวันออกกลาง เอเชียใต้ และสนับสนุนการขยายธุรกิจในสาขาที่ผู้ประกอบการไทยมีศักยภาพ ส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรมของไทยด้วยการส่งเสริมเอกลักษณ์อัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม เพื่อสร้างการรับรู้ที่กว้างขวางมากขึ้นในเวทีโลก

๒.๑๒.๔ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านความมั่นคง เพื่อรับมือกับภัยความมั่นคงในรูปแบบใหม่ อาทิ ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ ความมั่นคง

---

<sup>๕๕</sup> “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/current/policy-statement>, 2023.

ปลอดภัยทางทะเล การโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติและปัญหาข้ามชาติที่ส่งผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตของคนไทยและความมั่นคงของมนุษย์

๒.๑๒.๕ ขับเคลื่อนงานการทูตเชิงรุกเพื่อประชาชน เพื่อคุ้มครอง ผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทย และภาคเอกชนไทยในต่างประเทศ ส่งเสริมบทบาทของชุมชนไทยในการร่วมเชิดชูผลประโยชน์ของไทยในต่างประเทศ

จากนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลชุดต่างๆ ของไทยตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็น จะพบว่าแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศมีความคล้ายคลึงกัน ตามแนวทางการทูต 5S ที่มุ่งกำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศเพื่อตอบสนองต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติและประชาชนชาวไทยเป็นพื้นฐานสำคัญ รวมทั้งมุ่งสร้างความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานหลายด้านให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งมุ่งสร้างสภาพภาพของประเทศไทยในเรื่องระดับคุณภาพพื้นฐาน ตลอดจนบทบาทและความพร้อมด้านเทคนิคเพื่อความร่วมมือกับนานาชาติ โดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐต้องทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และองค์กรแนวร่วมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการกิจการด้านต่างประเทศมีความชัดเจน และครอบคลุม อันจะเป็นการนำพาประเทศรอดหน้าต่อไป

## สรุป

การศึกษาในบทที่ ๓ อยู่ในบริบทส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๔๕) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย และวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างประเทศในลักษณะต่างๆ ทั้งในทางด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และการสังคม ผลการศึกษาตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ และ ๒ สรุปได้ว่า ตั้งแต่สิ้นสุดของการจัดระเบียบโลกแบบยุคสงครามเย็น ภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เป็นปัจจัยหลักของการกำหนดเรื่องภัยคุกคามของประเทศค่ายโลกตะวันตกได้สิ้นสุดลงนับจากการแตกสลายของสหภาพโซเวียต ซึ่งได้หมายรวมถึงการยุติของความขัดแย้งระหว่างประเทศในเชิงอุดมการณ์ แต่ทั้งนี้ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติระหว่างประเทศมิได้สิ้นสุดไปด้วย หากแต่เมื่อพันธะด้านอุดมการณ์ทางการเมืองได้ถูกปลดปล่อยแล้ว ผลประโยชน์แห่งชาติที่เป็นรูปธรรมของประเทศต่างๆ ไม่จำเป็นต้องผูกพันกับผลประโยชน์ของมหาอำนาจในแบบเดิม ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งการแข่งขันระหว่างรัฐทางด้านเศรษฐกิจอาจนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดความคิด “ชาตินิยม” ให้มากขึ้น นอกจากนี้ความขัดแย้งอื่นๆ มีแนวโน้มชัดเจนว่าจะผูกติดอยู่กับเรื่องชาตินิยม ความแตกต่างวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงความแตกต่างด้านศาสนา อันทำให้สงครามที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่เป็นสงครามขนาดเล็ก (small war) หรือความขัดแย้งขนาดเล็ก (low-intensity conflict) ซึ่งเป็นการต่อสู้ด้วยอาวุธระหว่างกลุ่มชนภายในรัฐเดียวกัน ในรูปแบบสงครามกลางเมือง โดยมีเหตุผลที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระจากการปกครองของรัฐบาลกลาง และจัดตั้งรัฐเอกราชของตนขึ้นใหม่ ปรากฏการณ์เช่นนี้ส่งผลให้สงครามในอนาคตจะเป็น “สงครามอารย



ธรรม” (The Clash of Civilization) ซึ่งจะเกิดขึ้นตามรอยเส้นแบ่งทางอารยธรรมที่เป็นปัญหาความขัดแย้งมาแต่อดีต โดยความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนมาจากสาเหตุ ๕ ประการ ได้แก่ ๑) การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของชาติ เมื่อประเทศหนึ่งพิจารณาเห็นว่าอีกประเทศหนึ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ประเทศมากจนเป็นอันตรายต่อประเทศตน การขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองย่อมเกิดตามมา ๒)

ทัศนคติที่มีต่อกัน ซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันและทัศนคติของประชาชนของแต่ละประเทศ นอกจากนั้นยังมีทัศนคติทางด้านวัฒนธรรม ความแตกต่างทางทัศนคติเหล่านั้น อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

๓) การขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งจะกำหนดแนวทางชีวิตของคนในสังคม ภาวะเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชาติ ความแตกต่างหรือความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ ๔) การแข่งขันแสวงหาอำนาจ ปัจจุบันชาติมหาอำนาจดำเนินการเพื่อแสวงหาอำนาจเหนือประเทศที่รับการสนับสนุน ผ่านวิธีการให้การสนับสนุนรัฐบาลของประเทศต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศเหล่านั้นเป็นพันธมิตรกับประเทศตน การสนับสนุนทำได้หลายรูปแบบ เช่น การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การให้กำลังอาวุธ การส่งคณะที่ปรึกษาทางทหาร รวมถึงการส่งกองกำลังทหารเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลที่เป็นพันธมิตร การแข่งขันแสวงหาอำนาจดังกล่าวมานี้ ทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางในบรรดาประเทศพันธมิตรของชาติมหาอำนาจ และทำให้เกิดความระแวง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด ๕) การขัดแย้งเรื่องดินแดน การขัดแย้งในเรื่องดินแดนได้เกิดขึ้นในหลายภูมิภาคของโลกตลอดเวลา และได้นำไปสู่การสังหารหมู่หลายครั้ง ซึ่งจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก

ในส่วนของผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างประเทศ ไม่ว่าความขัดแย้งนั้นจะเกิดขึ้นจากสาเหตุอันใดก็ตาม ล้วนจะมีผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยทั้งสิ้นไม่มากนักน้อย หรือไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งผลกระทบเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อาทิ การถูกกดดันให้เลือกข้างจากประเทศมหาอำนาจ การขาดแคลนพลังงาน การขาดแคลนวัตถุดิบตั้งต้นในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม อุปสงค์ของตลาดต่างประเทศในการส่งออกของไทยลดลง การเกิดความตึงเครียดทางเศรษฐกิจในไทย อำนาจกำลังซื้อภายในประเทศเกิดการถดถอย ส่งผลในการสร้างแรงกดดันทางจิตวิทยาให้กับประชาชนที่รู้สึกตนเองกำลังจมนลง อำนาจซื้อลดลง และในเหตุการณ์ที่เลวร้าย แรงกดดันเหล่านี้จะเปลี่ยนภาระทางเศรษฐกิจเป็นสถานการณ์กดดันจนอาจก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองในประเทศ นอกจากนี้ผลพวงของความขัดแย้งระหว่างประเทศ นำมาสู่การแพร่เข้ามาของกลุ่มก่อการร้ายเข้ามาบิดเบือนและเคลื่อนไหวภายในประเทศ ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงกับกระแสเรียกร้องสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในปัตตานีและจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้ทั้งนั้น

ส่วนแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทยนั้น การกำหนดนโยบายของรัฐบาลชุดต่างๆ ของไทยตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็น จะพบว่าแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศมีความคล้ายคลึงกัน ตามแนวทางการทูต 5S อันได้แก่ ๑) Security คือ ความมั่นคงเป็นพื้นฐานสำคัญของการต่างประเทศ ๒) Sustainability คือ ความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ๓) Standard คือ มาตรฐานที่ไทยต้องยกระดับการดำเนินงานหลายด้านให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ๔) Status คือ สถานภาพของประเทศไทยในเรื่องระดับคุณภาพพื้นฐาน ตลอดจนบทบาทด้านความร่วมมือกับนานาชาติ และความพร้อมด้านเทคนิค และ ๕) Synergy คือ บูรณาการ โดยมุ่งให้

หน่วยงานภาครัฐทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และองค์กรแนวร่วมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการกิจการด้านต่างประเทศมีความชัดเจน และครอบคลุมหลายด้าน โดยนโยบายด้านการต่างประเทศที่กำหนดมานั้น ต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติและประชาชนชาวไทยเป็นพื้นฐานสำคัญ รวมทั้งมุ่งสร้างความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานหลายด้านให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งมุ่งสร้างสภาพภาพของประเทศไทยในเรื่องระดับคุณภาพพื้นฐาน ตลอดจนบทบาทและความพร้อมด้านเทคนิคเพื่อความร่วมมือกับนานาชาติ โดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐต้องทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และองค์กรแนวร่วมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการกิจการด้านต่างประเทศมีความชัดเจน และครอบคลุม อันจะเป็นการนำพาประเทศมีความมั่นคงพัฒนารุดหน้าต่อไป

## บทที่ ๔

### แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้าน ความมั่นคง ผลกระทบและแนวทางของประเทศไทย ในการรับมือในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

การศึกษาในบทที่ ๔ เป็นการศึกษาบริบทเกี่ยวกับแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างประเทศ และแนวทางของประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ ซึ่งได้แก่เพื่อศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย และวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๔ เพื่อเสนอแนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

๑. แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘
๒. ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘
๓. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มสถานการณ์ ผลกระทบ และแนวทางการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘
๔. แนวทางการดำเนินนโยบายทางด้านความมั่นคงของประเทศไทย ในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘
๕. สรุป

### แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

โลกในปัจจุบันกำลังเดินไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติ ไม่แปลกที่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาในเชิงบวกและก่อให้เกิดความสั่นคลอนของความมั่นคงไปพร้อมๆ การคาดการณ์อนาคตภัยคุกคามความมั่นคงจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำนายผลกระทบที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งวิเคราะห์หาแนวทางในการรับมือกับภัยคุกคามและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) จะพบว่า การเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ผ่านมา ล้วนแต่มีสาเหตุมาจากการขัดแย้งกันจากการแย่งชิงหรือ

การปกป้องเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ ทักษะที่มีต่อกันระหว่างคู่ขัดแย้ง การขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง การแข่งขันกันเพื่อแสวงหาอำนาจ และความขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากปัญหาเรื่องดินแดน นอกจากนี้จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้โลกได้ตระหนักรู้ถึงความเปราะบางของตนเอง อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่ตามมาอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นความท้าทายที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อกันอย่างเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่โรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ไปจนถึงการรบกวนอันเนื่องมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยีใหม่ๆ และวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทำให้ส่งผลให้เกิดการยกระดับการแข่งขันในทุกๆ ระดับ เพื่อดำรงและเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ เมื่อสังคมโลกมีการแข่งขันมากขึ้น ส่งผลให้ความขัดแย้งก็จะมีมากขึ้นตามมา เนื่องจากต่างฝ่ายต่างพยายามดำเนินนโยบายเพื่อดำรงและเสริมสร้างความมั่นคงของตนบนพื้นฐานของอัตลักษณ์ที่วิวัฒนาการขึ้นใหม่ รัฐต่างๆ จะพบกับความยุ่งยากมากขึ้นในการตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชน ซึ่งมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น และมีอำนาจมากขึ้นผ่านพลังของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ลดทอนความสำคัญของสถาบันและระบบดั้งเดิมลง รวมถึงระบบระหว่างประเทศที่จะมีการแข่งขันกันมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการทะยานขึ้นสู่อำนาจของจีน ตลอดจนความเสี่ยงของการเกิดความขัดแย้งเมื่อตัวแสดงที่เป็นรัฐและไม่ใช่อำนาจรัฐต่างมุ่งที่จะแสวงหาประโยชน์จากแหล่งพลังงานใหม่ จนก่อให้เกิดการความเสื่อมถอยของปทัสถานและสถาบันที่เคยสร้างความมั่นคงให้แก่โลกในอดีต พลวัตเหล่านี้ไม่สามารถแก้ไขได้อย่างถาวร และเป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นจริงในอนาคตอันไม่ไกล โดยฉากทัศน์ที่เป็นไปได้สำหรับโลกในอนาคตที่ประกอบไปด้วยการฟื้นคืนชีพของประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงของความร่วมมือระหว่างประเทศอันเกิดจากการมีภัยคุกคามร่วมกัน ซึ่งจะสามารถสรุปสาระสำคัญของสถานการณ์ความมั่นคงของโลกในอนาคต<sup>๑</sup> ดังนี้

**๑. ความท้าทายระดับโลก** โลกในปัจจุบันและอนาคตจะตกอยู่ในสถานะของการรับมือข้อบ่งชี้ร่วมกัน หรือกล่าวได้ว่า รัฐและประชากรของรัฐทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งของภัยคุกคามร่วมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นภัยคุกคามที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ โรคระบาด วิกฤติการณ์ทางการเงิน ตลอดจนการ disrupt ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่าเป็นที่ประจักษ์ชัดทั้งในมิติของความถี่และความรุนแรงของปัญหาในทุกๆ มุมโลก บ่อยครั้งปรากฏการณ์นี้ได้ทำให้เกิดความสั่นคลอนในวงกว้างไม่ว่าต้นกำเนิดของปัญหาจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดผ่านความเชื่อมโยงของโลกที่นับวันจะมีแต่แนบแน่นกันมากยิ่งขึ้น การระบาดของโรคโควิด-19 เป็นตัวอย่างสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงภัยคุกคามระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติในทุกมุมของโลก นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศมีโอกาสูงที่จะกระตุ้นให้เกิดปัญหาความมั่นคงทางอาหารและน้ำในประเทศยากจน นำไปสู่การโยกย้ายถิ่นฐาน ปัญหาด้านสุขภาพ และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เทคโนโลยีสมัยใหม่จะกระจายตัวไปได้กว้างขึ้นและเร็วขึ้น ส่งผลกระทบต่อการอาชีพและการมีงานทำ อุตสาหกรรม อำนาจของรัฐ ตลอดจน

---

<sup>๑</sup> The National Intelligence Council. “Global Trends 2040: A More Contested World”. (Online). Available: [https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/GlobalTrends\\_2040.pdf](https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/GlobalTrends_2040.pdf), 2023.

ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในภาพรวม ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นมีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันและส่งผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่ ดังนั้น ความมั่นคงของรัฐ จึงไม่สามารถจำกัดอยู่ที่ความมั่นคงทางทหารอีกต่อไป แต่รัฐจะต้องมีความสามารถในการทนทาน รับมือ และปรับตัวเข้ากับปัญหาความท้าทายระดับโลกต่างๆ ที่รัฐแต่ละรัฐเป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบร่วมกัน

**๒. ความแตกแยก** ส่วนหนึ่งของความท้าทายในการรับมือกับความท้าทายระดับโลกที่กล่าวไปข้างต้น เกิดขึ้นจากการขยายตัวของความแตกแยกหรือช่องว่างที่เกิดขึ้นภายในสังคม รัฐและระบบระหว่างประเทศ ในขณะที่สังคมโลกได้พัฒนาอย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การค้าระหว่างประเทศ และการเคลื่อนไหวของผู้คนอย่างเสรี ก่อให้เกิดเป็นความย้อนแย้งที่สำคัญที่ความเชื่อมโยงเหล่านี้ได้สร้างความแตกแยกระหว่างผู้คนและรัฐไปพร้อมๆ กันสถานะที่มีความเชื่อมโยงระดับสูงของข้อมูล การเติบโตของเมือง และเศรษฐกิจที่มีความเป็นอิสระต่อกัน ส่งผลให้แทบทุกมิติของมนุษย์มีความเชื่อมต่อตลอดเวลา ความเชื่อมต่ออย่างแนบแน่นดังกล่าวจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพและความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม ภูมิทัศน์ในลักษณะนี้อาจมีข้อเสียที่ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะการก่อให้เกิดความตึงเครียดในทุกๆ ระดับ นับตั้งแต่ภายในสังคม ที่แบ่งแยกกันผ่านคุณค่าและอัตลักษณ์ที่ยึดถือแตกต่างกัน ไปจนถึงการดำเนินการของรัฐในการควบคุมกิจกรรมดิจิทัลต่างๆ ของประชาชน จึงเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม และอุดมการณ์ทางการเมืองจะมีมากขึ้น ท่ามกลางความหลากหลายและความง่ายในการรับข้อมูล ผู้คนจะเลือกที่จะรับข้อมูลที่ได้รับการเสนอแนะและแบ่งปันโดยผู้ที่เชื่อในชุดข้อมูลเดียวกันเท่านั้น ความเป็นโลกาภิวัตน์จะยังคงอยู่แต่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบผ่านโครงข่ายทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงและมีความหลากหลายมากขึ้น โดยความขัดแย้งที่สำคัญได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน อันเนื่องมาจากการทะยานขึ้นสู่อำนาจของจีนแบบก้าวกระโดด ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการทหาร โดยหาก จีนยังเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จีนจะทำการที่สหรัฐฯ ทำ คือจีนจะพยายามครอบงำเอเชีย แบบเดียวกับที่สหรัฐฯ ครอบงำซีกโลกตะวันตก (Western Hemisphere) ซึ่งจีนจะทำในสองทาง ทางหนึ่งคือ ใช้น้ำหนักในทางเศรษฐกิจของจีนที่มีมหาศาลบีบให้ประเทศเพื่อนบ้านทำตามที่ต้องการ เช่น อาจปิดกั้นไม่ให้ประเทศเพื่อนบ้านเข้าถึงตลาดขนาดใหญ่ของจีน หรือระงับการส่งสินค้าบางอย่างให้ ทางที่สอง จีนอาจผลักสหรัฐฯ ออกไปจากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก อย่างที่สหรัฐฯ เคยผลักชาติตะวันตกออกจากเขตอิทธิพลของสหรัฐฯ ในสองศตวรรษที่แล้ว อย่างไรก็ตามสหรัฐฯ จะพยายามทุกวิถีทางไม่ให้จีนครอบงำเอเชีย พยายามสถาปนาสหรัฐฯ ขึ้นเป็นเจ้าแห่งภูมิภาค (regional hegemon) ได้ดังที่สหรัฐฯ เคยทำลายเยอรมันไม่ให้ครอบงำยุโรป ทำลายญี่ปุ่นไม่ให้ใหญ่ในเอเชีย และทำลายสหภาพโซเวียตไม่ให้มีอำนาจในยูเรเชีย ประเทศเพื่อนบ้านของจีน เช่น อินเดีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ รัสเซีย และเวียดนามจะร่วมมือกับสหรัฐฯ ในการยับยั้ง การแผ่ขยายอำนาจของจีนด้วย ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ จะเกิดการแข่งขันกันทางทหาร การแข่งขันเพื่อแผ่ขยายอำนาจเสริมสร้างความมั่นคงอย่างเข้มข้นจนอาจนำไปสู่สงครามได้

นอกจากนี้จากการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอำนาจโลก และเกิดจากระบบการเมืองที่แตกต่างกัน ประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐมหาอำนาจเดิมกับรัฐที่กำลังก้าวขึ้นมาไม่ราบรื่นและมักรุนแรง มหาอำนาจเดิมจะปกป้องระเบียบโลกที่ตนสร้างขึ้นและที่ตนได้ประโยชน์มาโดยตลอด ในขณะที่รัฐที่กำลังก้าวขึ้นมารู้สึกว่าตนถูกตีกรอบจำกัด หรือกระทั่งถูกเอา

เปรียบจากมหาอำนาจเดิม จึงต่อสู้กับมหาอำนาจเดิมเพื่อให้ได้ซึ่งสิ่งที่ตนควรได้โดยชอบธรรม แบบแผนของความสัมพันธ์นี้เห็นได้ชัดเจนในพฤติกรรมของสหรัฐฯ และจีน ความแตกต่างทางอุดมการณ์จะเพิ่มเติมความเข้มข้นของการแข่งขันให้มากขึ้นไปอีกเมื่อสหรัฐฯต้องการให้จีนเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบอำนาจนิยมไปสู่ระบอบเสรีประชาธิปไตย ในขณะที่จีนต้องการรักษาระบบพรรคเดียว เอาไว้จนถึงที่สุด จีนจึงมองว่าสหรัฐฯ คือภัยคุกคามจากภายนอกที่อันตรายที่สุดต่อระบอบการปกครองภายในของตน และจะพยายามจำกัดและผลักดันอิทธิพลทางทหารและทางการเมืองของสหรัฐฯ ให้ออกไปจากมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก เพื่อที่จะเข้ามาเป็นมหาอำนาจแทนที่โดยสมบูรณ์ในเอเชียตะวันออก อย่างไรก็ตามทั้งสองฝ่ายจะไม่เผชิญหน้ากันโดยตรง แต่จะพยายามหลีกเลี่ยง ระเบิดเวลาและ ยับยั้งตนเอง ความสัมพันธ์จึงเป็นไปในรูปการที่ว่า แม้สองฝ่ายจะไม่ไว้วางใจซึ่งกันและ แต่จะยังคงร่วมมือกัน กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับจีนจะเป็นทวิลักษณ์ ควบคู่กันไปคือ ทั้งร่วมมือและแข่งขัน ทั้งเกี่ยวพันกันทางเศรษฐกิจอย่างลึกซึ้ง และถ่วงดุลอำนาจไปด้วยกัน

นอกจากนี้จากที่ในอดีตจีนเคยใช้ยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาภายใน ถ่มมรดกในระหว่างประเทศและร่วมมือกับภายนอก ภายใต้หลักการของเติ้ง เสี่ยวผิงที่ว่า “ซ่อนเร้นศักยภาพที่แท้จริง ทำตัวไม่สำคัญ” เพื่อไม่ให้สหรัฐฯ และเพื่อนบ้านในเอเชียวิตกกังวลกับการขึ้นมาของจีน แต่ในปัจจุบันจีนได้เปลี่ยนยุทธศาสตร์นี้ไปแล้ว จีนกำลังแสดงตนว่าเป็นชาติมหาอำนาจที่สำคัญ มีผลประโยชน์ที่ขอบเขตของตนเองและพร้อมจะปกป้องผลประโยชน์ของตน และเริ่มแสดงอิทธิพลออกไปทั่วโลก การเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ของจีนดังกล่าวจะทำให้จีนกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของสหรัฐฯ ในทางอำนาจและอิทธิพลในโลก โดยจะเป็นการแข่งขันจากการที่จีนต้องการปรับเปลี่ยนระเบียบกติกาโลกให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของจีนมากขึ้น และ การแข่งขันในทางภูมิรัฐศาสตร์ ตั้งแต่การควบคุมมหาสมุทรในเอเชียไปจนถึงเรื่องสกุลเงิน (หยวน-ดอลลาร์)

การก้าวขึ้นมาสู่การเป็นมหาอำนาจของจีนโดยรวมเป็นผลจากความเติบโตแบบก้าวกระโดดของจีนทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมืองและทหาร แต่การก้าวขึ้นมาของจีนจะไม่ทำให้โลกและเอเชียปั่นป่วน เกิดวิกฤตและสงคราม เหมือนการก้าวขึ้นมาของเยอรมันและญี่ปุ่นแต่อย่างใด และจีนจะไม่ไปเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกเก่า สร้างระเบียบโลกใหม่ เนื่องจากเศรษฐกิจโลกในเวลานี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมากและระบบระหว่างประเทศก็เข้มแข็งมากกว่าในอดีต โลกในขณะนี้เชื่อมโยงและพึ่งพากันในทางเศรษฐกิจมาก ระบบการผลิตเป็นแบบโลกาภิวัตน์ นั่นคือการผลิตภัณฑสำเร็จรูปหนึ่งชิ้น จะเกิดจากการประกอบจากชิ้นส่วนต่างๆ ที่ผลิตขึ้นในหลายประเทศ โดยจีนจะกลายเป็นศูนย์กลางของการผลิตของเอเชีย ทั้งเรื่องการเงิน เทคโนโลยีและชิ้นส่วนประกอบจากประเทศอื่นๆ โดยปริมาณ ของสินค้าไฮเทคร้อยละ ๘๐ ที่ส่งออกจากจีน จะเป็นผลิตภัณฑ์ของบริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในจีน นำเข้าชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศเพื่อนบ้านของจีนมาประกอบในจีน บริษัทต่างชาติเหล่านี้เป็นบริษัทในเอเชียจำนวนมาก เช่น บริษัทเกาหลี ญี่ปุ่น ไต้หวัน ระบบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ทำให้การใช้วิธียึดครองดินแดนตั้งอาณานิคมดังที่ชาติมหาอำนาจเคยทำในอดีต ทำได้ยากขึ้น การทำสงครามก็จะก่อความเสียหายยิ่งกว่าในศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ ซึ่งจีนนั้นเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ประโยชน์จากระเบียบโลกที่อเมริกาสร้างขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อจีนเปิดประเทศ และเข้าร่วม ในองค์กรการค้าโลกในเวลาต่อมา ทำให้เศรษฐกิจของจีนเติบโตอย่างรวดเร็วจนถึงปัจจุบันนี้

ดังนั้นจีนจึงไม่มีเหตุผลอะไรที่จะล้มล้างระเบียบโลกที่ตนได้ประโยชน์นี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความชอบธรรมของพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นอยู่กับความสามารถที่ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง<sup>๒</sup>

**๓. การสูญเสียดุลยภาพ** การเติบโตของความท้าทายข้ามชาติต่างๆ และการเกิดขึ้นของความแตกแยก ดังที่ได้กล่าวไป จะทำให้ความสามารถที่มีอยู่ในปัจจุบันของระบบ โครงสร้าง ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการรับมือ จนก่อให้เกิดการสูญเสียดุลยภาพระหว่างความท้าทายและศักยภาพในการรับมือระบบระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นองค์การระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศพันธมิตร ภาวะเปราะบางและข้อตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนปทัสถานระหว่างประเทศ ไม่ได้ถูกออกแบบให้มีความสามารถที่จะรับมือกับปัญหาความท้าทายระดับโลกที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความท้าทายที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน ปัญหาการระบาดของโรคโควิด-19 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความอ่อนแอและไร้ประสิทธิภาพของความร่วมมือระหว่างประเทศในการรับมือกับวิกฤติการณ์ทางสุขภาพ และการไม่สอดคล้องกันระหว่างคุณสมบัติและศักยภาพของสถาบันต่างๆ ที่รับผิดชอบ งบประมาณที่มี และความท้าทายที่กำลังประสบภาวะเช่นนี้ สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะก่อให้เกิดการขยายตัวของช่องว่างระหว่างความต้องการของประชาชนกับความสามารถของรัฐและเอกชนในการตอบสนองต่อความต้องการ ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจและการออกมาเรียกร้องให้รัฐตอบสนองต่อความต้องการที่มีมากขึ้นและหลากหลายมากขึ้นของประชาชน รัฐบาลที่มีสามารถปรับตัวและพัฒนาศักยภาพที่จำเป็นได้อาจสูญเสียศรัทธาจากประชาชน จนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความยากลำบากในการหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างประชาชนกับรัฐ ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจและการออกมาเรียกร้องให้รัฐตอบสนองต่อความต้องการที่มีมากขึ้น จนอาจส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศต่างๆ ได้

**๔. การปรับตัว** สำคัญที่สุดท้ายของสถานการณ์ความมั่นคงในอนาคต คือ การปรับตัว ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำสำหรับตัวแสดงทุกระดับในการรับมือกับความท้าทายในอนาคต ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ เมื่อโลกประสบกับภัยคุกคามระดับโลก สถานการณ์จะบีบบังคับให้รัฐและสังคมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อรับมือกับปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการอย่างเรียบง่ายและประหยัดที่สุด ไปจนถึงการสร้างโครงสร้างขนาดใหญ่ที่ใช้เงินลงทุนจำนวนมากเพื่อรับมือกับปัญหา สุดท้ายแล้วรัฐใดจะดำเนินการแบบใดและจะมีศักยภาพในการดำเนินการแบบใด นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนประชากรที่หลายประเทศทั่วโลกจะต้องพบเจอกับสังคมผู้สูงอายุ จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปภายใต้รูปแบบสัดส่วนประชากรใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งหากประเทศต่างๆ สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความมั่นคงของประเทศย่อมมีความมั่นคงต่อไป แต่หากขาดความสามารถในการปรับตัวแล้ว ผลกระทบของความท้าทายในอนาคตย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้ในที่สุด ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ใหม่อาจถูกนำมาปรับใช้ เช่น การเปลี่ยนแปลงการรูปแบบการผลิตให้มีการใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงานมากขึ้น หรือการพิจารณาให้มีการย้ายถิ่นฐาน

<sup>๒</sup> ศิวพล ละอองสกุล. “จีน-อเมริกา การแข่งขันทางอำนาจในศตวรรษที่ ๒๑”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/kupsrj/article/download/236154/162119/803701>, 2023.

เข้าประเทศมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มเติมแรงงาน ซึ่งเทคโนโลยีจะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้เกิดข้อได้เปรียบในการปรับตัว ยกตัวอย่างเช่น หากประเทศใดสามารถใช้ประโยชน์จาก AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็อาจสามารถขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ และส่งผลให้รัฐบาลสามารถสร้างสินค้าและบริการสาธารณะมาตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น แต่เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่าง AI เป็นที่คาดการณ์ได้ว่าอาจไม่สามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึงทุกมุมโลกและสังคม และอาจส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งภายในรัฐและระหว่างรัฐ

**๕. ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์** ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่าง ๒ ประเทศ หรือมากกว่า ๒ ประเทศ ที่ก่อผลกระทบให้เกิดความตึงเครียด หรือความสัมพันธ์ไม่ปกติ กระทบต่อสันติภาพและความผาสุก เกิดได้ทั้งในมิติการเมือง การทหาร การค้า สิ่งแวดล้อม ฯลฯ โดยตัวอย่างความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ในยุคปัจจุบัน เช่น ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ความตึงเครียดระหว่างเกาหลีใต้-เกาหลีเหนือ ความขัดแย้งระหว่างจีน-ไต้หวัน ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ระหว่างจีนและประเทศอื่นๆ ในอาเซียนทั้งฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย บรูไน ไต้หวัน ในช่วง ๔๐ ปีที่ผ่านมา ความตึงเครียดเชิงภูมิรัฐศาสตร์มีแนวโน้มเกิดขึ้น โดยเฉพาะนับแต่เหตุการณ์ร้าย ๙๑๑ เมื่อ ๑๑ ก.ย.๒๕๔๔ ที่หลังจากนั้นจำนวนความขัดแย้งยิ่งเพิ่มสูงขึ้น ความขัดแย้งระหว่างประเทศเหล่านี้ส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจโลกหลายประการ โดยเฉพาะในมิติการค้าระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้า การคว่ำบาตรเศรษฐกิจ กระทบการส่งออกนำเข้า หลายครั้งถูกลำไ้ไปในมิติอื่นๆ อาทิ มิติทางการทหารไปสู่ประเทศอื่นที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งโดยตรง ความขัดแย้งระหว่างประเทศจึงส่งผลกระทบกว้างขวางต่อเศรษฐกิจ กระทบราคาสินทรัพย์ กระทบกำลังซื้อ กระทบอัตราแลกเปลี่ยน กระทบการค้าระหว่างประเทศ ทั้งนี้งานศึกษายังพบด้วยว่าประเทศเกิดใหม่และประเทศกำลังพัฒนามักได้ผลกระทบทางเศรษฐกิจรุนแรงกว่าประเทศพัฒนาแล้ว ทั้งนี้ ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ต้องจับตาในยุคปัจจุบันมี ๒ เรื่องหลัก คือ ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย - ยูเครน และสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน

ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย - ยูเครน ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเงินเฟ้อ ผ่านราคาพลังงาน ทั้งก๊าซธรรมชาติและน้ำมันที่สูงขึ้น ตลอดจนแร่โลหะหลายประเภท และสินค้าเกษตรหลายชนิดที่รัสเซียและยูเครนเป็นผู้ผลิตและส่งออกหลักของโลก เช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด เมล็ดทานตะวัน ข้าวบาร์เลย์ ฯลฯ แม้กระทั่งราคาปุ๋ย เงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นนอกจากส่งผลต่อค่าครองชีพทั่วโลก ยังกระทบกำลังซื้อและการค้าระหว่างประเทศ ตัวอย่างผลของสงคราม เช่น ในปี ๒๕๖๕ ดัชนีราคาอาหารโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๓ จากปี ๒๕๖๔ นับว่าสูงสุดเป็นประวัติการณ์ การปรับตัวของราคาอาหารส่งผลต่อการส่งออกและนำเข้าอาหารทั่วโลก หลายประเทศกังวลต่อปัญหาขาดแคลนอาหารในประเทศ เพราะผู้ผลิตในประเทศจะส่งออกหมด จากราคาอาหารในตลาดโลกที่ปรับสูงขึ้น ส่งผลให้รัฐบาลมากกว่า ๓๐ ประเทศต้องประกาศระงับการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารเพื่อความมั่นคงด้านอาหารภายในประเทศ มาตรการดังกล่าวยิ่งทำให้อาหารในตลาดโลกขาดแคลนมากขึ้น ราคาสูงขึ้นเช่นเดียวกับพลังงาน สงครามยังทำให้ดัชนีราคาพลังงานโลกในปี ๒๕๖๖ เพิ่มขึ้นจาก ๒๕๖๔ ถึงร้อยละ ๖๐ (ข้อมูลธนาคารโลก) โดยราคาน้ำมันดิบเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐.๖ ราคาก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๖๕.๔ ส่งผลต่อการค้าทั่วโลก เพราะต้นทุนค่าขนส่งสินค้าสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตแพงขึ้น โดยรวมสงครามทำให้เงินเฟ้อเฉลี่ยทั่วโลกในปี ๒๕๖๕ สูงถึงร้อยละ ๘.๘ เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ ๔.๗ ใน



ปี ๒๕๖๔ หากสงครามยังยืดเยื้อหรือลุกลามขึ้น อัตราเงินเฟ้อมีความเสี่ยงที่จะมีอัตราสูงมากขึ้นแรง ก็จะเป็นปัจจัยกดดันให้ธนาคารกลางสหรัฐฯ ขึ้นดอกเบี้ย ซึ่งจะส่งผลให้ธนาคารกลางทุกประเทศทั่วโลกต้องขึ้นดอกเบี้ยตาม ซึ่งก็จะส่งผลทางลบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของทุกประเทศเพิ่มขึ้น

ในส่วนสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน นับแต่สมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ที่ใช้นโยบายสงครามการค้าเป็นนโยบายหลักตั้งแต่หาเสียงจนถึงบริหารประเทศ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ โจมตีว่าสินค้าราคาถูกจากจีนภายใต้การอุดหนุนหรือสนับสนุนของรัฐบาลจีน คือตัวการทำเศรษฐกิจสหรัฐฯ ล่มสลาย นโยบายสงครามการค้าจึงจำเป็นต้องใช้เพื่อปกป้องธุรกิจและการจ้างงานในสหรัฐฯ ผ่านการขึ้นภาษีสินค้านำเข้าจากจีน ในมุมมองของสหรัฐฯ นโยบายสงครามการค้าจึงถือเป็นนโยบายเพื่อความมั่นคงของชาติ นับแต่ยุคประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ รัฐบาลสหรัฐฯ เพิ่มภาษีสินค้านำเข้าจากจีนคิดเป็นมูลค่ารวมกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่รัฐบาลจีนก็ตอบโต้ โดยขึ้นภาษีสินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ เช่นกันคิดเป็นมูลค่ากว่า ๑๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ จนถึงปัจจุบันในสมัยประธานาธิบดีโจ ไบเดน ภาษีส่วนใหญ่ที่ถูกปรับขึ้นไว้ยังคงมีผลอยู่ สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีนตลอด ๕ ปีที่ผ่านมา ส่งผลต่อการค้าทั่วโลก ไม่ใช่แค่สหรัฐฯ หรือจีนเท่านั้น แต่ประเทศต่างๆ ที่อยู่ในช่วงโซ่การผลิตสินค้าของทั้งสหรัฐฯ และจีน ก็ได้รับผลกระทบไปด้วย ล่าสุดความตึงเครียดระหว่างสหรัฐฯ และจีนยิ่งกลับมาเพิ่มสูงขึ้น หลังรัฐบาลสหรัฐฯ กล่าวหาว่ารัฐบาลจีนว่า ส่งบอลลูกสอดแนมเข้าไปในน่านฟ้าสหรัฐฯ และสหรัฐฯ ยิ่งตกไป ขณะที่เบื้องต้นรัฐบาลปักกิ่งอ้างว่า สหรัฐฯ เป็นคนจัดฉากส่งบอลลูกขึ้นน่านฟ้าตัวเอง อย่างไรก็ตามภายหลังมีการยอมรับว่าเป็นบอลลูกของพลเรือนสำหรับงานวิจัยสภาพภูมิอากาศ แต่เป็นการบินหลงเข้าไปในน่านฟ้าสหรัฐฯ เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ชาวจีนและชาวอเมริกันบางส่วนไม่พอใจอีกฝ่าย ขณะเดียวกันผลของเรื่องดังกล่าวทำให้รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ นายแอนโทนี บลิงเคน ยกเลิกการเดินทางเยือนปักกิ่งกะทันหัน จากเดิมมีแผนการประชุมระดับสูงระหว่างสหรัฐฯ และจีนระหว่างวันที่ ๕-๖ ก.พ.๒๕๖๖ ซึ่งจัดเป็นครั้งแรกในรอบหลายปีทั้งหมดนี้ ชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ว่าทำไมเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศต่างๆ ทั่วโลก<sup>๓</sup>

**๖. ความขัดแย้งทางเทคโนโลยี** เป็นผลมาจากการแข่งขันและความขัดแย้งทางเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ และจีน จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและกำหนดว่าใครจะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในทศวรรษข้างหน้า ในช่วงที่ผ่านมาทั้งสองฝ่ายต่างพยายามก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มเครื่องยนต์ใหม่ในการเติบโตทางเศรษฐกิจ ยุกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้กับพลเมือง รวมไปถึงเพิ่มความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ โดยสหรัฐฯ และจีน ต่างออกนโยบายขึ้นสำคัญเพื่อยกระดับการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศให้คงความสามารถในการแข่งขันเอาไว้ โดยการแข่งขันทางเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ และจีน เกิดขึ้นหลายด้านซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีสำคัญ ๓ ชนิด ได้แก่ เทคโนโลยีเซมิคอนดักเตอร์ เทคโนโลยี 5G และเทคโนโลยี Cyber security เนื่องจาก ๑) เซมิคอนดักเตอร์มีความสำคัญต่อทุกกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความเป็นดิจิทัล ในฐานะที่เป็นสินค้าชั้นกลางของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ๒) เซมิคอนดักเตอร์และเทคโนโลยีในการสื่อสารยังเป็น

<sup>๓</sup> “ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ โจทย์ใหญ่เศรษฐกิจโลก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://news.ch7.com/detail/630384>, 2023.

เหมือนกับมันสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเทคโนโลยีทางการทหาร อาทิ ระบบชี้เป้าหมาย (Targeting System) ระบบการสื่อสาร (Communication System) ระบบควบคุมและสั่งการ (Command and Control System) รวมไปถึงเทคโนโลยีทางอวกาศ (Space Technology) ๓) การโจมตีทางด้านไซเบอร์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องต่ออุตสาหกรรมที่สำคัญ จะให้ภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบห่วงโซ่อุปทานมากยิ่งขึ้น

ในอนาคตข้างหน้า อุปสงค์ของเซมิคอนดักเตอร์จะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นจากการเติบโตของตลาดในสาขาต่างๆ ได้แก่ Data centers, Artificial Intelligence, 5G, Smartphone, autonomous vehicle เป็นต้น ในขณะที่อุปทานของเซมิคอนดักเตอร์มีความเปราะบางสูงต่อความเสี่ยงด้านการขาดแคลนห่วงโซ่การผลิต (supply shock) และความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ เนื่องจากห่วงโซ่อุปทานเซมิคอนดักเตอร์นั้นกระจุกตัวอยู่แค่ใน ๖ แหล่งเท่านั้น ได้แก่ สหรัฐฯ ยุโรป จีน ญี่ปุ่น ไต้หวัน และเกาหลีใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการผลิตชิปไฮเอนด์ระดับต่ำกว่า ๑๐ นาโนเมตรที่กำลังการผลิตทั้งโลกกระจุกอยู่ในไต้หวันถึงร้อยละ ๙๒ และเกาหลีใต้ร้อยละ ๘ ด้วยเหตุนี้ หากห่วงโซ่อุปทานเผชิญกับการขาดแคลนห่วงโซ่การผลิตต่างๆ จากภัยธรรมชาติ หรือหากไต้หวันต้องเผชิญกับความขัดแย้งทางการทหารระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์จะรุนแรงมากและส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังอุตสาหกรรมภาคการผลิตและอิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลกที่ต้องพึ่งพาเซมิคอนดักเตอร์อย่างสูง ด้วยเหตุนี้ทำให้ สหรัฐฯ และจีนจำเป็นต้องมีนโยบายที่มุ่งเน้นไปยังการสร้าง ความมั่นคงในอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์

ในด้านเทคโนโลยี 5G จีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในด้าน 5G ทั้งในด้านอุปกรณ์และในด้านการกำหนดมาตรฐานของ 5G ด้วยเหตุที่บริษัท Huawei ครอบครองสัดส่วนตลาดสูงสุด ซึ่งมาจาก ๒ ปัจจัยหลัก คือ ต้นทุนการติดตั้งที่ถูกกว่าถึงร้อยละ ๓๐ เมื่อเทียบกับบริษัทอื่นๆ และนโยบาย Belt and Road Initiative (BRI) ของจีนที่ขยายการลงทุนจากจีนไปยังหลายประเทศในภูมิภาค เอเชีย แอฟริกาและอเมริกาใต้ อย่างไรก็ตามหลายประเทศมีความกังวลในเรื่องภัยสอดแนมและปัญหาความปลอดภัยข้อมูลจากอุปกรณ์ของ Huawei บางประเทศถึงขั้นออกมาตรการในการจำกัดการใช้อุปกรณ์จาก Huawei ในอนาคตข้างหน้าที่มีความปลอดภัยไซเบอร์จะมีความสำคัญมากขึ้น อาจเพิ่มแรงกดดันที่ทำให้มาตรฐานของเทคโนโลยีแยกออกเป็นสองค่าย นั่นคือค่ายสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตร และอีกฝั่งก็คือค่ายจีน หากมาตรฐานของเทคโนโลยีหรือโลกของอินเทอร์เน็ตถูกตัดขาดหรือแยกออกเป็นสองค่ายจริงๆ อาจทำให้ต้นทุนการเข้าถึงข้อมูลเพิ่มสูงขึ้นส่งผลทำให้ผลิตภาพของโลกลดลงและอาจเร่งทำให้ห่วงโซ่อุปทาน การลงทุน และการค้าโลก เกิดการสับเปลี่ยนมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าในอนาคตสังคมโลกจะประสบกับความท้าทายที่มีลักษณะกว้างและกระจายไปทั่วทุกมุมโลก สืบเนื่องจากความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่นของสังคมมนุษย์อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ความเชื่อมโยงอันเกิดจากการพัฒนาของเทคโนโลยีติดต่อสื่อสาร ส่งผลให้ความท้าทายด้านความมั่นคงต่างๆ ทั้งในระดับสังคม ระดับรัฐ และระดับโลก ในอนาคตให้เดินทางไปสู่สังคมต่างๆ ได้

---

๔ “สรุปย่อรายงาน “ชะตาเศรษฐกิจไทย ใต้เงาสงครามเทคโนโลยี””. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.marketingoops.com/news/biz-news/kkp-research-destiny-of-thai-economy-shadow-of-technology-war/>, 2023.

ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาของเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นที่คาดการณ์ได้อย่างชัดเจนว่าจะไม่มีวันหยุดนิ่งและถอยหลังกลับไปสู่โลกในอดีต โดยความท้าทายเหล่านั้น ความสอดคล้องกับแนวคิด Comprehensive Security และแนวคิด Macro Securitization<sup>๕</sup>

แนวคิด Comprehensive Security กล่าวได้ว่าเป็นแนวคิดที่ขยายขอบเขตและรวมภัยคุกคามหลากหลายด้านเข้าสู่การพิจารณาในฐานะภัยคุกคาม ที่มีได้อยู่ในกรอบของภัยคุกคามทางทหารเท่านั้น แต่ได้ขยายขอบเขตภัยคุกคามออกไปยังมีมิติอื่นๆ ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยในช่วงสงครามเย็น ภัยคุกคามด้านความมั่นคงถูกมองในมุมมองอย่างแคบและมุ่งเป้าไปที่ภัยคุกคามทางทหารเท่านั้น แต่ภายหลังจากสงครามเย็นสงบลง ภัยคุกคามด้านความมั่นคง มิได้เป็นเพียงภัยคุกคามทางทหารเท่านั้น แต่ยังประกอบด้วยภัยคุกคามด้านอื่นๆ อันได้แก่ภัยคุกคามทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ดังนั้นความมั่นคงจึงมีผลกระทบมาจากความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้จากทั้งสงครามภายนอก การกบฏภายในประเทศ การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ การขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต ไปจนถึงภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม หรือภัยแล้ง ซึ่งเป็นการผสมผสานภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบดั้งเดิม เข้ากับภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่

อีกแนวคิดหนึ่งได้แก่แนวคิด Macro Securitization ที่ให้คำอธิบายไว้ว่า ปัญหาใดๆ จะถูกจัดว่าเป็นปัญหาความมั่นคงเมื่อได้รับการ “สร้าง” ให้เป็นปัญหาความมั่นคง ตลอดจนได้รับการประกาศและยอมรับจากผู้คนภายใต้อิทธิพลแนวคิดแบบ Constructivism ซึ่งแนวคิด Macro Securitization ก็มีพื้นฐานความคิดเช่นเดียวกัน แต่มุ่งเป้าไปที่การทำให้เป็นปัญหาความมั่นคงในระดับใหญ่ กล่าวคือ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติและความสัมพันธ์ของระบบที่มีขนาดใหญ่ ยกตัวอย่างเช่น สงครามเย็น ที่มีความสามารถในการสร้างพลวัตด้านความมั่นคงต่อระบบระหว่างประเทศเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ

แนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่ได้รับการคาดการณ์ในอนาคตจะอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด Comprehensive security เสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีใช้เรื่องแปลกแต่อย่างใดเมื่อพิจารณาว่าแนวคิดดังกล่าวได้เข้ามามีอิทธิพลต่อตัวแสดงทุกระดับชั้นนับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามเย็น ภัยคุกคามความมั่นคงจะมาจากภัยคุกคามทางทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาระดับโลกที่ทุกรัฐได้รับผลกระทบและเผชิญ จะเห็นได้ว่า ปัญหาต่างๆ กำลังถูก “สร้าง” ให้เป็นปัญหาความมั่นคงที่อาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของระบบขนาดใหญ่ได้ในอนาคต ตามแนวคิดของ Macro Securitization อาทิ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ปัญหาโรคระบาด ตลอดจนการถูกรบกวน (disrupt) โดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ล้วนมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ ทั้งระดับระหว่างประเทศ ระดับรัฐ และในระดับสังคม

<sup>๕</sup> จารุพล เรืองสุวรรณ. “บททวนแนวโน้มสถานการณ์ความมั่นคงของโลก สิ่งไทยควรตระหนักและเตรียมการรับมือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.polsci.tu.ac.th/direk/view.aspx?ID=505>, 2023.

## ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

จากแนวโน้มสถานการณ์ของความขัดแย้งระหว่างประเทศ จะพบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้กฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนปทัสสถานดั้งเดิมของสังคมโลกอาจถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภัยคุกคามที่มีขนาดใหญ่และข้ามรัฐ จนอาจสร้างพลวัตใหม่ด้านความมั่นคง สิ่งนี้อาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่ ตลอดจนปทัสสถานและสถาบันต่างๆ ขององค์กรระหว่างประเทศ รัฐ ตลอดจนสังคม ที่จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับปัญหาระดับโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อทั้งระบบระหว่างประเทศ รัฐ และปัจเจกบุคคล องค์กรระหว่างประเทศอาจจำเป็นต้องเพิ่มบทบาทในด้านการกำกับ การปฏิบัติของรัฐบาลสมาชิกและประชาคมโลก อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังคงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งขององค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งรัฐต่างๆ นอกจากนี้ในมิติของบทบาทและอำนาจของรัฐที่อาจจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จากการคาดการณ์ด้านความแตกแยกของสังคม และการสูญเสียดุลยภาพ แสดงให้เห็นว่าอนาคตอาจเกิดสถานการณ์ที่รัฐถูกลดทอนอำนาจลงด้วยเทคโนโลยีต่างๆ แต่ในทางกลับกันกลับเพิ่มอำนาจให้ปัจเจกบุคคลทั่วทุกมุมโลกให้มีพลังและเสียงที่ดังขึ้น เครือข่ายและเครื่องมือต่างๆ ที่มาพร้อมเทคโนโลยีทันสมัยจะเป็นอาวุธสำคัญที่ประชาชนทั่วไปใช้ในการต่อสู้เรียกร้อง หรือแม้แต่ต่อรองกับรัฐของตน เมื่อสถานการณ์ความมั่นคงเปลี่ยนแปลงไป หลายปัญหาอาจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทุกระดับ ผู้คนย่อมได้รับผลกระทบจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นโรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ หรือแม้แต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากอัตลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของคนในสังคมเดียวกัน

ในส่วนความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน มีความเป็นไปได้สูงมากที่จะมีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากการถดถอยเชิงอำนาจของสหรัฐฯ ที่ค่อยๆ สูญเสียสถานะความเป็นเจ้าโลก (hegemon) ในการเป็นผู้จัดระเบียบโลกแต่เพียงผู้เดียว (unipolarity) พร้อมกับการทะยานขึ้นเป็นมหาอำนาจใหม่ของจีนที่เน้นเป้าหมายทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งหลายๆ ฝ่ายพิจารณาว่าระเบียบโลกจะเปลี่ยนไปเป็นแบบหลายขั้ว (multipolarity) แทนแบบขั้วเดียว (unipolarity) เหมือนแต่เดิมเมื่อสหรัฐฯ ได้รับรู้ถึงสถานการณ์ความถดถอยเชิงอำนาจของตนเองก็เข้าใจว่าจะต้องสร้างพันธมิตรเพื่อถ่วงดุลกับจีน ซึ่งจะเป็นมหาอำนาจใหม่ที่จะขึ้นมาแทนที่ ส่งผลให้เกิดสงครามการค้า สงครามเทคโนโลยี การกระชับและเพิ่มจำนวนสมาชิกพันธมิตรทางด้านความมั่นคงไม่ว่าจะเป็น NATO, The QUAD, AUKUS ที่ถือเป็นเครื่องยืนยันได้ว่ายุโรปสนับสนุนสหรัฐฯ ทำให้มีแนวโน้มที่จะเห็นการปะทะกันเชิงดุลอำนาจระหว่างพันธมิตรตะวันตก (Western Bloc) ที่นำโดยสหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันออก (Eastern Bloc) ที่นำโดยจีน โดยที่ผ่านมาสหรัฐฯ ได้พยายามสกัดกั้นจีน โดยได้กดดันจีนอย่างเปิดเผยในหลายมิติ ตั้งแต่ความพยายามโอบล้อมจีนด้วยการจัดตั้งยุทธศาสตร์ Free and Open Indo-Pacific ซึ่งนับเป็นการขัดขวางการขยายอิทธิพลของจีนที่ผ่านทางยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiatives ไปในตัว นอกเหนือจากสงครามการค้า และมีแนวโน้มว่าสหรัฐฯ กับชาติพันธมิตรจะยั่วยุจีนในทะเลจีนใต้บ่อยครั้งขึ้น โดยเฉพาะกรณีไต้หวัน ซึ่งที่ผ่านมาทางสหรัฐฯ ได้ใช้กลยุทธ์ที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศมาเยือนไต้หวันแบบเป็นการส่วนตัว โดยที่

ทางสหรัฐฯ ไม่ได้มีความชัดเจนว่าจะไม่เห็นด้วยแบบชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้ทางการจีนเกิดความไม่พอใจ และเป็นการบีบบังคับให้ทางการจีนออกมาตรการตอบโต้ทั้งทางการทหารและทางเศรษฐกิจ อาทิ การซ้อมรบทางทหารของจีนบริเวณพื้นที่รอบๆ เกาเต๋ไห่วัน รวมถึงออกมาตรการตอบโต้ทางการค้าผ่านการห้ามนำเข้าสินค้ากว่าสองพันรายการจากไต้หวัน และยกเลิกความร่วมมือด้านต่างๆ กับสหรัฐฯ อาทิ นโยบาย Climate Change ผลกระทบกับประเทศไทยในอนาคตหากจีนทำสงครามการค้ากับสหรัฐฯ ต่อไป สินค้าส่งออกของประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากการที่ไปเข้าข่ายกีดกันทางการค้าจากทั้งสหรัฐฯ และจีน รวมถึงการเกิดปัญหาอุปทานติดขัด (Supply chain disruption) ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่จีนจะทำการซ้อมรบบริเวณช่องแคบไต้หวัน อีกทั้งความขัดแย้งของพื้นที่น่านน้ำบริเวณทะเลจีนใต้ ระหว่างประเทศอาเซียน ทั้งฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น กับจีนที่มีโอกาสเกิดสูงมากขึ้น จะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อไทยในภาคการท่องเที่ยวจากจีนที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในไทยช้าลงกว่าที่คาดการณ์ไว้ เนื่องจากประเด็นไต้หวันของทางการจีน ค่าระวางเรือที่สูงขึ้นในฝั่งเอเชีย จากความเสี่ยงของการขนส่งที่จำต้องอาศัยเส้นทางการคมนาคมผ่านพื้นที่ช่องแคบไต้หวันและทะเลจีนใต้ และราคาสินค้าโภคภัณฑ์จะสูงขึ้น เนื่องจากผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้จากการที่ไทยที่มีฐานะมิตรประเทศของทั้งสองชาติ จะได้รับผลกระทบโดยจะต้องถูกกดดันให้เลือกข้าง หากไม่เลือกข้างก็就会被ถือว่าเป็นฝ่ายตรงข้าม ในขณะเดียวกันองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การสหประชาชาติจะไม่สามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากบรรดาสมาชิกจะมีการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายอย่างชัดเจน และผลจากการขัดแย้งทางเทคโนโลยี ประเทศไทยต้องแบกรับต้นทุนในการติดตอสื่อสารรวมไปถึงต้นทุนในการเข้าถึงข้อมูลที่เพิ่มสูงขึ้นจากการห้ามบริษัท Huawei เข้ามาเกี่ยวข้องกับรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ผลเสียทางด้านความมั่นคงของสงครามการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ และจีน น่าจะปรากฏขึ้นบ้างแล้ว เช่น ก่อให้เกิดการตกต่ำทางเศรษฐกิจในไทย ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของปัญหาสังคมของไทย

ในส่วนการแข่งขันด้านเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ กับจีน รวมไปถึงความเปราะบางของห่วงโซ่อุปทานเซมิคอนดักเตอร์ อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยใน ๓ ด้านหลัก ได้แก่

๑. ความเสี่ยงต่อห่วงโซ่อุปทานของการผลิตและราคาสินค้า ในอนาคตข้างหน้าเซมิคอนดักเตอร์มีความสำคัญต่อแทบทุกสินค้าและบริการ ทำให้ชิปมีความคล้ายคลึงกับน้ำมันที่จำเป็นอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ ด้วยความที่ห่วงโซ่อุปทานชิปมีเปราะบางและกระจุกตัวสูง หากเกิด supply shock จากความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ อาจส่งผลกระทบส่งผ่านต่อราคาสินค้าและบริการอื่นๆ และทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น คล้ายกับวิกฤตน้ำมัน ในกรณีของประเทศไทย มีสัดส่วนการนำเข้า integrated circuits หลักจากมาเลเซีย ไต้หวัน และญี่ปุ่น รวมกันสูงถึงร้อยละ ๕๔ เพราะฉะนั้นหากความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน ในเรื่องข้อพิพาททะเลจีนใต้ รวมไปถึงไต้หวัน ลุกกลาไปเป็นความขัดแย้งทางการทหาร ก็จะมีผลกระทบต่อภาคการผลิตของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

---

<sup>๖</sup> “สหรัฐฯ vs. จีน กรณีไต้หวัน: สาเหตุ&ผลกระทบ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.finnomena.com/macrovew/taiwan-us-vs-china/>, 2023.

๒. ความเสี่ยงต่ออุตสาหกรรมรถยนต์ ภาวะขาดแคลนชิปจะส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการผลิตรถยนต์ ซึ่งเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อไทยและพึ่งพาเซมิคอนดักเตอร์สูง นอกจากนี้หากอุตสาหกรรมรถยนต์ไทยเปลี่ยนไปตามแนวโน้มใหม่ไม่ว่าจะเป็น EV และ Autonomous Vehicle มากยิ่งขึ้น ช็อกที่เกิดขึ้นต่อห่วงโซ่อุปทานอาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยยะสำคัญต่อการผลิตรถยนต์และการส่งออกรถยนต์

๓. ความเสี่ยงต่อการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ การแข่งขันด้านเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐ ฯ และจีนจะทวีความรุนแรงขึ้น จะทำให้เทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นในอัตราที่เร็วยิ่งขึ้น และผนวกเข้ากับระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ในปัจจุบันไทยอยู่อันดับ ๔๖ ของโลกที่มีความพร้อมในการนำเทคโนโลยีแห่งอนาคต (Frontier Technology) มาใช้ ได้แก่ AI, Robotics และ Biotechnology หากประเทศไทยไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตแบบใหม่และไม่ให้ความสำคัญในการป้องกันข้อมูลและลดความเสี่ยงจากการโจมตีทางด้านไซเบอร์ อาจทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยและตำแหน่งของไทยในห่วงโซ่อุปทานโลกถดถอยอย่างต่อเนื่อง<sup>๗</sup>

ในส่วนสถานการณ์ในยุโรปที่กำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจ จึงน่าจะประสบความไร้เสถียรภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนับจากการแยกตัวออกของอังกฤษจากสหภาพยุโรป ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของอังกฤษจะกระทบต่อยุโรปและทำให้กระแสต่อต้านคนต่างถิ่นจะรุนแรงขึ้น กระแสชาตินิยมปกป้องผลประโยชน์พวกพ้อง เชื้อสายเดียวกัน กำลังเป็นปัญหาที่ทำให้สังคมยุโรปแตกร้างอย่างที่สุด ขณะเดียวกันความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับนาโตที่เพิ่มขึ้นจากประเด็นสะสม เช่น ปัญหายูเครน สายลับแทรกซึมและการยกเลิกข้อตกลงระหว่างกันต่างๆ ทำให้เกิดความตึงเครียดในยุโรป ไทยจะได้รับผลกระทบจากการเข้ามาเกี่ยวข้องในอาเซียนโดยตรงมากขึ้นของอังกฤษและรัสเซีย

ส่วนความขัดแย้งในตะวันออกกลางยังคงมีอยู่อย่างไม่สิ้นสุด และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แม้ว่ากลุ่มก่อการร้าย Islamic State (IS) จะสูญเสียที่มั่นหลักไปหมดแล้ว แต่สงครามในซีเรียยังคงหนักหน่วงด้วยว่า หลายกองกำลังยังไม่ละวางเจตจำนงและพื้นที่ยึดครอง ขณะที่ในอิรัก ความขัดแย้งของ ๓ กลุ่มชนจะยังมีอยู่ ปัญหาปาเลสไตน์น่าจะรุนแรงขึ้นเนื่องจากอิสราเอลได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐ ฯ อย่างชัดเจนในเรื่องที่ไม่ควรทำ การช่วงชิงความเป็นใหญ่ระหว่าง ๓ ประเทศในภูมิภาค คือ อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย และตุรกีที่รุนแรงขึ้น และจะดึงรัสเซียกับสหรัฐ ฯ มาเกี่ยวข้องน่าจะกระทบต่อความปลอดภัยในอ่าวเปอร์เซีย ซึ่งทั้งนี้ผู้มีแนวคิดหัวรุนแรงจะแพร่ขยายมีการปฏิบัติการที่กระทบต่อไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้น่าจะทวีความตึงเครียดขึ้นในหลายจุด เมียนมาประสบกับปัญหาความขัดแย้งทั้งในด้านกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนา โดยในที่ยะไข่ไม่ได้มีแค่กลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวมุสลิมเท่านั้น แต่ก็ยังปรากฏภาพซ้อนขึ้นมาของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวมุพุทธ Arakan Army (AA) ที่ปฏิบัติการรุนแรงขึ้น ในขณะที่กลุ่มก่อการร้ายสากลพยายามเข้า

<sup>๗</sup> “สรุปย่อรายงาน “ชะตาเศรษฐกิจไทย ใต้เงาสงครามเทคโนโลยี””. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.marketingoops.com/news/biz-news/kkp-research-destiny-of-thai-economy-shadow-of-technology-war/>, 2023.

แทรกแซงปัญหาโรฮิงญา การต่อสู้ทางการเมืองในเมียนมาและกัมพูชาที่เรื้อรังต่อเนื่องอาจไม่ใช่ความรุนแรง แต่สร้างความวิตกกังวลต่อเพื่อนบ้านรวมทั้งไทย เช่นเดียวกับการรุกคืบเข้ามาของจีนในภูมิภาคผ่านทางโครงการเส้นทางส่งกำลังบำรุงทางถนน รถไฟและทางน้ำ (Belt and Road Initiatives – BRI) ที่มีมากขึ้นและรวดเร็วขึ้น ส่งผลต่อการจำต้องปรับตัวหลายอย่างในทุกภาคส่วนของไทย สำหรับการก่อการร้ายในประเทศที่กำลังบ่มเพาะ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ก็มีความเคลื่อนไหวที่น่าวิตกของกลุ่มหัวรุนแรงที่กลับมาจากตะวันออกกลางที่พยายามบ่มเพาะกำลัง พยายามก่อเหตุในอาเซียน ทั้งหมดนี้อาจเชื่อมโยงกับกระแสเรียกร้องสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในปัตตานีได้ทั้งสิ้น

ในส่วนภัยคุกคามนอกแบบที่อาจกระทบต่อไทยในช่วงต่อไปนี้ นอกเหนือจากภัยจากโรคระบาดอุบัติใหม่หรืออุบัติภัยร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอแล้ว ยังต้องจับตาอุทกภัยที่มาจากพายุน่าฝนในฤดูมรสุม ขณะที่หมอกควันพิษและฝุ่น PM 2.5 น่าจะปรากฏอีก ปัญหาธรรมชาติแปรปรวนอย่างคาดไม่ถึง อาจจะกระทบต่อความมั่นคงของไทยในมิติต่างๆ ก็ได้<sup>๘</sup>

ในส่วนปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน สำหรับประเทศไทย อาจได้รับผลกระทบหลักๆ จากราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากรัสเซียเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าสำคัญหลายประเภท อาทิ น้ำมัน (ร้อยละ ๑๐ ของการส่งออก ไทย) เหล็กดิบ (ร้อยละ ๓๕) แพลตตินั่ม (ร้อยละ ๒๕) นิกเกิล (ร้อยละ ๒๐) ปุ๋ยเคมี (ร้อยละ ๑๓) และข้าวสาลี (ร้อยละ ๘) ดังนั้นหลังจากที่สหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรประกาศคว่ำบาตรรัสเซีย ราคาสินค้าโภคภัณฑ์โดยรวมจึงปรับเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๗๑ เมื่อเทียบกับสัปดาห์ก่อนการคว่ำบาตร นอกจากนี้ การขาดแคลนสินค้าโภคภัณฑ์ข้างต้นอาจส่งผลกระทบต่อการผลิตสินค้าในห่วงโซ่อุปทานโลก (global supply chain) ได้ เช่น พาลาเดียมที่เป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับผลิตท่อไอเสีย รถยนต์และชิปเซมิคอนดักเตอร์ นิกเกิลที่ใช้ในการผลิตสแตนเลสและแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้ราคาพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ที่มีแนวโน้มสูงขึ้น จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการของประเทศผ่านดัชนีราคาผู้ผลิต (producer price index: PPI) และหากผู้ประกอบการแบกรับต้นทุนไม่ไหวจะส่งผ่านต้นทุนนี้ต่อไปยังราคาสินค้าและบริการของผู้บริโภค (consumer price index: CPI) ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อปรับเพิ่มขึ้น อัตราเงินเฟ้อของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเกินกรอบเป้าหมายและสูงสุดในช่วง ไตรมาสที่ ๒ และ ๓ ในปี ๒๕๖๕ ก่อนทยอยลดลงและกลับสู่กรอบเป้าหมายในช่วงต้นปี ๒๕๖๖ (ราคาน้ำมันดิบที่ปรับเพิ่มขึ้นทุกๆ ๑๐ USD/barrel จะทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไป สูงขึ้นประมาณร้อยละ ๐.๕) ๒ ระดับราคาที่สูงขึ้นจะเป็นแรงกดดันให้การบริโภคภาคเอกชนลดลง และในอีกด้านหนึ่งต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นยังส่งผลให้กำไรของผู้ประกอบการลดลง และอาจกระทบต่อเนื่องไปยังการลงทุนของภาคเอกชนได้ อุปสงค์ภายในประเทศ (domestic demand) ที่ลดลงทั้งการบริโภคและการลงทุน

<sup>๘</sup> เรือรบ เมืองมัน. “สถานการณ์ความมั่นคงต่างประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/122489>, 2023.



อาจส่งผลให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยชะลอลงบ้างในภาพรวม รวมทั้งราคาของสินทรัพย์ในตลาดการเงินที่มีความผันผวนสูง ซึ่งไม่แตกต่างจากภาวะที่เกิดขึ้นทั่วโลก และหากสงครามยืดเยื้อบานปลาย อาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าของรัสเซีย โดยเฉพาะยุโรปที่ได้รับผลกระทบจากการคว่ำบาตรรัสเซียนั่นเอง เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ชะลอลง ส่งผลให้การส่งออกสินค้าของไทยมีแนวโน้ม ชะลอลงด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังการบริโภคและการลงทุนในไทย รวมถึงการเติบโต ของเศรษฐกิจไทยโดยรวม ทั้งนี้หากกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU) ได้รับผลกระทบมาก จะส่งผลที่มีนัยต่อการส่งออกของไทย เนื่องจากไทยมีมูลค่าการส่งออกในกลุ่มประเทศ EU ซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญลำดับ ๔ ของไทย โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกประมาณร้อยละ ๑๐ ของการส่งออกรวม ในขณะที่ผลกระทบโดยตรงจากการส่งออกไปยังรัสเซียและยูเครนมีไม่มากนัก เนื่องจากการส่งออกไปยังสองประเทศดังกล่าวรวมกันแล้วมีมูลค่าเพียงร้อยละ ๐.๕ ของการส่งออกรวม แต่มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวรัสเซียอยู่บ้างที่จะส่งผลกระทบต่อการบินของไทยโดยตรง<sup>๔</sup> โดยได้รับผลกระทบเพิ่มเติมจากการปิดน่านฟ้าของรัสเซีย ทำให้ต้นทุนการเดินทางสูงขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวทั้งชาวยุโรปและชาวรัสเซียมีส่วนสนับสนุนการบินของภาคการท่องเที่ยวไทย

## ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มสถานการณ์ ผลกระทบ และแนวทางการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ มีข้อสรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดตามผนวก)

**๑. จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ที่พบว่ามี ความขัดแย้งได้เกิดขึ้นมากมายทั่วโลก ท่านคิดว่าแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร และมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยอย่างไร**

แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ เป็นการสะสมความขัดแย้งในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากพัฒนาการของระบบระหว่างประเทศ อาทิ การหลั่งไหลของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับต่างๆ การเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยี ที่ส่งผลให้บรรทัดฐานและรูปแบบการใช้ชีวิต (Normative) เปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางนี้ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในระดับต่างๆ ได้ อันเนื่องมาจาก ความขัดแย้งอันเกิดจากการแย่งชิงทรัพยากรหรืออำนาจอธิปไตย และความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ อุดมคติและความเชื่อ เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ตัวแสดงรัฐ (State) จะนำพลังอำนาจมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา ซึ่งรูปแบบดั้งเดิม

<sup>๔</sup> วิศรุต สีนพศพร. เรื่องเดิม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/explainer-war/>, 2023.



การใช้กำลังทางทหารเข้าเอาชนะหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อผลทางการเมืองของตนเอง ยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และเพิ่มการใช้เครื่องมืออื่นๆ เช่น การใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความร่วมมือระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ในระดับต่างๆ ซึ่งประเด็นสุดท้ายนี้ นี่ส่งผลให้เพิ่มตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Nonstate actor) เช่น กลุ่มก่อการร้าย กลุ่มแบ่งแยกดินแดน กลุ่มทหารรับจ้าง เป็นต้นเข้ามาความขัดแย้ง และทำให้ความขัดแย้งมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยความขัดแย้งอาจจะเกิดขึ้น ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างยูเครน – รัสเซีย ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล – กลุ่มติดอาวุธหัวรุนแรงอิสลามและฮามาส ที่ได้รับการสนับสนุนโดยอิหร่าน รัสเซีย และจีน และความขัดแย้งในยุทธบริเวณใหม่ เช่น คาบสมุทรเกาหลีหรือช่องแคบไต้หวันของสหรัฐฯ

ผลกระทบต่อประเทศไทย คือสงครามจะก่อให้เกิดความชะงักงัน ทั้งในภาคการเงิน ภาคการผลิต และภาคการขนส่งสินค้า จนส่งผลให้เกิดสภาวะขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค พลังงาน สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และนอกจากนี้ สินค้าประเภทอื่นๆ จะมีราคาแพงขึ้น จนนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจอีกด้วย สำหรับสมรภูมิรบบางส่วน จะอยู่ใกล้กับหรืออยู่พื้นที่ทะเลจีนใต้ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศไทยทั้งในด้านพลังงาน และถ้าหากไทยยินยอมที่จะให้สหรัฐฯ ใช้สนามบินหรือท่าเรือในประเทศไทย สนับสนุนปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ ไทยอาจจะตกเป็นเป้าหมายการโจมตีทางทหารจากจีนได้เช่นกัน ทั้งนี้ ในอนาคตมีแนวโน้มที่จีนอาจจะวางกำลังทหารส่วนหนึ่งไว้ที่ประเทศกัมพูชา เพื่อถ่วงดุลหรือป้องปรามกับกองกำลังของสหรัฐฯ และชาติพันธมิตร ทั้งนี้ไทยจะต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาความขัดแย้งในทุกมิติ ทั้งการเตรียมกำลังรบและการรักษากฎหมายต่าง ๆ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามดั้งเดิม ประกอบกับต้องเพิ่มเติมในการเตรียมการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่เกิดจากตัวแสดงที่มีรัฐ ซึ่งอาจมีรัฐ ๆ ให้การสนับสนุนในลักษณะของความขัดแย้งที่ใช้ตัวแสดงแทน (Proxy War) ซึ่งผู้กำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์จะต้องมีโลกทัศน์และความเข้าใจ ตระหนักถึงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นและสามารถปรับแนวความคิดได้เท่าทันกับสิ่งต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

## ๒. ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน มีแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร ?

จากผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่าน มีความคิดว่า สหรัฐฯ และจีนยังคงมีประเด็นด้านเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ ดังนั้น ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างรัฐขนาดใหญ่ด้วยการใช้กำลังทางทหารระหว่างสหรัฐฯ และจีน อาจไม่ใช่ประเด็นหลักที่ต้องกังวลในระยะ ๕ ปีนี้ ซึ่งเป็นห้วงเวลาที่จีนเน้นดำเนินนโยบายการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเป็นหลัก หากจะเกิดความขัดแย้งขึ้น มีแนวโน้มที่จะเป็นประเด็นด้านความขัดแย้งที่มีตัวแสดงแทน การให้การสนับสนุนจากรัฐฯ กับตัวแสดงต่างๆ เช่น ปัญหาระหว่างจีนกับไต้หวัน เป็นต้น ทั้งนี้ การใช้ตัวแสดงแทน ก็มีความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งที่ขยายตัวออกไปทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ แต่หากสหรัฐฯ เปรี้ยวพรา้งในเกมภูมิรัฐศาสตร์ และมีแนวโน้มชัดเจนที่ตนเองจะเสียความเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งให้แก่จีน หรือเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มที่จะล่มสลาย จนสหรัฐฯ อาจจะใช้ประเด็นไต้หวันเป็นจุดเริ่มของสงคราม และ จีนได้พัฒนาศักยภาพที่จำเป็นทุกด้านจนมีความพร้อมและปรับสภาวะแวดล้อมที่จำเป็นโดยเฉพาะด้านการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศจนสุกงอมจนสามารถตัดสินใจใช้กำลังบุกเพื่อผนวกไต้หวันได้ แต่อย่างไรก็ตาม สถานการณ์มีแนวโน้มที่อาจจะ

ขยายไปสู่การขัดกันด้วยอาวุธ หรือสงครามเต็มรูปแบบ โดยอาจมีมูลเหตุข้างต้น แต่ทั้งนี้มีความเชื่อได้ว่าทั้งสหรัฐฯ และจีนจะหลีกเลี่ยงการขยายระดับไปสู่สงครามนิวเคลียร์

### **๓. สหรัฐฯ หรือ จีน มีแนวโน้มในการดำเนินนโยบายต่อสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร ?**

สหรัฐฯ จะดำเนินนโยบายเพื่อปิดล้อมจีนต่อไป และการสร้างกลุ่มพันธมิตรในรูปแบบต่างๆ เพื่อรักษาสถานะและเสถียรภาพรวมที่มีสหรัฐฯ เป็นผู้นำระเบียบโลก ในขณะที่จีนมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดโดยใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายอิทธิพลไปทั่วทุกภูมิภาคผ่านโครงการพัฒนาต่างๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาขีดความสามารถด้านกำลังรบและเทคโนโลยี พร้อมทั้งเสริมสร้างกลุ่มความร่วมมือต่างๆ ซึ่งนักทฤษฎีสายสังคมนิยมให้ความเห็นว่า จีนจะมีความแข็งแกร่งมากขึ้นตามความเข้มแข็งของกำลังรบที่พัฒนาไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติจีน และมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความแย้งมากขึ้น หรืออาจขยายตัวเมื่อองค์ประกอบต่างๆ ของทั้งสองมหาอำนาจมีความขัดแย้งกัน

### **๔. แนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านการมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๔ ควรเป็นอย่างไร ?**

ประเทศไทยควรมุ่งมั่นที่จะเสริมสร้างและดำรงรักษาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ การทหาร เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร การสาธารณสุข และสังคม ให้เกิดเป็นรูปธรรมมากที่สุด รวมทั้งสำรองปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำหรับความอยู่รอดของชาติในระดับยุทธศาสตร์ไว้ให้มากที่สุด เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ทองคำ เงินตรา สินค้าอุปโภคและยารักษาโรคที่สำคัญอื่นๆ ตลอดจนแสดงออกถึงความเป็นกลาง โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการและกฎกติกาสากล ตลอดจนฉันทามติต่างๆ ของชาติสมาชิกอาเซียน และยึดมั่นเสริมสร้างความเอกภาพและความหนึ่งเดียวของชาติสมาชิกอาเซียน ภายใต้จุดยืนในความเป็นกลาง และการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศใดๆ ของชาติสมาชิกอาเซียน อีกทั้งประเทศไทยยังคงต้องเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ เช่น ความขัดแย้งจากการแย่งชิงทรัพยากรเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือโรคระบาด และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การโจมตีทางเศรษฐกิจ การใช้สงครามข้อมูลข่าวสาร การปลุกปั่นโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็ว

### **แนวทางการดำเนินนโยบายทางด้านการมั่นคงของประเทศไทย ในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๔**

จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านการมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๔ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยจะมีความท้าทายระดับโลกเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อรัฐต่างๆ ความแตกแยกที่เกิดขึ้นจากข้อขัดแย้งต่างๆ การสูญเสียดุลยภาพ ความสามารถในการปรับตัว

ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และความขัดแย้งทางเทคโนโลยี จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงทางการทหาร ดังนั้นการที่ประเทศไทยจะสามารถรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ จำเป็นต้องกำหนดแนวทางในการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศ เพื่อกำหนดบทบาทและแนวทางในการดำเนินนโยบายทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง มีเสถียรภาพ มีการเจริญเติบโตและมั่นคงในทุกๆ ด้าน

สำหรับประเทศไทย ประการสำคัญอันดับแรก คือผู้ที่มีความรับผิดชอบด้านความมั่นคงควรรับรู้ถึงปัญหาร่วมกับประชาคมโลก และร่วมเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญที่จะต้องแบ่งปันความรับผิดชอบต่อปัญหาระดับโลกต่างๆ เพื่อให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นภาพรวมของประชาคมระหว่างประเทศในอนาคต ในขณะเดียวกันรัฐบาลและผู้รับผิดชอบด้านความมั่นคงควรต้องเตรียมการ และดำเนินการในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ด้านความมั่นคงในอนาคต นอกจากนี้ความมั่นคงทางทหารยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด อย่างไรก็ตามการมุ่งเป้าไปที่ความมั่นคงทางทหารเพียงอย่างเดียวเป็นความเข้าใจที่ผิด และอาจทำให้มองข้ามปัญหาใหญ่อื่นๆ จนก่อให้เกิด “ความไม่มั่นคง” เกิดขึ้นแทนที่ความมั่นคงตามที่รัฐต้องการ ดังนั้นประเทศไทยควรเร่งปรับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติด้านงบประมาณและการปฏิบัติที่ควรจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาไปยังหน่วยงานที่จำเป็นต้องรับมือ ให้สามารถเพิ่มพูนศักยภาพที่จะรับมือกับภัยคุกคามด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ในมิติด้านความวุ่นวายทางการเมืองก็เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในปัจจุบันที่สำคัญเช่นกัน ดังที่จะเห็นได้จากการเรียกร้องของประชาชนต่อประเด็นด้านความมั่นคงต่างๆ โดยเฉพาะการนิยามความมั่นคงของรัฐไทยและการให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางทหารมาอย่างชัดเจน โดยพิจารณาได้จากตัวเลขงบประมาณและการลงทุนกับยุทธโศภรณ์ ซึ่งในเชิงเปรียบเทียบยังคงถือว่าสูงเมื่อเทียบกับการพัฒนาหน่วยงานอื่นที่มีความจำเป็นต้องรับมือกับภัยคุกคามที่นอกเหนือจากการทหาร ตลอดจนสินค้าและบริการสาธารณะอื่นๆ ที่ประชาชนเรียกร้องและรอคอย สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงช่องว่างและความไม่ลงรอยกันระหว่างความต้องการของประชาชนและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนของรัฐ สภาพการณ์เช่นนี้ หากรัฐไทยสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการนิยามความหมายของความมั่นคงอันเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการอื่นๆ หรือการสร้างสมดุลระหว่างการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการรับมือกับภัยคุกคามทางทหารกับการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการรับมือกับภัยคุกคามด้านอื่นๆ หรือกับการบริหารงานภาครัฐเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในองค์กรวมซึ่งล้วนแต่ต้องถูกบริหารจัดการภายใต้ งบประมาณอันจำกัด รัฐบาลและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีความรับผิดชอบด้านความมั่นคงอาจต้องตกอยู่ในท่ามกลางวงล้อมของแรงกดดันจากหลายฝ่ายในเวลาเดียวกันในอนาคต ฝ่ายหนึ่งคือ **ปัญหาความมั่นคงระดับโลก** ที่จะทยอยมามีผลกระทบต่อประเทศไทยเฉกเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ฝ่ายที่สองคือ**ประชาคมโลก** ที่คาดหวังและติดตามประเทศไทยในฐานะสมาชิกของประชาคมโลกและอาจคาดหวังการดำเนินการบางอย่างมากขึ้น หากเกิดการพัฒนาหรือ

เปลี่ยนแปลงปทัสถานบางประการในอนาคต และฝ่ายที่สามคือประชาชน ที่จะมีความรู้ความเข้าใจ ในปัญหาและมีอำนาจที่มากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตามพลวัตแห่งการพัฒนา<sup>๑๐</sup>

จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจทั่วโลกที่จะต้องรับรู้ถึงความเป็นไปได้ ดังกล่าว เพื่อที่จะพร้อม “ตั้งรับ” หรือพร้อมที่จะ “ปรับตัว” เพื่อให้การแก้ปัญหาต่างๆ เป็นไปอย่างราบรื่น การระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นเป็นตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนของผลกระทบของ ปัญหาที่มีต่อทั้งแกนนอนและแกนตั้ง ในแกนนอน กล่าวคือ ทั้งในมิติของผลกระทบต่อภาคส่วนต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และด้านสุขภาพ และในการตั้ง คือในมิติของระดับของตัวแสดงที่ได้รับผลกระทบและพื้นที่อันกว้างใหญ่ การแพร่ระบาดอย่างรุนแรงของโรคโควิด-19 เป็นอีกหนึ่งหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นอีกด้านหนึ่งของเหรียญแห่งการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเชื่อมโยงกันของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมติดต่อสื่อสาร เศรษฐกิจที่ผูกโยงซึ่งกันและกัน ไปจนถึงด้านการเมืองและสังคมที่มีความใกล้ชิดกันมากขึ้นจากในอดีต ส่งผลให้โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อคนทั่วโลกในทุกมิติที่กล่าวมาราวกับโดมิโนที่ล้มตัวอย่างรวดเร็ว ลักษณะเช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้อีกเช่นกันในอนาคตข้างหน้า โดยอาจเกิดจากต้นตอที่แตกต่างกัน เช่น ภัยธรรมชาติ หรือการคุกคามทางไซเบอร์ แต่ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอาจมีลักษณะไม่ต่างกับการระบาดของโรคโควิด-19 สืบเนื่องจากความเชื่อมโยงดังกล่าว

นอกจากนี้ความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ดังที่ได้กล่าวมาพอสังเขป ลำพังเพียงรัฐ อาจไม่มีศักยภาพเพียงพอต่อการรับมือกับปัญหาต่างๆ และจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือระหว่างรัฐหรือกลุ่มประเทศในภูมิภาค เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีศักยภาพเพียงพอต่อการรับมือกับความท้าทายที่มีขนาดใหญ่ขึ้นตามการเชื่อมโยงของมนุษย์ ในขณะที่แรงกดดันของประชาชน ยังคงมุ่งเป้าไปที่รัฐเป็นประการแรกเสมอ จึงอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลต่างๆ ทั่วโลก ที่จะต้องปรับตัวหรือรับมือกับทั้งปัญหายุคความระดับโลกต่างๆ ต้องพัฒนาเสริมสร้างกลไกบางอย่างที่จะทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นไปในทางที่เอื้ออำนวยต่อการรับมือกับภัยคุกคามระดับโลกร่วมกัน ตลอดจนต้องรับมือกับความต้องการของประชาชนของตนที่มีความหลากหลายมากขึ้น มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือ มีอำนาจมากขึ้น การปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงบางอย่างเพื่อรับมือกับอนาคตอาจจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสถาบันต่างๆ ในรัฐ ตลอดจนกฎระเบียบบางประการ

ในส่วนแนวทางการรับมือกับภัยคุกคามด้านเศรษฐกิจจากความเสี่ยงต่อห่วงโซ่อุปทาน เชมิคอนดักเตอร์ การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้ไทยเป็นฐานการผลิตชิปเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะมีส่วนช่วยในการลดผลกระทบจากความเสี่ยง ทั้งนี้การดึงดูดการลงทุนในด้านเชมิคอนดักเตอร์จากต่างประเทศ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ และดึงดูดผู้เปี่ยมศักยภาพเข้าสู่อุตสาหกรรมภาคการผลิต รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายธุรกิจและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเอื้ออำนวยให้ภาคอุตสาหกรรมได้รับผลประโยชน์ นอกจากนี้ การที่จะลดผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นรวมถึงการรักษาตำแหน่งในห่วงโซ่อุปทาน

<sup>๑๐</sup> จารุพล เรืองสุวรรณ. เรื่องเดิม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.polsci.tu.ac.th/direk/view.aspx?ID=505>, 2023.

โลกในอนาคต ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านเทคโนโลยีอย่างใกล้ชิด<sup>๑๑</sup>

ในส่วนแนวทางรับมือจากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย - ยูเครน คือ ภาคเอกชนต้องเร่งหาตลาดใหม่ กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ และหาแหล่งวัตถุดิบใหม่โดยเฉพาะในทุกประเทศคู่ค้าสำคัญ ในขณะที่กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพิธีการทางศุลกากร และการอำนวยความสะดวกทางการค้าต้องเร่งช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้าลดลงมากที่สุด เพื่อให้การส่งออกไปยังตลาดทดแทน และการนำเข้าจากประเทศทางเลือกเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนเรื่องปัญหาเงินเฟ้อและค่าครองชีพนั้น รัฐบาลต้องเริ่มสร้างนโยบายที่จะลดค่าครองชีพประชาชนได้อย่างยั่งยืน โดยต้องเข้าใจต้นตอของปัญหาอย่างแท้จริง อาทิ กรณีราคาน้ำมันแพง อาจมีสาเหตุระยะสั้นมาจากสงครามในยุโรป หากแต่นั่นเป็นผลกระทบในระยะสั้น เพราะรัสเซียและประเทศผู้ผลิตน้ำมันอื่นๆ ยังคงผลิตและส่งออกตามปกติ แต่แนวโน้มราคาน้ำมันในตลาดโลกกำลังเป็นขาขึ้นในระยะยาว เนื่องมาจากนโยบายของทั่วโลกที่สอดรับกันในการเดินไปสู่การเป็นประเทศที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (carbon neutral) ในปี ๒๐๕๐ ทำให้ประกอบการในธุรกิจน้ำมันคาดการณ์ได้ว่าในอนาคตปริมาณการใช้้ำมันจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นการลงทุนใหม่ในการสำรวจแหล่งผลิต ขุดเจาะ สร้างโรงกลั่น โรงแยก โรงงานผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม จึงมีแนวโน้มชะลอตัว ในขณะที่โรงงานเก่าก็ทยอยปิดตัวลง ส่งผลทำให้อุปทานน้ำมันในตลาดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ทุกประเทศยังไม่ได้เปลี่ยนไปใช้พลังงานทางเลือกได้อย่างจริงจัง ดังนั้นเทรนด์ราคาน้ำมันโลกจึงยังคงปรับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การนำเงินกองทุนน้ำมันไปชดเชยไม่สามารถดำเนินการได้ตลอดไป เพื่อไปชดเชยราคาน้ำมันโลกที่ปรับขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงไม่ใช่นโยบายอย่างยั่งยืนในการแก้ปัญหาเงินเฟ้อและค่าครองชีพสูง ในประเด็นสินค้าเกษตร ซึ่งต้องพิจารณาสถานการณ์การสู้รบว่าจะยืดเยื้อหรือไม่ หากยืดเยื้อจะส่งผลให้การเพาะปลูกข้าวสาลีในช่วงฤดูบอว์น (มิถุนายน-กันยายน) ซึ่งในบริเวณไซบีเรียสามารถเพาะปลูกได้สองรอบการเก็บเกี่ยว (crops) และจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดโลกเป็นจำนวนมาก ขณะที่ยุโรป สหรัฐฯ และพันธมิตร ยังคงดำเนินนโยบายคว่ำบาตร จะส่งผลให้ราคาผลผลิตเหล่านี้ในตลาดโลกจะลดลงอย่างมาก สำหรับประเทศที่ยังคงสามารถค้าขายกับรัสเซียได้ ซึ่งรวมถึงประเทศไทย ก็จะสามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบคุณภาพดีราคาถูก และสินค้าโภคภัณฑ์ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกของรัสเซีย ไม่ว่าจะเป็นก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ เหล็ก/เหล็กกล้า สินแร่ rare earth โดยเฉพาะไทเทเนียม (Titanium) และแพลเลเดียม (Palladium) ซึ่งรัสเซียผลิตได้เป็นมากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก รวมทั้งโลหะมีค่า อย่างทองคำ และโลหะเงิน (Silver) จะยังคงมีราคาผันผวน อันเนื่องมาจากนโยบายคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ ดังนั้นเมื่อระบบเริ่มปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพใหม่ โดยที่ลูกค้าจำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงสินค้าเหล่านี้จากรัสเซียได้ นั่นหมายถึงโอกาสของไทยเช่นกันในการเข้าถึงวัตถุดิบเหล่านี้ ซึ่งเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ (commodity) โดยหากสินค้าตรงตามมาตรฐาน การเลือกใช้วัตถุดิบที่ผลิตจากประเทศใดก็ตามจะไม่

<sup>๑๑</sup> “สรุปย่อรายงาน “ชะตาเศรษฐกิจไทย ใต้เงาสงครามเทคโนโลยี””. (ออนไลน์).

มีความแตกต่างกันในรูปแบบและคุณภาพ และจะสามารถป้อนเข้าภาคการผลิตได้ทันที นอกจากนี้รัฐบาลและเอกชนต้องร่วมมือกันในการวางระบบโลจิสติกส์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าเพื่อให้ประเทศไทยสามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบเหล่านี้ได้ โดยปกติด้วยข้อจำกัดด้านภูมิอากาศ รัสเซียจะขายน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติผ่านระบบท่อเป็นหลัก แต่มีบางส่วนที่ขายสินค้าเหล่านี้ทางเรือเส้นทางเดินเรือจากวลาดิวอสต็อก (Vladivostok) ซึ่งเป็นเมืองท่าหลักทางชายฝั่งตะวันออกในมหาสมุทรแปซิฟิก ก็ยังมีรายการขนส่งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติผ่านช่องแคบมะละกาทุกวัน ดังนั้นการ sourcing สินค้าจากแหล่งนี้ก็เป็นทางเลือกสำคัญ และคนที่เข้าถึง เพื่อเข้าไปศึกษาตลาดได้ก็ต้องเป็นเจ้าของพื้นที่ที่ประจำการอยู่ในเอเชียตะวันออก เพราะจะสะดวกมากกว่าเมื่อเทียบกับเจ้าหน้าที่ทำงานอยู่ในกรุงมอสโกหรือในยุโรป รวมถึงการปรับตัวของตลาดเงิน ตลาดทุน และระบบการชำระเงิน ข่าวดูสารข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิดจะส่งแรงกระเพื่อมต่อตลาดเหล่านี้อย่างรวดเร็วรุนแรง ดังนั้นนักลงทุนต้องศึกษาข้อเท็จจริงอย่างระมัดระวัง อาทิ ข่าวการตัดสถาบันการเงินของประเทศรัสเซียออกจากระบบ SWIFT ซึ่งเป็นระบบในการสื่อสารข้อมูลการโอนเงินระหว่างประเทศของสถาบันการเงิน ๑๑,๐๐๐ แห่งทั่วโลก ถูกนำเสนอจนทุกคนตื่นตระหนกว่า ต่อไปนี้จะไม่สามารถโอนเงินเข้าและออกจากรัสเซียได้อีกแล้ว ทั้งที่ในความเป็นจริง การโอนเงินเข้าออกเป็นเรื่องที่ธนาคารและสถาบันการเงินยังคงสามารถดำเนินการได้ต่อไป เพียงแต่การแจ้งข้อมูลการโอนเงินแบบเรียลไทม์ผ่านระบบ SWIFT ซึ่งปัจจุบันมีเพียงสถาบันการเงินของรัสเซียจำนวน ๗ แห่งที่ถูกคัดชื่อออกจากระบบ นั้นทำให้การส่งข้อมูลการโอนของทั้ง ๗ แห่งนี้ทำไม่ได้ทันทีเหมือนเดิม แต่สถาบันการเงินอื่นๆ ยังคงดำเนินการได้ตามปกติแน่นอนว่าในอนาคต ไม่มีใครรู้ว่าจะมีสถาบันการเงินอื่นๆ ของรัสเซีย ถูกดำเนินการในลักษณะเดียวกันหรือไม่ รวมทั้งการระงับการให้บริการต่างๆ ของบัตรเครดิตยักษ์ใหญ่อย่าง Visa, Master Card และ American Express ก็ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชนรัสเซียชะงักงันทั่วโลก และการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจก็จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของรัสเซียในระยะต่อเนื่อง แต่ในทางตรงกันข้าม ประเทศที่ยังคงค้าขายกับรัสเซียก็ยังมีอีกเป็นจำนวนมาก เพราะรัสเซียยังสามารถส่งมอบสินค้าที่ทุกประเทศทั่วโลกต้องการ ดังนั้นการใช้เงินสกุลอื่นๆ ในการค้าขายระหว่างประเทศ จะมีแนวโน้มในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดราคาและชำระส่งมอบในสกุลเงินหยวนของประเทศจีน หรือแม้แต่การหันมาพึ่งพาระบบการชำระเงินและสกุลเงินดิจิทัล ทั้งที่เป็น Central Bank Digital Currency (CBDC) และเงินคริปโต (Cryptocurrency) ที่มีระบบแบบกระจายตัวไม่รวมศูนย์ (decentralised) ดังนั้นผู้ประกอบการต้องรู้เท่าทัน และปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดเงินที่เกิดขึ้นแล้ว ในส่วนผลในระยะยาวคือ ๑) สถานการณ์ที่อุปสงค์ทั่วโลกถดถอย กำลังซื้อหดตัวทั่วโลก ๒) ห่วงโซ่มูลค่าระดับนานาชาติ (Global Value Chains – GVCs) ถูกกระทบกระเทือนอย่างหนัก และ ๓) ความคาดหวังและความมั่นใจของประชาชนทั่วโลกตกต่ำลง ซึ่งทั้ง ๓ ส่วนเป็นผลมาจากความไม่มีเสถียรภาพในสถานการณ์สู้รบและการปะทะกันของมหาอำนาจในทวีปยุโรป ส่งผลให้หนึ่งในสามของผู้เล่นหลักของระบบเศรษฐกิจโลกชะงักงัน

จากผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย ได้ส่งผลให้ประเทศไทยจำต้องรับมือความสถานการณ์ที่มากกระทบต่อความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาพ และความมั่นคงทางการทหาร ซึ่งประเทศไทยต้องใช้งบประมาณที่มีอย่าง

จำกัดในการที่จะรับมือกับสถานการณ์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการในการรับมือกับสถานการณ์ ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับสูง อันเนื่องมาจากการแข่งขันของประเทศต่างๆ เพื่อปกป้องและเสริมสร้างความมั่นคง ทั้งนี้การที่ประเทศไทยจะวางตัวเป็นกลางท่ามกลาง ความขัดแย้งของกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสหรัฐฯ กับจีนนั้น จึงเป็นไปได้ยาก และ มักจะต้องถูกผลักดันให้เลือกข้างอยู่เสมอ ดังนั้นการที่จะรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง ประเทศที่จะเกิดขึ้นนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีความแข็งแกร่งเพียงพอที่ยืนหยัด เพื่อธำรงรักษาและ เสริมสร้างความมั่นคงของประเทศให้แข็งแกร่งได้ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

## ๑. ด้านการต่างประเทศ

๑.๑ ประเทศไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนให้ แน่นแฟ้น เพื่อระดมทักษะการจัดการปัญหา และหลีกเลี่ยงการเป็นเบี้ยในเกมอำนาจระหว่างจีนกับ สหรัฐฯ ด้วยการถ่วงดุลรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจได้กับทั้งสองมหาอำนาจ อันได้แก่ สหรัฐฯ และจีน ซึ่งจะส่งเสริมการเติบโตเศรษฐกิจและการพัฒนาของภูมิภาคนี้ โดยส่วนใหญ่มาจากการแสดงบทบาทของอาเซียนในการสร้างระเบียบความร่วมมือในภูมิภาคนี้ขึ้นมา ระเบียบดังกล่าว ส่งผลให้ลดการแบ่งแยกทางการเมืองในภูมิภาคนี้ และทำให้ประเทศในเอเชียอาคเนย์แทบทั้งหมดหัน มาทุ่มเทให้กับการพัฒนาและความเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้จะเห็นได้จากในปี ๒๐๑๐-๒๐๒๐ เศรษฐกิจของสมาคมอาเซียนมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง และในปี ๒๐๒๐ สมาคมอาเซียนที่ ประกอบด้วย ๑๐ ประเทศสมาชิก มีมูลค่าเศรษฐกิจรวมกัน ๓ ล้านล้านดอลลาร์ แต่กลับมีบทบาทต่อ การเติบโตของเศรษฐกิจโลก มากกว่าสหภาพยุโรปหรือ EU ที่เศรษฐกิจมีมูลค่ารวมกัน ๑๕ ล้านล้าน ดอลลาร์ หรือ ๕ เท่าของอาเซียน

๑.๒ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประเทศสำคัญ เช่น กลุ่ม EU BRICS รวมทั้งสร้างพันธมิตรใหม่และสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่มประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด โดยการตัดสินใจ การดำเนินนโยบายการต่างประเทศต้องละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง และรวดเร็ว ตามแนวทางการทูต 5S ของไทยที่ยังคงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะข้างต้น

**๒. ด้านการทหาร** เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการเตรียมการในการทำสงครามหรือการเตรียมกำลังพร้อมรับมือการความ ขัดแย้ง โดย

๒.๑ เปลี่ยนบรรดาอาวุธยุทโธปกรณ์ จาก Gen 4 ไปเป็น Gen 6 พัฒนากองทัพที่มี อาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีความทันสมัย และมีเทคโนโลยีด้านต่างๆ มาช่วยในการปฏิบัติการทดแทนการใช้ กำลังพลจำนวนมาก พร้อมทั้งลดจำนวนกำลังรบตามแบบเดิม ให้เป็นกองทัพที่มีขนาดกะทัดรัด มี ประสิทธิภาพ

๒.๒ พัฒนากำลังรบทั้งทางบก ทางเรือและทางอากาศ เน้นการพัฒนาระบบการ ป้องกันตนเองมากกว่ากำลังทางรุก ลดการพัฒนากำลังรบตามแบบ เพิ่มและเน้นการใช้กำลังรบ ปฏิบัติการพิเศษในการปฏิบัติการกิจต่างๆ รวมทั้งกำลังรบที่จำต้องมีเพื่อการป้องปรามทาง ยุทธศาสตร์ อันได้แก่ เรือดำน้ำ เป็นต้น

๒.๓ เปลี่ยนแนวทางการจัดหาอาวุธและยุทโธปกรณ์ เน้นการพึ่งพาตนเองผ่านการ วิจัยพัฒนา และมุ่งสู่สายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ หากมี

ความจำเป็นต้องนำเข้าควรจัดหา ควรเน้นจากประเทศที่เป็นกลางที่มีใช้ประเทศคู่ขัดแย้ง รวมทั้งจำเป็นต้องบังคับให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับประเทศไทย เพื่อให้สามารถพัฒนาและผลิตใช้ตัวเองต่อไปในอนาคต

### ๓. ด้านเศรษฐกิจ

๓.๑ ส่งเสริมการลดการพึ่งพาต่างประเทศ โดยหันมาพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการสนับสนุนภาคการผลิตในประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการบริโภคจากผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากในประเทศ

๓.๒ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหาตลาดใหม่ กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ และหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ โดยเฉพาะในทุกประเทศคู่ค้าสำคัญนอกเหนือจากประเทศคู่ขัดแย้ง ควรกำหนดมาตรการเพื่อดึงดูดผู้เปี่ยมศักยภาพเข้าสู่อุตสาหกรรมภาคการผลิตภายในประเทศ ในขณะที่รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพิธีการทางศุลกากร และการอำนวยความสะดวกทางการค้าต้องเร่งช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้าลดลงมากที่สุด เพื่อให้การส่งออกไปยังตลาดทดแทน และการนำเข้าจากประเทศทางเลือกเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายธุรกิจและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเอื้ออำนวยให้ภาคอุตสาหกรรมได้รับผลประโยชน์ ลดกฎระเบียบที่ยุ่งยากและเพิ่มความชัดเจนของนโยบายทางภาษีและนโยบายส่งเสริมการลงทุน

๓.๓ การกระตุ้นเตือนของภาครัฐ ภาครัฐควรเป็นแกนนำเพื่อตระหนักถึงปัญหาร่วมกับประชาคมโลก เพื่อให้พร้อมที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นภาพรวมของประชาคมระหว่างประเทศในอนาคต และต้องมีความเด็ดขาดในการควบคุมนโยบาย รวมทั้งมีระบบการตัดสินใจที่ดีที่สามารถแก้ไข/ยุติปัญหาทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น (Circuit breaker) หากมีเหตุฉุกเฉิน ดังเช่นกรณีจีนดำเนินการหยุดผลกระทบจากวิกฤติทางการเงินในสหรัฐฯ ที่ผ่านมา ในกรณีการล้มละลายของธนาคารในสหรัฐฯ ด้วยการหยุดการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศกับสหรัฐฯ ชั่วคราว

๔. ด้านสังคม ควรเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและเป็นพลังในการขับเคลื่อนนโยบาย รวมทั้งลดช่องว่างรายได้ของประชาชน และกำหนดนโยบายในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้มีสังคมที่เข้มแข็ง

### ๕. ด้านเทคโนโลยี

๕.๑ เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ผ่านทางการศึกษา ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาทักษะแรงงานให้เพื่อปรับตัวให้พร้อมกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ลดการผลิตแรงงานในภาคส่วนอาชีพที่เทคโนโลยี AI สามารถทำหน้าที่แทนได้ เน้นผลิตแรงงานเพื่อให้มีขีดความสามารถในการป้องกันการโจมตีทาง Cyber attack รวมทั้งมีขีดความสามารถในการ Offensive cyber attack ด้วย

๕.๒ ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและใช้พลังงานทดแทน แทนการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ

๕.๓ กำหนดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center) ของประเทศ

๕.๔ ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและให้มีระบบสื่อสารดาวเทียมของประเทศ



๕.๕ กำหนดให้มีการควบคุมการใช้ระบบ AI และควบคุมการเสนอข่าวสารใน Social media

## สรุป

การศึกษาในบทที่ ๔ เป็นการศึกษาบริบทเกี่ยวกับแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างประเทศ และแนวทางของประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ ซึ่งได้แก่เพื่อศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย และวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๔ เพื่อเสนอแนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

๑. แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) จะพบว่า การเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ผ่านมาล้วนแต่มีสาเหตุมาจากการขัดแย้งกันจากการแย่งชิงหรือการปกป้องเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ ทศนคติที่มีต่อกันระหว่างคู่ขัดแย้ง การขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง การแข่งขันกันเพื่อแสวงหาอำนาจ และความขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากปัญหาเรื่องดินแดน นอกจากนี้ยังมีความท้าทายที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อกันอย่างเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่โรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ไปจนถึงการรบกวนอันเนื่องมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยีใหม่ๆ และวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทำให้ส่งผลให้เกิดการยกระดับการแข่งขันในทุกๆ ระดับ รัฐบาลต่างๆ จะพบกับความยุ่งยากมากขึ้นในการตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชน ซึ่งมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น และมีอำนาจมากขึ้นผ่านพลังของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ลดทอนความสำคัญของสถาบันและระบบดั้งเดิมลง การเปลี่ยนแปลงของความร่วมมือระหว่างประเทศอันเกิดจากการมีภัยคุกคามร่วมกัน ซึ่งจะสามารถสรุปสาระสำคัญของสถานการณ์ความมั่นคงของโลกในอนาคต ได้แก่ ๑) **ความท้าทายระดับโลก** ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ โรคระบาด วิกฤติการณ์ทางการเงิน ตลอดจนการ disrupt ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมการเมือง และความมั่นคงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ๒) **ความแตกแยก** เป็นที่คาดการณ์ได้ว่าความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม และอุดมการณ์ทางการเมืองจะมีมากขึ้น โดยความขัดแย้งที่สำคัญได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการทหาร ๓) **การสูญเสียดุลยภาพ** การเติบโตของความท้าทายข้ามชาติต่างๆ และการเกิดขึ้นของความแตกแยก ดังที่ได้กล่าวไป จะทำให้ความสามารถที่มีอยู่ในปัจจุบันของระบบ โครงสร้าง ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการรับมือ จนก่อให้เกิดการสูญเสียดุลยภาพระหว่างความท้าทายและศักยภาพในการรับมือระบบระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกันระหว่างคุณสมบัติและศักยภาพ

ของสถาบันต่างๆ ที่รับผิดชอบงบประมาณที่มี และความท้าทายที่กำลังประสบ สภาวะเช่นนี้สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะก่อให้เกิดการขยายตัวของช่องว่างระหว่างความต้องการของประชาชนกับความสามารถของรัฐและเอกชนในการตอบสนองต่อความต้องการ ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจและการออกมาเรียกร้องให้รัฐตอบสนองต่อความต้องการที่มีมากขึ้น จนอาจส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศต่างๆ ได้ ๔) **การปรับตัว** ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำสำหรับตัวแสดงทุกระดับในการรับมือกับความท้าทายในอนาคต สถานการณ์จะบีบบังคับให้ทุกรัฐและสังคมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อรับมือกับปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการอย่างเรียบง่ายและประหยัดที่สุด ไปจนถึงการสร้างโครงสร้างขนาดใหญ่ที่ใช้เงินลงทุนจำนวนมากเพื่อรับมือกับปัญหา สุดท้ายแล้วรัฐใดจะดำเนินการแบบใดและจะมีศักยภาพในการดำเนินการแบบใด ซึ่งหากประเทศต่างๆ สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความมั่นคงของประเทศย่อมมีความมั่นคงต่อไป แต่หากขาดความสามารถในการปรับตัวแล้ว ผลกระทบของความท้าทายในอนาคตย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้ในที่สุด ๕) **ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์** ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่าง ๒ ประเทศ หรือมากกว่า ๒ ประเทศ ที่ก่อผลกระทบให้เกิดความตึงเครียด หรือความสัมพันธ์ไม่ปกติ กระทบต่อสันติภาพและความผาสุก เกิดได้ทั้งในมิติการเมือง การทหาร การค้า สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ความขัดแย้งระหว่างประเทศเหล่านี้ส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจโลกหลายประการ โดยเฉพาะในมิติการค้าระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้า การคว่ำบาตรเศรษฐกิจ กระทบการส่งออกนำเข้า หลายครั้งลุกลามไปในมิติอื่นๆ อาทิ มิติทางการทหารไปสู่ประเทศอื่นที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งโดยตรง ความขัดแย้งระหว่างประเทศจึงส่งผลกระทบกว้างขวางต่อเศรษฐกิจ กระทบราคาสินทรัพย์ กระทบกำลังซื้อ กระทบอัตราแลกเปลี่ยน กระทบการค้าระหว่างประเทศ ๖) **ความขัดแย้งทางเทคโนโลยี** เป็นผลมาจากการแข่งขันและความขัดแย้งทางเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ และจีน จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและกำหนดว่าใครจะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในทศวรรษข้างหน้า เพื่อเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้กับพลเมือง รวมไปถึงเพิ่มความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ ส่งผลให้ต่างฝ่ายต่างออกนโยบายเพื่อยกระดับการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศให้คงความสามารถในการแข่งขันเอาไว้ ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีสำคัญ ๓ ชนิด ได้แก่ เทคโนโลยีเซมิคอนดักเตอร์ เทคโนโลยี 5G และเทคโนโลยี Cyber security

๒. ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘

จากแนวโน้มสถานการณ์ของความขัดแย้งระหว่างประเทศ จะพบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้กฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนปทัสถานดั้งเดิมของสังคมโลกอาจถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภัยคุกคามที่มีขนาดใหญ่และข้ามรัฐ จนอาจสร้างพลวัตใหม่ด้านความมั่นคง สิ่งนี้อาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่ ตลอดจนปทัสถานและสถาบันต่างๆ ขององค์กรระหว่างประเทศ รัฐ ตลอดจนสังคม อนาคตอาจเกิดสภาวะการณ์ที่รัฐถูกลดทอนอำนาจลงด้วยเทคโนโลยีต่างๆ แต่ในทางกลับกันกลับเพิ่มอำนาจให้ปัจเจกบุคคลทั่วทุกมุมโลกให้มีพลังและเสียงที่ดังขึ้น เครือข่ายและเครื่องมือต่างๆ ที่มาพร้อมเทคโนโลยีทันสมัยจะเป็นอาวุธสำคัญที่ประชาชนทั่วไปใช้ในการต่อสู้เรียกร้อง หรือแม้แต่ต่อรองกับรัฐของตน

ในส่วนความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน มีความเป็นไปได้สูงมากที่จะมีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากการถดถอยเชิงในดุลอำนาจของสหรัฐฯ ที่ค่อยๆ สูญเสียสถานะความเป็นเจ้าโลก (hegemon) ในการเป็นผู้จัดระเบียบโลกแต่เพียงผู้เดียว (unipolarity) พร้อมกับการทะยานขึ้นเป็นมหาอำนาจใหม่ของจีนที่เน้นเป้าหมายทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ระเบียบโลกจะเปลี่ยนไปเป็นแบบหลายขั้ว (multipolarity) แทนแบบขั้วเดียว (unipolarity) สหรัฐฯ จึงได้พยายามสร้างพันธมิตรเพื่อถ่วงดุลกับจีน ส่งผลให้เกิดสงครามการค้า สงครามเทคโนโลยี การกระชับและเพิ่มจำนวนสมาชิกพันธมิตรทางด้านความมั่นคงไม่ว่าจะเป็น NATO, The QUAD, AUKUS ที่ผ่านมาสหรัฐฯ ได้พยายามสกัดกั้นจีน ตั้งแต่ความพยายามโอบล้อมจีนด้วยการจัดตั้งยุทธศาสตร์ Free and Open Indo-Pacific ซึ่งนับเป็นการขัดขวางการขยายอิทธิพลของจีนที่ผ่านทางยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiatives ไปในตัว นอกเหนือจากสงครามการค้า และมีแนวโน้มว่าสหรัฐฯ กับชาติพันธมิตรจะยั่วยุจีนในทะเลจีนใต้บ่อยครั้งขึ้น โดยเฉพาะกรณีไต้หวัน ซึ่งจะส่งผลให้ทางการจีนเกิดความไม่พอใจ และเป็นการบีบบังคับให้ทางการจีนออกมาตรการตอบโต้ทั้งทางการทหารและทางเศรษฐกิจ ผลเสียหายด้านความมั่นคงของสงครามการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ และจีน ก่อให้เกิดการตกต่ำทางเศรษฐกิจในไทย ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของปัญหาสังคมของไทย ในส่วนการแข่งขันด้านเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ กับจีน รวมไปถึงความเปราะบางของห่วงโซ่อุปทานเซมิคอนดักเตอร์ อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยใน ๓ ด้านหลัก ๑) ความเสี่ยงต่อห่วงโซ่อุปทานของการผลิตและราคาสินค้า หากเกิด supply shock จากความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ อาจส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าและบริการอื่นๆ และทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น เพราะฉะนั้นหากความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน ในเรื่องข้อพิพาททะเลจีนใต้รวมไปถึงไต้หวัน ลุกลามไปเป็นความขัดแย้งทางการทหาร ก็จะมีผลกระทบต่อภาคการผลิตของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ๒) ความเสี่ยงต่ออุตสาหกรรมรถยนต์ ภาวะขาดแคลนชิปจะส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการผลิตรถยนต์ อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยยะสำคัญต่ออุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์และการส่งออกรถยนต์ของไทย ๓) ความเสี่ยงต่อการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ การแข่งขันด้านเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ และจีนจะทวีความรุนแรงขึ้น จะทำให้เทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นในอัตราที่เร็วยิ่งขึ้นและผนวกเข้ากับระบบเศรษฐกิจมากขึ้น หากประเทศไทยไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตแบบใหม่และไม่ให้ความสำคัญในการป้องกันข้อมูลและลดความเสี่ยงจากการโจมตีทางด้านไซเบอร์ อาจทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยและตำแหน่งของไทยในห่วงโซ่อุปทานโลกถดถอยอย่างต่อเนื่อง

ส่วนความขัดแย้งในตะวันออกกลางยังคงมีอยู่อย่างไม่สิ้นสุด และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้มีแนวคิดหัวรุนแรงจะแพร่ขยายมีการปฏิบัติการที่กระทบต่อไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้น่าจะทวีความตึงเครียดขึ้นในหลายจุด เมียนมาประสบกับปัญหาความขัดแย้งทั้งในด้านกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนา รวมทั้งการก่อการร้ายในประเทศที่กำลังบ่มเพาะ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ก็มีความเคลื่อนไหวที่น่าวิตกของกลุ่มหัวรุนแรงที่กลับมาจากตะวันออกกลางที่พยายามบ่มเพาะกำลัง พยายามก่อเหตุในอาเซียนทั้งหมดนี้อาจเชื่อมโยงกับกระแสเรียกร้องสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในปัตตานีได้ทั้งสิ้น

ในส่วนภัยคุกคามนอกแบบที่อาจกระทบต่อไทยในช่วงต่อไปนี้ นอกเหนือจากภัยจากโรคระบาดอุบัติใหม่หรืออุบัติภัยร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอแล้ว ยังต้องจับตาอุทกภัยที่มาจากพายุไต้ฝุ่นในฤดูมรสุม ขณะที่หมอกควันพิษและฝุ่น PM 2.5 น่าจะปรากฏอีก ปัญหาธรรมชาติแปรปรวนอย่างคาดไม่ถึง อาจกระทบต่อความมั่นคงของไทยในมิติต่างๆ ก็ได้

ในส่วนปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน สำหรับประเทศไทย อาจได้รับผลกระทบหลักๆ จากราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานที่สูงขึ้น รวมทั้งในกรณีได้รับผลกระทบเพิ่มเติมจากการปิดน่านฟ้าของรัสเซีย ทำให้ต้นทุนการเดินทางสูงขึ้น จะส่งผลโดยตรงกับจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวยุโรปและชาวรัสเซียที่จะลดลงในการเข้ามาเข้าท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของท่องเที่ยวไทย

๓. แนวทางการดำเนินนโยบายทางด้านความมั่นคงของประเทศไทย ในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘

จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยจะมีความท้าทายระดับโลกเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อรัฐต่างๆ ความแตกแยกที่เกิดขึ้นจากข้อขัดแย้งต่างๆ การสูญเสียดุลยภาพ ความสามารถในการปรับตัว ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และความขัดแย้งทางเทคโนโลยี จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงทางการทหาร จากผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย ได้ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องรับมือสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาพ และความมั่นคงทางการทหาร ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องใช้งบประมาณที่มีอย่างจำกัดในการที่จะรับมือกับสถานการณ์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับสูง อันเนื่องมาจากการแข่งขันของประเทศต่างๆ เพื่อปกป้องและเสริมสร้างความมั่นคง ทั้งนี้การที่ประเทศไทยจะวางตัวเป็นกลางท่ามกลางความขัดแย้งของคู่ขัดแย้งต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสหรัฐฯ กับจีนนั้น จึงเป็นไปได้ยาก และมักจะต้องถูกผลักดันให้เลือกข้างอยู่เสมอ ดังนั้นการที่จะรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีความแข็งแกร่งเพียงพอที่ยืนหยัด เพื่อธำรงรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศให้แข็งแกร่งได้ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

#### ๑) ด้านการต่างประเทศ

๑.๑) ประเทศไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนให้แน่นแฟ้น ถ่วงดุลรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจได้กับทั้งสองมหาอำนาจ อันได้แก่สหรัฐฯ และจีน

๑.๒) เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประเทศสำคัญ เช่น กลุ่ม EU BRICS รวมทั้งสร้างพันธมิตรใหม่และสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่มประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด โดยการตัดสินใจการดำเนินนโยบายการต่างประเทศต้องละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง และรวดเร็ว

๒) ด้านการทหาร เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการเตรียมการในการทำสงครามหรือการเตรียมกำลังพร้อมรับมือการความขัดแย้ง โดย

๒.๑) เปลี่ยนบรรดาอาวุธยุทโธปกรณ์จาก Gen 4 ไปเป็น Gen 6 พัฒนากองทัพที่มีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีความทันสมัย และมีเทคโนโลยีด้านต่างๆ มาช่วยในการปฏิบัติการทดแทนการใช้กำลังพลจำนวนมาก พร้อมทั้งลดจำนวนกำลังรบตามแบบเดิม

๒.๒) เน้นการพัฒนาระบบการป้องกันตนเองมากกว่ากำลังทางรุก ลดการพัฒนา กำลังรบตามแบบ เพิ่มและเน้นการใช้กำลังรบปฏิบัติการพิเศษในการปฏิบัติการกิจต่างๆ รวมทั้งกำลังรบที่จำต้องมีเพื่อการป้องปรามทางยุทธศาสตร์ อันได้แก่ เรือดำน้ำ เป็นต้น

๒.๓) การจัดหาอาวุธและยุทโธปกรณ์เข้าประจำการในกองทัพต่างๆ เน้นการพึ่งพาตนเองผ่านการวิจัยพัฒนา และมุ่งสู่สายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ หากมีความจำเป็นต้องนำเข้าควรจัดหา ควรเน้นจากประเทศที่เป็นกลางที่มีใช้ประเทศคู่ขัดแย้ง รวมทั้งจำเป็นต้องบังคับให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี

### ๓) ด้านเศรษฐกิจ

๓.๑) ควรส่งเสริมการลดการพึ่งพาต่างประเทศ โดยหันมาพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

๓.๒) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหาตลาดใหม่ กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ และหาแหล่งวัตถุดิบใหม่โดยเฉพาะในทุกประเทศคู่ค้าสำคัญนอกเหนือจากประเทศคู่ขัดแย้ง

๓.๓) ภาครัฐควรเป็นแกนนำเพื่อตระหนักถึงปัญหาร่วมกับประชาคมโลก เพื่อให้พร้อมที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นภาพรวมของประชาคมระหว่างประเทศในอนาคต และต้องมีความเด็ดขาดในการควบคุมนโยบาย รวมทั้งมีระบบการตัดสินใจที่ดีที่สามารถแก้ไข/ยุติปัญหาทางเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้น (Circuit breaker) หากมีเหตุฉุกเฉิน

๔) ด้านสังคม ควรเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและเป็นพลังในการขับเคลื่อนนโยบาย รวมทั้งลดช่องว่างรายได้ของประชาชน และกำหนดนโยบายในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้มีสังคมที่เข้มแข็ง

### ๖. ด้านเทคโนโลยี

๕.๑) เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมด้านต่างๆ เน้นผลิตแรงงานเพื่อให้มีขีดความสามารถในการป้องกันการโจมตีทาง Cyber attack รวมทั้งมีขีดความสามารถในการ Offensive cyber attack ด้วย

๕.๒) ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและใช้พลังงานทดแทน แทนการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ

๕.๓) กำหนดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center) ของประเทศ

๕.๔) ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและให้มีระบบสื่อสารดาวเทียมของประเทศ

๕.๕) กำหนดให้มีการควบคุมการใช้ระบบ AI และควบคุมการเสนอข่าวสารใน Social media

## บทที่ ๕

### สรุปและข้อเสนอแนะ

#### สรุป

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการทำการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ๔ ข้อ คือ

**วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑** เพื่อศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย

**วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒** เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างประเทศในลักษณะต่างๆ ทั้งในทางด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และการสังคม

**วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓** เพื่อศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย

**วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๔** เพื่อเสนอแนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

จากผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ ๔ ประการดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ดังนี้

**ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ และ ๒ สรุปได้ว่า** นับตั้งแต่การสิ้นสุดของการจัดระเบียบโลกแบบยุคสงครามเย็น ภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เป็นปัจจัยหลักของการกำหนดเรื่องภัยคุกคามของประเทศค่ายโลกตะวันตกได้สิ้นสุดลงนับจากการแตกสลายของสหภาพโซเวียต ซึ่งได้หมายรวมถึงการยุติของความขัดแย้งระหว่างประเทศในเชิงอุดมการณ์ แต่ทั้งนี้ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติระหว่างประเทศมิได้สิ้นสุดไปด้วย หากแต่เมื่อพันธะด้านอุดมการณ์ทางการเมืองได้ถูกปลดปล่อยแล้ว ผลประโยชน์แห่งชาติที่เป็นรูปธรรมของประเทศต่างๆ ไม่จำเป็นต้องผูกพันกับผลประโยชน์ของมหาอำนาจในแบบเดิม ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งการแข่งขันระหว่างรัฐทางด้านเศรษฐกิจอาจนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดความคิด “ชาตินิยม” ให้มากขึ้น นอกจากนี้ความขัดแย้งอื่นๆ มีแนวโน้มชัดเจนว่าจะผูกติดอยู่กับเรื่องชาตินิยม ความแตกต่างวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงความแตกต่างด้านศาสนา อันทำให้สงครามที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่เป็นสงครามขนาดเล็ก (small war) หรือความขัดแย้งขนาดเล็ก (low-intensity conflict) ซึ่งเป็นการต่อสู้ด้วยอาวุธระหว่างกลุ่มชนภายในรัฐเดียวกันในรูปแบบสงครามกลางเมือง โดยมีเหตุผลที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระจากการปกครองของรัฐบาลกลางและจัดตั้งรัฐเอกราชของตนขึ้นใหม่ ปรากฏการณ์เช่นนี้

ส่งผลให้สงครามในอนาคตจะเป็น “สงครามอารยธรรม” (The Clash of Civilization) ซึ่งจะเกิดขึ้นตามรอยเส้นแบ่งทางอารยธรรมที่เป็นปัญหาความขัดแย้งมาแต่อดีต โดยความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนมาจากสาเหตุ ๕ ประการ ได้แก่ ๑) การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของชาติ เมื่อประเทศหนึ่งพิจารณาเห็นว่าอีกประเทศหนึ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ประเทศมากจนเป็นอันตรายต่อประเทศตน การขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองย่อมเกิดตามมา ๒) ทัศนคติที่มีต่อกัน ซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันและทัศนคติของประชาชนของแต่ละประเทศ นอกจากนั้นยังมีทัศนคติทางด้านวัฒนธรรม ความแตกต่างทางทัศนคติเหล่านั้น อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ ๓) การขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งจะกำหนดแนวทางชีวิตของคนในสังคม ภาวะเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชาติ ความแตกต่างหรือความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ ๔) การแข่งขันแสวงหาอำนาจ ปัจจุบันชาติมหาอำนาจดำเนินการเพื่อแสวงหาอำนาจเหนือประเทศที่รับการสนับสนุน ผ่านวิธีการให้การสนับสนุนรัฐบาลของประเทศต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศเหล่านั้นเป็นพันธมิตรกับประเทศตน การสนับสนุนทำได้หลายรูปแบบ เช่น การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การให้กำลังอาวุธ การส่งคณะที่ปรึกษาทางทหาร รวมถึงการส่งกองกำลังทหารเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลที่เป็นพันธมิตร การแข่งขันแสวงหาอำนาวดังกล่าวนี้นำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางในบรรดาประเทศพันธมิตรของชาติมหาอำนาจ และทำให้เกิดความระแวง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด ๕) การขัดแย้งเรื่องดินแดน การขัดแย้งในเรื่องดินแดนได้เกิดขึ้นในหลายภูมิภาคของโลกตลอดเวลา และได้นำไปสู่การทำสงครามหลายครั้ง ซึ่งจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก

ในส่วนของผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างประเทศ ไม่ว่าความขัดแย้งนั้นจะเกิดขึ้นจากสาเหตุอันใดก็ตาม ล้วนจะมีผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยทั้งสิ้นไม่มากก็น้อย หรือไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งผลกระทบเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อาชีพ การถูกกดดันให้เลือกข้างจากประเทศมหาอำนาจ การขาดแคลนพลังงาน การขาดแคลนวัตถุดิบตั้งต้นในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม อุปสงค์ของตลาดต่างประเทศในการส่งออกของไทยลดลง การเกิดความตึงเครียดทางเศรษฐกิจในไทย อำนาจกำลังซื้อภายในประเทศเกิดการถดถอย ส่งผลในการสร้างแรงกดดันทางจิตวิทยาให้กับประชาชนที่รู้สึกตนเองกำลังจมนลง อำนาจซื้อลดลง และในเหตุการณ์ที่เลวร้าย แรงกดดันเหล่านี้จะเปลี่ยนภาระทางเศรษฐกิจเป็นสถานการณ์กดดันจนอาจก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองในประเทศ นอกจากนี้ผลพวงของความขัดแย้งระหว่างประเทศ นำมาสู่การแพร่เข้ามาของกลุ่มก่อการร้ายเข้ามาบิดเบือนและเคลื่อนไหวภายในประเทศ ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงกับกระแสเรียกร้องสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในปัตตานีและจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้ทั้งนั้น

ส่วนแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทยนั้น การกำหนดนโยบายของรัฐบาลชุดต่างๆ ของไทยตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็น จะพบว่าแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศมีความคล้ายคลึงกัน ตามแนวทางการทูต 5S อันได้แก่ ๑) Security คือ ความมั่นคงเป็นพื้นฐานสำคัญของการต่างประเทศ ๒) Sustainability คือ ความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ๓) Standard คือ มาตรฐานที่ไทยต้องยกระดับการดำเนินงาน

หลายด้านให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ๔) Status คือ สถานภาพของประเทศไทยในเรื่องระดับคุณภาพพื้นฐาน ตลอดจนบทบาทด้านความร่วมมือกับนานาชาติ และความพร้อมด้านเทคนิค และ ๕) Synergy คือ บูรณาการ โดยมุ่งให้หน่วยงานภาครัฐทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และองค์กรแนวร่วมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการกิจการด้านต่างประเทศมีความชัดเจน และครอบคลุมหลายด้าน โดยนโยบายด้านการต่างประเทศที่กำหนดมานั้น ต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติและประชาชนชาวไทยเป็นพื้นฐานสำคัญ รวมทั้งมุ่งสร้างความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานหลายด้านให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งมุ่งสร้างสถานภาพของประเทศไทยในเรื่องระดับคุณภาพพื้นฐาน ตลอดจนบทบาทและความพร้อมด้านเทคนิคเพื่อความร่วมมือกับนานาชาติ โดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐต้องทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และองค์กรแนวร่วมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการกิจการด้านต่างประเทศมีความชัดเจน และครอบคลุม อันจะเป็นการนำพาประเทศมีความมั่นคงพัฒนาสู่หน้าต่อไป

**ผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ ๓** สรุปได้ดังนี้ จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) จะพบว่าการเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ผ่านมา ล้วนแต่มีสาเหตุมาจากการขัดแย้งกันจากการแย่งชิงหรือการปกป้องเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ ทศนคติที่มีต่อกันระหว่างคู่ขัดแย้ง การขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง การแข่งขันกันเพื่อแสวงหาอำนาจ และความขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากปัญหาเรื่องดินแดน นอกจากนี้ยังมีความท้าทายที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อกันอย่างเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่โรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ไปจนถึงการรบกวนอันเนื่องมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยีใหม่ๆ และวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทำให้ส่งผลให้เกิดการยกระดับการแข่งขันในทุกๆ ระดับ รัฐบาลต่างๆ จะพบกับความยุ่งยากมากขึ้นในการตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชน ซึ่งมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น และมีอำนาจมากขึ้นผ่านพลังของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ลดทอนความสำคัญของสถาบันและระบบดั้งเดิมลง การเปลี่ยนแปลงของความร่วมมือระหว่างประเทศอันเกิดจากการมีภัยคุกคามร่วมกัน ซึ่งจะสามารถสรุปสาระสำคัญของแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ ได้แก่ ๑) ความท้าทายระดับโลก ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ โรคระบาด วิกฤติการณ์ทางการเงิน ตลอดจนการ disrupt ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ๒) ความแตกแยก เป็นที่คาดการณ์ได้ว่าความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม และอุดมการณ์ทางการเมืองจะมีมากขึ้น โดยความขัดแย้งที่สำคัญได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการทหาร ๓) การสูญเสียดุลยภาพ การเติบโตของความท้าทายข้ามชาติต่างๆ และการเกิดขึ้นของความแตกแยก ดังที่ได้กล่าวไป จะทำให้ความสามารถที่มีอยู่ในปัจจุบันของระบบ โครงสร้าง ตลอดจนสถาบันต่างๆ ไม่เพียงพอต่อการรับมือ จนก่อให้เกิดการสูญเสียดุลยภาพระหว่างความท้าทายและศักยภาพในการรับมือระบบระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกันระหว่างคุณสมบัติและศักยภาพของสถาบันต่างๆ ที่รับผิดชอบงบประมาณที่มี และความท้าทายที่กำลังประสบ สถานะเช่นนี้สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะก่อให้เกิดการขยายตัวของช่องว่างระหว่างความต้องการ



ของประชาชนกับความสามารถของรัฐและเอกชนในการตอบสนองต่อความต้องการ ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจและการออกมาเรียกร้องให้รัฐตอบสนองต่อความต้องการที่มีมากขึ้น จนอาจส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศต่างๆ ได้ ๔) การปรับตัว ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำสำหรับตัวแสดงทุกระดับในการรับมือกับความท้าทายในอนาคต สถานการณ์จะบีบบังคับให้ทุกรัฐและสังคมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อรับมือกับปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการอย่างเรียบง่ายและประหยัดที่สุด ไปจนถึงการสร้างโครงสร้างขนาดใหญ่ที่ใช้เงินลงทุนจำนวนมากเพื่อรับมือกับปัญหา สุดท้ายรัฐใดจะดำเนินการแบบใดและจะมีศักยภาพในการดำเนินการแบบใด ซึ่งหากประเทศต่างๆ สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความมั่นคงของประเทศย่อมมีความมั่นคงต่อไป แต่หากขาดความสามารถในการปรับตัวแล้ว ผลกระทบของความท้าทายในอนาคตย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้ในที่สุด ๕) ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่าง ๒ ประเทศ หรือมากกว่า ๒ ประเทศ ที่ก่อผลกระทบให้เกิดความตึงเครียด หรือความสัมพันธ์ไม่ปกติกระทบต่อสันติภาพและความผาสุก เกิดได้ทั้งในมิติการเมือง การทหาร การค้า สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ความขัดแย้งระหว่างประเทศเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจโลกหลายประการ โดยเฉพาะในมิติการค้าระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้า การคว่ำบาตรเศรษฐกิจ กระทบการส่งออกนำเข้า หลายครั้งลุกลามไปในมิติอื่นๆ อาทิ มิติทางการทหารไปสู่ประเทศอื่นที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งโดยตรง ความขัดแย้งระหว่างประเทศจึงส่งผลกระทบกว้างขวางต่อเศรษฐกิจ กระทบราคาสินทรัพย์ กระทบกำลังซื้อ กระทบอัตราแลกเปลี่ยน กระทบการค้าระหว่างประเทศ ๖) ความขัดแย้งทางเทคโนโลยี เป็นผลมาจากการแข่งขันและความขัดแย้งทางเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ และจีน จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและกำหนดว่าใครจะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในทศวรรษข้างหน้า เพื่อเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้กับพลเมือง รวมไปถึงเพิ่มความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ ส่งผลให้ต่างฝ่ายต่างออกนโยบายเพื่อยกระดับการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศให้คงความสามารถในการแข่งขันเอาไว้ ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีสำคัญ ๓ ชนิด ได้แก่ เทคโนโลยีเซมิคอนดักเตอร์ เทคโนโลยี 5G และเทคโนโลยี Cyber security

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ จากแนวโน้มสถานการณ์ของความขัดแย้งระหว่างประเทศ จะพบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้กฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนนปัสสถานดั้งเดิมของสังคมโลกอาจถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภัยคุกคามที่มีขนาดใหญ่และข้ามรัฐ จนอาจสร้างพลวัตใหม่ด้านความมั่นคง สิ่งนี้อาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่ ตลอดจนนปัสสถานและสถาบันต่างๆ ขององค์กรระหว่างประเทศ รัฐ ตลอดจนสังคมอนาคตอาจเกิดสถานการณ์ที่รัฐถูกลดทอนอำนาจลงด้วยเทคโนโลยีต่างๆ แต่ในทางกลับกันกลับเพิ่มอำนาจให้ปัจเจกบุคคลทั่วทุกมุมโลกให้มีพลังและเสียงที่ดังขึ้น เครือข่ายและเครื่องมือต่างๆ ที่มาพร้อมเทคโนโลยีทันสมัยจะเป็นอาวุธสำคัญที่ประชาชนทั่วไปใช้ในการต่อสู้เรียกร้อง หรือแม้แต่ต่อรองกับรัฐของตน

ในส่วนความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน มีความเป็นไปได้สูงมากที่จะมีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากการถดถอยเชิงในดุลอำนาจของสหรัฐฯ ที่ค่อยๆ สูญเสียสถานะความเป็นเจ้าโลก (hegemon) ในการเป็นผู้จัดระเบียบโลกแต่เพียงผู้เดียว (unipolarity) พร้อมกับการทะยานขึ้นเป็นมหาอำนาจใหม่ของจีนที่เน้นเป้าหมายทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ระเบียบโลกจะเปลี่ยนไปเป็นแบบหลาย

ขั้ว (multipolarity) แทนแบบขั้วเดียว (unipolarity) สหรัฐฯ จึงได้พยายามสร้างพันธมิตรเพื่อถ่วงดุลกับจีน ส่งผลให้เกิดสงครามการค้า สงครามเทคโนโลยี การกระชับและเพิ่มจำนวนสมาชิกพันธมิตรทางด้านความมั่นคงไม่ว่าจะเป็น NATO, The QUAD, AUKUS ที่ผ่านมาสหรัฐฯ ได้พยายามสกัดกั้นจีน ตั้งแต่ความพยายามโอบล้อมจีนด้วยการจัดตั้งยุทธศาสตร์ Free and Open Indo-Pacific ซึ่งนับเป็นการขัดขวางการขยายอิทธิพลของจีนที่ผ่านทางยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiatives ไปในตัว นอกเหนือจากสงครามการค้า และมีแนวโน้มว่าสหรัฐฯ กับชาติพันธมิตรจะยั่วยุจีนในทะเลจีนใต้บ่อยครั้งขึ้น โดยเฉพาะกรณีไต้หวัน ซึ่งจะส่งผลให้ทางการจีนเกิดความไม่พอใจ และเป็นการบีบบังคับให้ทางการจีนออกมาตรการตอบโต้ทั้งทางการทหารและทางเศรษฐกิจ ผลเสียทางด้านความมั่นคงของสงครามการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ และจีน ก่อให้เกิดการตกต่ำทางเศรษฐกิจในไทย ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของปัญหาสังคมของไทย ในส่วนการแข่งขันด้านเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ กับจีน รวมไปถึงความเปราะบางของห่วงโซ่อุปทานเซมิคอนดักเตอร์ อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยใน ๓ ด้านหลัก ๑) ความเสี่ยงต่อห่วงโซ่อุปทานของการผลิตและราคาสินค้า หากเกิด supply shock จากความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ อาจส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าและบริการอื่นๆ และทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น เพราะฉะนั้นหากความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน ในเรื่องข้อพิพาททะเลจีนใต้รวมไปถึงไต้หวัน ลุกลามไปเป็นความขัดแย้งทางการทหาร ก็จะมีผลกระทบต่อภาคการผลิตของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ๒) ความเสี่ยงต่ออุตสาหกรรมรถยนต์ ภาวะขาดแคลนชิปจะส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการผลิตรถยนต์ อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยยะสำคัญต่ออุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ และการส่งออกรถยนต์ของไทย ๓) ความเสี่ยงต่อการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ การแข่งขันด้านเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ และจีนจะทวีความรุนแรงขึ้น จะทำให้เทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นในอัตราที่เร็วยิ่งขึ้นและผนวกเข้ากับระบบเศรษฐกิจมากขึ้น หากประเทศไทยไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตแบบใหม่และไม่ให้ความสำคัญในการป้องกันข้อมูลและลดความเสี่ยงจากการโจมตีทางด้านไซเบอร์ อาจทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยและตำแหน่งของไทยในห่วงโซ่อุปทานโลกถดถอยอย่างต่อเนื่อง

ส่วนความขัดแย้งในตะวันออกกลางยังคงมีอยู่อย่างไม่สิ้นสุด และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้มีแนวคิดหัวรุนแรงจะแพร่ขยายมีการปฏิบัติการที่กระทบต่อไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้น่าจะทวีความตึงเครียดขึ้นในหลายจุด เมียนมาประสบกับปัญหาความขัดแย้งทั้งในด้านกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนา รวมทั้งการก่อการร้ายในประเทศที่กำลังบ่มเพาะ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ก็มีความเคลื่อนไหวที่น่าวิตกของกลุ่มหัวรุนแรงที่กลับมาจากตะวันออกกลางที่พยายามบ่มเพาะกำลัง พยายามก่อเหตุในอาเซียน ทั้งหมดนี้อาจเชื่อมโยงกับกระแสเรียกร้องสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในปัตตานีได้ทั้งสิ้น ในส่วนภัยคุกคามนอกแบบที่อาจกระทบต่อไทยในช่วงต่อไปนี้นอกจากภัยจากโรคระบาดอุบัติใหม่หรืออุบัติภัยร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอแล้ว ยังต้องจับตาดูภัยที่มาจากพายุไต้ฝุ่นในฤดูมรสุม ขณะที่หมอกควันพิษและฝุ่น PM 2.5 น่าจะปรากฏอีก ปัญหาธรรมชาติแปรปรวนอย่างคาดไม่ถึง อาจจะกระทบต่อความมั่นคงของไทยในมิติต่างๆ ก็ได้

ในส่วนปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน สำหรับประเทศไทย อาจได้รับผลกระทบหลักๆ จากราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานที่สูงขึ้น รวมทั้งในกรณีได้รับผลกระทบเพิ่มเติมจากการปิดน่านฟ้าของรัสเซีย ทำให้ต้นทุนการเดินทางสูงขึ้น จะส่งผลโดยตรงกับจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวยุโรปและชาวรัสเซียที่จะลดลงในการเข้ามาเข้าท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของท่องเที่ยวไทย

**ผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ ๔** สรุปได้ดังนี้ แนวทางการดำเนินนโยบายทางด้านความมั่นคงของประเทศไทย ในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘

จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยจะมีความท้าทายระดับโลกเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อรัฐต่างๆ ความแตกแยกที่เกิดขึ้นจากข้อขัดแย้งต่างๆ การสูญเสียดุลยภาพ ความสามารถในการปรับตัว ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และความขัดแย้งทางเทคโนโลยี จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงทางการทหาร จากผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย ได้ส่งผลให้ประเทศไทยจำต้องรับมือความสถานการณ์ที่มากกระทบต่อความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาพ และความมั่นคงทางการทหาร ซึ่งประเทศไทยต้องใช้งบประมาณที่มีอย่างจำกัดในการที่จะรับมือกับสถานการณ์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับสูง อันเนื่องมาจากการแข่งขันของประเทศต่างๆ เพื่อปกป้องและเสริมสร้างความมั่นคง ทั้งนี้การที่ประเทศไทยจะวางตัวเป็นกลางท่ามกลางความขัดแย้งของคู่ขัดแย้งต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสหรัฐฯ กับจีนนั้น จึงเป็นไปได้ยาก และมักจะต้องถูกผลักดันให้เลือกข้างอยู่เสมอ ดังนั้นการที่จะรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีความแข็งแกร่งเพียงพอที่ยืนหยัด เพื่อธำรงรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศให้แข็งแกร่งได้ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

#### ๑. ด้านการต่างประเทศ

๑.๑ ประเทศไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนให้แน่นแฟ้น ถ่วงดุลรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจได้กับทั้งสองมหาอำนาจ อันได้แก่สหรัฐฯ และจีน

๑.๒ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประเทศสำคัญ เช่น กลุ่ม EU BRICS รวมทั้งสร้างพันธมิตรใหม่และสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่มประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด โดยการตัดสินใจการดำเนินนโยบายการต่างประเทศต้องละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง และรวดเร็ว

๒. ด้านการทหาร เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการเตรียมการในการทำสงครามหรือการเตรียมกำลังพร้อมรับมือการความขัดแย้ง โดย

๒.๑ เปลี่ยนบรรดาอาวุธยุทโธปกรณ์จาก Gen 4 ไปเป็น Gen 6 พัฒนากองทัพที่มีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีความทันสมัย และมีเทคโนโลยีด้านต่างๆ มาช่วยในการปฏิบัติการทดแทนการใช้กำลังพลจำนวนมาก พร้อมทั้งลดจำนวนกำลังรบตามแบบเดิม

๒.๒ เน้นการพัฒนากระบวนการป้องกันตนเองมากกว่ากำลังทางรุก ลดการพัฒนา กำลังรบตามแบบ เพิ่มและเน้นการใช้กำลังรบปฏิบัติการพิเศษในการปฏิบัติการกิจต่างๆ รวมทั้งกำลัง รบที่จำต้องมีเพื่อการป้องปรามทางยุทธศาสตร์ อันได้แก่ เรือดำน้ำ เป็นต้น

๒.๓ การจัดหาอาวุธและยุทโธปกรณ์เข้าประจำการในกองทัพบกต่างๆ เน้นการพึ่งพา ตนเองผ่านการวิจัยพัฒนา และมุ่งสู่สายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และลดการพึ่งพาจาก ต่างประเทศ หากมีความจำเป็นต้องนำเข้าควรจัดหา ควรเน้นจากประเทศที่เป็นกลางที่มีใช้ประเทศคู่ ขัดแย้ง รวมทั้งจำเป็นต้องบังคับให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี

### ๓. ด้านเศรษฐกิจ

๓.๑ ควรส่งเสริมการลดการพึ่งพาต่างประเทศ โดยหันมาพึ่งพาตนเองทางด้าน เศรษฐกิจ

๓.๒ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหาตลาดใหม่ กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ และหาแหล่งวัตถุดิบ ใหม่โดยเฉพาะในทุกประเทศคู่ค้าสำคัญนอกเหนือจากประเทศคู่ขัดแย้ง

๓.๓ ภาครัฐควรเป็นแกนนำเพื่อตระหนักรู้ถึงปัญหาร่วมกับประชาคมโลก เพื่อให้ พร้อมที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นภาพรวมของประชาคมระหว่างประเทศในอนาคต และต้องมีความเด็ดขาดในการควบคุมนโยบาย รวมทั้งมีระบบการตัดสินใจที่ดีที่สามารถแก้ไข/ยุติ ปัญหาทางเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้น (Circuit breaker) หากมีเหตุฉุกเฉิน

๔. ด้านสังคม ควรเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติเพื่อเสริมสร้างความ แข็งแกร่งและเป็นพลังในการขับเคลื่อนนโยบาย รวมทั้งลดช่องว่างรายได้ของประชาชน และกำหนด นโยบายในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้มีสังคมที่เข้มแข็ง

### ๕. ด้านเทคโนโลยี

๕.๑ เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และ อุตสาหกรรมด้านต่างๆ เน้นผลิตแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการโจมตีทาง Cyber attack รวมทั้งมีขีดความสามารถในการ Offensive cyber attack ด้วย

๕.๒ ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและใช้พลังงานทดแทน แทนการนำเข้าพลังงานจาก ต่างประเทศ

๕.๓ กำหนดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center) ของประเทศ

๕.๔ ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและให้มีระบบสื่อสารดาวเทียมของประเทศ

๕.๕ กำหนดให้มีการควบคุมการใช้ระบบ AI และควบคุมการเสนอข่าวสารใน Social media

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

เป็นไปตามผลการศึกษาในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๔ นอกจากนี้ ควรจัดให้ มี National Operation Center : NOC ที่รวมผู้เชี่ยวชาญชั้นสูงสุด ในแต่ละสาขาอาชีพ ทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อร่วมกันติดตามสถานการณ์โลก ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึง สถานการณ์ภายในประเทศ เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ และเสนอท่าที มาตรการ ในการตอบโต้

หรือรับมือสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วและทันทั่วทั้งที่ ตลอดจนมีการประสานสอดคล้องพลังอำนาจของชาติในทุกด้าน ทั้งด้านการทูต การเศรษฐกิจ การทหาร การสังคมจิตวิทยา และด้านเทคโนโลยี เพื่อประสานพลังในการตอบโต้ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

### ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

#### ๑. กระทรวงการต่างประเทศ

๑.๑ เสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนให้แน่นแฟ้น โดยชี้ประเทศต่างๆ ในอาเซียนให้เห็นถึงความเสียหายร้ายแรง หากอาเซียนแตกออกจากกัน และเพิ่มการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอาเซียนในทุกระดับ ทั้งระดับผู้นำและระดับประชาชน อีกทั้งถ่วงดุลรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจได้กับทั้งสองมหาอำนาจ อันได้แก่สหรัฐฯ และจีน โดยคงสถานะความสัมพันธ์ ไม่เอนเอียงอย่างมีนัยยะสำคัญ

๑.๒ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประเทศสำคัญ เช่น กลุ่ม EU BRICS โดยวางเป้าหมายในการยกระดับเป็นพันธมิตรใกล้ชิด รวมทั้งสร้างพันธมิตรใหม่และสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่มประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด โดยการตัดสินใจการดำเนินนโยบายการต่างประเทศต้องละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง และรวดเร็ว ด้วยการจัดตั้ง War room ประเมินสถานการณ์ต่อเนื่อง

๒. กระทรวงกลาโหม เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการเตรียมการในการทำสงครามหรือการเตรียมกำลังพร้อมรับมือการความขัดแย้ง โดย

๒.๑ เปลี่ยนบรรดาอาวุธยุทโธปกรณ์จาก Gen 4 ไปเป็น Gen 6 พัฒนากองทัพที่มีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีความทันสมัย และมีเทคโนโลยีด้านต่างๆ อาทิ Unmanned system / Robot / Cyber / Laser มาช่วยในการปฏิบัติการทดแทนการใช้กำลังพลจำนวนมาก พร้อมทั้งลดจำนวนกำลังรบตามแบบเดิม

๒.๒ เน้นการพัฒนาระบบการป้องกันตนเองมากกว่ากำลังทางรุก ลดการพัฒนา กำลังรบตามแบบ เพิ่มและเน้นการใช้กำลังรบปฏิบัติการพิเศษในการปฏิบัติการกิจต่างๆ รวมทั้งกำลังรบที่จำต้องมีเพื่อการป้องปรามทางยุทธศาสตร์ อันได้แก่ เรือดำน้ำ เป็นต้น

๒.๓ การจัดหาอาวุธและยุทโธปกรณ์เข้าประจำการในกองทัพต่างๆ เน้นการพึ่งพาตนเองผ่านการวิจัยพัฒนา และมุ่งสู่สายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ ด้วยการจัดทำโครงการใหญ่ รวมนักวิทยาศาสตร์ระดับนำของทั้งประเทศ ผลิต Unmanned system / Robot / Cyber / Laser หากมีความจำเป็นต้องนำเข้าควรจัดหา ควรเน้นจากประเทศที่เป็นกลางที่มีใช้ประเทศคู่ขัดแย้ง อาทิ ประเทศในกลุ่ม อิสราเอล อินเดีย ตุรกี บราซิล แอฟริกาใต้ และประเทศในอาเซียน รวมทั้งจำเป็นต้องบังคับให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี

๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๓.๑ ควรส่งเสริมการลดการพึ่งพาต่างประเทศ โดยหันมาพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ โดยทำงานให้ประสานสอดคล้องกัน ดำเนินการสำรวจตลาดในทุกประเทศ เพื่อหาวัตถุดิบสำรอง และส่งเสริมการผลิตในประเทศ ด้วยการปรับปรุงกฎหมายธุรกิจและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งสร้าง Platform กลาง ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า แรงงาน ตรงระหว่างผู้ผลิต

เกษตรกร กับผู้ซื้อ ลดความสำคัญของคนกลาง เพื่อลดช่องว่างของรายได้ ตลอดจนลดกฎระเบียบที่ยุ่งยากและเพิ่มความชัดเจนของนโยบายทางภาษีและนโยบายส่งเสริมการลงทุน

๓.๒ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหาตลาดใหม่ กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ และหาแหล่งวัตถุดิบใหม่โดยเฉพาะในทุกประเทศคู่ค้าสำคัญ นอกเหนือจากประเทศคู่ค้าดั้งเดิม

๓.๓ ภาครัฐควรเป็นแกนนำเพื่อตระหนักถึงปัญหาร่วมกับประชาคมโลก เพื่อให้พร้อมที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นภาพรวมของประชาคมระหว่างประเทศในอนาคต และต้องมีความเด็ดขาดในการควบคุมนโยบาย รวมทั้งมีระบบการตัดสินใจที่ดีที่สามารถแก้ไข/ยุติปัญหาทางเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้น (Circuit breaker) หากมีเหตุฉุกเฉิน

๔. รัฐบาล ควรเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่ง และเป็นพลังในการขับเคลื่อนนโยบาย ด้วยการจัดการให้การปรับทัศนคติเข้าหากันระหว่าง เด็ก - ผู้ใหญ่ อนุรักษ์นิยม - เสรีนิยม โดยบอกให้รู้ถึงข้อดีข้อเสียของแต่ละฝ่าย และบอกให้รู้ถึงข้อเสียของความแตกแยก ด้วยการให้ทุกสื่อ ทุกช่องทาง และกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ รวมทั้งในการรณรงค์โดยใช้กรรมการที่น่าเชื่อถือว่าเป็นกลางเท่านั้น ไม่ใช่รัฐบาลหรือฝ่ายค้าน อีกทั้งควบคุมการเสนอข่าวสารใน Social media เพื่อลดอคติในสังคมไทย โดยการควบคุมสื่อและข้อมูลสาธารณะอย่างเข้มข้น จัดตั้งศูนย์ตรวจสอบกลาง โดยใช้ AI ลด Hate speech ข้อมูลเท็จ ข้อมูลโฆษณาชวนเชื่อ

๖. กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๕.๑) เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมด้านต่างๆ เน้นผลิตแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการโจมตีทาง Cyber attack รวมทั้งมีขีดความสามารถในการ Offensive cyber attack ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ ขยายขีดความสามารถ บุคลากร และอุปกรณ์ ให้สามารถคลุมการปฏิบัติได้ทั้งการทหาร การเศรษฐกิจ สังคม

๕.๒) ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและใช้พลังงานทดแทน แทนการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ โดยเน้นเทคโนโลยีก๊าวกระโดด ปฏิริยาฟิวชั่น (ดวงอาทิตย์เทียม)/ Solar cell / แบตเตอรี่แบบก๊าวหน้า

๕.๓) กำหนดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center) ของประเทศ โดยทำฐานข้อมูลรวมของประเทศ รวมข้อมูลทุกกระทรวง ทบวง กรม เข้าด้วยกัน สามารถบูรณาการข้อมูลไปใช้ และไปแก้ปัญหาให้กับแต่ละกระทรวงอย่างรวดเร็ว

๕.๔) ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและให้มีระบบสื่อสารดาวเทียมของประเทศ เพื่อมีดาวเทียมหลักของประเทศ ใช้ในทางราชการ ทหาร เอกชน สามารถควบคุม การรับส่งข้อมูลได้ และรักษาความปลอดภัยข้อมูลได้

๕.๕) กำหนดให้มีการควบคุมการใช้ระบบ AI โดยจัดให้มีการกำกับการใช้ AI ในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการใช้ AI ในทางทุจริต หรือเอาเปรียบผู้อื่น

#### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปวิจัยต่อยอดโดยลงไปในรายละเอียดในแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์เฉพาะด้านตามแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ ๘ ด้าน คือ

๑. วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือเพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง กับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

๒. วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือเพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านด้านเศรษฐกิจ กับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

๓. วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือเพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา กับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

๔. วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือเพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร กับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

๕. วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือเพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

๖. วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือเพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านการพลังงาน กับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

๗. วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือเพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

๘. วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือเพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ กับสถานการณ์ในห้วง ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘

# บรรณานุกรม

## ภาษาไทย

### หนังสือ

โคริน เพื่องเกษม. สงครามและสันติภาพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : การวิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดและทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาความขัดแย้งและความร่วมมือระหว่างประเทศ หน่วยที่ ๑-๘. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๖๔.

### วารสาร และหนังสือพิมพ์

จันจรี สินธุภักษ์. “กรณีพิพาทหมู่เกาะสแปรตลีย์ : ทศนะกฎหมายและการเมือง”, จุลสารความมั่นคงศึกษา. (๑๒๗-๑๒๘) กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๕๖, หน้า ๑-๒.

จิราพร ตรีวิเศษศร. “ปัญหาการบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรมของใคร่เมื่กับรัสเซียบนความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียและยูเครน”, วารสารประวัติศาสตร์. ๒๕๖๓. หน้า ๑๔๗-๑๖๑.

ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. “แนวทางการสร้างความปรองดองจากสาธารณรัฐแอฟริกาใต้: บทเรียนสู่ประเทศไทย”, สถาบันพระปกเกล้า. มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘. หน้า ๑๘๓-๑๙๑.

ณัชชารีย์ เลิศสินธุติกุล. “ผลกระทบระหว่างความขัดแย้งของชาวทมิฬและสิงหลที่มีต่อความสัมพันธ์อินเดียและศรีลังกา”, Veridian E-Journal, Silpakorn University. ๘(๑) มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘. หน้า ๘๒๑-๘๒๓.

ธนภัค สมชิต. “การมุ่งสู่ตะวันออกของรัสเซีย ภายหลังสงครามรัสเซีย-จอร์เจียในปี ๒๐๐๘”, ใน โครงการรัสเซียศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า ๓-๖.

พิทยุทธ์ พันธุ์สวัสดิ์. “บทบาทของกลุ่มชาวพุทธหัวรุนแรงต่อวิกฤตการณ์โรฮิงญาในเมียนมา : ความท้าทายต่อประเด็นทางด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน?”, วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ๔(๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒. หน้า ๕๙-๘๔.

รัชฎากร เอี่ยมอำไพ. “เพื่อสันติภาพโลก : รัสเซียและยูเครน”, วารสารสิรินธรปริทรรศน์. ๒๓(๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๕. หน้า ๓๕๗-๓๕๘.

วิเชียร อินทะสี. “วิกฤตนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ: กรณีศึกษาการแก้ไขวิกฤตภายใต้การทูตพหุภาคี”, วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๐(๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓. หน้า ๓.

ศิวพล ละอองสกุล. “จีน-อเมริกา การแข่งขันกันทางอำนาจในศตวรรษที่ ๒๑”, รัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า ๓๑๘-๓๒๑.



## วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

จณัญญา ภิญญวธน์. “สนธิสัญญาห้ามแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ ค.ศ.๑๙๖๘ และมาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง : กรณีศึกษาประเทศอิหร่าน”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พิชญา พงศ์เต็มสุข. “ข้อพิพาททางดินแดนระหว่างประเทศสาธารณรัฐเกาหลีกับประเทศญี่ปุ่น: เกาะด็อกโด (Dokdo)”. บทความวิจัยอักษรศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาเอเชียศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕.

รุจิภาณูจน์ เหมือนศรีชัย. “ทิเบตกับปัญหาความมั่นคงของจีนและอินเดีย ตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๔๙ ถึงปัจจุบัน”. บทความวิจัยอักษรศาสตรบัณฑิต, สาขาเอเชียศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๒.

## สัมภาษณ์

กรจักร์ ยศธสาร, นาวาเอก, รองผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือ ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปักกิ่ง. สัมภาษณ์. ๗ มิถุนายน ๒๕๖๖.

มณฑล ยศสมศักดิ์, นาวาเอก, ประจํากรมกำลังพลทหารเรือ ช่วยปฏิบัติราชการ ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ. สัมภาษณ์. ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖.

## ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“กว่าจะเป็นติมอร์-เลสเต (ติมอร์ตะวันออก) วันนี้ Regarding East Timor”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.asiajournal.ru.ac.th/journals/1512698896\\_a5.pdf](http://www.asiajournal.ru.ac.th/journals/1512698896_a5.pdf), 2023.

“การต่อสู้ของ “เคิร์ด” (Kurd) ชาตินัชนัแห่งตะวันออกกลาง รบเพื่อเอกราช-ปกครองตนเอง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.silpa-mag.com/history/article\\_40310](https://www.silpa-mag.com/history/article_40310), 2023.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. “ทำไมการแยกตัวออกจากสเปน ของแคว้นกาตาลุญญาจึงล้มเหลว”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.matichon.co.th/news-monitor/news\\_716903](https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_716903), 2023.

“ขบวนการแบ่งแยกดินแดน ฝันที่ไม่ค่อยเป็นจริง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://waymagazine.org/separatism\\_global/](https://waymagazine.org/separatism_global/), 2023.

“ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ โจทย์ใหญ่เศรษฐกิจโลก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://news.ch7.com/detail/630384>, 2023.

“ความขัดแย้งระหว่างประเทศและความร่วมมือแก้ปัญหา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thanwarat254.wordpress.com/ภาคเรียนที่-1-2557/วิธีการแก้ปัญหาขององค์/ความขัดแย้งระหว่างประเทศ/>, 2022.

“ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.baanjomyut.com/library\\_4/politics/10\\_5.html](https://www.baanjomyut.com/library_4/politics/10_5.html), 2023.

“คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : [https://www.nesdc.go.th/ewt\\_dl\\_link.php?nid=5057](https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5057), 2023.

- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/14>, 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/13>, 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/9>, 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/8>, 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/7>, 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/16>, 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : [https://www.soc.go.th/wp-content/uploads/2020/01/pol\\_54.pdf](https://www.soc.go.th/wp-content/uploads/2020/01/pol_54.pdf), 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/12>, 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/aboutus/current/policy-statement>, 2023.
- “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/give%20%26%20take/main%20page/policy-of-president/NALT-policyofpres24th.pdf>, 2023.
- “คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://ndsi.rtarf.mi.th/download/ndsi-edu/document/008.pdf>, 2566.
- จารุพล เรืองสุวรรณ. “ทบทวนแนวโน้มสถานการณ์ความมั่นคงของโลก สิ่งที่ไทยควรตระหนักและเตรียมการรับมือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.polsci.tu.ac.th/direk/view.aspx?ID=505>, 2023.
- ชนิดดา ชินะโยธิน. “รู้จัก ‘โบโก ฮาราม’ เข้าใจ ‘ไนจีเรีย’”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.matichonweekly.com/column/article\\_132608](https://www.matichonweekly.com/column/article_132608), 2023.
- “ชาวมุสลิมส่วนใหญ่บนเกาะมินดาเนาลงประชามติเห็นชอบแผนการปกครองตนเอง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.ryt9.com/s/iq37/2945487>, 2023.
- ฐณยศ โล่ห์พัฒนานนท์. “แนวโน้มประเทศไทยในความขัดแย้งจีน-สหรัฐฯ” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.ias.chula.ac.th/article/แนวโน้มประเทศไทยในความ/>, 2022.

- ณัฐรินทร์ รัตนพิบูลย์. “เมื่อความปั่นป่วนในทะเลจีนใต้กระทบไกลถึงสหรัฐอเมริกา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/south-china-sea-conflict-affects-usa/>, 2022.
- ศุภวัฒน์ เชาวนดี. “ปัญหาข้อพิพาทหมู่เกาะเซนกาคุ กับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในทะเลจีนตะวันออก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.navedu.navy.mi.th/stg/activity/chaina/chaina.pdf>, 2023.
- “ทะเลจีนใต้สำคัญอย่างไร และจีนมีแผนการอะไรต่อไปในการครอบครองกรรมสิทธิ์เหนือบริเวณนี้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/international-53420336>, 2023.
- “แนวคิดด้านความขัดแย้งระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://media.stou.ac.th/view\\_video.php?act=fm\\_sukhothai&vid=16990](https://media.stou.ac.th/view_video.php?act=fm_sukhothai&vid=16990), 2023.
- “ประวัติความเป็นมาของสงครามเซเชนี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://km-ir.arts.tu.ac.th/files/original/a28da86fff9ff09e61a1b466230603f887f60801.pdf>, 2023.
- “ปัญหาความขัดแย้งที่สำคัญทั่วโลก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.satit.up.ac.th/BBC07/AboutStudent/Document/Conflict/Conflict.pdf>, 2023.
- ปิติ ศรีแสงนาม. “ผลกระทบและแนวทางการรับมือของไทยจากสถานการณ์สงครามในยูเครน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/ukraine-war-effects-on-thailand/>, 2023.
- ปิติ ศรีแสงนาม. “The 1<sup>st</sup> QUAD Summit: จีนคือภัยซ่อนเร้น”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/the-1st-quad-summit/>, 2022.
- ภักจิรา มาตาพิทักษ์. “1 ปีที่ยังไม่สิ้นสุดของสงครามรัสเซีย-ยูเครน กับ จิตต์พิภพ พุนขำ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/1-year-russo-ukrainian-war-jittipat-poonkham-interview/>, 2023.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. “เอกสารโสตทัศนศึกษาการระหว่างประเทศ”. หน้า ๒๕. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.stou.ac.th/offices/oes/upload/a-w%2082429%201-2-pdf/a-w%20%2082429%20-%201%20\(2-61\).pdf](https://www.stou.ac.th/offices/oes/upload/a-w%2082429%201-2-pdf/a-w%20%2082429%20-%201%20(2-61).pdf), 2023.
- มาโนชญ์ อารีย์. “ประวัติศาสตร์ ‘วันทมิฬ’ (Black Day) การต่อสู้และความขัดแย้งในแคชเมียร์ระหว่างอินเดีย-ปากีสถาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thestandard.co/black-day-history/>, 2023.
- เมธัส อนุวัตรอุดม. กระบวนการสร้างสันติภาพอาเจห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย. (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๕). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://kpi.ac.th/media/pdf/M10\\_253.pdf](https://kpi.ac.th/media/pdf/M10_253.pdf), 2023.
- “ย้อนปมขัดแย้งจีน-อินเดีย ปัญหาพรมแดนปะทุ ปะทะเดือดครั้งแรกในรอบกว่า ๑ ปี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/china-india-border-conflict/>, 2023.
- “ย้อนรอยความขัดแย้งไต้หวัน จีน อเมริกา นิวเคลียร์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://themomentum.co/politicianincrime-china-taiwan/>, 2023.

- “ย้อนรอยสงครามอิรักกับกองทัพสหรัฐ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://dahramailiraq.com/ย้อนรอยสงครามอิรักกับ/>, 2023.
- รัฐนันท์ รำเพย. “ประวัติศาสตร์ข้อพิพาทดินแดนระหว่างรัสเซียและญี่ปุ่น ศักดิ์อีกด้านของ ‘รัสเซียจากตะวันออก’”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.blockdit.com/posts/6248168d7927b3cc83a91549>, 2023.
- “รัสเซียติดตั้งระบบขีปนาวุธ บนเกาะพิพาทใกล้ญี่ปุ่น”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.dailynews.co.th/news/1757735/>, 2023.
- “รัสเซีย-ยูเครน : 6 เดือนของสงครามที่ยังไม่มีใครแพ้ใครชนะ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/articles/crg8yglxddno#:~:text=สงครามครั้งนี้ทำให้เกิด,ส่งสัญญาณผ่านทะเลดำแล้ว, 2022>.
- เรือบบ เมืองมั่น. “สถานการณ์ความมั่นคงต่างประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/122489>, 2023.
- “วิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย : สาเหตุ ผลกระทบ และความพยายามในการแก้ไขปัญหา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [www.navedu.navy.mi.th/nwc/handbook\\_learning\\_nwc52/4patibat\\_taharn/part1youttasill/perseawar\\_1/vikit\\_persea.pdf](http://www.navedu.navy.mi.th/nwc/handbook_learning_nwc52/4patibat_taharn/part1youttasill/perseawar_1/vikit_persea.pdf), 2023.
- วิศรุต สีนพวงศพร. “สงครามโลกครั้งที่ใหม่? สหประชาชาติ vs รัสเซีย แบบเข้าใจง่าย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/explainer-war/>, 2023.
- ศิวพล ละอองสกุล. “จีน-อเมริกา การแข่งขันทางอำนาจในศตวรรษที่ ๒๑”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/kupsrj/article/download/236154/162119/803701>, 2023.
- ศุภวิชญ์ แก้วคุณอก. “การผนวกรัฐจัมมูและแคชเมียร์ของอินเดีย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/kashmir-and-jammu-crisis-in-india/>, 2023.
- “สรุปย่อรายงาน “ชะตาเศรษฐกิจไทย ใต้เงาสงครามเทคโนโลยี””. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.marketingoops.com/news/biz-news/kkp-research-destiny-of-thai-economy-shadow-of-technology-war/>, 2023.
- “สรุปย่อรายงาน “ชะตาเศรษฐกิจไทย ใต้เงาสงครามเทคโนโลยี””. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.marketingoops.com/news/biz-news/kkp-research-destiny-of-thai-economy-shadow-of-technology-war/>, 2023.
- “สหรัฐ vs. จีน กรณีไต้หวัน: สาเหตุ&ผลกระทบ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.finnomena.com/macrovew/taiwan-us-vs-china/>, 2023.
- “สงครามเกาหลี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สงครามเกาหลี>, 2023.
- “สงครามอติดยูโกสลาเวีย ให้อภัย...แต่ไม่ลืม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://waymagazine.org/yugoslav-wars/>, 2023.
- “สาธารณรัฐชูดาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.mfa.go.th/th/content/>

5d5bcc1e15e39c306000a078, 2023.

“สาธารณรัฐไซปรัส”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaiembassy.it/index.php/th/>  
เกี่ยวกับ-สอท/ประเทศในอาณาเขต/สาธารณรัฐไซปรัส, 2023.

“สาเหตุความขัดแย้งระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://www.baanjomyut.com/library\\_4/politics/10\\_5.html](https://www.baanjomyut.com/library_4/politics/10_5.html), 2566.

สำนักเลขาธิการอาเซียน. “ทศวรรษแห่งความขัดแย้งและการร่วมตัว”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://asean2019.go.th/th/abouts/decades-of-conflict/>, 2022.

สุรชาติ บำรุงสุข “กระบวนทัศน์ความมั่นคงใหม่ : ความเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีและกรณีประเทศไทย”, วารสารสังคมศาสตร์. ๓๓(๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๕. หน้า ๒๔๓-๒๔๘.  
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.library.polsci.chula.ac.th/dl/e45cd2448835859ace9b2e1fe8a2caa3>, 2023.

“อธิบายแบบเข้าใจง่าย ปมขัดแย้งอิสราเอลปะทะปาเลสไตน์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/explainer-israel-palestine/>, 2023.

อาทิตย์ ทองอินทร์. “๒๐ ปี เหตุการณ์ ๙/๑๑ ๒๐ ปีสงครามต่อต้านการก่อการร้าย การเมืองอัฟกานิสถานได้ตาลิบัน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://plus.thairath.co.th/topic/spark/100456>, 2023.

Office of the U.S. Director of National Intelligence. Annual Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community. 6 Feb 2023. p.34. (Online). Available : <https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/ATA-2023-Unclassified-Report.pdf>, 2023.

Preechapak Tekasuk. “International Relations Theories With few simple concepts for International Politics”, (BLUE: IA POL SCI ‘ 55). (Online). Available : [https://www.academia.edu/12876412/Note\\_on\\_ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น](https://www.academia.edu/12876412/Note_on_ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น), 2023.

The National Intelligence Council. “Global Trends 2040: A More Contested World”. (Online). Available: [https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/GlobalTrends\\_2040.pdf](https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/GlobalTrends_2040.pdf), 2023.

## ภาษาต่างประเทศ

### Books

A. Oberschall. “Conflict Theory”, in Handbook of Politics : State and Society in Global Perspective. K.T. Leicht and J.C. Jenkins, eds. Springer Science and Business Media, 2020.

Carl Von Clausewitz. On War. Penguin : Harmondsworth, 1971.

- D. Francis. “Power and Conflict Resolution”, in Alert, Conflict Resolution Training in the North Caucasus, Georgia and the South of Russia. London : Internation Alert, 1994.
- Gerardo Jorge Schamis. War and Terrorism in International Affairs. New Brunswick : Transaction Books, 1980.
- Jack C. Plano and Roy Olton. The International Relations Dictionary. Calif : ABC-CLCO, Inc., 1982.
- Jame S. Dougherty and Robert L. Pflatzgraff, Jr. Contending Theories of International Relations : A Comprehensive Survey. New York : Harper & Row Publishers, 1981.
- Joseph Nye. The Paradox of American Power : Why the world’s Only Superpower Can’t Go It Done. Oxford : Oxford University Press, 2002.
- Kenneth N. Waltz. Man, the State, and War : A Theoretical Analysis. New York : Columbia University Press, 1959.
- Keohane, Robert Owen and Joseph Samuel Nye, Jr. Power and Interdependence: Realism and Complex Interdependence. Boston: Pearson, 2011.
- Lewis A. Coser. The Functions of Social Conflict. New York : Free Press, 1956.
- Michael P. Sullivan. International Relations : Theories and Evidence. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1976.
- Oliver Ramsbotham, Tom Woodhouse, and Hugh Miall. Contemporary Conflict Resolution 2<sup>nd</sup> Edition. Cambridge : Polity Press, 2006.
- Paul D. Williams. “War”, in Security Studies : An Introduction. Pual D. Williams, ed. New York : Routledge, 2008.
- Quincy Wright. “Analysis of the causes of War”, in The Strategy of World Order. Vol.1. Richard A. Falk and Saul H. Mehdlovitz, eds. New York : World Law Fund, 1971.
- Vladimir I. Lenin. Imperialism the Highest Stage of Capitalism. New York : International Publishers, 1939.

## Journals and Newspapers

- R. Fisher and L. Keashly. “The Potential Complementarity and Mediation and Consultation Within Contingency Model of Third Party Intervention”, Journal of Peace Research. 28 (1). P.29-42.

ภาคผนวก

## ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ แนวโน้มสถานการณ์ ผลกระทบ และ แนวทางการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้ง ระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘

ผู้จัดทำเอกสารวิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องจำนวน ๒ นาย โดยมีข้อสรุปจากการสัมภาษณ์  
ดังนี้ (รายละเอียดตามอนุผนวก)

๑. จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑)  
จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ที่พบว่ามี ความขัดแย้งได้เกิดขึ้นมากมายทั่วโลก ท่านคิดว่าแนวโน้ม  
สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘ เป็นอย่างไร และมีผลกระทบที่จะ  
เกิดขึ้นต่อประเทศไทยอย่างไร

แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ เป็นการสะสมความขัดแย้งในด้าน  
ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากพัฒนาการของระบบระหว่างประเทศ อาทิ การเหลื่อมล้ำของการพัฒนาเศรษฐกิจใน  
ระดับต่าง ๆ การเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยี ที่ส่งผลให้บรรทัดฐานและรูปแบบการใช้ชีวิต (Normative)  
เปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางนี้ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในระดับต่างๆ ได้  
อันเนื่องมาจาก ความขัดแย้งอันเกิดจากการแย่งชิงทรัพยากรหรืออำนาจอธิปไตย และความขัดแย้งที่เกิด  
จากความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ อุดมคติและความเชื่อ เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ตัวแสดงรัฐ (State)  
จะนำพลังอำนาจมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา ซึ่งรูปแบบดั้งเดิม การใช้กำลังทางทหารเข้าเอาชนะ  
หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อผลทางการเมืองของตนเอง ยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และเพิ่มการใช้  
เครื่องมืออื่นๆ เช่น การใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความร่วมมือระหว่างกลุ่ม  
ผลประโยชน์ในระดับต่างๆ ซึ่งประเด็นสุดท้ายนี้ นี้ส่งผลให้เพิ่มตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Nonstate actor) เช่น  
กลุ่มก่อการร้าย กลุ่มแบ่งแยกดินแดน กลุ่มทหารรับจ้าง เป็นต้นเข้ามาความขัดแย้ง และทำให้ความขัดแย้ง  
มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยความขัดแย้งอาจจะเกิดขึ้น ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างยูเครน – รัสเซีย ความ  
ขัดแย้งระหว่างอิสราเอล – กลุ่มติดอาวุธหัวรุนแรงอิสราเอลและฮามาส ที่ได้รับการสนับสนุนโดย  
อิหร่าน รัสเซีย และจีน และความขัดแย้งในยุคทศวรรษใหม่ เช่น คาบสมุทรเกาหลีหรือช่องแคบไต้หวัน  
ของสหรัฐฯ

ผลกระทบต่อประเทศไทย คือสงครามจะก่อให้เกิดความชะงักงัน ทั้งในภาคการเงิน ภาคการ  
ผลิต และภาคการขนส่งสินค้า จนส่งผลให้เกิดสภาวะขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค พลังงาน สินค้าที่ใช้  
เทคโนโลยีขั้นสูง และนอกจากนี้ สินค้าประเภทอื่นๆ จะมีราคาแพงขึ้น จนนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจอีกด้วย  
สำหรับ สมรรถนะบางส่วน จะอยู่ใกล้กับหรืออยู่บนที่ทะเลจีนใต้ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศ  
ไทยทั้งในด้านพลังงาน และถ้าหากไทยยินยอมที่จะให้สหรัฐฯ ใช้สนามบินหรือท่าเรือในประเทศไทย  
สนับสนุนปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ ไทยอาจจะตกเป็นเป้าหมายการโจมตีทางทหารจากจีนได้  
เช่นกัน ทั้งนี้ ในอนาคตมีแนวโน้มที่จีนอาจจะวางกำลังทหารส่วนหนึ่งไว้ที่ประเทศกัมพูชา เพื่อถ่วงดุลหรือ  
ป้องปรามกับกองกำลังของสหรัฐฯ และชาติพันธมิตร ทั้งนี้ไทยจะต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือกับ  
ปัญหาความขัดแย้งในทุกมิติ ทั้งการเตรียมกำลังรบและการรักษากฎหมายต่าง ๆ เพื่อรับมือกับภัยคุกคาม



ดั้งเดิม ประกอบกับต้องเพิ่มเติมในการเตรียมการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่เกิดจากตัวแสดงที่มีใช้รัฐ ซึ่งอาจมีรัฐฯ ให้การสนับสนุนในลักษณะของความขัดแย้งที่ใช้ตัวแสดงแทน (Proxy War) ซึ่งผู้กำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์จะต้องมีโลกทัศน์และความเข้าใจ ตระหนักถึงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นและสามารถปรับแนวความคิดได้เท่าทันกับสิ่งต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

## **๒. ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน มีแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร**

จากผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่าน มีความคิดว่า สหรัฐฯ และจีนยังคงมีประเด็นด้านเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ ดังนั้น ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างรัฐขนาดใหญ่ ด้วยการใช้กำลังทางทหารระหว่างสหรัฐฯ และจีน อาจไม่ใช่ประเด็นหลักที่ต้องกังวลในระยะ ๕ ปีนี้ ซึ่งเป็นห้วงเวลาที่จีนเน้นดำเนินนโยบายการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเป็นหลัก หากจะเกิดความขัดแย้งขึ้น มีแนวโน้มที่จะเป็นประเด็นด้านความขัดแย้งที่มีตัวแสดงแทน การให้การสนับสนุนจากรัฐฯ กับตัวแสดงต่างๆ เช่น ปัญหาระหว่างจีนกับไต้หวัน เป็นต้น ทั้งนี้ การใช้ตัวแสดงแทน ก็มีความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งที่ขยายตัวออกไปทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ แต่หากสหรัฐฯ เปรี้ยวพรา้งในเกมภูมิรัฐศาสตร์ และมีแนวโน้มชัดเจนที่ตนเองจะเสียความเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งให้แก่จีน หรือเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มที่จะล่มสลาย จนสหรัฐฯ อาจจะใช้ประเด็นไต้หวันเป็นจุดเริ่มของสงคราม และจีนได้พัฒนาศักยภาพที่จำเป็นทุกด้านจนมีความพร้อม และปรับสภาวะแวดล้อมที่จำเป็นโดยเฉพาะด้านการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศจนสูงงอม จนสามารถตัดสินใจใช้กำลังบุกเพื่อผนวกไต้หวันได้ แต่อย่างไรก็ตาม สถานการณ์มีแนวโน้มที่อาจจะขยายไปสู่การขัดกันด้วยอาวุธ หรือสงครามเต็มรูปแบบ โดยอาจมีมูลเหตุข้างต้น แต่ทั้งนี้มีความเชื่อได้ว่าทั้งสหรัฐฯ และจีนจะหลีกเลี่ยงการขยายระดับไปสู่สงครามนิวเคลียร์

## **๓. สหรัฐฯ หรือ จีน มีแนวโน้มในการดำเนินนโยบายต่อสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร**

สหรัฐฯ จะดำเนินนโยบายเพื่อปิดล้อมจีนต่อไป และการสร้างกลุ่มพันธมิตรในรูปแบบต่างๆ เพื่อรักษาสถานะและเสถียรภาพรวมที่มีสหรัฐฯ เป็นผู้นำระเบียบโลก ในขณะที่จีนมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดโดยใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายอิทธิพลไปทั่วทุกภูมิภาคผ่านโครงการพัฒนาต่างๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาขีดความสามารถด้านกำลังรบและเทคโนโลยี พร้อมทั้งเสริมสร้างกลุ่มความร่วมมือต่างๆ ซึ่งนักทฤษฎีสายสังคมนิยมให้ความเห็นว่า จีนจะมีความแข็งแกร่งมากขึ้นตามความเข้มแข็งของกำลังรบที่พัฒนาไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติจีน และมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความแย้งมากขึ้น หรืออาจขยายตัวเมื่อองค์ประกอบต่างๆ ของทั้งสองมหาอำนาจมีความทัดเทียมกัน

## **๔. แนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ ควรเป็นอย่างไร**

ประเทศไทยควรมุ่งมั่นที่จะเสริมสร้างและดำรงรักษาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ การทหาร เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร การสาธารณสุข และสังคม ให้เกิดเป็นรูปธรรมมากที่สุด รวมทั้งสำรองปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำหรับความอยู่รอดของชาติในระดับยุทธศาสตร์ไว้ให้มากที่สุด เช่น

น้ำมันเชื้อเพลิง ทองคำ เงินตรา สินค้าอุปโภคและยารักษาโรคที่สำคัญอื่นๆ ตลอดจนแสดงออกถึงความ เป็นกลาง โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการและกฎกติกาสากล ตลอดจนฉันทามติต่างๆ ของชาติสมาชิก อาเซียน และยึดมั่นเสริมสร้างความเอกภาพและความหนึ่งเดียวของชาติสมาชิกอาเซียน ภายใต้จุดยืนใน ความเป็นกลาง และการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศใดๆ ของชาติสมาชิกอาเซียน อีกทั้ง ประเทศไทยยังคงต้องเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน ต่าง ๆ เช่น ความขัดแย้งจากการแย่งชิงทรัพยากรเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือโรคระบาด และภัยคุกคามรูปแบบ ใหม่ เช่น การโจมตีทางเศรษฐกิจ การใช้สงครามข้อมูลข่าวสาร การปลุกปั่นโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ รวดเร็ว

## อนุผนวก ๑ ของผนวก บทสัมภาษณ์ นาวาเอก กรจักร์ ยศธสาร<sup>๑</sup>

๑. จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒) ที่พบว่ามี ความขัดแย้งได้เกิดขึ้นมากมายทั่วโลก ท่านคิดว่าแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร และมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยอย่างไร

แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศอาจจะทวีความรุนแรงขึ้นใน ๔ จุด ดังนี้

(๑) ยูเครน - รัสเซีย ภายหลังจากความล้มเหลวในความพยายามเจรจายุติศึกเพื่อไม่ให้ติดหล่มของสงครามยืดเยื้อเพื่อเอาชนะกร่อนศักยภาพของประเทศ (Attrition War) รัสเซียได้หันกลับมาใช้แนวความคิดในการสงครามยืดเยื้อเพื่อเอาชนะกร่อนศักยภาพของเหล่าชาติสมาชิกนาโต้ที่ให้การสนับสนุนอาวุธและการเงินให้แก่ยูเครนบ้าง โดยเฉพาะชาติในยุโรปซึ่งหากสถานการณ์ยังคงยืดเยื้อต่อไป อาจจะก่อให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในยุโรปจนประชาชนลุกฮือประท้วงต่อต้านนโยบายการสนับสนุนยูเครน การนี้ รัสเซียใช้ยุทธวิธียึดครองพื้นที่บางส่วนของยูเครนไว้ แล้วตั้งรับเพื่อตอบโต้การรุกรานกลับของฝ่ายยูเครนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำลายกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากชาติสมาชิกนาโต้ แต่จากความเคลื่อนไหวล่าสุดของรัสเซีย ที่ได้มีส่งกองกำลังทหารรับจ้างวากเนอร์ไปประจำที่เบลารุส และการเปิดฉากโจมตีเมืองท่าโอเดสซาซึ่งเป็นเมืองท่าทางทะเลที่สำคัญของรัสเซีย อาจจะเป็นสิ่งบ่งชี้ว่า รัสเซียจะเปิดฉากรุกต่อยูเครนอีกครั้ง ก่อนเข้าสู่ฤดูหนาวในปีนี้ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อล้มล้างรัฐบาลของประธานาธิบดี โวโลดิเมียร์ เซเลนสกี และตั้งรัฐบาลชุดใหม่ที่รัสเซียหนุนหลัง และจากการรุกรานดังกล่าว สงครามอาจจะขยายระดับขึ้นไปอีก

(๒) อิสราเอล - กลุ่มติดอาวุธหัวรุนแรงฮิซบอลเลาะห์และฮามาส ที่ได้รับการสนับสนุนโดยอิหร่าน รัสเซีย และจีน ในการสร้างสถานการณ์ความขัดแย้งอย่างต่อเนื่อง เพื่อถ่วงดุลและป้องปรามต่อความพยายามในขยายระดับของสงครามในยุทธบริเวณของยูเครน หรือการก่อสงครามใน

ยุทธบริเวณใหม่ เช่น คาบสมุทรเกาหลีหรือช่องแคบไต้หวันของสหรัฐฯ โดยเฉพาะในปัจจุบัน จากการที่ซาอุดีอาระเบียหันมาคืนดีกับอิหร่านและซีเรียอีกครั้ง โดยการอำนวยความสะดวกในการเจรจาตกลงกันของจีนจะส่งผลให้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ระหว่างประเทศโลกอาหรับยุติลง และในอนาคตชาติต่างๆ เหล่านี้จะพยายามเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น ซึ่งนั่นจะเป็นปัญหาใหญ่สำหรับอิสราเอลและสหรัฐฯ

<sup>๑</sup> กรจักร์ ยศธสาร, นาวาเอก, รองผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือไทย ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปักกิ่ง. สัมภาษณ์. ๗ มิถุนายน ๒๕๖๖.

(๓) คาบสมุทรเกาหลี ที่สหรัฐฯ อาจจะใช้เป็นจุดเริ่มต้นความขัดแย้ง เพื่อก่อสงคราม สำหรับการรีเซ็ตระเบียบโลกใหม่ ถ้าหากสหรัฐฯ เปรียงพรา้งในเกมภูมิรัฐศาสตร์กับจีน โดยเฉพาะประเด็นของสงครามเศรษฐกิจ หนี้ของสหรัฐฯ และสถานการณ์ของเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ที่กำลังอ่อนแอ ซึ่งสหรัฐฯ อาจจะใช้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นเป็นตัวแทน (Proxy) ในการทำสงคราม

(๔) ช่องแคบไต้หวัน ซึ่งอาจจะเกิดจากการตัดสินใจบุกเพื่อผนวกไต้หวันด้วยกำลังทหารของจีน หากมองว่าสหรัฐฯ ไม่มีศักยภาพ (โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจ) หรือไม่มีความตั้งใจจริงที่จะปกป้องไต้หวัน หรืออาจจะเกิดจากกรณีเช่นเดียวกับข้อ ๓ ซึ่งสหรัฐฯ อาจจะใช้ไต้หวัน ญี่ปุ่น ออสเตรเลียเป็นตัวแทน (Proxy) ในการทำสงคราม

แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสหรัฐฯ และจีนรวมทั้งชาติพันธมิตรของทั้งสองฝ่าย จะหลีกเลี่ยงการขยายระดับไปสู่สงครามนิวเคลียร์

ผลกระทบต่อประเทศไทย ประเด็นข้อ (๑) – (๓) คือสงครามจะก่อให้เกิดความชะงักงันทั้งในภาคการเงิน ภาคการผลิต และภาคการขนส่งสินค้า จนส่งผลให้เกิดสภาวะขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค พลังงาน สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และนอกจากนี้ สินค้าประเภทอื่นๆ จะมีราคาแพงขึ้น จนนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจอีกด้วย สำหรับประเด็นข้อ (๔) สมรภูมิรบบางส่วน จะอยู่ใกล้กับหรืออยู่พื้นที่ทะเลจีนใต้ซึ่งจะส่งผลกระทบตามที่กล่าวมาข้างต้น โดยตรงต่อประเทศไทยในระดับที่รุนแรงกว่าในข้อ (๑) – (๓) โดยเฉพาะปัจจัยด้านพลังงาน และถ้าหากไทยยินยอมที่จะให้สหรัฐฯ ใช้สนามบินหรือท่าเรือในประเทศไทย สนับสนุนปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ ไทยอาจจะตกเป็นเป้าหมายการโจมตีทางทหารจากจีนได้เช่นกัน ทั้งนี้ ในอนาคตมีแนวโน้มที่จีนอาจจะวางกำลังทหารส่วนหนึ่งไว้ที่ประเทศกัมพูชา เพื่อถ่วงดุลหรือป้องปรามกับกองกำลังของสหรัฐฯ และชาติพันธมิตร

## **๒. ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน มีแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร**

ส่วนหนึ่งได้ตอบไปในข้อ ๑. แล้ว ทั้งนี้ สถานการณ์มีแนวโน้มที่อาจจะขยายไปสู่การขัดกันด้วยอาวุธ หรือสงครามเต็มรูปแบบ โดยอาจมีมูลเหตุมาจาก ๒ ปัจจัย คือ (๑) สหรัฐฯ เปรียงพรา้งในเกมภูมิรัฐศาสตร์ และมีแนวโน้มชัดเจนที่ตนเองจะเสียความเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งให้แก่จีน หรือเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มที่จะล่มสลาย จนสหรัฐฯ อาจจะใช้ประเด็นไต้หวันเป็นจุดเริ่มของสงคราม (๒) จีนพัฒนาศักยภาพที่จำเป็นทุกด้านจนมีความพร้อม และปรับสถานะแวดล้อมที่จำเป็นโดยเฉพาะด้านการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศจนสูงงอม จนสามารถตัดสินใจใช้กำลังบุกเพื่อผนวกไต้หวันได้ แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสหรัฐฯ และจีนจะหลีกเลี่ยงการขยายระดับไปสู่สงครามนิวเคลียร์

## **๓. สหรัฐฯ หรือ จีน มีแนวโน้มในการดำเนินนโยบายต่อสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร**

สหรัฐฯ จะดำเนินนโยบายเพื่อปิดล้อมจีนต่อไป ซึ่งสหรัฐฯ ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมในการสร้างกลุ่มก้อนทางด้านความมั่นคงเพื่อปิดล้อมจีน เช่น AUKUS และ QUAD การเป็นตัวกลางในการเจรจาให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นยุติความขัดแย้งในอดีตแล้วหันมาจับมือกันเพื่อรับมือกับภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือ จีน และรัสเซีย การขยายการเข้าถึงฐานทัพทางทหารในฟิลิปปินส์ และการเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการจัดการตลาดตะวันออก ๓ ประเทศในทะเลจีนใต้ ซึ่งประกอบด้วย ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น และ

ออสเตรเลีย เป็นต้น ทั้งนี้ สหรัฐฯ จะพยายามขัดขวางกระบวนการต่างๆ ที่จะนำมาซึ่งการบรรเทาหรือยุติข้อขัดแย้งหรือพิพาทระหว่างจีนกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อที่สหรัฐฯ จะสามารถเข้าไปแทรกแซงได้ โดยเฉพาะกระบวนการเจรจาเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติ (Code of Conduct, COC) ในทะเลจีนใต้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกรอบความร่วมมือของ AUKUS และ QUAD มีสถานะเป็นเพียงหุ้นส่วนในการเจรจาหรือ Dialogue Partners ไม่ใช่การมีสถานะผูกพันระหว่างกันในลักษณะของ Collective Defense Alliance เหมือนกับนาโต้ ดังนั้นสหรัฐฯ จึงพยายามที่จะผลักดันให้นาโต้เข้ามามีบทบาทในการถ่วงดุลและป้องปรามจีนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยการดึงญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เข้าไปมีส่วนร่วมกับนาโต้ในกรอบความร่วมมือเกี่ยวกับภัยคุกคามทางด้านไซเบอร์และอวกาศ รวมทั้งในอนาคตอาจจะมีกรอบภัยคุกคามด้านนิวเคลียร์อีกด้วย ซึ่งกรอบความร่วมมือเหล่านี้ไม่ได้มีขอบเขตทางภูมิศาสตร์เพียงแคในแอตแลนติกเหนือเท่านั้น ในปัจจุบัน สหรัฐฯ ยังพยายามที่จะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับทุกประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศจีน เช่น ปากีสถาน คาซัคสถาน มองโกเลีย เนปาล ฯลฯ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และโน้มน้าวให้มีความร่วมมือที่จะส่งผลให้อัฒิประโยชน์ต่อการปิดล้อมจีน นอกจากประเทศเหล่านี้แล้ว สหรัฐฯ ยังพยายามที่จะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศต่างที่อยู่บนเส้นทางของแผนพัฒนาตามข้อริเริ่ม Belt and Road Initiatives (BRI) ของจีน เพื่อสกัดกั้นโครงการต่างๆ ใน BRI ด้วย โดยรูปแบบและวิธีการต่างๆ ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของสหรัฐฯ นั้น จะมีหลากหลายรูปแบบและวิธีการ ขึ้นอยู่กับระดับของการยอมรับหรือการต่อต้านของประเทศเหล่านั้น

#### **๔. แนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ ควรเป็นอย่างไร**

แนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงของประเทศไทย คือ (๑) มุ่งมั่นที่จะเสริมสร้างและดำรงรักษาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ การทหาร เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร การสาธารณสุข และสังคม ให้เกิดเป็นรูปธรรมมากที่สุด (๒) สำรองปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำหรับความอยู่รอดของชาติในระดับยุทธศาสตร์ไว้ให้มากที่สุด เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ทองคำ เงินตรา สินค้าอุปโภคและยารักษาโรคที่สำคัญอื่นๆ (๓) แสดงออกถึงความเป็นกลาง โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการและกฎกติกาสากล ตลอดจนฉันทามติต่างๆ ของชาติสมาชิกอาเซียน (๔) ยึดมั่นเสริมสร้างความเอกภาพและความหนึ่งเดียวของชาติสมาชิกอาเซียน ภายใต้จุดยืนในความเป็นกลาง และการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศใดๆ ของชาติสมาชิกอาเซียน (๕) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับพันธกรณีในสนธิสัญญาหรือข้อตกลงในด้านการป้องกันหรือด้านความมั่นคงร่วม หากมีเนื้อหาที่มีความคลุมเครือสามารถตีความออกมาได้หลายแนวทาง ประเทศไทยจะต้องประกาศถึงเจตนารมณ์ของตนเองให้มีความสอดคล้องต่อจุดยืนและแนวทางปฏิบัติของตนเอง ที่จะไม่ทำให้เกิดความเพี่ยงพรั้อต่อการเล่นเกมกลของชาติคู่สนธิสัญญา

## อนุผนวก ๒ ของผนวก บทสัมภาษณ์ นาวาเอก มณฑล ยศสมศักดิ์<sup>๒</sup>

๑. จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ที่พบว่ามี ความขัดแย้งได้เกิดขึ้นมากมายทั่วโลก ท่านคิดว่าแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร และมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยอย่างไร

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ เป็นการสะสมความขัดแย้งในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากพัฒนาการของระบบระหว่างประเทศ อาทิ การเหลื่อมล้ำของการพัฒนา

นาเศรษฐกิจในระดับต่าง ๆ การเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยี ที่ส่งผลให้บรรทัดฐานและรูปแบบการใช้ชีวิต (Normative) เปลี่ยนแปลงไป เช่น โลกาภิวัตน์ที่เชื่อมต่อให้ปัจเจกบุคคลรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไร้ขีดจำกัด ซึ่งสร้างความเจริญก้าวหน้าที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่ก็ส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งความเสื่อมถอยตกต่ำทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางนี้ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในระดับต่าง ๆ ได้ โดยสาเหตุของความขัดแย้งนั้นมาจากพื้นฐานของมนุษย์ จึงมีประเด็นที่สำคัญไม่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ผ่านมา นั่นคือ ความขัดแย้งอันเกิดจากการแย่งชิงทรัพยากรหรืออำนาจอธิปไตย และความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ อุดมคติและความเชื่อ

เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ตัวแสดงรัฐ ( State ) จะนำพลังอำนาจมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา ซึ่งรูปแบบดั้งเดิม การใช้กำลังทางทหารเข้าเอาชนะหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อผลทางการเมืองของตนเอง ยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และเพิ่มการใช้เครื่องมืออื่น ๆ เข้ามามีบทบาทมากขึ้น เช่น การใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความร่วมมือระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ในระดับต่าง ๆ ซึ่งประเด็นสุดท้ายนี้ นี่ส่งผลให้เพิ่มตัวแสดงเข้ามาความขัดแย้ง และทำให้ความขัดแย้งมีความซับซ้อนมากขึ้น นั่นคือ ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ( Nonstate actor ) เช่น กลุ่มก่อการร้าย กลุ่มแบ่งแยกดินแดน กลุ่มทหารรับจ้าง เป็นต้น

จากประเด็นตามที่กล่าวในข้างต้น ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยคือจะต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาความขัดแย้งในทุกมิติ ทั้งการเตรียมกำลังรบและการรักษากฎหมายต่าง ๆ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามดั้งเดิม ประกอบกับต้องเพิ่มเติมในการเตรียมการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดจากตัวแสดงที่มีมิใช่รัฐ ซึ่งอาจมีรัฐฯ ให้การสนับสนุนในลักษณะของความขัดแย้งที่ใช้ตัวแสดงแทน

---

<sup>๒</sup> มณฑล ยศสมศักดิ์, นาวาเอก, ประจำกรมกำลังพลทหารเรือ ช่วยปฏิบัติราชการฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ. สัมภาษณ์. ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖.

(Proxy War) ซึ่งผู้กำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์จะต้องมีโลกทัศน์และความเข้าใจ ตระหนักถึงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นและสามารถปรับแนวความคิดได้เท่าทันกับสิ่งต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

## **๒. ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน มีแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร**

ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีน มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดและรูปแบบของการปกครองที่แตกต่างกัน ในขณะที่ฝ่ายสหรัฐฯ สนับสนุนประชาธิปไตยและสร้างกฎระเบียบของโลกขึ้นมา ส่วนจีนเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าขึ้นมาใหม่และเล็งเห็นว่าระเบียบโลกเดิมมีหลายส่วนที่ควรปรับปรุง จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างทั้งสองมหาอำนาจ โดยเฉพาะการแข่งขันด้านการพัฒนากำลังรบและเทคโนโลยีต่างๆ

อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ และจีนยังคงมีประเด็นด้านเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกันอยู่อย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ ดังนั้น ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างรัฐขนาดใหญ่ด้วยการใช้กำลังทางทหารระหว่างสหรัฐฯ และจีน อาจไม่ใช่ประเด็นหลักที่ต้องกังวลในระยะ ๕ ปีนี้ ซึ่งเป็นห้วงเวลาที่จีนเน้นดำเนินนโยบายการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเป็นหลัก หากจะเกิดความขัดแย้งขึ้น มีแนวโน้มที่จะเป็นประเด็นด้านความขัดแย้งที่มีตัวแสดงแทน การให้การสนับสนุนจากรัฐฯ กับตัวแสดงต่างๆ เช่น ปัญหาระหว่างจีนกับไต้หวัน เป็นต้น ทั้งนี้ การใช้ตัวแสดงแทน ก็มีความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งที่ขยายตัวออกไปทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ

## **๓. สหรัฐฯ หรือ จีน มีแนวโน้มในการดำเนินนโยบายต่อสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ เป็นอย่างไร**

สหรัฐฯ มีแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมระเบียบโลกเดิมที่สร้างไว้ตั้งแต่ยุคสงครามเย็น การจัดเตรียมงบประมาณและการพัฒนาขีดความสามารถด้านกำลังรบให้มีความแข็งแกร่งและมีเทคโนโลยีล้ำสมัยจนไม่สามารถมีประเทศใดจะสามารถเทียบเคียงได้ในระยะเวลาอันสั้น ประกอบกับการสร้างกลุ่มพันธมิตรในรูปแบบต่างๆ เพื่อรักษาสถานะและเสถียรภาพรวมที่มีสหรัฐฯ เป็นผู้นำระเบียบโลก ในขณะที่จีนมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดโดยใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายอิทธิพลไปทั่วทุกภูมิภาคผ่านโครงการพัฒนาต่างๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาขีดความสามารถด้านกำลังรบและเทคโนโลยี พร้อมทั้งเสริมสร้างกลุ่มความร่วมมือต่างๆ

ทั้งนี้ นักทฤษฎีสายสังคมนิยมให้ความเห็นว่า จีนจะมีความแข็งแกร่งมากขึ้นตามความเข้มแข็งของกำลังรบที่พัฒนาไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติจีน และมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความยุ่งยากขึ้น หรืออาจขยายตัวเมื่อองค์ประกอบต่างๆ ของทั้งสองมหาอำนาจมีความทัดเทียมกัน

## **๔. แนวทางของประเทศไทยในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคง ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๔ ควรเป็นอย่างไร**

สำหรับประเทศไทยซึ่งได้รับผลกระทบจากสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ต้องมีโลกทัศน์ที่เท่าทัน และตระหนักถึงการรับมือกับความขัดแย้งในระดับต่างๆ ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิม การ

ขัดแย้งกันด้วยกำลังรบที่อาจเกิดขึ้นได้ แม้จะยังไม่มีปัจจัยสิ่งบอกเหตุที่แน่ชัดถึงสาเหตุของความขัดแย้งในระยะเวลานี้ แต่ประเทศไทยยังคงต้องเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ เช่น ความขัดแย้งจากการแย่งชิงทรัพยากรเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือโรคระบาด เป็นต้น

นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การโจมตีทางเศรษฐกิจ การใช้สงครามข้อมูลข่าวสาร การปลุกปั่นโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็ว ล้วนสามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งนี้ ยังมีภัยด้านความมั่นคงที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ภัยพิบัติและโรคระบาดต่างๆ ที่หน่วยงานด้านความมั่นคงต้องมีความพร้อมและมีความเข้าใจในการรับมือกับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกันออกไป หน่วยงานด้านความมั่นคงจึงควรที่จะพัฒนาขีดความสามารถให้มีความหลากหลายสามารถปฏิบัติภารกิจแบบผสมได้ (Multi-Tasking) อย่างมีประสิทธิภาพ





## ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ

พลเรือตรี ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ

วัน/เดือน/ปีเกิด

๔ มีนาคม ๒๕๑๒

ประวัติการศึกษา

- หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย วชิราวุธวิทยาลัย
- ปริญญาตรี นักเรียนนายเรือ หลักสูตร ๕ ปี รุ่นที่ ๘๕ โรงเรียนนายเรือ
- หลักสูตร Basic Navigation/Patrol Craft ประเทศนิวซีแลนด์
- หลักสูตร Intermediate Navigation ประเทศออสเตรเลีย
- หลักสูตรผู้บังคับการเรือและยุทธวิธีเรือผิวน้ำ
- หลักสูตรพรคนาวิน
- หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือสหรัฐอเมริกา (US Naval Staff College,

NWC)

- หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ ๖๓
- หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือสหรัฐอเมริกา (US Naval Command

College, NWC)

- หลักสูตร Defense resource management สหรัฐอเมริกา
- หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ รุ่นที่ ๕๓

ประวัติการทำงานโดยย่อ

- ต้นหน ร.ล.คราม กยพ.กร.
- นายทหารอาวุธนำวิถึ ร.ล.เจ้าพระยา กฟก.๒ กร.
- ต้นหน ร.ล.เจ้าพระยา กฟก.๒ กร.
- นายทหารการสื่อสาร กปฝ.กร.
- ผู้บังคับการเรือ ต.๙๓ กตอ.กร.
- ผู้บังคับการเรือ ร.ล.ตากใบ กตอ.กร.
- นายทหารควบคุมการฝึก กฝย.กฝร.
- อาจารย์ กวสธ.ฝวก.สรส.
- หัวหน้าแผนกวิจัยและพัฒนาระบบเรือและอาวุธ กวพ.ยก.ทร.
- ต้นเรือ ร.ล.ตากสิน กฟก.๒ กร.
- ผู้บังคับการเรือ ร.ล.กระบี่ กฟก.๒ กร.
- รองผู้อำนวยการ ยก.กร.
- นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำ เสธ.ทร.

- นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำ รอง ผบ.ทร.
- ผู้อำนวยการ กกฝ.ยก.ทร.
- ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือไทย ประจำกรุงปักกิ่ง
- ผู้บัญชาการฐานทัพเรือกรุงเทพ กองทัพเรือ

ตำแหน่งปัจจุบัน

# สรุปย่อ

ลักษณะวิชา.....การเมือง.....

เรื่อง.....วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และ  
.....แนวทางในการรับมือสถานการณ์ในห้วงปี ๒๐๒๓ – ๒๐๒๘.....

ผู้วิจัย.....พล.ร.ต. ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ.....หลักสูตร.....วปอ.....รุ่นที่.....๖๕.....

ตำแหน่ง.....ผู้บัญชาการฐานทัพเรือกรุงเทพ.....

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในโลกมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันด้วยระบบโลกที่มีวิวัฒนาการมาจนกระทั่งเป็นระบบที่ใช้ในปัจจุบันซึ่งมีรัฐบาลของแต่ละประเทศเป็นแกนกลาง เมืองศูนย์กลางหรือองค์กรระหว่างประเทศในการช่วยลดความขัดแย้งซึ่งก็ช่วยได้ระดับหนึ่ง ซึ่งแต่ละประเทศมีการกำหนดนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ ผลประโยชน์ของแต่ละรัฐ อาจก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศ จำทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ได้แก่ ปัญหาทางการเมือง และทางเศรษฐกิจ ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างประเทศ โดยสาเหตุหลักของความขัดแย้ง คือ การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของชาติ ทศนคติที่มีต่อกันระหว่างประเทศ การขัดแย้งทางอุดมการณ์ อันเป็นระบบความคิดที่จะกำหนดแนวทางชีวิตของคนในสังคม ภาวะทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชาติ การแข่งขันการแสวงหาอำนาจด้วยการล่าอาณานิคมหรือการสร้างจักรวรรดินิยม เช่น การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การให้กำลังอาวุธ การส่งคณะที่ปรึกษาทางทหารรวมถึงการส่งกองกำลังทหารเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลที่เป็นพันธมิตร และมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด การขัดแย้งเรื่องดินแดนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในหลายภูมิภาคของโลกตลอดเวลา และได้นำไปสู่การทำสงครามหลายครั้ง

ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างประเทศมีแนวโน้มรุนแรง และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งผลการขัดแย้งนี้มีทั้ง ความขัดแย้งของประเทศต่าง ๆ ความขัดแย้งกันเองของประเทศมหาอำนาจ นับได้ว่ามีอิทธิพลในระดับสูงสุดของโลก จึงเป็นประเด็นหลักที่ทั่วโลกให้ความสนใจความขัดแย้งดังกล่าวที่ได้กล่าวมาข้างต้น การวางอำนาจในทุกด้าน ทั้งด้านการเมืองระหว่างประเทศ ทางเศรษฐกิจ ทางทหาร ทางสังคมจิตวิทยาข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีที่กำลังแข่งขันและมีความขัดแย้งกันอยู่ ซึ่งก็จะต้องมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อประเทศไทย ทั้งนี้การทราบถึงลักษณะของผลกระทบดังกล่าวอย่างชัดเจน จะทำให้รัฐบาลไทยสามารถปรับปรุงหรือจัดทำนโยบายต่าง ๆ เพิ่มเติมที่เหมาะสมกับสถานการณ์และเวลา ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถผ่านวิกฤตการณ์ท่ามกลางความขัดแย้ง และสามารถดำเนินนโยบายในการทำให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์สูงสุด เพื่อการดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์และความอยู่รอดของชาติต่อไป

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคง การวิเคราะห์เปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างประเทศในลักษณะต่าง ๆ ทั้งในทางด้านการเมือง ทางเศรษฐกิจ การทหาร ทางสังคม และศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย ในการรับมือสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคง ที่จะมรผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทยต่อไป

## ขอบเขตของการวิจัย

๑.ขอบเขตด้านเนื้อหา ครอบคลุมการศึกษาศถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคง ผลกระทบและแนวทงนโยบายด้านการต่างประเทศ วิเคราะห์แนวโน้มความขัดแย้งระหว่างประเทศ

๒.ขอบเขตด้านประชากร (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ)

๓.ขอบเขตด้านเวลา จะพิจารณาศึกษาศถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งห้วงเวลาตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) และวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ทางด้านความมั่นคงกระทบต่อประเทศไทย

## วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีในการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่สงครามเย็น (ค.ศ.๑๙๙๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.๒๐๒๒) ทางด้านความมั่นคงรวมทั้งผลกระทบต่อและแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย และพยากรณ์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคง รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย เสนอแนวทางของประเทศไทยในการรับมือสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทางด้านความมั่นคง โดยจะทำการเก็บข้อมูล ทั้งจากการศึกษาเอกสารประกอบการวิเคราะห์ เช่น บทความ วิเคราะห์เหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศตั้งแต่หลังสงครามเย็น การศึกษาทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทฤษฎีความขัดแย้ง ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัย แนวคิดเรื่องผลประโยชน์ แนวคิดเรื่องความมั่นคง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มของสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าว จากนั้นจะทำการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล โดยนำมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยเสนอข้อมูลและสรุปผลการศึกษาใช้การพรรณรณารนำมาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และนำเสนอแนวคิดใหม่ที่ได้มาจากการวิจัย

## ผลการวิจัย

นับตั้งแต่การสิ้นสุดของการจัดระเบียบโลกแบบยุคสงครามเย็น ภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เป็นปัจจัยหลักของการกำหนดเรื่องภัยคุกคามของประเทศค่ายโลกตะวันตกได้สิ้นสุดลง นับจากการแตกสลายของสหภาพโซเวียต ซึ่งได้หมายรวมถึงการยุติของความขัดแย้งระหว่างประเทศในเชิงอุดมการณ์ แต่ทั้งนี้ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติระหว่างประเทศมิได้สิ้นสุดไปด้วย หากแต่เมื่อพันธะด้านอุดมการณ์ทางการเมืองได้ถูกปลดปล่อยแล้ว ผลประโยชน์แห่งชาติที่เป็นรูปธรรมของประเทศต่างๆ ไม่จำเป็นต้องผูกพันกับผลประโยชน์ของมหาอำนาจในแบบเดิม ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งการแข่งขันระหว่างรัฐทางด้านเศรษฐกิจก็นำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดความคิด “ชาตินิยม” ให้มากขึ้น นอกจากนี้ความขัดแย้งอื่นๆ มีแนวโน้มชัดเจนว่าจะผูกติดอยู่กับเรื่องชาตินิยม ความแตกต่างวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงความแตกต่างด้านศาสนา อันทำให้สงครามที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่เป็นสงครามขนาดเล็ก (small war) หรือความขัดแย้งขนาดเล็ก (low-intensity conflict) โดยมีเหตุผลที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระจากการปกครองของรัฐบาลกลาง และจัดตั้งรัฐเอกราชของตนขึ้นใหม่

ในส่วนของผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะความขัดแย้งนั้นจะเกิดขึ้นจากสาเหตุอันใดก็ตาม ล้วนจะมีผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยทั้งสิ้นไม่มากก็น้อย หรือไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งผลกระทบเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อาชีพ การถูกกดดันให้เลือกข้างจากประเทศมหาอำนาจ การขาดแคลนพลังงาน การขาดแคลนวัตถุดิบตั้งต้นในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม อุปสงค์ของตลาดต่างประเทศในการส่งออกของไทยลดลง การเกิดความตึงเครียดทางเศรษฐกิจในไทย อำนาจกำลังซื้อภายในประเทศเกิดการถดถอย ส่งผลในการสร้างแรงกดดันทางจิตวิทยาให้กับประชาชนที่รู้สึกตนเองกำลังจมนลง อำนาจซื้อลดลง และในเหตุการณ์ที่เลวร้าย แรงกดดันเหล่านี้จะเปลี่ยนภาระทางเศรษฐกิจเป็นสถานการณ์กดดันจนอาจก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองในประเทศ

จากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่หลังสงครามเย็น (ค.ศ. ๑๙๔๑) จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒) จะพบว่า การเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ผ่านมา ล้วนแต่มีสาเหตุมาจากการขัดแย้งกันจากการแย่งชิงหรือการปกป้องเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ ทัศนคติที่มีต่อกันระหว่างคู่ขัดแย้ง การขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง การแข่งขันกันเพื่อแสวงหาอำนาจ และความขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากปัญหาเรื่องดินแดนรวมไปถึงเพิ่มความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ ส่งผลให้ต่างฝ่ายต่างออกนโยบายเพื่อยกระดับการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศให้คงความสามารถในการแข่งขันเอาไว้ ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีสำคัญ ๓ ชนิด ได้แก่ เทคโนโลยีเซมิคอนดักเตอร์ เทคโนโลยี 5G และเทคโนโลยี Cyber security

จากแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศทางด้านความมั่นคงในห้วงปี ๒๐๒๓ - ๒๐๒๘ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยจะมีความท้าทายระดับโลกเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อรัฐต่างๆ ความแตกแยกที่เกิดขึ้นจากข้อขัดแย้งต่างๆ การสูญเสียดุลยภาพ ความสามารถในการปรับตัว ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และความขัดแย้งทางเทคโนโลยี จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของ

ประเทศไทยในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงทางการทหาร จากผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย ได้ส่งผลให้ประเทศไทยจำต้องรับมือความสถานการณ์ที่มากกระทบต่อความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาพ และความมั่นคงทางการทหาร ซึ่งประเทศไทยจำต้องใช้งบประมาณที่มีอย่างจำกัดในการที่จะรับมือกับสถานการณ์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับสูง อันเนื่องมาจากการแข่งขันของประเทศต่างๆ เพื่อปกป้องและเสริมสร้างความมั่นคง ทั้งนี้การที่ประเทศไทยจะวางตัวเป็นกลางท่ามกลางความขัดแย้งของคู่ขัดแย้งต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสหรัฐฯ กับจีนนั้น จึงเป็นไปได้ยาก และมักจะต้องถูกผลักดันให้เลือกข้างอยู่เสมอ ดังนั้นการที่จะรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นนั้น ประเทศไทยจำต้องมีความแข็งแกร่งเพียงพอที่ยืนหยัด เพื่อดำรงรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศให้แข็งแกร่งได้

### ข้อเสนอแนะ

ในเชิงนโยบายควรจัดให้มี National Operation Center : NOC ที่รวมผู้เชี่ยวชาญชั้นสูงสุด ในแต่ละสาขาอาชีพ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมติดตามสถานการณ์โลก ทั้งด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม และทางด้านเทคโนโลยีรวมถึงสถานการณ์ในประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และเสนอท่าทีมาตรการให้การตอบโต้คุกคามที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

ในเชิงปฏิบัติ ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนให้แน่นแฟ้น เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประเทศสำคัญ เช่น กลุ่ม EU BRICS โดยวางเป้าหมายในการยกระดับการเป็นพันธมิตรใกล้ชิด กระทรวงกลาโหมเปลี่ยนบรรดาอาวุธยุทโธปกรณ์จาก Gen4 ไปเป็น Gen6 พัฒนากองทัพให้มีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย และเน้นการพัฒนาาระบบการป้องกันตนเองมากกว่ากำลังทางรุก ลดการพัฒนากำลังรบตามแบบ รวมทั้งกำลังรบที่จำต้องมี เพื่อการป้องปรามทางยุทธศาสตร์ อันได้แก่ เรือดำน้ำ เป็นต้น การจัดหาอาวุธและยุทโธปกรณ์เข้าประจำการในกองทัพต่าง ๆ เน้นการพึ่งพาตนเองผ่านการวิจัยพัฒนา และมุ่งสู่สายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า หากมีความจำเป็นต้องนำเข้าอาวุธยุทโธปกรณ์ควรเน้นจากประเทศที่เป็นกลาง ที่มีใช้ประเทศคู่ขัดแย้ง อาทิ เช่น ประเทศในกลุ่ม อิสราเอล อินเดีย ตุรกี บราซิล แอฟริกาใต้ และประเทศในอาเซียน รวมทั้งจำเป็นต้องบังคับให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์/กระทรวงอุตสาหกรรม/กระทรวงพาณิชย์/กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรส่งเสริมการลดการพึ่งพาประเทศ โดยหันมาพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ ให้ประสานสอดคล้องกันสำรวจตลาดในทุกประเทศ หาวัตถุดิบ และส่งเสริมการผลิตในประเทศด้วยการปรับปรุงกฎหมายธุรกิจและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหาตลาดใหม่ กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ และหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ โดยเฉพาะในทุกประเทศคู่ค้าสำคัญ ส่วนในภาครัฐควรเป็นแกนนำเพื่อตระหนักถึงปัญหาร่วมกับประชาคมโลก เพื่อให้พร้อมที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในภาพรวมของประชาคมระหว่างประเทศในอนาคต รัฐบาลควรส่งเสริมความสมานฉันท์ของคนในชาติ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและเป็นพลังในการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านการจัดให้มีการปรับทัศนคติ

เข้าหากันระหว่าง เด็ก - ผู้ใหญ่ รวมทั้งการรณรงค์โดยใช้กรรมการที่น่าเชื่อถือเป็นกลางเท่านั้น ไม่ใช่รัฐบาลหรือฝ่ายค้าน อีกทั้งควบคุมการเสนอข่าวสารใน Social media เพื่อลดอคติในสังคมไทย กระทรวงศึกษาธิการ/กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม/กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ให้เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และ อุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ ขยายขีดความสามารถ บุคลากร และอุปกรณ์ให้สามารถคลุมการปฏิบัติได้ทั้ง การทหาร การเศรษฐกิจ และสังคม ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาและใช้พลังงานทดแทน แทนการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ กำหนดให้มีศูนย์ข้อมูลกลาง ของประเทศ โดยทำฐานข้อมูลรวมของประเทศ ของทุกกระทรวง ทบวง กรม เข้าด้วยกันสามารถบูรณาการข้อมูลไปใช้ และสามารถแก้ไข ปัญหาให้กับแต่ละกระทรวงได้อย่างรวดเร็ว ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาให้มีระบบสื่อสาร ดาวเทียมของประเทศ เป็นหลักใช้ในทางราชการ ทหาร เอกชน สามารถควบคุมข้อมูลระบบความปลอดภัย โดยกำหนดให้มีการควบคุมการใช้ระบบ AI ให้มีการกำกับควบคุมการใช้ AI ในทุกภาคส่วน เช่น ในทางทุจริต หรือเอาเปรียบผู้อื่น

ในเชิงการวิจัยต่อไป ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปวิจัยต่อยอดโดยลงไปในรายละเอียดใน แนวทางในการรับมือกับสถานการณ์เฉพาะด้านตามแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ ๘ ด้าน คือ ด้าน การเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านการทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้าน การพลังงาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร สาธารณะ



